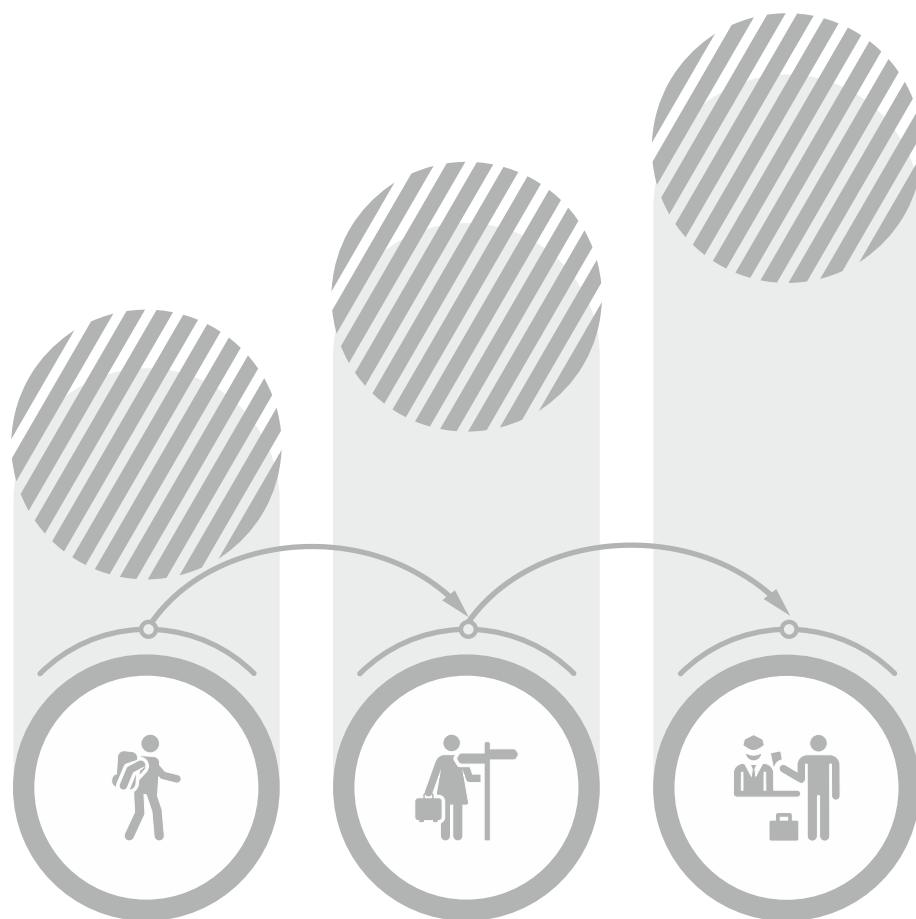

Turystyka w 2020 r.

Tourism in 2020

Turystyka w 2020 r.

Tourism in 2020

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
Urząd Statystyczny w Rzeszowie Statistical Office in Rzeszów

Warszawa, Rzeszów 2021

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Rzeszowie – Ośrodek Statystyki Sportu i Turystyki, Ośrodek Badań Obszarów Transgranicznych i Statystyki Euroregionalnej, Podkarpacki Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Rzeszów – Centre for Sport and Tourism Statistics, Centre for Transborder Areas and Statistics for Euroregions, Podkarpackie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Marek Cierpiat-Wolan

Zespół autorski

Editorial team

Wioletta Grabas, Iwona Januś, Dorota Jasiukiewicz, Magdalena Kozyra-Cybulska, Wiesława Magryś, Jarosław Napora, Beata Salach, Jadwiga Uchman, Sebastian Wójcik, Łukasz Zadorożny

Tłumaczenie

Translation

Mirosław Koszela

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Wojciech Ingot, Daniel Koprowicz, Rajmund Litkowiec, Maciej Zielański

Autorzy ikon użytych na okładce

Authors of icons used on the cover

Surang i Srip z www.flaticon.com

Surang and Srip from www.flaticon.com

ISSN 1425-8846

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazujemy Państwu kolejną edycję publikacji z zakresu turystyki w Polsce.

W opracowaniu zaprezentowano podstawowe dane o turystycznej bazie noclegowej i jej wykorzystaniu, uczestnictwie mieszkańców Polski w turystyce oraz podróżach cudzoziemców do Polski. Publikacja zawiera także informacje o ruchu pojazdów i osób na granicach Polski. W obecnym wydaniu zamieszczono również rozdział poświęcony syntetycznej ocenie natężenia ruchu turystycznego w województwach z wykorzystaniem metod grupowania hierarchicznego.

Publikacja składa się z dwóch części: analitycznej i tabelarycznej.

Pierwsze ujęcie jest analizą danych statystycznych z zakresu turystycznej bazy noclegowej; zawiera informacje o liczbie obiektów i miejsc noclegowych według rodzajów oraz w układzie wojewódzkim. Charakterystyki wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych dokonano w oparciu o dane dotyczące liczby turystów i udzielonych im noclegów, z uwzględnieniem ich krajów zamieszkania. Wybrane informacje zaprezentowano w formie wskaźników odnoszących się do liczby ludności i powierzchni.

Część ta zawiera również dane o podróżach turystycznych mieszkańców Polski, jak i turystów zagranicznych do Polski, z uwzględnieniem m.in. celu i długości ich podróży oraz poniesionych wydatków.

Informacje z zakresu ruchu granicznego dotyczą granic Polski będących jednocześnie zewnętrzną granicą Unii Europejskiej, jak i szacunków przekroczeń granic z krajami UE.

W celu lepszego zobrazowania przestrzennego zróżnicowania poszczególnych zjawisk, wybrane dane ujęto w formie graficznej na wykresach i mapach.

Część analityczna publikacji dostępna jest w wersji elektronicznej i drukowanej.

Uzupełnienie części analitycznej stanowią tablice dostępne wyłącznie w wersji on-line zawierające informacje o:

- turystycznych obiektach noclegowych i ich wykorzystaniu (działy I i II),
- uczestnictwie mieszkańców Polski w podróżach oraz przyjazdach cudzoziemców do Polski (dział III),
- ruchu granicznym Polaków i cudzoziemców na granicach będących jednocześnie zewnętrzną granicą UE, a także o ruchu granicznym środków transportu (dział IV),
- Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym i jego działalności (dział V).

Źródłem danych zawartych w publikacji są wyniki badań statystycznych GUS oraz informacje Straży Granicznej i Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Wyrażamy przekonanie, że publikacja okaże się cennym źródłem wiedzy na temat turystyki, której znaczenie jest istotne dla wielu sfer życia społecznego i gospodarczego w Polsce.

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim osobom przekazującym informacje stanowiące podstawę do opracowania niniejszej publikacji, a szczególnie sprawozdawcom uczestniczącym w badaniu bazy noclegowej, realizowanym na formularzach KT-1 i KT-2 oraz członkom gospodarstw domowych biorącym udział w badaniu „Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach”.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

dr Marek Cierpiął-Wolan

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Rzeszów, czerwiec 2021 r.

Preface

We present to you the next edition of the publication on tourism in Poland.

The study provides basic data on the national tourism infrastructure and its occupancy, participation of Polish citizens in tourism and foreigners' trips to Poland. The publication also contains information on the traffic of vehicles and persons at the Polish borders. The current issue additionally includes a chapter devoted to the synthetic evaluation of tourist traffic intensity in voivodships using hierarchical grouping methods.

The publication consists of two parts: analytical and tabular.

The first part is an analysis of statistical data on tourist accommodation establishments; it contains information on the number of establishments and accommodation places by type and by voivodship. The characteristics of the occupancy of tourist accommodation establishments are based on the data on the number of tourists and the number of nights spent by tourists, including their countries of residence. Selected information was presented in the form of indicators relating to population and area.

This part also contains data on tourist trips of Polish citizens as well as foreign tourists, taking into account, inter alia, the purpose and length of their trips and expenditure incurred.

The information on border traffic concerns the borders of Poland, which are at the same time external borders of the European Union, as well as estimates of border crossings with EU countries.

In order to better illustrate the spatial differentiation of particular phenomena, selected data are presented in graphical form on charts and maps.

The analytical part of the publication is available in electronic and printed version.

The analytical part is complemented by tables available only in the on-line version containing information on:

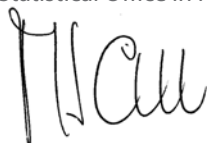
- tourist accommodation establishments and their occupancy (chapter I and II),
- participation of Polish residents in trips and arrivals of foreigners in Poland (chapter III),
- border traffic of Poles and foreigners at the borders being at the same time the external EU border, as well as border traffic of means of transport (chapter IV),
- The Polish Tourist and Sightseeing Society and its activities (chapter V).

The source of data contained in the publication are the results of statistical surveys of Statistics Poland and information of the Border Guard and the Polish Tourist and The Polish Tourist and Sightseeing Society.

We are convinced that the publication will prove to be a valuable source of knowledge on tourism, whose importance is vital for many spheres of social and economic life in Poland.

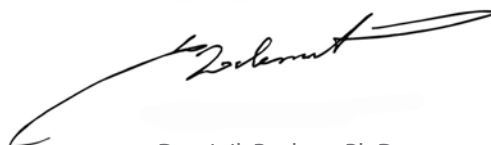
We would like to express our heartfelt thanks to all the persons providing information that constitutes the basis for the preparation of this publication, especially to the rapporteurs participating in the survey of accommodation establishments, carried out on KT-1 and KT-2 forms, and to the members of households participating in the survey "Participation of Polish citizens (residents) in trips".

Director
of the Statistical Office in Rzeszów

Marek Cierpiął-Wolan, Ph.D.

President
Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph.D.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	7
List of tables	7
Spis wykresów	10
List of charts	10
Spis map	14
List of maps	14
Objaśnienia znaków umownych	
Symbols	
Synteza	17
Executive summary	20
Rozdział 1. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie	23
Chapter 1. Tourist accommodation establishments and their occupancy	23
1.1. Turystyczne obiekty noclegowe posiadające 10 lub więcej miejsc noclegowych i ich wykorzystanie.	24
1.1. Tourist accommodation establishments with 10 or more bed places and their occupancy.	24
Obiekty i miejsca noclegowe według stanu w dniu 31 lipca	24
Accommodation establishments and bed places as of 31 July.	24
1.2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych	29
1.2. Occupancy of tourist accommodation establishments	29
Turyści korzystający z noclegów.	29
Tourists accommodated	29
Udzielone noclegi.	32
Overnight stays	32
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych	36
Occupancy rate of bed places	36
Wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych	37
Occupancy of rooms in hotels and similar establishments	37
1.3. Placówki gastronomiczne	39
1.3. Catering units	39
1.4. Charakterystyka turystycznych obiektów noclegowych według klasyfikacji PKD 2007	40
1.4. Characteristics of tourist accommodation establishments according to the NACE classification	40
Rozdział 2. Zróżnicowanie terytorialne bazy noclegowej w Polsce	43
Chapter 2. Territorial diversity of tourist accommodation establishments in Poland	43
Rozdział 3. Turystyczne obiekty noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich oraz ich wykorzystanie	53
Chapter 3. Tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas and their occupancy	53

3.1. Turystyczne obiekty noclegowe i miejsca noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich według stanu w dniu 31 lipca55
3.1. Tourist accommodation establishments and bed places in coastal and mountain areas as of 31 July55
3.2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich	58
3.2. Occupancy of tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas	58
Rozdział 4. Uczestnictwo mieszkańców Polski w podróżach63
Chapter 4. Participation of Polish residents in trips63
4.1. Podróże mieszkańców Polski	64
4.1. Tourist of Polish residents64
4.2. Wydatki mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej związane z podróżami74
4.2. Expenditures of Polish residents aged 15 years or over related to travel74
Rozdział 5. Podróże nierezydentów do Polski77
Chapter 5. Trips of non-residents to Poland77
Rozdział 6. Ruch turystyczny w województwach – syntetyczne ujęcie z wykorzystaniem metod grupowania hierarchicznego85
Chapter 6. Tourist traffic in voivodships – synthetic approach using hierarchical clustering methods	85
Rozdział 7. Ruch graniczny89
Chapter 7. Border traffic89
7.1. Ruch graniczny osób na lądowej granicy Polski z krajami Unii Europejskiej, na lotniskach i granicy morskiej91
7.1. Border traffic of persons on the Polish border with the European Union countries, at airports and the sea border91
7.2. Ruch graniczny osób na granicy Polski z krajami nienależącymi do strefy Schengen	96
7.2. Border traffic of persons on the Polish border with countries not belonging to the Schengen area96
Przyjazdy cudzoziemców do Polski spoza strefy Schengen	100
Arrivals of foreigners to Poland from outside the Schengen area	100
Wyjazdy Polaków poza strefę Schengen	103
Departures of Poles outside the Schengen area	103
Ruch graniczny środków transportu poza strefę Schengen	104
Border traffic of means of transport outside the Schengen area	104
Osobowy ruch graniczny w latach 2007–2020 na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej oraz na lotniskach i w portach morskich	111
Passenger border traffic in 2007–2020 on the external European Union land border and at airports and seaports	111
Rozdział 8. Działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego	119
Chapter 8. Activity of Polish Tourist and Sightseeing Society	119
Uwagi metodologiczne.	121
Methodological notes.	130

Spis tablic

List of tables

Tablica 1. Turystyczne obiekty noclegowe i miejsca noclegowe w 2020 r.	27
Table 1. Tourist accommodation establishments and bed places in 2020	27
Tablica 2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych w 2020 r.....	38
Table 2. Occupancy of tourist accommodation establishments in 2020	38
Tablica 3. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r.....	39
Table 3. Catering facilities in tourist accommodation establishments in 2020	39
Tablica 4. Podstawowe dane o turystycznej bazie noclegowej w 2020 r. według grup PKD.....	42
Table 4. Basic data on tourist accommodation establishments in 2020 by NACE groups	42
Tablica 5. Turystyczne obiekty noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich i ich wykorzysta- nie w 2020 r.....	58
Table 5. Tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas and their occu- pancy in 2020	58
Tablica 6. Noclegi udzielone w turystycznych obiektach noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.....	62
Table 6. Overnight stays in tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas in 2020	62
Tablica 7. Charakterystyka członków gospodarstw domowych uczestniczących w badaniu w 2020 r.	63
Table 7. Characteristics of household members participating in the survey in 2020	63
Tablica 8. Podróże turystyczne w 2020 r.	64
Table 8. Tourist trips in 2020.....	64
Tablica 9. Podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.....	66
Table 9. Tourist trips of Polish residents aged 15 years or over in 2020	66
Tablica 10. Struktura podróży turystycznych mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według głównego celu w 2020 r.....	68
Table 10. Structure of tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by the main purpose in 2020.....	68
Tablica 11. Struktura podróży turystycznych mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według wykorzystywanej bazy noclegowej w 2020 r.....	69
Table 11. Structure of tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by accommodation used in 2020.....	69
Tablica 12. Struktura podróży turystycznych mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według wykorzystywanego podczas podróży środka transportu w 2020 r.....	70
Table 12. Structure of tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by means of transport used in 2020.....	70
Tablica 13. Średnia liczba noclegów podczas podróży mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.	70
Table 13. Average number of overnight stays during trips of Polish residents aged 15 years or over in 2020.....	70
Tablica 14. Struktura wydatków mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej związanych z podróżami w 2020 r.	75
Table 14. Structure of tourism expenditure of Polish residents aged 15 years or over in 2020	75

Tablica 15. Podróże nierezydentów do Polski według głównego celu przyjazdu w 2020 r.	77
Table 15. Trips of non-residents to Poland by the main purpose in 2020.	77
Tablica 16. Struktura nierezydentów (turystów i odwiedzających jednodniowych) przyjeżdżających do Polski według płci w 2020 r.	78
Table 16. Structure of non-residents (tourists and same-day visitors) arriving to Poland by sex in 2020.	78
Tablica 17. Struktura podróży turystów zagranicznych do Polski według długości pobytu i kraju zamieszkania w 2020 r.	80
Table 17. Structure of trips of foreign tourists to Poland by length of stay and country of residence in 2020.	80
Tablica 18. Ruch graniczny osób (z Polski i do Polski) w 2020 r.	90
Table 18. Border traffic of persons (from Poland and to Poland) in 2020.	90
Tablica 19. Ruch graniczny mieszkańców Polski i cudzoziemców na lądowej granicy Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej w 2020 r.	92
Table 19. Border traffic of Polish residents and foreigners on the Polish land border with neighbouring countries of the European Union in 2020.	92
Tablica 20. Przekroczenia lądowej granicy Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej przez mieszkańców Polski i cudzoziemców według kwartałów w 2020 r.	92
Table 20. Crossings of the land border of Poland with neighbouring countries of the European Union by Polish residents and foreigners by quarters in 2020.	92
Tablica 21. Przyjazdy cudzoziemców do Polski przez lądową granicę Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej według kwartałów w 2020 r.	93
Table 21. Arrivals of foreigners to Poland across the land border of Poland with neighbouring European Union countries by quarters in 2020.	93
Tablica 22. Wyjazdy mieszkańców Polski przez lądową granicę Polski z krajami Unii Europejskiej według kwartałów w 2020 r.	94
Table 22. Departures of Polish residents across the land border of Poland with neighbouring European Union countries by quarters in 2020.	94
Tablica 23. Ruch graniczny mieszkańców Polski i cudzoziemców na lotniskach w 2020 r.	95
Table 23. Border traffic of Polish residents and foreigners at airports in 2020.	95
Tablica 24. Ruch graniczny mieszkańców Polski i cudzoziemców na granicy morskiej w 2020 r.	95
Table 24. Border traffic of Polish residents and foreigners at the sea border in 2020.	95
Tablica 25. Ruch graniczny według rodzaju przejść w 2020 r.	97
Table 25. Border traffic by type of crossing in 2020.	97
Tablica 26. Ruch graniczny na granicy wschodniej.	98
Table 26. Border traffic on the eastern border.	98
Tablica 27. Przyjazdy cudzoziemców do Polski według granic spoza strefy Schengen w 2020 r.	101
Table 27. Arrivals of foreigners to Poland, by borders from outside the Schengen area in 2020.	101
Tablica 28. Zagraniczne wyjazdy mieszkańców Polski poza strefę Schengen według granic w 2020 r.	103
Table 28. Foreign trips of Polish residents outside the Schengen area by borders in 2020.	103
Tablica 29. Ruch graniczny pojazdów kołowych (autobusy, samochody osobowe i ciężarowe) według granic spoza strefy Schengen w 2020 r.	105
Table 29. Border traffic of wheeled vehicles (buses, cars and trucks) by borders outside the Schengen area in 2020.	105

Tablica 30. Odprawy pojazdów osobowych obywateli polskich i cudzoziemców na kontrolowanych odcinkach granicy wschodniej w 2020 r.....	105
Table 30. Checks of passenger vehicles of Polish residents and foreigners on controlled sections of the eastern border in 2020.....	105
Tablica 31. Odprawy pojazdów ciężarowych na kontrolowanych odcinkach granicy wschodniej w 2020 r.	107
Table 31. Checks of vehicles lorries on controlled sections of the eastern border in 2020	107
Tablica 32. Odprawy autobusów na kontrolowanych odcinkach granicy wschodniej w 2020 r.	108
Table 32. Checks in of buses on controlled sections of the eastern border in 2020.....	108
Tablica 33. Ruch graniczny pociągów poza strefę Schengen według odcinków granicy w 2020 r.....	111
Table 33. Border traffic of trains outside the Schengen area by border sections in 2020.....	111
Tablica 34. Osobowy ruch graniczny na granicy wschodniej – Ukraina, Białoruś, Rosja – przejścia graniczne drogowe, kolejowe i rzeczne	112
Table 34. Passenger border traffic on the eastern border – Ukraine, Belarus, Russia – road, rail and river border crossings.....	112
Tablica 35. Osobowy ruch graniczny na lotniskach poza strefę Schengen	113
Table 35. Passenger border traffic at the airports outside the Schengen area.....	113
Tablica 36. Osobowy ruch graniczny na granicy morskiej poza strefę Schengen	113
Table 36. Passenger border traffic at the sea border outside the Schengen area.....	113
Tablica 37. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Ukrainą	114
Table 37. Passenger border traffic at crossings with Ukraine	114
Tablica 38. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Białorusią	115
Table 38. Passenger border traffic at crossings with Belarus	115
Tablica 39. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Rosją	116
Table 39. Passenger border traffic at crossings with Russia.....	116
Tablica 40. Szlaki turystyczne w 2020 r.....	119
Table 40. Tourist trails in 2020	119

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.	Turystyczne obiekty noclegowe według wielkości i ich wykorzystanie w 2020 r.	23
Chart 1.	Tourist accommodation establishments by size and their occupancy in 2020	23
Wykres 2.	Turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów i ich wykorzystanie w 2020 r.	24
Chart 2.	Tourist accommodation establishments by type and their occupancy in 2020	24
Wykres 3.	Turystyczne obiekty noclegowe.	25
Chart 3.	Tourist accommodation establishments	25
Wykres 4.	Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych	26
Chart 4.	Bed places in tourist accommodation establishments	26
Wykres 5.	Turystyczne obiekty noclegowe i miejsca noclegowe według wielkości obiektu w 2020 r.	28
Chart 5.	Tourist accommodation establishments and bed places by the size of establishment in 2020	28
Wykres 6.	Pokoje i miejsca noclegowe w hotelach według kategorii w 2020 r.	28
Chart 6.	Rooms and bed places in hotels by category in 2020	28
Wykres 7.	Hotele według liczby pokoi w 2020 r.	29
Chart 7.	Hotels by the number of bed rooms in 2020	29
Wykres 8.	Turyści w turystycznych obiektach noclegowych	30
Chart 8.	Tourists in tourist accommodation establishments	30
Wykres 9.	Turyści w turystycznych obiektach noclegowych według miesiący	31
Chart 9.	Tourists in tourist accommodation establishments by month	31
Wykres 10.	Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych	33
Chart 10.	Overnight stays in tourist accommodation establishments	33
Wykres 11.	Odsetek noclegów udzielonych turystom zagranicznym według rodzajów obiektów	34
Chart 11.	Percentage of overnight stays of foreign tourists by type of establishments	34
Wykres 12.	Noclegi udzielone turystom w obiektach noclegowych według miesiący	35
Chart 12.	Overnight stays of tourists in accommodation establishments by month	35
Wykres 13.	Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych ...	36
Chart 13.	Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments	36
Wykres 14.	Wynajęte pokoje w obiektach hotelowych według rodzajów obiektów w 2020 r.	37
Chart 14.	Rooms rented in hotels and similar establishments by types of establishments in 2020 ...	37
Wykres 15.	Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie według grup PKD 2007 w 2020 r.	41
Chart 15.	Tourist accommodation establishments and their occupancy by NACE groups in 2020	41
Wykres 16.	Turystyczne obiekty noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.	56
Chart 16.	Tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas in 2020	56
Wykres 17.	Miejsca w turystycznych obiektach noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.	57
Chart 17.	Bed places in tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas in 2020	57
Wykres 18.	Turyści korzystający z noclegów na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.	59
Chart 18.	Tourists accommodated in coastal and mountain areas in 2020	59

Wykres 19. Turystyczne obiekty noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich oraz ich wykorzystanie w 2020 r.	60
Chart 19. Tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas and their occupancy in 2020.	60
Wykres 20. Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.	61
Chart 20. Tourist accommodated in coastal and mountain areas in 2020	61
Wykres 21. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.	62
Chart 21. Occupancy rate of bed places in coastal and mountain areas in 2020	62
Wykres 22. Podróże turystyczne mieszkańców Polski w 2020 r.	65
Chart 22. Tourist trips of Polish residents in 2020	65
Wykres 23. Podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.	65
Chart 23. Tourist trips of Polish residents aged 15 years or over in 2020.	65
Wykres 24. Sezonowość podróży turystycznych mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.	67
Chart 24. Seasonality of tourist trips of Polish residents aged 15 years or over in 2020.	67
Wykres 25. Podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według głównego celu w 2020 r.	68
Chart 25. Tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by main purpose in 2020	68
Wykres 26. Natężenie krajowego ruchu turystycznego według województw i liczby wizyt – dotyczy osób w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.	71
Chart 26. Domestic tourist traffic volume by Voivodship and number of trips – concerns persons aged 15 years or over in 2020.	71
Wykres 27. Wybrane kierunki krajowych podróży mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w celu prywatnym w 2020 r.	72
Chart 27. Selected destinations of domestic trips of Polish residents aged 15 years or over for private purpose in 2020.	72
Wykres 28. Zagraniczne podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według wybranych krajów docelowych w 2020 r.	73
Chart 28. Outbound tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by selected destination countries in 2020	73
Wykres 29. Zagraniczne podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w celu wypoczynku, rekreacji lub wakacji według wybranych krajów docelowych w 2020 r.	73
Chart 29. Outbound tourist trips of Polish residents aged 15 years or over for leisure, recreation or holidays by selected destination countries in 2020	73
Wykres 30. Wydatki mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej związane z podróżami w 2020 r.	75
Chart 30. Tourism expenditure of Polish residents aged 15 years or over in 2020.	75
Wykres 31. Podróże nierezydentów (turystów i odwiedzających jednodniowych) do Polski według grup wieku w 2020 r.	78
Chart 31. Trips of non-residents (tourists and same-day visitors) to Poland by age group in 2020.	78
Wykres 32. Nierezydenci z krajów sąsiednich odwiedzający Polskę w 2020 r.	79
Chart 32. Non-residents from neighbouring countries visiting Poland in 2020.	79
Wykres 33. Podróże turystów zagranicznych do Polski w 2020 r.	79
Chart 33. Trips of foreign tourists to Poland in 2020.	79

Wykres 34. Wydatki niezydentów (turystów i odwiedzających jednodniowych) w związku z podróżami do Polski w 2020 r.	81
Chart 34. Tourism expenditure of non-residents (tourists and same-day visitors) visiting Poland in 2020	81
Wykres 35. Podróże niezydentów (turystów i odwiedzających jednodniowych) do Polski w 2020 r. ...	82
Chart 35. Trips of non-residents (tourists and same-day visitors) to Poland in 2020.	82
Wykres 36. Podróże niezydentów do Polski według głównego celu w 2020 r.	83
Chart 36. Trips of non-residents to Poland by main purpose in 2020.	83
Wykres 37. Wydatki niezydentów związane z podróżami poniesione w czasie pobytu w Polsce w 2020 r.	83
Chart 37. Tourism expenditures of non-residents incurred during their stay in Poland in 2020	83
Wykres 38. Klastry ruchu turystycznego w 2020 r.	86
Chart 38. Clusters of tourist traffic in 2020.	86
Wykres 39. Ruch graniczny osób (z Polski i do Polski) według odcinków granicy w 2020 r.	89
Chart 39. Border traffic of persons (from Poland and to Poland) by borders in 2020.	89
Wykres 40. Ruch graniczny cudzoziemców i mieszkańców Polski na granicy lądowej w 2020 r.	90
Chart 40. Border traffic of foreigners and Polish residents on the land border in 2020.	90
Wykres 41. Ruch graniczny cudzoziemców i mieszkańców Polski według odcinków granicy w 2020 r. ...	91
Chart 41. Border traffic of foreigners and Polish residents by border sections in 2020	91
Wykres 42. Ruch graniczny osób na lądowej granicy Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej według kwartałów w 2020 r.	93
Chart 42. Border traffic of persons at the land border of Poland with neighbouring countries of the European Union by quarters in 2020.	93
Wykres 43. Przyjazdy cudzoziemców do Polski oraz wyjazdy mieszkańców Polski za granicę według odcinków granicy z krajami Unii Europejskiej w 2020 r.	94
Chart 43. Arrivals of foreigners to Poland and departures of Polish residents abroad by border sections with the European Union countries in 2020	94
Wykres 44. Przekroczenia granicy poza strefę Schengen według rodzajów przejść granicznych w 2020 r.	97
Chart 44. Crossings of the border outside the Schengen area by type of border crossing point in 2020	97
Wykres 45. Przejścia graniczne według rodzajów w 2020 r.	98
Chart 45. Border crossings by type in 2020	98
Wykres 46. Struktura odpraw granicznych na przejściach granicznych granicy wschodniej poza strefę Schengen (przejścia drogowe, kolejowe) w 2020 r.	99
Chart 46. The structure of border checks at the eastern border crossing points outside the Schengen area (road, rail border crossings) in 2020.	99
Wykres 47. Struktura odpraw granicznych poza strefę Schengen na lotniskach w 2020 r.	99
Chart 47. The structure of border checks outside the Schengen area at airports in 2020	99
Wykres 48. Struktura odpraw granicznych poza strefę Schengen w portach morskich w 2020 r.	100
Chart 48. The structure of border checks outside the Schengen area in seaports in 2020	100
Wykres 49. Ruch graniczny poza strefę Schengen w 2020 r.	102
Chart 49. Border traffic outside the Schengen area in 2020	102
Wykres 50. Ruch graniczny samochodów osobowych poza strefę Schengen według odcinków granicy w 2020 r.	106
Chart 50. Border traffic of passenger cars outside the Schengen area by border sections in 2020. ...	106

Wykres 51. Ruch graniczny samochodów osobowych poza strefę Schengen w 2020 r.....	106
Chart 51. Border traffic of passenger cars outside the Schengen area in 2020.....	106
Wykres 52. Ruch graniczny samochodów ciężarowych poza strefę Schengen według odcinków granicy w 2020 r.....	107
Chart 52. Border traffic of vehicles lorries outside the Schengen area by border sections in 2020...	107
Wykres 53. Ruch graniczny samochodów ciężarowych poza strefę Schengen w 2020 r.....	108
Chart 53. Border traffic of lorries outside the Schengen area in 2020	108
Wykres 54. Ruch graniczny autobusów poza strefę Schengen według odcinków granicy w 2020 r...	109
Chart 54. Border traffic of buses outside the Schengen area by border sections in 2020.....	109
Wykres 55. Ruch graniczny autobusów poza strefę Schengen w 2020 r.....	109
Chart 55. Border traffic of buses outside the Schengen area in 2020.....	109
Wykres 56. Ruch graniczny pociągów na poszczególnych odcinkach granicy z krajami spoza strefy Schengen w 2020 r.....	110
Chart 56. Border traffic of trains on individual sections of the border with countries outside the Schengen area in 2020.....	110
Wykres 57. Osobowy ruch graniczny na granicy wschodniej – Ukraina, Białoruś, Rosja.....	112
Chart 57. Passenger border traffic on the eastern border – Ukraine, Belarus, Russia	112
Wykres 58. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Ukrainą	114
Chart 58. Passenger border traffic at the crossings with Ukraine	114
Wykres 59. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Białorusią	115
Chart 59. Passenger border traffic at crossings with Belarus.....	115
Wykres 60. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Rosją.....	116
Chart 60. Passenger border traffic at crossings with Russia	116
Wykres 61. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Ukrainą według miesięcy.....	117
Chart 61. Passenger border traffic at crossings with Ukraine by month	117
Wykres 62. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Białorusią według miesięcy.....	117
Chart 62. Passenger border traffic at crossings with Belarus by month	117
Wykres 63. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Rosją według miesięcy	118
Chart 63. Passenger border traffic at crossings with Russia by month.....	118

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Turyści zagraniczni w turystycznych obiektach noclegowych według wybranych krajów w 2020 r.	32
Map 1.	Foreign tourists in tourist accommodation establishments by selected countries in 2020 ...	32
Mapa 2.	Turystyczne obiekty noclegowe w 2020 r.	43
Map 2.	Tourist accommodation establishments in 2020	43
Mapa 3.	Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r.	44
Map 3.	Bed places in tourist accommodation establishments in 2020	44
Mapa 4.	Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych w 2020 r.	44
Map 4.	Tourists accommodated in tourist accommodation establishments in 2020	44
Mapa 5.	Noclegi udzielone w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r.	45
Map 5.	Overnight stays in tourist accommodation establishments in 2020	45
Mapa 6.	Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r.	46
Map 6.	Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments in 2020	46
Mapa 7.	Liczba turystycznych obiektów noclegów na 100 km ² w 2020 r.	47
Map 7.	Number of tourist accommodation establishments per 100 km ² in 2020	47
Mapa 8.	Wskaźnik gęstości bazy noclegowej w 2020 r.	48
Map 8.	Accommodation establishments density rate in 2020	48
Mapa 9.	Wskaźnik gęstości ruchu w 2020 r.	49
Map 9.	Tourist traffic density rate in 2020	49
Mapa 10.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Schneidera w 2020 r.	50
Map 10.	Tourist traffic intensity rate according to Schneider in 2020	50
Mapa 11.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Charvata w 2020 r.	50
Map 11.	Tourist traffic intensity rate according to Charvat in 2020	50
Mapa 12.	Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej w 2020 r.	51
Map 12.	Tourist accommodation development rate in 2020	51
Mapa 13.	Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych na 1000 mieszkańców w 2020 r.	52
Map 13.	Tourists accommodated in tourist accommodation establishments per 1000 inhabitants in 2020	52
Mapa 14.	Stopień wykorzystania miejsc w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r. (w %) ...	52
Map 14.	Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments in 2020 (in %) ...	52
Mapa 15.	Obszary nadmorskie i obszary górskie	54
Map 15.	Coastal areas and mountain areas	54
Mapa 16.	Natężenie ruchu turystycznego w 2020 r.	87
Map 16.	Tourist traffic volume in 2020	87
Mapa 17.	Szlaki turystyczne na 100 km ² w 2020 r.	120
Map 17.	Tourist trails per 100 km ² in 2020	120

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych data not available or not reliable
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Uwaga	Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym.
Note	Relative numbers (indicators, percentages) were calculated on the basis of absolute data expressed with more accuracy than it was given in the tables. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”. Those numbers are correct with regard to their factual content.

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
mld	miliard billion
km	kilometr kilometre
EUROSTAT	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
KE EC	Komisja Europejska European Commission
PKD NACE	Polska Klasyfikacja Działalności Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
UE EU	Unia Europejska European Union
zł PLN	złoty Polish zloty
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
r.	rok year

Synteza

W 2020 r. turystyka była jednym z sektorów krajowej gospodarki bezpośrednio dotkniętych skutkami pandemii COVID-19. Jej konsekwencją były znacznie niższe niż w 2019 roku wartości i wskaźniki charakteryzujące bazę noclegową i jej wykorzystanie, podróże cudzoziemców do Polski, a także krajowe i zagraniczne podróże mieszkańców Polski.

Z wyjątkiem dwóch pierwszych miesięcy roku, o rozmiarach ruchu turystycznego oraz wykorzystaniu turystycznych obiektów noclegowych w 2020 r. decydowały przede wszystkim możliwości przemieszczania się, zamknięcie granic oraz ograniczenia w dostępności bazy noclegowej dla turystów, a nie jak w latach poprzednich czynniki sezonowe (pogoda, okres ferii, świąt, wakacji szkolnych, itp.) czy też chęć podróżowania przez turystów.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

W związku z ogłoszeniem w Polsce od 14 marca 2020 r. stanu zagrożenia epidemicznego, wprowadzone zostały ograniczenia przemieszczania się osób; ograniczono również m.in. działalność związaną z prowadzeniem obiektów noclegowych turystycznych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania, a także działalność w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego. Część obiektów noclegowych została przekształcona w izolatoria lub przeznaczona dla osób odbywających kwarantannę. Od 1 kwietnia ub. r. została ograniczona działalność związana z prowadzeniem usług hotelarskich. Z turystycznych obiektów noclegowych w ww. miesiącu mogły korzystać jedynie osoby kończące swój pobyt w obiekcie rozpoczęty w marcu lub wykonujące obowiązki zawodowe, w tym przebywające w delegacji. Prowadzenie działalności związanej ze świadczeniem usług hotelarskich było dopuszczalne dopiero od 4 maja.

Wprowadzone ograniczenia spowodowały znaczny – ponad 60-procentowy spadek liczby turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych już w marcu 2020 r., pomimo iż pierwsza połowa miesiąca była jeszcze okresem normalnego funkcjonowania dużej części obiektów. W kwietniu spadki zarówno liczby korzystających, jak i udzielonych im noclegów w porównaniu z analogicznym miesiącem poprzedniego roku wynosiły ponad 90%. Od maja pomimo, że nie wszystkie obiekty noclegowe wznowiły działalność, obserwowano powolny wzrost liczby turystów korzystających z bazy noclegowej, co wpłynęło na stopniową poprawę wskaźników wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w kolejnych miesiącach w odniesieniu do analogicznych okresów 2019 r. W miesiącach lipiec, sierpień i wrzesień liczba turystów była mniejsza odpowiednio o 31%, 24% i 33%, a liczba udzielonych noclegów o 29%, 19% i 27% w porównaniu z wartościami z roku poprzedniego. Od lipca do września 2020 r. turyści stosunkowo częściej korzystali z noclegów niż w analogicznym okresie 2019 r. Liczba udzielonych noclegów w tym czasie stanowiła niemal połowę wszystkich noclegów udzielonych turystom w ciągu całego roku, podczas gdy w 2019 r. w analogicznym okresie udzielono turystom niespełna 40% ogółu noclegów.

Działalność obiektów noclegowych ponownie została ograniczona od 7 listopada 2020 r., kiedy to z turystycznych obiektów noclegowych mogły korzystać m.in. osoby wykonujące obowiązki zawodowe, w tym przebywające w delegacji, zawodnicy w czasie zgrupowań i współzawodnictwa sportowego. Osoby, które przed dniem 7 listopada rozpoczęły pobyt, a nie spełniały warunków określonych w rozporządzeniu musiały zakończyć swój pobyt nie później niż z dniem 10 listopada 2020 r. Wprowadzenie tych ograniczeń spowodowało, że w listopadzie 2020 r. w obiektach noclegowych ponownie odnotowano ponad 70-procentowe spadki (w porównaniu z analogicznym miesiącem 2019 r.) zarówno liczby osób korzystających, jak i udzielonych im noclegów; w grudniu 2020 r. spadki te osiągnęły niemal 80%.

W końcu lipca 2020 r. liczba funkcjonujących w kraju turystycznych obiektów noclegowych wyniosła 18,4 tys., w tym 8,1 tys. (44%) posiadało mniej niż 10 miejsc noclegowych. W porównaniu z lipcem 2019 r. obiektów ogółem było mniej o 4,2%; o 1,8% wzrosła liczba obiektów posiadających mniej niż 10 miejsc noclegowych, a o 8,5% zmniejszyła się liczba obiektów posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych. W strukturze obiektów dominowały pokoje gościnne oraz kwatery agroturystyczne, które stanowiły łącznie niemal 60% wszystkich turystycznych obiektów noclegowych. Kolejną pod względem liczebności grupą obiektów były hotele, których udział wyniósł 14%.

W ciągu całego 2020 r. z turystycznych obiektów noclegowych skorzystało 18,8 mln turystów, tj. o 49% mniej niż rok wcześniej. Turystów krajowych było mniej o 43%, a zagranicznych o 70%. Prawie wszyscy turyści zagraniczni (99%) nocowali w obiektach posiadających 10 lub więcej miejsc.

Liczba noclegów udzielonych turystom w 2020 r. wyniosła 54,0 mln (tj. o 42,1 mln mniej niż rok wcześniej), w tym 6,7 mln udzielono turystom zagranicznym (2019 r. – 19,0 mln).

Liczba turystycznych obiektów noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych oferujących zakwaterowanie dla turystów wyniosła w lipcu 2020 r. 10,3 tys. i posiadały one 775,3 tys. miejsc noclegowych – było to mniej o 960 obiektów i o ponad 50 tys. miejsc niż rok wcześniej. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni najwięcej obiektów znajdowało się w województwie małopolskim (9,0) oraz pomorskim (8,5) przy średniej dla kraju wynoszącej 3,3.

W ciągu roku w obiektach noclegowych przebywało 17,9 mln turystów (tj. o blisko połowę mniej niż rok wcześniej), w tym 2,3 mln turystów zagranicznych (o prawie 70% mniej w porównaniu z 2019 r.). Wśród turystów zagranicznych przeważali turyści z krajów europejskich, stanowiąc prawie 90% wszystkich turystów zagranicznych.

Czas pobytu turystów krajowych i zagranicznych w obiektach był podobny – korzystali oni z niespełna 3 noclegów. W ciągu 2020 r. turyści skorzystali z 51,4 mln noclegów (tj. o 45% mniej niż w 2019 r.), w tym turyści zagraniczni z 6,6 mln (o 64,6% mniej niż w roku poprzednim).

Liczba turystów korzystających z bazy noclegowej we wszystkich województwach była mniejsza w porównaniu z rokiem poprzednim. Największą liczbę turystów odnotowano w obiektach województwa małopolskiego (2,4 mln) oraz mazowieckiego (2,1 mln) i zachodniopomorskiego (2,1 mln). W wymienionych województwach przebywało również najwięcej turystów zagranicznych – odpowiednio 367,1 tys., 390,6 tys. i 435,9 tys. Natomiast najwięcej udzielonych noclegów odnotowano w województwach: zachodniopomorskim (9,9 mln), małopolskim (6,8 mln) oraz pomorskim (6,7 mln).

W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej – 124 turystów – skorzystało w 2020 r. z noclegów w województwie zachodniopomorskim. W pozostałych województwach wskaźnik ten był niższy od 100.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w obiektach posiadających 10 lub więcej miejsc w 2020 r. był znacznie niższy niż rok wcześniej i wyniósł 26,8% (w 2019 – 40,6%). Tylko w 4 województwach (kujawsko-pomorskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim) wskaźnik był wyższy od średniej krajowej. Najlepiej (w prawie 38%) wykorzystane były miejsca w obiektach noclegowych województwa zachodniopomorskiego, najniższy wskaźnik wykorzystania miejsc wystąpił w województwach lubelskim i lubuskim – 21,1%.

Uczestnictwo mieszkańców Polski w podróżach

Liczba mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej uczestniczących w 2020 r. w przynajmniej jednym prywatnym wyjeździe turystycznym, z co najmniej jednym noclegiem, wyniosła 14,1 mln osób (o 32,1% mniej niż w 2019 r.), co stanowiło 43,6% mieszkańców Polski w tej grupy wiekowej.

W 2020 r. liczba wyjazdów turystycznych zrealizowanych przez gospodarstwa domowe wyniosła 29,0 mln (o 29,8% mniej niż w 2019 r.), co oznacza, że jedno gospodarstwo domowe uczestniczyło średnio w 2 wyjazdach. Przeciętnie w jednym wyjeździe uczestniczyły 2 osoby. Większość wyjazdów (96,2%) stanowiły wyjazdy w celach prywatnych.

W ciągu roku mieszkańcy Polski odbyli łącznie 53,0 mln podróży turystycznych (jedna osoba mogła odbyć kilka podróży) – o 29,4% mniej niż w 2019 r. Zdecydowanie przeważały podróże krajowe – było ich 46,2 mln, z tego 26,1 mln podróży krótkookresowych (2–4 dni) i 20,0 mln podróży trwających 5 dni lub dłużej. Liczba podróży zagranicznych mieszkańców Polski wyniosła 6,8 mln i przeważnie były to podróże trwające 5 dni lub dłużej (5,5 mln).

W 2020 r. w grupie wiekowej 15 lat lub więcej mieszkańcy Polski odbyli 44,8 mln podróży, o 29,6% mniej niż w 2019 r. Liczba podróży krajowych wyniosła 38,6 mln, a podróży zagranicznych – 6,2 mln. Wśród podróży krajowych 58,6% stanowiły podróże krótkookresowe, natomiast wśród podróży zagranicznych 79,8% stanowiły podróże długookresowe.

W 2020 r. wydatki mieszkańców Polski powyżej 15 lat więcej związane z podróżami wyniosły 48,3 mld zł (o 39,3% mniej niż w 2019 r.), z tego 24,8 mld zł przypadało na krajowe wyjazdy z noclegami (o 19,6% spadek niż w 2019 r.), a 14,9 mld zł na zagraniczne wyjazdy z noclegami (o 56,5% mniej niż w 2019 r.) oraz 8,5 mld zł na zagraniczne podróże jednodniowe (o 40,6% mniej niż w 2019 r.). Przeciętne wydatki jednej osoby na podróż krajową trwającą 2-4 dni wyniosły 359 zł, na podróż trwającą 5 dni lub dłużej – 1044 zł, a na zagraniczną odpowiednio 1575 zł i 2626 zł. Na jedną zagraniczną podróż bez noclegu jedna osoba przeznaczyła średnio 412 zł.

Podróże nierezydentów do Polski

W 2020 r. przyjechało do Polski 51,1 mln cudzoziemców, z tego 8,4 mln turystów i 42,7 mln odwiedzających jednodniowych (odpowiednio o 42,3%, 60,2% i 36,7% mniej niż w 2019 r.). Prawie połowę cudzoziemców stanowiły osoby w wieku od 35 do 54 lat (48,8%), przy czym dużą grupę stanowiły również osoby w wieku od 55 do 64 lat (17,1%) oraz osoby w wieku 25–34 lata (15,8%). Do Polski przyjeżdżali głównie mieszkańcy krajów sąsiednich, którzy w 2020 r. wśród turystów stanowili 67,3%, natomiast wśród odwiedzających jednodniowych 98,0%. Wśród odwiedzających nasz kraj przeważali mieszkańcy Niemiec, którzy stanowili największy odsetek zarówno turystów jak i odwiedzających jednodniowych – odpowiednio 40,7% i 51,8%.

Cudzoziemcy odwiedzający Polskę w 2020 r. ponieśli (przed podróżą u siebie w kraju i na terenie Polski) wydatki w wysokości 27,4 mld zł i było to o 55,0% mniej niż w roku 2019, z tego turyści – 13,4 mld zł (o 64,0% mniej niż w roku 2019), a odwiedzający jednodniowi – 14,1 mld zł (o 41,1% mniej niż w roku 2019).

Ruch graniczny

W 2020 r. szacunkowa liczba przekroczeń lądowej granicy Polski z krajami UE – Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą – wyniosła 157,4 mln osób (o 30,0% mniej niż w 2019 r.). W kierunku „do Polski” granicę przekroczyło 79,4 mln osób (o 29,5% mniej niż w 2019 r.) oraz w kierunku „z Polski” – 78,0 mln osób (o 30,4% mniej). Udział mieszkańców Polski w ruchu granicznym na polskiej granicy lądowej z krajami UE wyniósł 44,1% „do” i „z” Polski, a udział cudzoziemców – 55,9% „do” i „z” Polski. W 2020 r. ruch graniczny na lotniskach wyniósł 13,1 mln (w kierunku „do” i „z” Polski). Liczba przekroczeń granicy na lotniskach przez mieszkańców Polski wyniosła 7,8 mln osób (o 70,0% mniej niż w 2019 r.), co stanowiło 59,5% ogółu przekroczeń na tym odcinku granicy. W 2020 r. granicę na lotniskach przekroczyło również 5,3 mln cudzoziemców (o 72,1% mniej niż w 2019 r.). Granicę morską przekroczyło 1,6 mln osób (w kierunku „do” i „z” Polski), z czego 0,9 mln stanowili mieszkańcy Polski, a 0,7 mln cudzoziemcy. Było to o 25,4% mniej niż w 2019 roku.

Według danych Straży Granicznej, w 2020 roku na przejściach granicznych zlokalizowanych na granicy wschodniej z Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz na lotniskach i w portach morskich dokonano 18,0 mln odpraw osób wjeżdżających i wyjeżdżających z Polski, w tym 12,6 mln odpraw cudzoziemców, które stanowiły 70,0% ogółu przekroczeń.

Największą liczbę odpraw (11,3 mln) zanotowano na przejściach drogowych, które stanowiły 62,7% ogółu odpraw i na lotniskach – 6,3 mln, co stanowiło 35,0% ogólnej liczby odpraw.

Wśród odnotowanych przez Straż Graniczną przyjeżdżających, na granicy strefy Schengen najliczniejszą grupę stanowili w kolejności obywatele: Ukrainy (3,8 mln, tj. 60,8% ogółu przyjazdów cudzoziemców, spadek o 63,8% w stosunku do 2019 roku), Białorusi (1,1 mln, 18,0% wszystkich przyjazdów, spadek o 66,9% w stosunku do 2019 roku), Rosji (0,3 mln, 5,6% ogółu przyjazdów, spadek o 76,6% w stosunku do 2019 roku), Wielkiej Brytanii (0,3 mln, 5,2% ogółu przyjazdów, spadek o 68,6% w stosunku do 2019 roku).

Executive summary

In 2020, tourism was one of the sectors of the national economy directly affected by the COVID-19 pandemic. Its consequences were significantly lower values and indicators characterising the accommodation establishments and their occupancy, foreigners' trips to Poland, as well as domestic and foreign trips of Polish residents than in 2019.

With the exception of the first two months of the year, the size of tourist traffic and the occupancy of tourist accommodation establishments in 2020 was determined primarily by the possibilities of movement, the closure of borders and restrictions on the availability of tourist accommodation, rather than, as in previous years, seasonal factors (weather, the period of holidays, festivals, school holidays, etc.) or tourists' willingness to travel.

Tourist accommodation establishments and their occupancy

Due to the declaration of an epidemic emergency in Poland from 14 March 2020, restrictions on the movement of persons were introduced; activities related to the operation of tourist accommodation establishments and short-term accommodation, as well as spa treatment activities, among others, were also restricted. Some accommodation establishments were converted into isolation establishments or designated for quarantine. Since 1 April last year, the activity of providing hotel services was limited. In the above-mentioned month, tourist accommodation establishments could be used only by persons ending their stay in the establishment started in March or performing professional duties, including those on business trips. The provision of hotel services was permitted only from 4 May.

The introduced restrictions resulted in a significant - over 60% - decrease in the number of tourists accommodated in tourist accommodation establishments already in March 2020, despite the fact that the first half of the month was still a period of normal operation for a large part of the establishments. In April, declines in both the number of tourists accommodated and the number of nights provided to them amounted to more than 90%, compared to the same month of the previous year. From May onwards, despite the fact that not all accommodation establishments resumed operations, a slow increase in the number of tourists accommodated in accommodation establishments was observed, resulting in a gradual improvement in the occupancy rates of tourist accommodation establishments in the following months in relation to the corresponding periods of 2019. In the months of July, August and September, the number of tourists was lower by 31%, 24% and 33% respectively, and the number of nights provided was lower by 29%, 19% and 27%, compared to the previous year's values. From July to September 2020, tourists were relatively more likely to stay overnight than in the same period in 2019. The number of overnight stays provided during this period accounted for almost half of all overnight stays provided to tourists throughout the year, compared with less than 40% of total overnight stays provided to tourists during the same period in 2019.

The operation of accommodation establishments was again restricted from 7 November 2020, when tourist accommodation establishments could be used by, among others, persons performing professional duties, including those on business trips, athletes during training camps and sports competition. Those who started their stay before 7 November and did not meet the conditions set out in the regulation had to end their stay no later than 10 November 2020. The introduction of these restrictions meant that in November 2020, accommodation establishments again saw declines of more than 70% (compared to the same month in 2019) in both the number of visitors and the number of nights provided to them; in December 2020, these declines reached almost 80%.

At the end of July 2020, the number of tourist accommodation establishments operating in the country was 18,400, of which 8,100 (44%) had fewer than 10 bed places. Compared to July 2019, there were 4.2% fewer establishments overall; the number of establishments with fewer than 10 bed places increased by 1.8% and the number of establishments with 10 or more bed places decreased by 8.5%. The structure of establishments was dominated by rooms for guests and agritourism lodgings,

which together accounted for nearly 60% of all tourist accommodation establishments. The next largest group of establishments were hotels, whose share was 14%.

During the whole of 2020, 18.8 million tourists were accommodated in tourist accommodation establishments, i.e. 49% less than the year before. There were 43% fewer domestic tourists and 70% fewer foreign tourists. Almost all foreign tourists (99%) stayed overnight in establishments with 10 or more bed places.

The number of nights provided to tourists in 2020 was 54.0 million (i.e. 42.1 million less than the year before), of which 6.7 million were provided to foreign tourists (2019 – 19.0 million).

In July 2020, the number of tourist accommodation establishments with 10 or more bed places offering accommodation to tourists was 10.3 thousand and they had 775.3 thousand bed places – this was less by 960 establishments and by more than 50 thousand bed places than a year earlier. Per 100 km² of area, the largest number of establishments was in Małopolskie (9.0) and Pomorskie (8.5) Voivodships, with the national average at 3.3.

During the year, 17.9 million tourists were accommodated in accommodation establishments (i.e. almost half less than the year before), including 2.3 million foreign tourists (almost 70% less compared to 2019). Tourists from European countries predominated among foreign tourists, accounting for almost 90% of all foreign tourists.

The length of stay of domestic and foreign tourists in the establishments was similar - they stayed for less than 3 nights. During 2020, 51.4 million overnight stays were provided to tourists (i.e. 45% less than in 2019), of which 6.6 million to foreign tourists (64.6% less than in the previous year).

The number of tourists accommodated in accommodation establishments in all voivodships was lower compared to the previous year. The largest number of tourists was recorded in the establishments of Małopolskie Voivodship (2.4 million) as well as Mazowieckie Voivodship (2.1 million) and Zachodniopomorskie Voivodship (2.1 million). These voivodships also hosted the largest number of foreign tourists – 367.1 thousand, 390.6 thousand and 435.9 thousand respectively. The largest number of nights provided was recorded in the following voivodships: Zachodniopomorskie (9.9 million), Małopolskie (6.8 million) and Pomorskie (6.7 million).

Per 100 inhabitants, the highest number of tourists – 124 - were accommodated in 2020 was in Zachodniopomorskie Voivodship. In the remaining voivodships this indicator was below 100.

The occupancy rate in establishments with 10 or more bed places in 2020 was significantly lower than the year before, at 26.8% (in 2019 – 40.6%). Only 4 voivodships (Kujawsko-Pomorskie, Pomorskie, Warmińsko-Mazurskie and Zachodniopomorskie) recorded the rate higher than the national average. The highest occupancy rate (nearly 38%) was in the accommodation establishments of Zachodniopomorskie Voivodship, whereas the lowest one in Lubelskie and Lubuskie Voivodships – 21.1%.

In establishments with less than 10 bed places, the occupancy rate was 23%, about 5 percentage points higher than the previous year.

Participation of Polish residents in trips

The number of Polish residents aged 15 years or over who participated in 2020 in at least one private tourist trip, with at least one night, amounted to 14.1 million (32.1% less than in 2019), which made 43.6% of Polish residents in this age group.

In 2020 the number of tourist trips made by members of household amounted to 29.0 million (29.8% less than in 2019), which means that one household participated on average in 2 trips. On average, 2 persons participated in one trip. The majority of trips (96.2%) was made for private purposes.

During the year Polish residents made a total of 53.0 million tourist trips (one person could have made several trips) – 29.4% less than in 2019. Domestic trips predominated definitely – there were 46,2 million of such trips, which included short trips (2–4 days) – 26.1 million and trips of 5 days or longer – 20.0 million. The number of outbound trips of Polish residents amounted to 6.8 million and most of these trips (5.5 million) were trips of 5 days or longer.

In 2020, Polish residents aged 15 years or over made 44.8 million trips, it was 29.6% less than in 2019. The number of domestic trips amounted to 38.6 million and outbound trips – 6.2 million. Among domestic trips, 58.6% were short-term trips, while long-term trips accounted for 79.8% of outbound trips.

In 2020, expenditures of Polish residents aged 15 years or over related to trips amounted to PLN 48.3 billion (39.3% less than in 2019), of which PLN 24.8 billion (19.6% less than in 2019) were spent on domestic trips with overnight stays, PLN 14.9 billion (56.5% less than in 2019) on outbound trips with overnight stays, and PLN 8.5 billion on outbound same-day visits (40.6% less than in 2019). The average expenditure per person on a domestic trip of 2–4 days amounted to PLN 359, on a trip of 5 days or longer – PLN 1044, and on an outbound trip PLN 1575 and PLN 2626 respectively. On average, one person spent PLN 412 for one outbound trip without an overnight stay.

Trips of non-residents to Poland

In 2020, there were 51.1 million foreigners, including 8.4 million tourists and 42.7 million same-day visitors, who came to Poland (42.3%, 60.2% and 36.7% less than in 2019 respectively). Nearly half of the arriving foreigners was in the age group of 35-54 years (48.8%), while a large group were also people aged 55 to 64 (17.1%) and people aged 25–34 (15.8%). Poland was visited mainly by residents of neighboring countries, who in 2020 accounted for 67.3% of all tourists and for 98.0% of same-day visitors. The majority of foreigners visiting our country were Germans, who constituted the largest percentage among both tourists and same-day visitors – 40.7% and 51.8%, respectively.

In 2020, expenditures of foreigners visiting Poland (made before the trip in their home country and in Poland) amounted to PLN 27.4 billion, which was 55.0% less than in 2019, of which tourists – 13.4 billion PLN (64.0% less than in 2019) and same-day visitors – PLN 14.1 billion (41.1% less than in 2019).

Border movement

In 2020, the estimated number of crossings of the Polish land border with the EU countries – Germany, Czechia, Slovakia and Lithuania – amounted to 157.4 million persons (30.0% less than in 2019). In the direction „to Poland” 79.4 million persons crossed the border (29.5% less than in 2019) and in the direction „from Poland” – 78.0 million persons (30.4% less). The proportion of Polish residents in border traffic at the Polish land border with the EU countries amounted to 44.1% (to Poland and from Poland), while the proportion of foreigners – 55.9% (to Poland and from Poland). In 2020, border at airports amounted to 13.1 million (in the direction from Poland and to Poland). The number of crossings of the air border by the Polish residents amounted to 7.8 million persons (70.0% less than in 2019), which represented 59.5% of the total number of air crossings. In 2020, the air boarder was crossed also by 5.3 million of foreigners (72.1% less than in 2019). The sea border was crossed by 1.6 million persons (in the direction from Poland and to Poland), of which by 0.9 million Polish residents and 0.7 million foreigners. This was by 25.4% less than in 2019.

According to the data of the Polish Border Guard, in 2020 at border crossings points located on the eastern border with Russia, Belarus and Ukraine and at airports and seaports, there were 18.0 million checks of persons entering and leaving Poland, including 12.6 million checks of foreigners, which accounted for 70.0% of the total number.

The largest number (11.3 million) of checks was recorded at road crossings (62.7% of total number) and at air ports (6.3 million – 35.0% of the total number).

Among the persons arriving and recorded by the Polish Border Guard, on the border of the Schengen area, the most numerous group consisted of citizens of: Ukraine (3.8 million, i.e. 60.8% of all arrivals of foreigners, a decrease of 63.8% compared to 2019), Belarus (1.1 million, 18.0% of all arrivals, a decrease of 66.9% in relation to 2019), Russia (0.3 million, 5.6% of all arrivals, a decrease of 76.6% in relations to 2019), Great Britain (0.3 million, 5.2% of all arrivals, a decrease of 68.6% compared to 2019).

Rozdział 1

Chapter 1

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Tourist accommodation establishments and their occupancy

Badanie stanu i wykorzystania turystycznej bazy noclegowej dotyczy wszystkich podmiotów prowadzących usługi zakwaterowania dla turystów. Źródłem danych są: miesięczne badanie obiektów posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych oraz roczne, reprezentacyjne badanie obiektów posiadających mniej niż 10 miejsc noclegowych.

Według stanu na dzień 31 lipca 2020 r. liczba turystycznych obiektów noclegowych w Polsce wyniosła 18,4 tys., w tym 44% (8,1 tys.) stanowiły obiekty posiadające mniej niż 10 miejsc noclegowych. W porównaniu do roku poprzedniego liczba wszystkich obiektów noclegowych zmniejszyła się o 4,2%, przy czym o 1,8% więcej było obiektów posiadających do 10 miejsc, a o 8,5% mniej obiektów posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych. W strukturze obiektów dominowały pokoje gościnne/kwatery prywatne (7 068), które stanowiły 38,5% wszystkich turystycznych obiektów noclegowych oraz kwatery agroturystyczne (3 787), których udział wyniósł 20,6% obiektów.

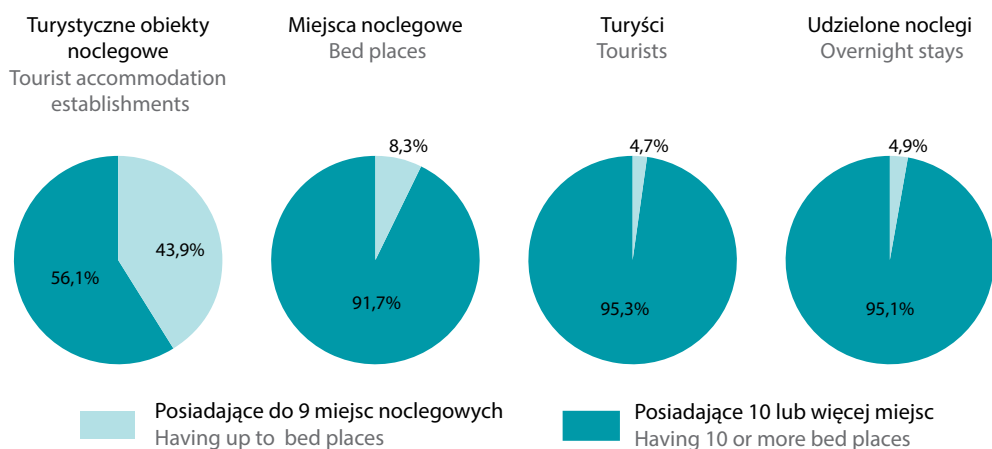
W końcu lipca 2020 r. dla turystów przygotowanych było 845,4 tys. miejsc noclegowych i było to o 5,1% (45,8 tys.) mniej niż rok wcześniej. Całoroczne miejsca noclegowe stanowiły 69,2% wszystkich miejsc oferowanych przez obiekty. Miejsca całoroczne posiadają je przede wszystkim obiekty hotelowe i zakłady uzdrowiskowe. Spośród 260,5 tys. miejsc sezonowych najwięcej bo 30% znajduje się w ośrodkach wczasowych, 19% w pokojach gościnnych/kwaterach prywatnych, 11% w zespołach domków turystycznych.

W ciągu całego 2020 r. z turystycznych obiektów noclegowych skorzystało 18,8 mln turystów, tj. o 48,6% (17,7 mln) mniej niż rok wcześniej. Turystów zagranicznych było 2,3 mln, tj. o 69,8% mniej niż w 2019 r. Zdecydowana większość turystów zagranicznych (98,8%) nocowała w obiektach posiadających 10 lub więcej miejsc. W obiektach tych turyści korzystali średnio z 2,9 noclegu, podczas gdy w obiektach posiadających mniej niż 10 miejsc przebywali średnio nieco dłużej korzystając z 3,0 noclegu.

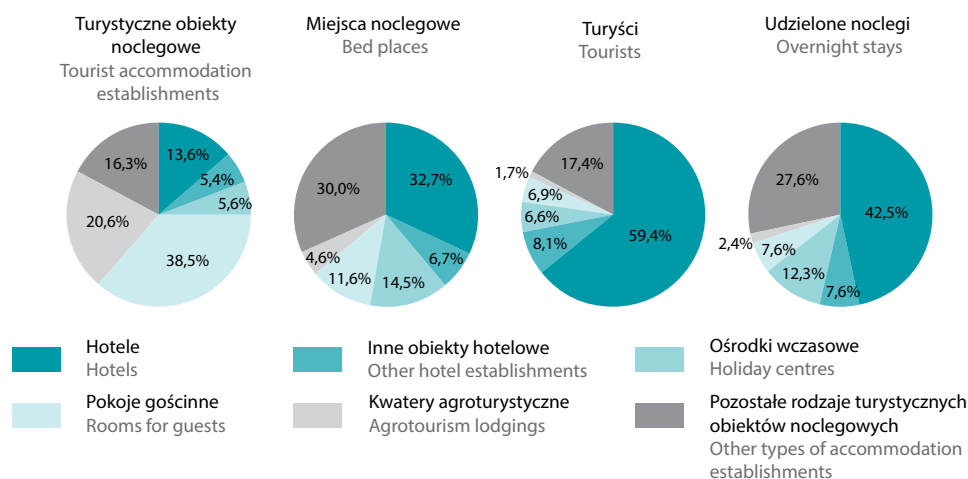
Liczba noclegów udzielonych turystom w 2020 r. wyniła 54,0 mln, w tym 6,7 mln udzielono turystom zagranicznym.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych we wszystkich rodzajach obiektów wyniósł 26,6%, w tym w obiektach "małych" – 23,3%.

Wykres 1. Turystyczne obiekty noclegowe według wielkości i ich wykorzystanie w 2020 r.
Chart 1. Tourist accommodation establishments by size and their occupancy in 2020

Wykres 2. Turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów i ich wykorzystanie w 2020 r.
Chart 2. Tourist accommodation establishments by type and their occupancy in 2020

1.1. Turystyczne obiekty noclegowe posiadające 10 lub więcej miejsc noclegowych i ich wykorzystanie

1.1. Tourist accommodation establishments with 10 or more bed places and their occupancy

Obiekty i miejsca noclegowe według stanu w dniu 31 lipca

Accommodation establishments and bed places as of 31 July

Według danych pochodzących z badania KT-1, w końcu lipca 2020 r. w Polsce działalność prowadziło 10 291 turystycznych obiektów noclegowych, w tym 3 990 obiektów hotelowych¹, wśród których większość stanowiły hotele (2 498) oraz 6 301 pozostałych obiektów noclegowych, gdzie najliczniejsze były pokoje gościnne (2 149) oraz ośrodki wczasowe (1 020). W porównaniu z 2019 r. liczba funkcjonujących obiektów noclegowych była niższa o 8,5% (tj. o 960). Spadek dotyczył przede wszystkim pozostałych obiektów; w porównaniu z rokiem poprzednim było mniej o 10,3% (tj. o 721) obiektów tej grupy, a wśród nich najbardziej spadła liczba gotowych na przyjęcie gości hosteli (o 18,9%), szkolnych schronisk młodzieżowych (o 17,9%), kwater agroturystycznych oraz pokoi gościnnych (odpowiednio o 13,1% i 11,1%). Obiektów hotelowych było mniej niż rok wcześniej o 5,7% (tj. o 239), w tym moteli o blisko 12%. Liczba hoteli była mniejsza w porównaniu ze stanem w lipcu 2019 r. o 5,2% obiektów (tj. o 137). Spadek dotyczył prawie wszystkich kategorii, z wyjątkiem hoteli 5-gwiazdkowych, których w porównaniu z rokiem poprzednim przybyło o 2 więcej.

Większość (ok. 70%) turystycznych obiektów noclegowych działających w Polsce oferuje turystom usługi noclegowe przez cały rok – wśród działających w końcu lipca 2020 r. obiektów, 7 219 było obiektami całorocznymi (w 2019 r. – 7 792); wśród obiektów hotelowych obiekty takie stanowiły 96,2%, a wśród pozostałych obiektów 53,6%.

Według stanu w dniu 31 lipca 2020 r. turystyczne obiekty noclegowe posiadały 775,3 tys. miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów, z czego 354,6 tys. miejsc (45,7%) oferowały obiekty hotelowe, a 420,7 tys. pozostałe obiekty. Ponad 1/3 wszystkich miejsc noclegowych była przygotowana w hotelach – oferowały one turystom 276,4 tys. miejsc w 136 tys. pokoi. Najwięcej miejsc noclegowych posiadały hotele 3 i 4-gwiazdkowe (odpowiednio 117,5 tys. i 82,7 tys.). Hotele 5-gwiazdkowe dysponowały 20,3 tys.

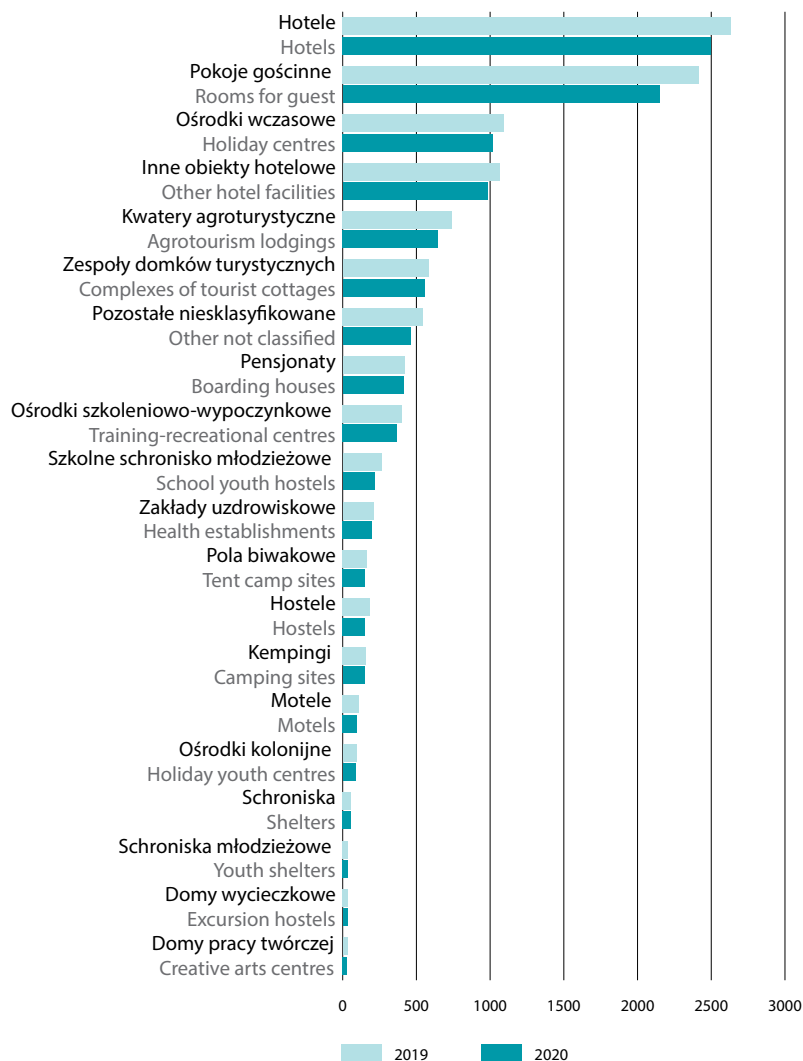
¹Hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe.

miejsc noclegowych. Spośród pozostałych obiektów noclegowych najwięcej miejsc dla turystów oferowały ośrodki wczasowe (ponad 122 tys.), pokoje gościnne/kwatery prywatne (ponad 54 tys. miejsc) oraz ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe i zakłady uzdrowiskowe (po ponad 38 tys. miejsc).

W porównaniu z rokiem 2019, liczba miejsc w turystycznych obiektach noclegowych przygotowanych dla turystów w końcu lipca 2020 r. była niższa o ponad 50 tys., tj. o 6,1%. Spadki odnotowano w prawie wszystkich rodzajach obiektów, w tym największy, ponad 20-procentowy w szkolnych schroniskach młodzieżowych; spadki liczby miejsc noclegowych o ponad 10% w porównaniu z 2019 rokiem wystąpiły w schroniskach młodzieżowych, ośrodkach kolonijnych, ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych, na kempingach, w hostelach oraz kwaterach agroturystycznych. Wzrost liczby miejsc noclegowych w stosunku do roku poprzedniego odnotowano tylko w schroniskach (o ponad 11%); zespoły domków turystycznych oferowały podobną jak rok wcześniej liczbę miejsc.

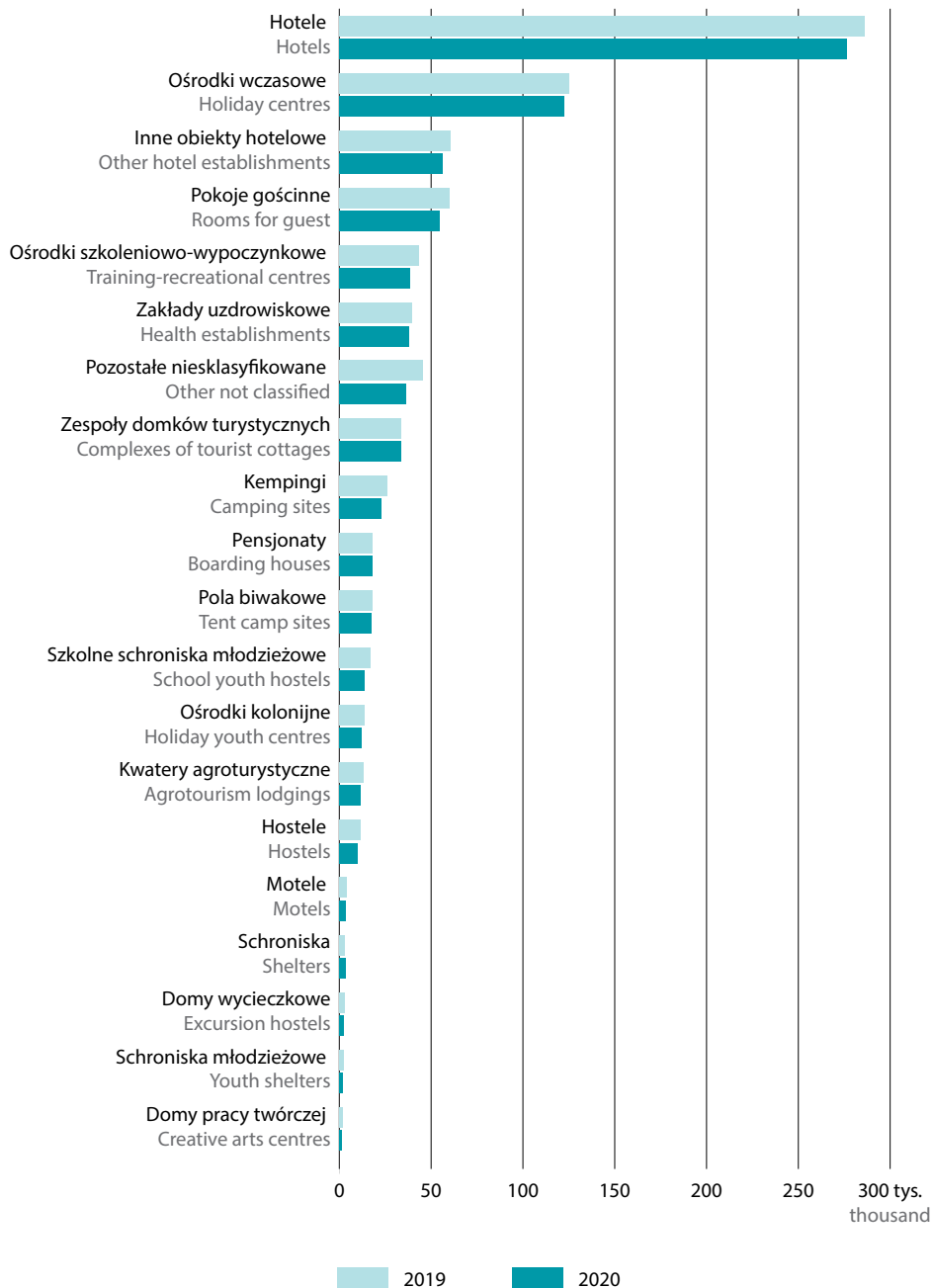
W Polsce przeważają turystyczne obiekty noclegowe zlokalizowane w miastach – w 2020 r., podobnie jak rok wcześniej stanowiły one 54,4% wszystkich obiektów i skupiały podobny jak w 2019 r. odsetek ogółu miejsc noclegowych – 60,4% (w 2019 r. – 60,5%).

Wykres 3. Turystyczne obiekty noclegowe
Chart 3. Tourist accommodation establishments

W przeliczeniu na 100 km² powierzchni w końcu lipca 2020 r. przypadało w Polsce niewiele ponad 3 turystyczne obiekty noclegowe oraz 248 miejsc noclegowych, z których mogli korzystać turyści (w 2019 r. było to 3,6 obiektu i 264 miejsca).

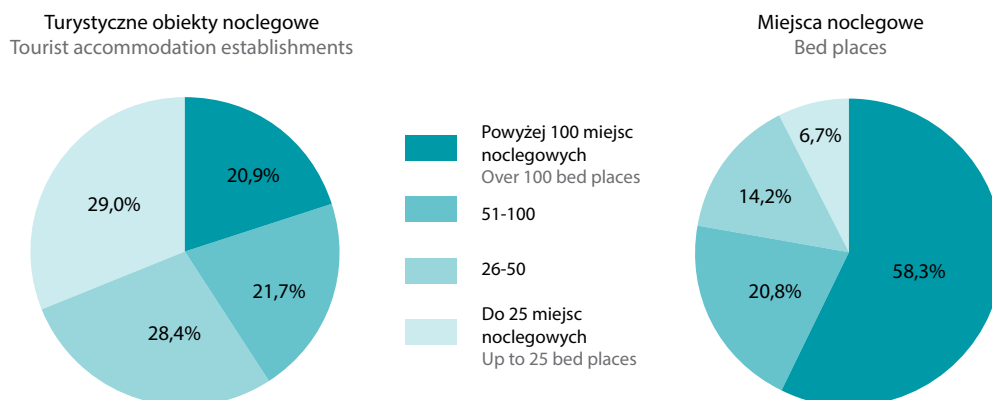
Wykres 4. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych
Chart 4. Bed places in tourist accommodation establishments

Tablica 1. Turystyczne obiekty noclegowe i miejsca noclegowe w 2020 r.
Table 1. Tourist accommodation establishments and bed places in 2020

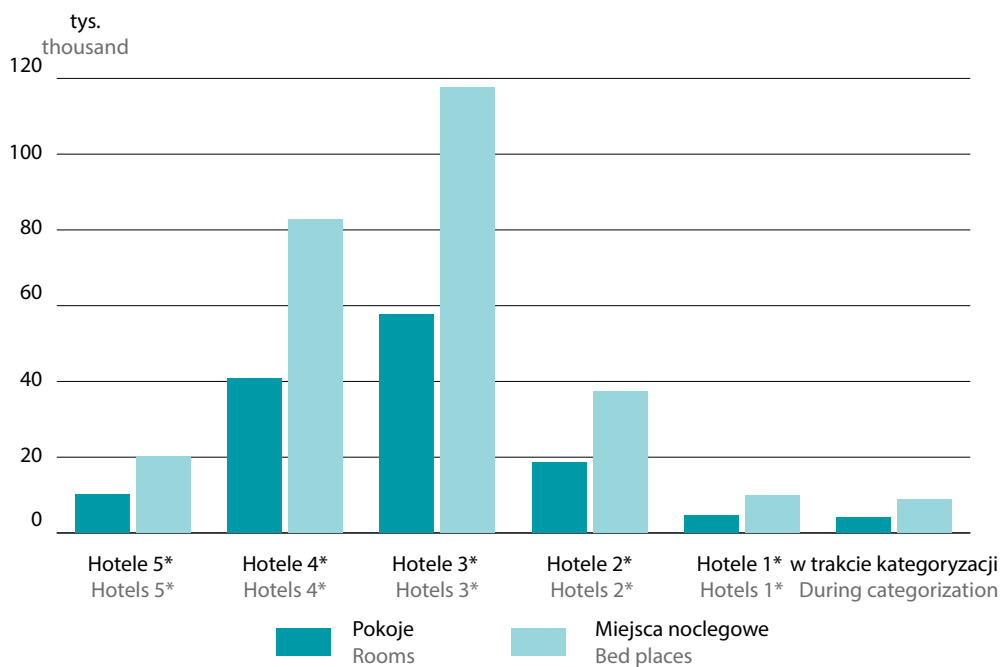
Wyszczególnienie Specification	Turystyczne obiekty noclegowe Tourist accommodation establishments		Miejsca noclegowe Bed places		Liczba miejsc noclegowych przypadająca na 1 obiekt Number of bed places per 1 establishment
	ogółem total	całoroczne all-year-round	ogółem total	całoroczne all-year-round	
	w odsetkach in percentages				
OGÓŁEM Total	100,0	100,0	100,0	100,0	75
Obiekty hotelowe Hotels and similar establishments	38,8	53,2	45,7	62,7	89
Hotele Hotels	24,3	34,4	35,7	49,9	111
Motele Motels	0,9	1,3	0,5	0,7	38
Pensjonaty Boarding houses	4,0	4,9	2,3	2,8	44
Inne obiekty hotelowe Other hotel establishments	9,6	12,6	7,3	9,4	57
Pozostałe obiekty noclegowe Other establishments	61,2	46,8	54,3	37,3	67
Domy wycieczkowe Excursion hostels	0,3	0,4	0,3	0,4	81
Schroniska Shelters	0,6	0,7	0,4	0,6	57
Schroniska młodzieżowe Youth shelters	0,3	0,3	0,3	0,3	60
Szkolne schroniska młodzieżowe School youth shelters	2,1	2,2	1,8	1,8	63
Ośrodki wczasowe Holiday centres	9,9	5,5	15,8	8,1	120
Ośrodki kolonijne Holiday youth centres	0,8	0,3	1,6	0,3	141
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe Training recreational centres	3,6	4,0	5,0	4,8	105
Domy pracy twórczej Creative arts centres	0,3	0,4	0,2	0,3	54
Zespoły domków turystycznych Complexes of tourist cottages	5,4	1,3	4,3	0,9	60
Kempingi Camping sites	1,4	0,2	3,0	0,3	154
Pola biwakowe Tent camp sites	1,5	0,0	2,3	0,1	116
Hostele Hostels	1,5	2,0	1,3	1,8	67
Zakłady uzdrowiskowe Health establishments	1,9	2,7	4,9	6,8	194
Pokoje gościnne Rooms for guest	20,9	15,2	7,0	5,2	25
Kwatery agroturystyczne Agrotourism lodgings	6,3	6,4	1,5	1,5	18
Pozostałe niesklasyfikowane Other not classified	4,5	5,1	4,7	4,0	79

Wykres 5. Turystyczne obiekty noclegowe i miejsca noclegowe według wielkości obiektu w 2020 r.
Chart 5. Tourist accommodation establishments and bed places by the size of establishment in 2020

Obiekty dostępne dla turystów w Polsce w końcu lipca 2020 r. były średniej wielkości – przeciętnie dysponowały 75 miejscami noclegowymi. Większość obiektów (57,4%) posiadała jednak nie więcej niż 50 miejsc noclegowych (29,0% ogółu stanowiły obiekty posiadające do 25 miejsc, a 28,4% obiekty z liczbą miejsc od 26 do 50) i dysponowały one niespełna 21% miejsc przygotowanych dla turystów w kraju. Przeważającą część miejsc noclegowych oferowały obiekty duże z ponad 100 miejscami noclegowymi. Obiekty takie stanowiły 20,9% ogółu turystycznych obiektów noclegowych w kraju, ale dysponowały 58,3% ogółu miejsc noclegowych. Średnie turystyczne obiekty noclegowe posiadające 51-100 miejsc noclegowych stanowiły 21,7% i oferowały 20,8% ogółu miejsc noclegowych w Polsce.

Wykres 6. Pokoje i miejsca noclegowe w hotelach według kategorii w 2020 r.
Chart 6. Rooms and bed places in hotels by category in 2020

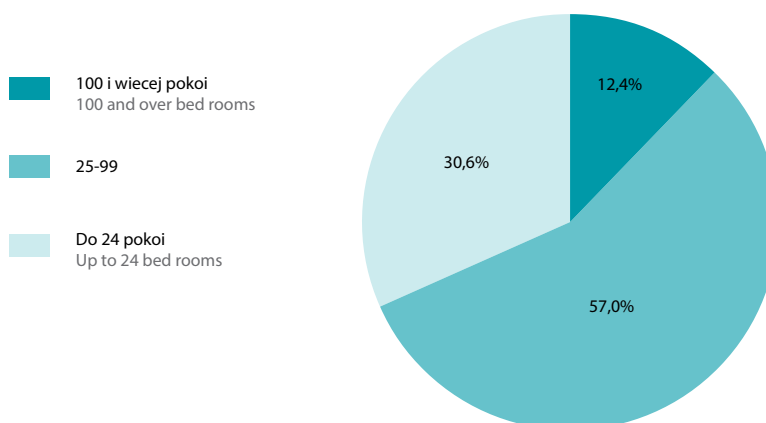

Wśród obiektów hotelowych (liczących średnio 89 miejsc) największe są hotele, które w 2020 r. dysponowały przeciętnie 111 miejscami noclegowymi. Pozostałe obiekty hotelowe – motele, pensjonaty oraz

inne obiekty hotelowe są znacznie mniejsze – w końcu lipca 2020 r. oferowały one przeciętnie od 38 do 57 miejsc noclegowych.

Spośród pozostałych obiektów noclegowych największe były zakłady uzdrowiskowe posiadające przeciętnie 194 miejsca noclegowe oraz obiekty typowo wakacyjne posiadające średnio ponad 100 miejsc, takie jak kempingi (średnio 154 miejsca), ośrodki kolonijne (141 miejsc), ośrodki wczasowe (120 miejsc), pola biwakowe (116 miejsc) oraz ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (105 miejsc).

Wykres 7. Hotele według liczby pokoi w 2020 r.
Chart 7. Hotels by the number of bed rooms in 2020

Obiekty hotelowe w końcu lipca 2020 r. oferowały turystom zakwaterowanie w 169,3 tys. pokoi; jeden obiekt dysponował przeciętnie 42 pokojami. Większość pokoi przygotowały dla gości hotele (136 tys.), w każdym z nich znajdowało się średnio 54 pokoje. Ponad połowa hoteli (1 423 – 57%) posiadała 25-99 pokoi, a tylko 12,4% (311 obiektów) dysponowało ponad 100 pokojami. Inne obiekty hotelowe oferowały turystom 24 tys. pokoi. Przeciętnie w każdym tego typu obiekcie znajdowało się 24 pokoje, a prawie 70% obiektów miało nie większą od średniej liczbę pokoi. Najmniej pokoi (niewiele ponad 9 tys.) było przygotowanych dla turystów w motelach oraz pensjonatach, gdzie w ponad 80% z nich posiadało mniej niż 25 pokoi. W tych obiektach przygotowano średnio po 18 pokoi.

1.2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych

1.2. Occupancy of tourist accommodation establishments

Turyści korzystający z noclegów

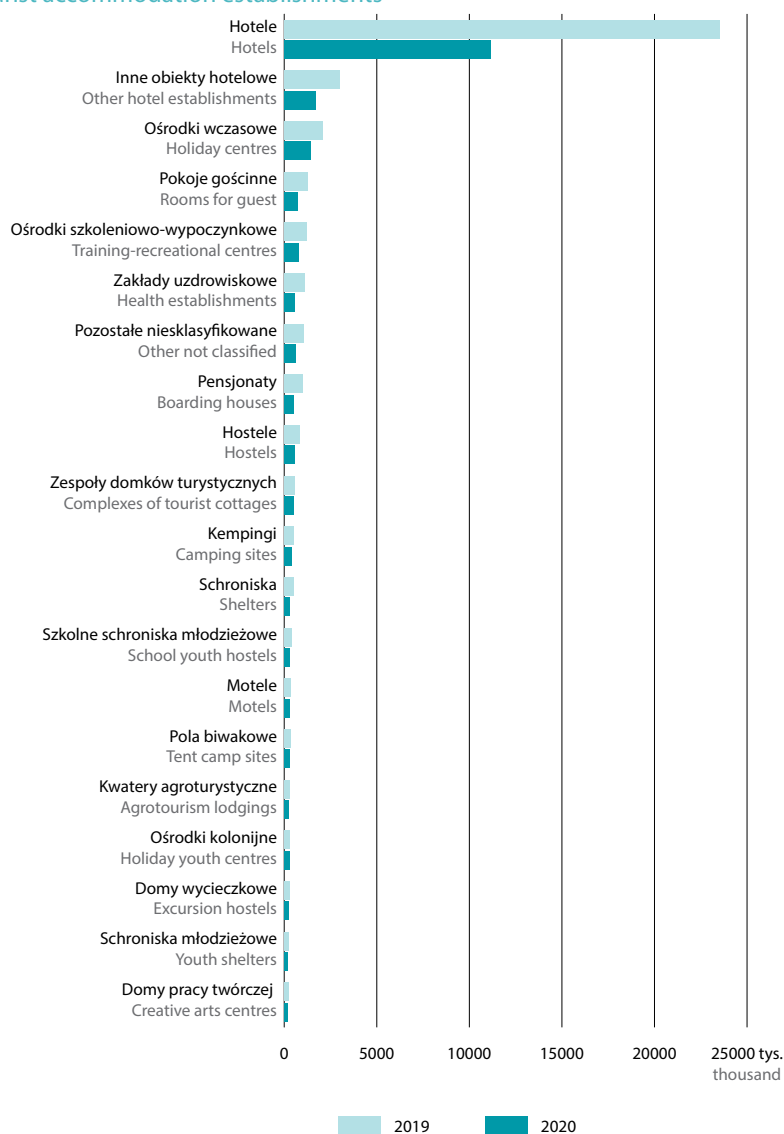
Tourists accommodated

W 2020 r. z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych, posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych, skorzystało tylko 17,9 mln turystów, tj. o blisko połowę (49,9%) mniej niż w roku poprzednim; w 2019 r. w bazie noclegowej przebywało 35,7 mln osób. Prawie 3/4 turystów (72,7%) skorzystało w 2020 r. z noclegów w obiektach zlokalizowanych w miastach. W przeliczeniu na 1000 ludności Polski liczba turystów korzystających z bazy noclegowej była również o prawie połowę mniejsza niż w 2019 r. i wyniosła 466 (rok wcześniej 929). Spadki liczby turystów korzystających z noclegów w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano w prawie wszystkich rodzajach obiektów noclegowych, z wyjątkiem pól biwakowych, na których w 2020 r. przebywało o 2,1% więcej osób niż rok wcześniej.

Struktura wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w Polsce nie ulega większym zmianom, zdecydowana większość turystów wybiera zwykle noclegi w hotelach, motelach, pensjonatach i innych tego rodzaju obiektach. Od kilku lat udział turystów nocujących w obiektach hotelowych przekraczał 75% ogółu korzystających z turystycznych obiektów noclegowych i wykazywał raczej tendencję rosnącą. W 2020 r. odnotowano jednak zmianę zainteresowania turystów korzystaniem z poszczególnych rodzajów obiektów noclegowych. W obiektach hotelowych nocowało 13,1 mln osób, czyli 73,4% ogółu turystów,

tj. o 2,9 p.proc. mniej niż przed rokiem, przy czym udział korzystających z hoteli w strukturze korzystających ogółem obniżył się w znacznie większym stopniu bo o 3,7 p.proc., natomiast w pensjonatach oraz innych obiektach hotelowych gości było stosunkowo nieco więcej. Większym zainteresowaniem niż rok wcześniej cieszyły się w 2020 r. pozostałe turystyczne obiekty noclegowe, w których nocowało blisko 27% ogółu korzystających z turystycznej bazy noclegowej (4,8 mln turystów) – w 2019 r. udział ten wynosił niecałe 24%. W porównaniu do roku poprzedniego wzrost zainteresowania turystów korzystaniem z tego rodzaju bazy noclegowej odnotowano szczególnie w odniesieniu do obiektów typowo wakacyjnych, takich jak ośrodki wczasowe (6,9% ogółu turystów wybrało pobyt w tych obiektach w 2020 r. wobec 5,3% w 2019 r.), pokoje gościnne (3,5% wobec 2,8% w 2019 r.), zespoły domków turystycznych (1,7% ogółu wobec 1,1% w poprzednim roku). Stosunkowo nieco więcej turystów niż rok wcześniej korzystało także z kempingów, pól biwakowych, zakładów uzdrowiskowych, kwater agroturystycznych oraz schronisk. Wzrost udziału gości w tych obiektach w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w porównaniu z rokiem poprzednim wahał się od 0,1 do 0,3 p.proc. Natomiast mniejszy niż rok wcześniej był odsetek turystów nocujących w hostelach oraz szkolnych schroniskach młodzieżowych i schroniskach młodzieżowych (od 0,1 do 0,3 p.proc.).

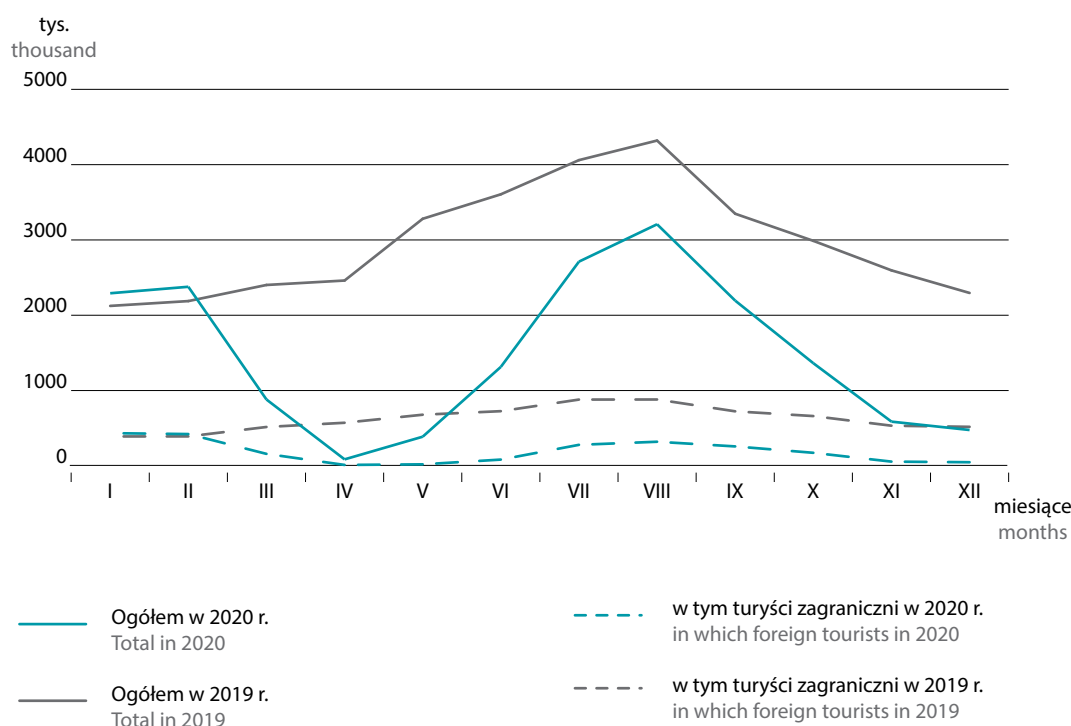
Wykres 8. Turyści w turystycznych obiektach noclegowych
Chart 8. Tourists in tourist accommodation establishments

Wśród osób przebywających w 2020 r. w turystycznych obiektach noclegowych było 2,3 mln turystów zagranicznych i stanowili oni 12,7% ogółu korzystających z turystycznej bazy noclegowej. Było to jednak o prawie 70% mniej niż w 2019 r., kiedy to w Polsce nocowało 7,5 mln osób z zagranicy, stanowiąc 20,9% ogółu turystów. W 2020 roku zdecydowana większość (1,9 mln) turystów zagranicznych wybrała, podobnie jak w latach poprzednich, zakwaterowanie w obiektach hotelowych. Goście z zagranicy preferowali głównie noclegi w hotelach. W obiektach tego typu zatrzymało się 1,7 mln turystów zagranicznych, tj. 77% ogółu. Z oferty pozostałych turystycznych obiektów noclegowych turyści zagraniczni, podobnie jak w latach ubiegłych, najczęściej wybierali hostele (86,8 tys.), ośrodki wczasowe (45,0 tys.), kempingi (38,3 tys.), pokoje gościnne (34,6 tys.) oraz zakłady uzdrowiskowe (24,9 tys.).

Wśród turystów zagranicznych korzystających z bazy noclegowej w Polsce przeważają turyści z Europy, chociaż ich udział w ogólnej liczbie turystów zagranicznych w poprzednich latach systematycznie spadał (od 86,2% w 2012 r. do 82,6% w 2019 r.). W 2020 r. z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 2,0 mln gości z krajów europejskich i ich udział wzrósł do 89,1%. Najwięcej turystów przyjechało z Niemiec (797 tys.), Ukrainy (206 tys.) i Wielkiej Brytanii (186 tys.). Turyści z tych krajów stanowili łącznie ponad 50% ogółu turystów zagranicznych, którzy skorzystali z noclegów w 2020 r. Ponadto duża liczba turystów przyjechała z Rosji i Czech (po ponad 70 tys.), a także Stanów Zjednoczonych, Francji, Włoch i Holandii (po ponad 60 tys.).

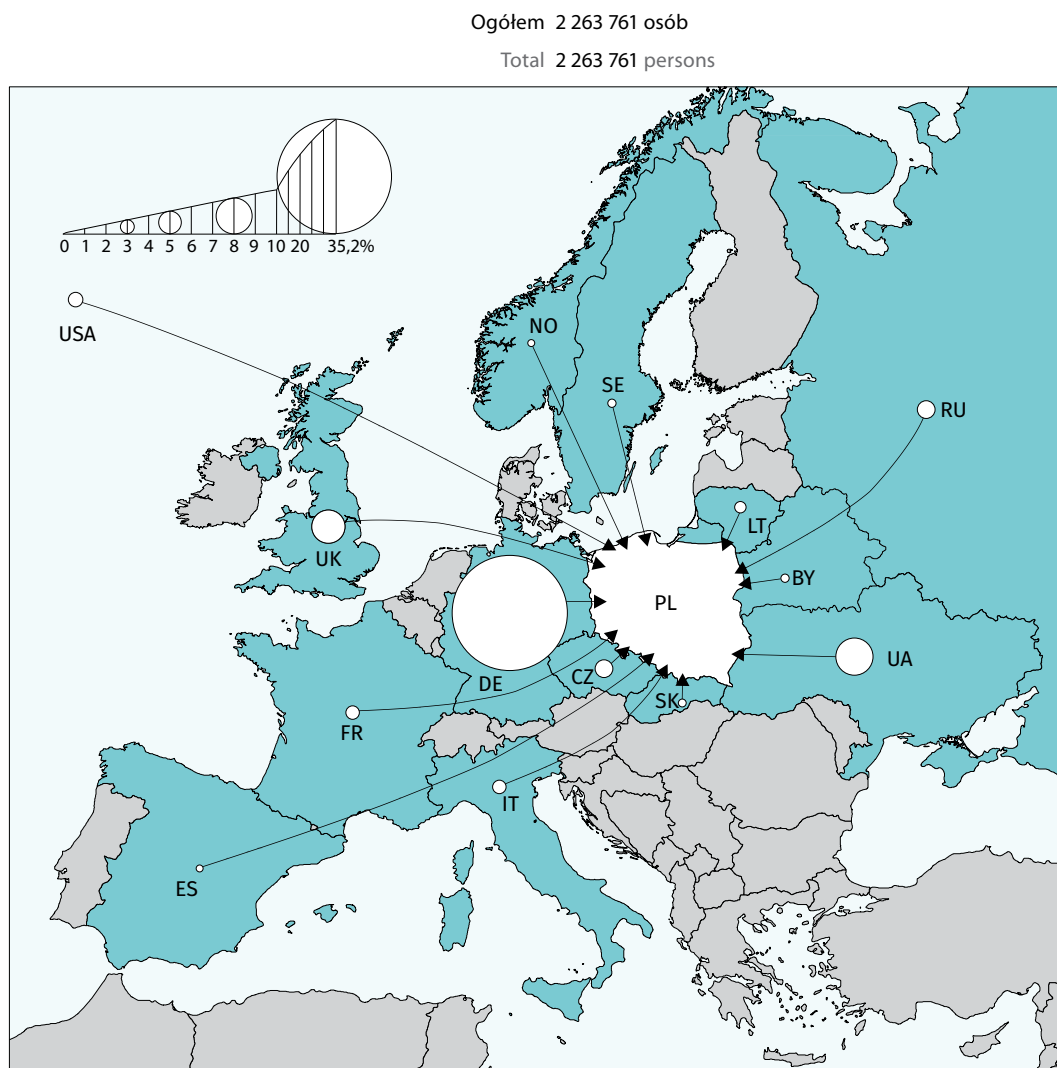
Wykres 9. Turyści w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy
Chart 9. Tourists in tourist accommodation establishments by month

W Polsce ponad 50% turystów korzystało z obiektów noclegowych w miesiącach późnowiosennych i letnich (od maja do września), a szczyt sezonu turystycznego przypadał na miesiące wakacyjne (lipiec i sierpień), kiedy to w obiektach przebywało ok. 1/4 ogółu turystów. W 2020 r. liczba turystów korzystających z turystycznych obiektów noclegowych w poszczególnych miesiącach nie zależała, jak w latach poprzednich tylko od czynników sezonowych (pogoda, okres ferii, świąt, wakacji szkolnych, itp.). Wpływ na liczbę osób korzystających z noclegów miała przede wszystkim dostępność obiektów dla turystów lub jej brak. Nie spowodowało to jednak istotnych zmian w sezonowości ruchu turystycznego w Polsce, a jedynie przesunięcie obserwowanego w latach ubiegłych wzmo-

zonego ruchu turystów rozpoczynającego się już od maja, a malejącego stopniowo we wrześniu na większą niż w latach poprzednich kumulację liczby korzystających w miesiącach letnich. W maju i czerwcu 2020 r. ruch turystyczny w obiektach był znacznie mniejszy niż rok wcześniej, szczyt sezonu turystycznego przypadł na miesiące wakacyjne, ale jeszcze we wrześniu z turystycznych obiektów noclegowych korzystało stosunkowo znacznie więcej osób niż w 2019 r. Łącznie w okresie letnim (lipiec – wrzesień) z noclegów skorzystało 8,1 mln, tj. ponad 45% ogółu turystów (rok wcześniej 33% ogółu). W miesiącach wakacyjnych (lipiec i sierpień) z noclegów skorzystało natomiast 5,9 mln osób, tj. 33,1% ogółu turystów (w 2019 r. było to 23,5%).

Mapa 1. Turyści zagraniczni w turystycznych obiektach noclegowych według wybranych krajów w 2020 r.
Map 1. Foreign tourists in tourist accommodation establishments by selected countries in 2020

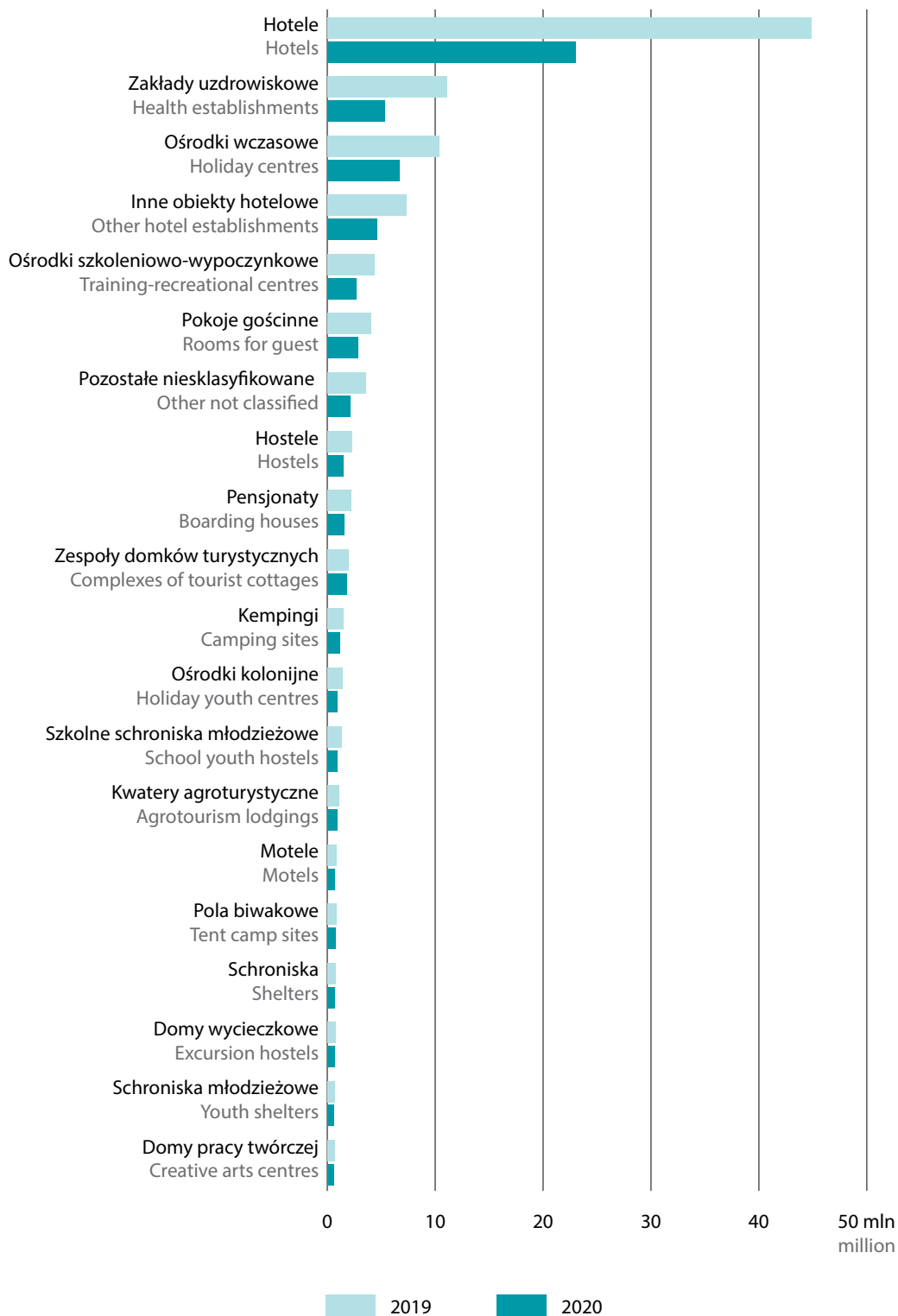

Udzielone noclegi

Overnight stays

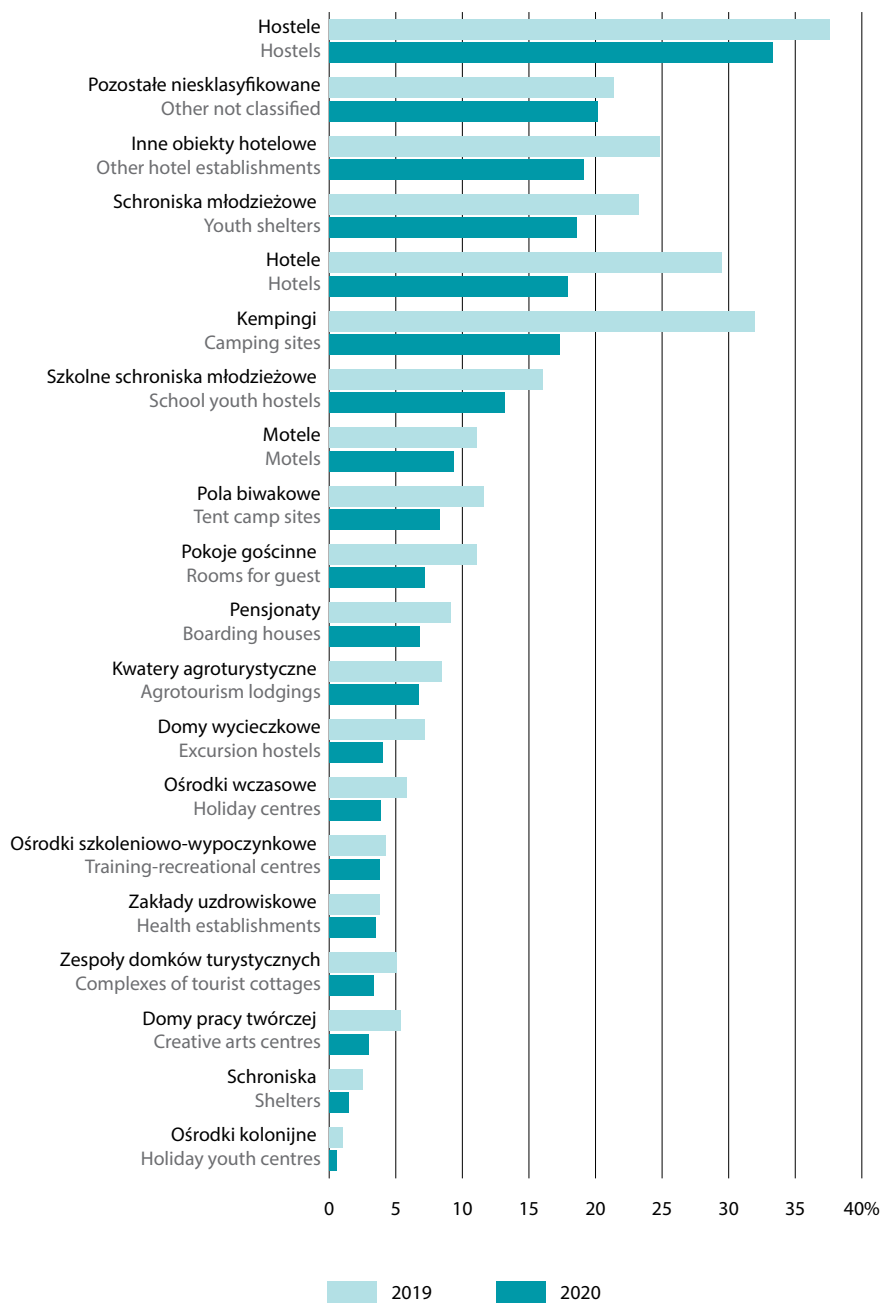
Turystom korzystającym z obiektów noclegowych w 2020 r. udzielono 51,4 mln noclegów, tj. o 45,0% mniej niż w 2019 r. Większość (68,6%) noclegów została udzielona turystom w miastach, ale w porównaniu z rokiem poprzednim było to o 3,7 p.proc. mniej.

Wykres 10. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych
 Chart 10. Overnight stays in tourist accommodation establishments

Najwięcej noclegów udzielono turystom w hotelach – 23,0 mln, ośrodkach wczasowych – 6,7 mln, zakładach uzdrowiskowych – 5,3 mln oraz w innych obiektach hotelowych 4,1 mln, a najmniej w schroniskach młodzieżowych i domach pracy twórczej – odpowiednio 84,1 tys. i 77,0 tys. Spadki liczby udzielonych noclegów w porównaniu z 2019 r. odnotowano we wszystkich rodzajach obiektów, w tym największe (o ponad 50%) w schroniskach młodzieżowych, szkolnych schroniskach młodzieżowych, ośrodkach kolonijnych i zakładach uzdrowiskowych. W najmniejszym stopniu spadła liczba udzielonych noclegów w zespołach domków turystycznych (o 12,4%) oraz na polach biwakowych (o 13,0%).

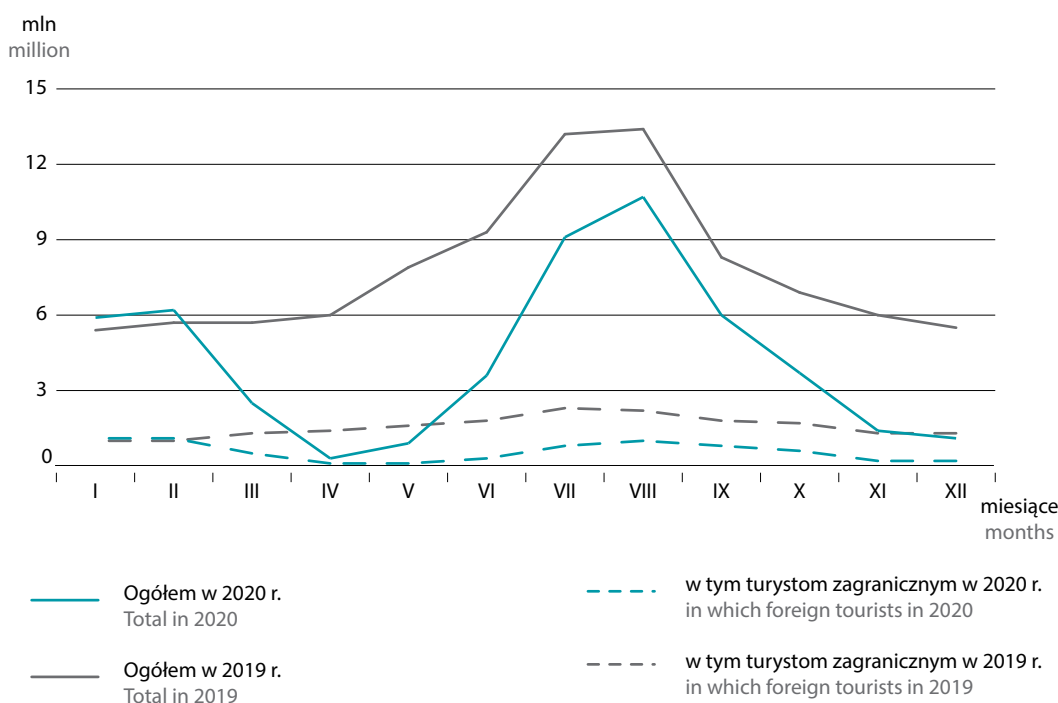
Wykres 11. Odsetek noclegów udzielonych turystom zagranicznym według rodzajów obiektów
Chart 11. Percentage of overnight stays of foreign tourists by type of establishments

W miesiącach wakacyjnych (lipcu i sierpniu) 2020 r. turyści skorzystali łącznie z 19,8 mln noclegów co stanowiło 38,5% (w analogicznym okresie 2019 r. – 28,6%) ogółu udzielonych noclegów w ciągu całego roku. Uwzględniając dodatkowo noclegi udzielone turystom we wrześniu, kiedy stosunkowo liczniej niż rok wcześniej korzystali oni z turystycznych obiektów noclegowych, liczba udzielonych noclegów w tych trzech letnich miesiącach (prawie 26 mln), stanowiła ponad połowę wszystkich noclegów udzielonych turystom w ciągu całego roku (w 2019 r. w analogicznym okresie udzielono turystom 37,5% ogółu noclegów).

W 2020 r. turyści przebywali w turystycznych obiektach noclegowych nieco dłużej niż rok wcześniej korzystając przeciętnie z 2,9 noclegu (w 2019 r. z 2,6 noclegu). Biorąc pod uwagę typ obiektu znacznie krócej nocowali w obiektach hotelowych (średnio 2,2 noclegu) niż w pozostałych obiektach, w których spędzali średnio prawie 5 noclegów. Poza zakładami uzdrowiskowymi, w których turyści przebywali krócej niż rok wcześniej (korzystali średnio z 11,4 noclegów wobec 12,7 noclegów w 2019 r.), polami biwakowymi (2,7 noclegu wobec 3,2 w 2019 r.) oraz ośrodkami wczasowymi, w których turyści przebywali, podobnie, jak rok wcześniej, ponad 6 dni (5,4 noclegu), we wszystkich pozostałych rodzajach obiektów noclegowych czas pobytu turystów w 2020 r. był dłuższy niż w 2019 r.

Wykres 12. Noclegi udzielone turystom w obiektach noclegowych według miesięcy
Chart 12. Overnight stays of tourists in accommodation establishments by month

Turyści zagraniczni w 2020 roku skorzystali z 6,6 mln noclegów i było to o 12,1 mln (64,6%) mniej niż rok wcześniej. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w 2020 r. we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych stanowiły 12,9% ogółu noclegów udzielonych wszystkim turystom (w 2019 r. – 20,0%). Większość turystów zagranicznych jako miejsce swojego zakwaterowania wybrało hotele, w których udzielono im 4,1 mln noclegów (62,1% wszystkich noclegów udzielonych turystom zagranicznym w 2020 roku), następnie inne obiekty hotelowe (781,5 tys. noclegów), hostele (328,7 tys. noclegów) oraz ośrodki wczasowe (255,4 tys. noclegów).

W porównaniu z 2019 r. liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym najbardziej spadła w ośrodkach kolonijnych (o 72,8%), domach wycieczkowych (o 71,7%), domach pracy twórczej (o 69,8%) oraz hotelach (o 68,8%). Mniejsze spadki (poniżej 50%) odnotowano natomiast na polach biwakowych, w zespołach domków turystycznych oraz kwaterach agroturystycznych. W okresie trzech miesięcy

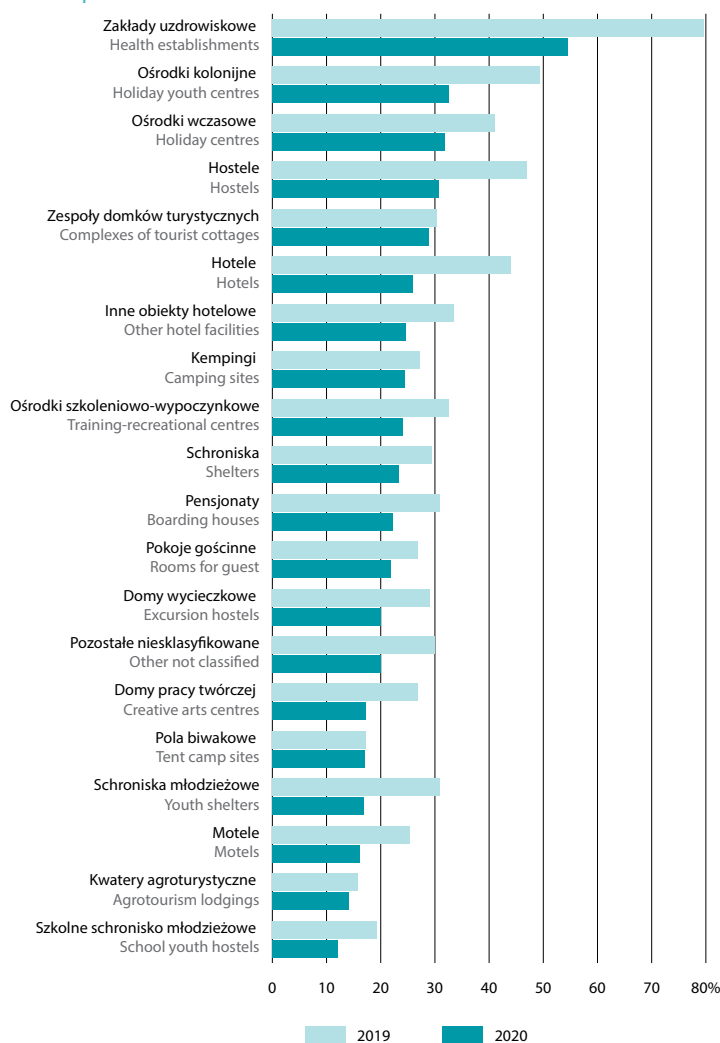
letnich (lipiec – wrzesień) turystom zagranicznym udzielono 2,6 mln noclegów, tj. prawie 40% ogółu noclegów udzielonych turystom zagranicznym w 2020 r. Średni czas pobytu turystów zagranicznych w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r. był podobny jak w przypadku turystów krajowych – korzystali oni przeciętnie z 2,9 noclegów.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych

Occupancy rate of bed places

Miejsca noclegowe przygotowane dla turystów w 2020 r. były znacznie gorzej wykorzystane niż w latach poprzednich. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych² we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc, spadł w 2020 r. do poziomu nie odnotowanego od wielu lat – wyniósł on 26,8% i był o 13,8 p.proc. niższy niż w 2019 r. W obiektach hotelowych wskaźnik ten wyniósł 25,5%, a w pozostałych obiektach noclegowych – 28,7% (w 2019 r. odpowiednio 41,7% i 39,1%).

Wykres 13. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych
Chart 13. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments

²Stopień wykorzystania miejsc noclegowych – wyrażony w procentach – jest to iloraz liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych (suma miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu).

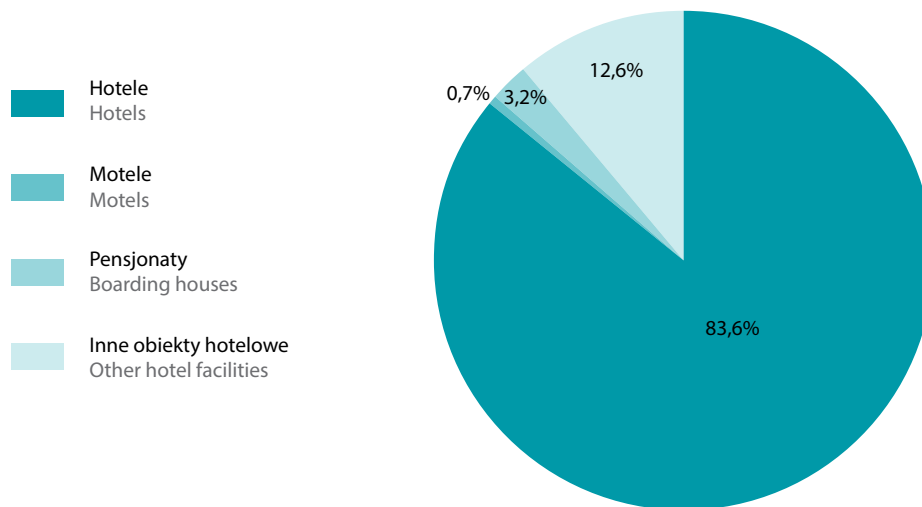
Najlepiej wykorzystane były miejsca noclegowe w zakładach uzdrowiskowych – stopień ich wykorzystania wyniósł 54,5% (w latach poprzednich znacznie przekraczał 70%). Wyższy niż średni dla kraju stopień wykorzystania miejsc odnotowały ponadto ośrodki kolonijne (32,5%), ośrodki wczasowe (31,9%), hostele (30,7%) oraz zespoły domków turystycznych (28,9%). W 2020 r. nie wystąpiła znaczna różnica w wykorzystaniu miejsc noclegowych pomiędzy obiektami działającymi w miastach i na wsi, która była obserwowana w latach ubiegłych. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w obiektach zlokalizowanych w mieście wyniósł 27,5%, a na wsi 25,4% (w 2019 r. odpowiednio 44,1% i 33,5%).

Wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych

Occupancy of rooms in hotels and similar establishments

W 2020 roku w obiektach hotelowych, czyli w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych wynajęto 16,1 mln pokoi, tj. o 15,5 mln (49%) mniej niż w 2019 r., z tego ponad 80% (tj. 13,4 mln) pokoi wynajęto w hotelach. Pokoje wynajęte turystom zagranicznym (3,0 mln) stanowiły niespełna 19% ogółu wynajętych pokoi (w 2019 r. było to prawie 30%). Pokoje w obiektach hotelowych w 2020 r. były wykorzystane średnio tylko w 30%, podczas gdy w latach poprzednich w ponad 50%. W hotelach wskaźnik ten był minimalnie wyższy i wyniósł 30,8%, przy czym najwyższe wykorzystanie pokoi odnotowano w hotelach 1 i 5-gwiazdkowych – odpowiednio 34,4% i 34,0%. W motelach, pensjonatach oraz innych obiektach hotelowych wskaźnik wahał się od 20,3% do 28,1%. Najwyższy stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, w sierpniu i wyniósł on 46,6%.

Wykres 14. Wynajęte pokoje w obiektach hotelowych według rodzajów obiektów w 2020 r.
Chart 14. Rooms rented in hotels and similar establishments by types of establishments in 2020

Tablica 2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych w 2020 r.
Table 2. Occupancy of tourist accommodation establishments in 2020

Rodzaje obiektów Type of establishments	Turyści Tourists		Udzielone noclegi Overnight stays		Średni czas pobytu turysty w obiekcie (licz- ba noclegów) Average dura- tion of stay of tourist (number of overnight stays)
	ogółem total	turyści zagra- niczni foreign tourists	ogółem total	noclegi udzie- lone turystom zagranicznym overnight stays of foreign tourists	
	w odsetkach in percentages				
OGÓŁEM Total	100,0	100,0	100,0	100,0	2,9
Obiekty hotelowe Hotels and similar establish- ments	73,4	85,9	55,1	75,2	2,2
Hotele Hotels	62,3	77,0	44,7	62,1	2,1
Motele Motels	0,6	0,5	0,4	0,3	1,7
Pensjonaty Boarding houses	2,1	1,1	2,0	1,1	2,8
Inne obiekty hotelowe Other hotel establishments	8,5	7,3	8,0	11,8	2,7
Pozostałe obiekty noclegowe Other establishments	26,6	14,1	44,9	24,8	4,9
Domy wycieczkowe Excursion hostels	0,2	0,1	0,3	0,1	3,4
Schroniska Shelters	0,7	0,1	0,4	0,0	1,7
Schroniska młodzieżowe Youth shelters	0,2	0,2	0,2	0,2	2,7
Szkolne schroniska młodzieżowe School youth shelters	0,6	0,5	0,8	0,8	3,5
Ośrodki wczasowe Holiday centres	6,9	2,0	12,9	3,9	5,4
Ośrodki kolonijne Holiday youth centres	0,4	0,0	0,8	0,0	6,9
Ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe Training recreational centres	3,0	0,5	4,2	1,2	4,0
Domy pracy twórczej Creative arts centres	0,1	0,0	0,1	0,0	3,8
Zespoły domków turystycznych Complexes of tourist cottages	1,7	0,3	2,5	0,7	4,2
Kempingi Camping sites	1,2	1,7	1,3	1,8	3,2
Pola biwakowe Tent camp sites	0,6	0,4	0,6	0,4	2,7
Hostele Hostels	2,0	3,8	1,9	5,0	2,8
Zakłady uzdrowiskowe Health establishments	2,6	1,1	10,3	2,8	11,4
Pokoje gościnne Rooms for guest	3,5	1,5	4,6	2,5	3,7
Kwatery agroturystyczne Agrotourism lodgings	0,6	0,2	0,8	0,4	4,0
Pozostałe niesklasyfikowane Other not classified	2,2	1,6	3,2	4,9	4,1

1.3. Placówki gastronomiczne

1.3. Catering units

W końcu lipca 2020 r. w turystycznych obiektach noclegowych funkcjonowało 7 195 placówek gastronomicznych (tj. restauracji, barów i kawiarni, stołówek oraz punktów gastronomicznych), czyli o 774 (9,7%) mniej niż w roku poprzednim.

Tablica 3. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r.
Table 3. Catering facilities in tourist accommodation establishments in 2020

Rodzaje obiektów Type of establishments	Placówki gastronomiczne Catering facilities					Liczba placówek gastronomicznych przypadająca na 100 obiektów Number of catering facilities per 100 establishments
	ogółem total	restauracje restaurants	bary i kawiarnie bars and cafes	stołówki canteens	punkty gastronomiczne catering outlets	
OGÓŁEM Total	7 195	100,0	100,0	100,0	100,0	70
Obiekty hotelowe Hotels and similar establishments	4 759	87,0	73,1	22,8	47,0	119
Hotele Hotels	3 618	68,7	58,4	9,2	34,6	145
Motele Motels	81	1,8	1,1	0,1	0,7	84
Pensjonaty Boarding houses	335	4,3	4,2	6,5	2,2	81
Inne obiekty hotelowe Other hotel establishments	725	12,2	9,4	6,9	9,6	74
Pozostałe obiekty noclegowe Other establishments	2 436	13,0	26,9	77,2	53,0	39
Domy wycieczkowe Excursion hostels	24	0,2	0,2	0,7	0,7	73
Schroniska Shelters	53	0,2	1,2	0,7	2,6	91
Schroniska młodzieżowe Youth shelters	6	0,0	-	0,2	0,4	18
Szkolne schroniska młodzieżowe School youth shelters	60	0,1	0,1	3,1	1,3	28
Ośrodki wczasowe Holiday centres	764	2,4	8,8	28,1	12,6	75
Ośrodki kolonijne Holiday youth centres	64	-	0,3	3,6	0,2	74
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe Training recreational centres	366	2,5	4,2	11,0	5,7	99
Domy pracy twórczej Creative arts centres	24	0,2	0,2	0,6	0,7	83
Zespoły domków turystycznych Complexes of tourist cottages	152	1,2	2,0	2,0	8,9	27
Kempingi Camping sites	75	0,6	1,5	0,4	4,3	50
Pola biwakowe Tent camp sites	31	0,1	0,5	0,4	2,8	21
Hostele Hostels	29	0,3	0,5	0,5	0,7	19
Zakłady uzdrowiskowe Health establishments	283	1,0	3,4	10,0	5,2	144
Pokoje gościnne Rooms for guest	255	2,1	2,1	8,3	2,6	12
Kwatery agroturystyczne Agrotourism lodgings	62	0,4	0,2	2,7	0,7	10
Pozostałe niesklasyfikowane Other not classified	188	1,8	1,7	5,1	3,7	41

Największą grupę placówek stanowiły restauracje – 3 134, tj. 43,6% ogółu placówek oraz bary i kawiarnie – 1 979 (27,5%). Większość restauracji (87,0%) oraz barów i kawiarni (73,1%) funkcjonowała w obiektach hotelowych. Stołówki oraz punkty gastronomiczne (smażalnie, pijalnie, lodziarnie itp.) działały głównie w pozostałych turystycznych obiektach noclegowych. Ośrodki kolonijne oraz szkolne schroniska młodzieżowe oferowały wyżywienie głównie w stołówkach, gdzie stołówki stanowiły odpowiednio ponad 90% i 80% dostępnych dla gości placówek gastronomicznych. Stołówki przeważały także w kwaterach agroturystycznych (prawie 70%), a także w ośrodkach wczasowych i zakładach uzdrowiskowych, (po ok. 60%).

Według stanu na koniec lipca 2020 r. średnio w Polsce na 100 turystycznych obiektów noclegowych przypadało 70 placówek gastronomicznych, z czego w obiektach hotelowych było ich 119³, a w pozostałych obiektach noclegowych tylko 39. Więcej niż jedną placówkę gastronomiczną posiadały hotele (145 placówek na 100 obiektów) oraz zakłady uzdrowiskowe (144). Spośród pozostałych obiektów najmniej placówek znajdowało się w kwaterach agroturystycznych, pokojach gościnnych, schroniskach młodzieżowych oraz hostelach (od 10 do 19 placówek na 100 obiektów).

1.4. Charakterystyka turystycznych obiektów noclegowych według klasyfikacji PKD 2007

1.4. Characteristics of tourist accommodation establishments according to the NACE classification

Stan i wykorzystanie turystycznej bazy noclegowej można analizować nie tylko ze względu na rodzaj obiektu, ale biorąc pod uwagę ich działalność klasyfikowaną według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007).

Działalność wszystkich obiektów świadczących usługi noclegowe dla turystów klasyfikowana jest w PKD 2007 w trzech następujących grupach⁴:

55.1 – obiekty tu sklasyfikowane zapewniają zakwaterowanie w umeblowanych pokojach, apartamentach z usługami codziennego sprzątnięcia, ślania łóżek oraz szeroki zakres usług dodatkowych takich jak: usługi podawania posiłków i napojów, usługi parkingowe, usługi pralni, udostępnianie basenów kąpielowych, pomieszczeń do ćwiczeń gimnastycznych czy urządzeń rekreacyjnych oraz udostępnianie sal konferencyjnych. Grupa ta obejmuje zapewnienie krótkotrwałego zakwaterowania w: hotelach, motelach, pensjonatach, innych obiektach hotelowych (np. wotele, botele, novotele, airtele, zajazdy, zamki),

55.2 – grupa ta obejmuje zapewnienie zakwaterowania w cyklu dziennym lub tygodniowym w specjalnie wydzielonych umeblowanych pokojach lub pomieszczeniach umożliwiających mieszkanie, przygotowywanie posiłków oraz spanie lub z warunkami do gotowania lub wyposażonymi kuchniami. Mogą to być pokoje, apartamenty lub mieszkania w budynkach wielopiętrowych lub zespołach budynków, domki letniskowe lub domki kempingowe. Mogą być zapewnione minimalne usługi towarzyszące zakwaterowaniu. Zalicza się tu zapewnienie krótkotrwałego zakwaterowania w: ośrodkach kolonijnych i pozostałych obiektach wypoczynku wakacyjnego (np. w ośrodkach wczasowych, domach wycieczkowych, ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych), kwaterach dla gości i bungalowach, domkach lub chatkach, bez obsługi, gospodarstwach wiejskich (agroturystyka), schroniskach młodzieżowych i górskich,

55.3 – w tej grupie klasyfikowane jest zapewnienie krótkotrwałego zakwaterowania w obozowiskach (np. rekreacyjnych, wędkarskich, łowieckich), przyczepach kempingowych, zapewnienie miejsc dla pojazdów kempingowych, zapewnienie miejsc na ustawienie namiotów.

W porównaniu z danymi o stanie i wykorzystaniu turystycznych obiektów noclegowych prezentowanymi według rodzajów obiektów w poprzednich podrozdziałach, dane dotyczące „obiektów hotelowych” są tożsame z danymi dla grupy 55.1 (hotele i podobne obiekty zakwaterowania), zaś dane dotyczące „pozostałych obiektów noclegowych” dotyczą dwóch pozostałych grup wg PKD, tj. 55.2 i 55.3.

Działalność większości obiektów oferujących usługi zakwaterowania dla turystów w Polsce zaliczana

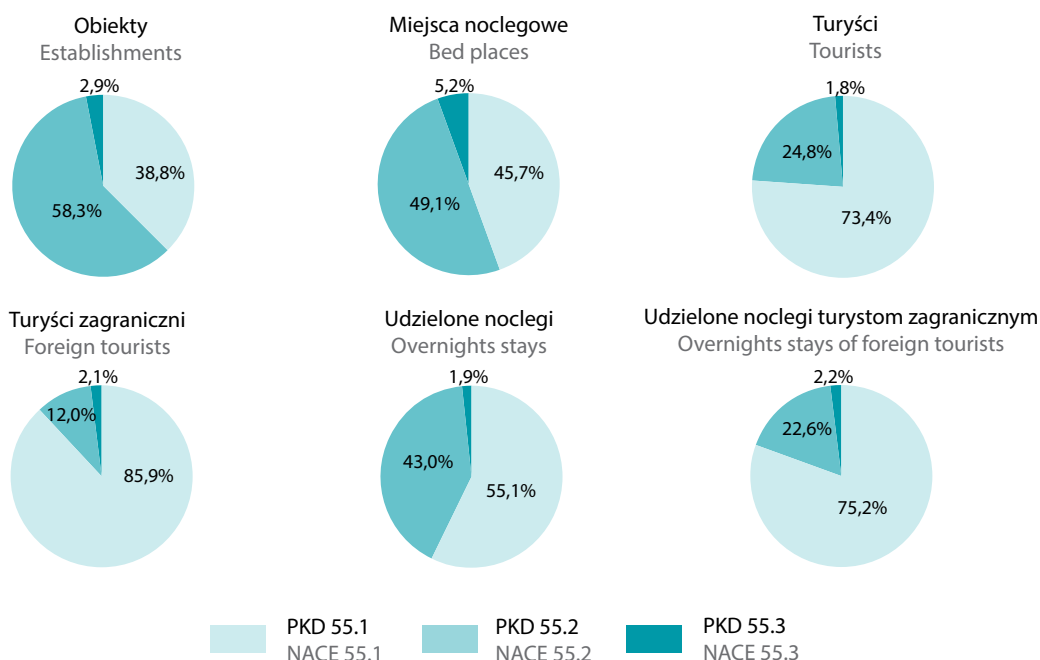
³W jednym turystycznym obiekcie noclegowym mogła znajdować się więcej niż 1 placówka gastronomiczna.

⁴https://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/pkd_07/pkd_07.htm.

jest do grupy 55.2. Według stanu w dniu 31 lipca 2020 r. funkcjonowało 6,0 tys. takich obiektów i stanowiły one 58,3% ogółu turystycznych obiektów noclegowych w kraju (w 2019 r. – 59,5%). Obiekty zaklasyfikowane do tej grupy oferowały prawie połowę (tj. ponad 380 tys.) miejsc noclegowych dostępnych dla turystów w Polsce, ale prawie połowa z nich dostępnych było tylko sezonowo. W obiektach tej grupy znajdowało się prawie 80% wszystkich wykorzystywanych tylko sezonowo miejsc noclegowych w Polsce. W 2020 r. z oferowanych przez tą grupę obiektów miejsc noclegowych skorzystało 24,8% ogółu turystów – 26,6% turystów krajowych i tylko 12,0% turystów zagranicznych. Turyści korzystali średnio z ok. 5 noclegów i udzielono im ponad 22 mln noclegów, tj. 43,0% ogółu udzielonych noclegów we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych (46,1% udzielonych turystom krajowym i 22,6% udzielonych turystom zagranicznym). Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w tej grupie obiektów był wyższy niż w pozostałych dwóch grupach i wyższy niż średni dla kraju – wyniósł on 29,1% (dla Polski 26,8%).

Obiekty z grupy 55.1 (hotele i podobne obiekty zakwaterowania) stanowiły blisko 39% ogólnej liczby turystycznych obiektów noclegowych i oferowały turystom prawie 46% dostępnych w kraju miejsc noclegowych (w 2019 r. było to odpowiednio 38% i 45%). Obiekty tej grupy PKD oferują turystom przede wszystkim całoroczne miejsca noclegowe. W końcu lipca 2020 r. spośród ponad 355 tys. miejsc noclegowych oferowanych przez hotele i podobne obiekty zakwaterowania w ponad 97% były to miejsca całoroczne stanowiące jednocześnie prawie 63% ogółu miejsc dostępnych dla turystów cały rok. Jak już wspomniano w poprzednich podrozdziałach z hoteli i podobnych obiektów korzysta w Polsce większość turystów. W 2020 r. noclegi w takich obiektach wybrało 73,4% turystów – w przypadku turystów krajowych odsetek ten wyniósł 71,6%, a w przypadku turystów zagranicznych 85,9%. Obiekty hotelowe udzieliły także ponad 55% wszystkich noclegów w kraju (28,3 mln) – w tym ponad połowę noclegów turystów krajowych i 3/4 noclegów turystów zagranicznych. Oferowane turystom miejsca noclegowe w tej grupie obiektów były w ostatnich latach lepiej wykorzystywane niż w pozostałych dwóch grupach obiektów noclegowych (55.2 i 55.3). W 2020 r. w hotelach i podobnych obiektach stopień wykorzystania miejsc wyniósł 25,5% i był niższy zarówno od wskaźnika dla Polski ogółem, jak i wskaźnika dla obiektów zaklasyfikowanych do grupy 55.2.

Wykres 15. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie według grup PKD 2007 w 2020 r.
Chart 15. Tourist accommodation establishments and their occupanc by NACE groups in 2020

Pola namiotowe i kempingowe zaliczane wg PKD do grupy 55.3, w końcu lipca 2020 roku liczyły 300 obiektów stanowiąc, podobnie jak rok wcześniej, tylko niecałe 3% ogółu turystycznych obiektów noclegowych w kraju. Na ich terenie przygotowano 40,4 tys. (tj. 5,2 % ogółu) miejsc noclegowych. Z oferowanych miejsc skorzystało w 2020 roku 321,6 tys. turystów (tj. 1,8% ogółu – w 2019 r. 1,2%), w tym tylko niespełna 15% stanowili turyści zagraniczni (rok wcześniej stanowili 31%). Turyści (zarówno krajowi, jak i zagraniczni) korzystali średnio z 3 noclegów i udzielono im łącznie w ciągu całego roku 975,1 tys. noclegów, tj. o 23,9% mniej niż w 2019 r. Podobnie jak w przypadku liczby korzystających, także udział tej grupy obiektów w ogólnej liczbie noclegów udzielonych w kraju był niewielki i nie przekroczył 2%. Pola namiotowe i kempingowe charakteryzuje najniższy spośród wszystkich trzech grup obiektów stopień wykorzystania miejsc noclegowych – w 2020 r. miejsca noclegowe w tych obiektach były wykorzystane średnio w niespełna 22%, ale spadek stopnia wykorzystania miejsc w porównaniu do poprzedniego roku był najmniejszy i wyniósł 2,1 p.proc. wobec spadku o 16,2 p.proc. w grupie 55.1 i o 10,9 p.proc. w grupie 55.2.

Tablica 4. Podstawowe dane o turystycznej bazie noclegowej w 2020 r. według grup PKD

Table 4. Basic data on tourist accommodation establishments in 2020 by NACE groups

Grupy PKD NACE groups	Obiekty Establishments	Miejsca noclegowe Bed places	Turyści korzystający Tourists accommodated		Udzielone noclegi Overnight stays		Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w % Occupancy rate of bed places in %
			razem total	w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	razem total	w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists	
			w tys. in thousand				
Razem Total	10 291	775 282	17 879,0	2 263,8	51 377,2	6 623,0	26,8
55.1	3 990	354 551	13 128,2	1 945,5	28 295,3	4 982,4	25,5
55.2	6 001	380 302	4 429,2	271,4	22 106,8	1 497,4	29,1
55.3	300	40 429	321,6	46,8	975,1	143,1	21,7

Rozdział 2

Chapter 2

Zróznicowanie terytorialne bazy noclegowej w Polsce

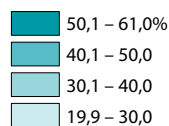
Territorial diversity of tourist accommodation establishments in Poland

W 2020 r. rozmieszczenie bazy noclegowej w Polsce było nierównomierne, zarówno pod względem liczby jak i rodzajów turystycznych obiektów noclegowych. W końcu lipca najczęściej turystycznych obiektów noclegowych prowadziło działalność w województwach: pomorskim (1 555), zachodniopomorskim (1 484), małopolskim (1 362) i dolnośląskim (1 012); województwa te koncentrowały połowę bazy noclegowej w kraju. Najmniej obiektów prowadziło działalność w województwie: opolskim (138), świętokrzyskim (235), podlaskim (270), łódzkim (277) oraz lubuskim (281). W porównaniu z lipcem 2019 r. spadek liczby obiektów dostępnych dla turystów w końcu lipca 2020 odnotowano we wszystkich województwach. W siedmiu województwach spadki te przekraczały 10%, w tym największe były w województwach opolskim (o 16,4%) oraz łódzkim (o 15,8%).

Ponad 70% działających w Polsce obiektów było obiektami całorocznymi, tzn. przygotowanymi na przyjmowanie gości w ciągu całego roku, przy czym w województwach dolnośląskim, mazowieckim i śląskim obiekty takie stanowiły ponad 90% ogółu obiektów. W województwach nadmorskich, gdzie zlokalizowanych jest najwięcej obiektów działających sezonowo, obiekty całoroczne stanowiły niewiele ponad 1/3 ogółu.

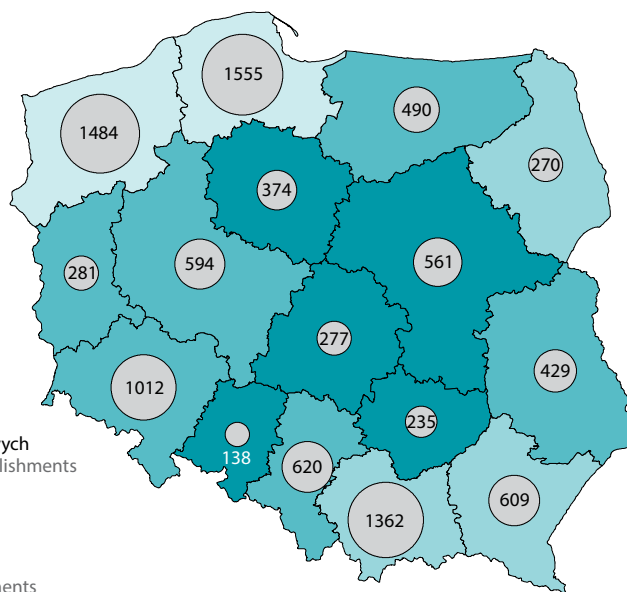
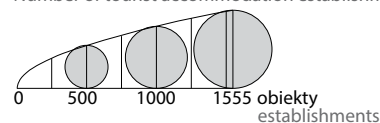
Mapa 2. Turystyczne obiekty noclegowe w 2020 r.
Map 2. Tourist accommodation establishments in 2020

Udział obiektów hotelowych w ogólnej liczbie turystycznych obiektów noclegowych
The share of hotels and similar establishments in the total number of tourist accommodation establishments

Polska = 38,8
Poland

Liczba turystycznych obiektów noclegowych
Number of tourist accommodation establishments

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2020 r. najliczniejsze w Polsce były hotele oraz pokoje gościnne/kwatery prywatne. Najwięcej hoteli funkcjonowało w województwie małopolskim (365, tj. 14,6% wszystkich hoteli w kraju) oraz w województwach dolnośląskim i mazowieckim (odpowiednio 275 i 246). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba hoteli nie spadła tylko w województwie dolnośląskim – działalność prowadziło tam o 7 więcej obiektów niż w końcu lipca 2019 r.

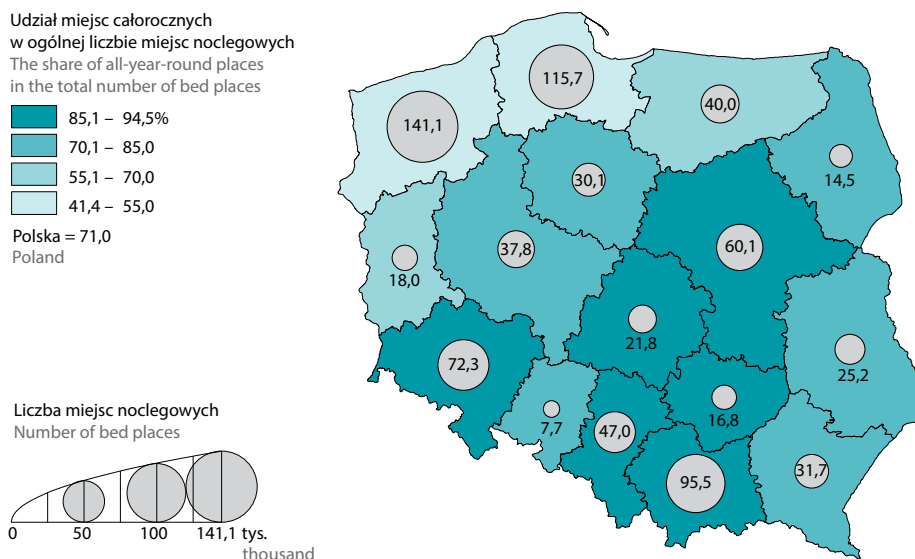
Prawie połowa natomiast spośród ponad 2 tys. pokoi gościnnych działała w dwóch województwach nadmorskich – ponad 26% takich obiektów działało w województwie pomorskim, a ponad 21% w za-

chodniopomorskim. W województwach nadmorskich znajdowało się także 55% wszystkich ośrodków wczasowych działających w Polsce oraz 49% zespołów domków turystycznych.

Największe turystyczne obiekty noclegowe znajdują się w województwie mazowieckim. W 2020 r. działające w końcu lipca obiekty przeciętnie dysponowały 107 miejscami. Najmniejsze obiekty funkcjonowały w województwach: podkarpackim, podlaskim i opolskim, oferując turystom odpowiednio 52, 54 i 56 miejsc noclegowych średnio w jednym obiekcie.

Mapa 3. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r.

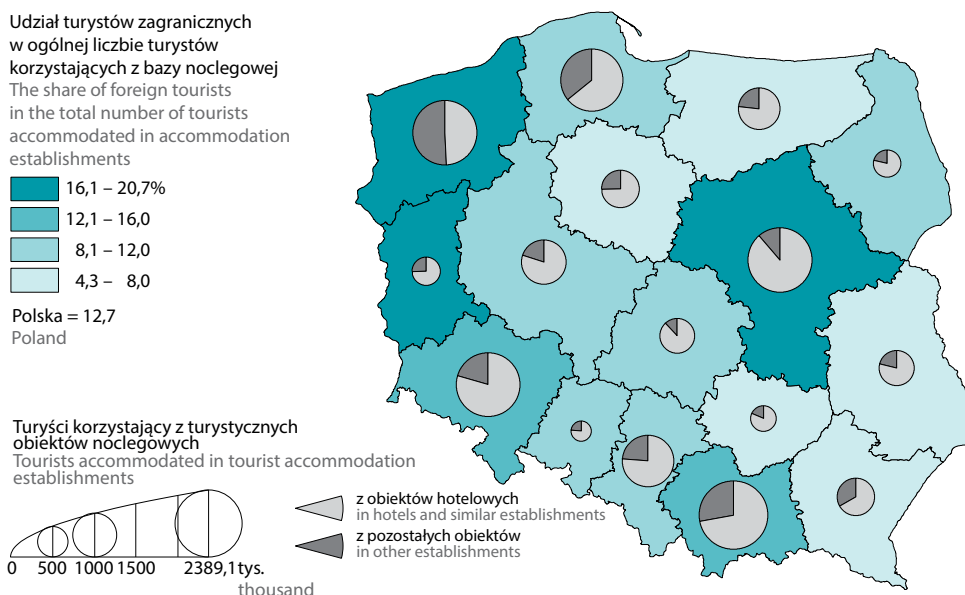
Map 3. Bed places in tourist accommodation establishments in 2020

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2020 r. najwięcej miejsc noclegowych oferowały obiekty w województwach: zachodniopomorskim – ponad 141 tys., pomorskim – niemal 116 tys. oraz małopolskim – ponad 95 tys.

Mapa 4. Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych w 2020 r.

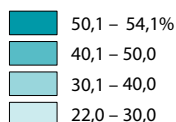
Map 4. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments in 2020

Liczba miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w 2020 r. prawie we wszystkich województwach była niższa niż rok wcześniej; tylko w województwie dolnośląskim liczba ta wzrosła o 1,8% w porównaniu z 2019 r. Największe spadki liczby miejsc noclegowych odnotowano w województwach: opolskim (o 21%), wielkopolskim (o 12%) oraz podkarpackim (o 11%). Stosunkowo najmniej, w porównaniu z 2019 r., spadła liczba miejsc w województwie zachodniopomorskim – o 2,9%, a także w województwach pomorskim i podlaskim – odpowiednio o 3,2% i 3,4%.

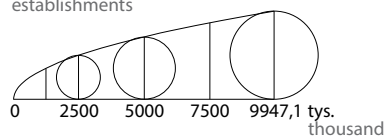
Mapa 5. Noclegi udzielone w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r.
Map 5. Overnight stays in tourist accommodation establishments in 2020

Udzielone noclegi w lipcu i sierpniu
w ogólnej liczbie noclegów
Overnight stays in July and August
in the total number of overnight stays

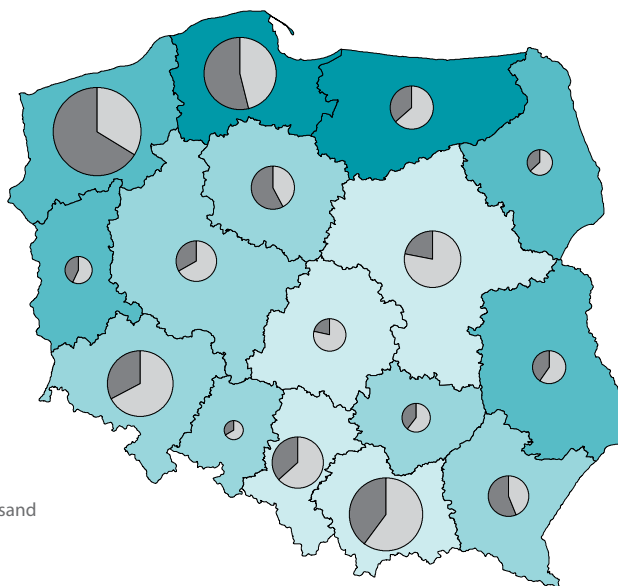

Polska = 38,5
Poland

Udzielone noclegi w turystycznych
obiektach noclegowych
Overnight stays in tourist accommodation
establishments

▲ w obiektach hotelowych
in hotels and similar establishments
▲ w pozostałych obiektach
in other establishments

W 2020 r. turyści najchętniej przebywali w obiektach zlokalizowanych na terenie 4 województw: małopolskiego, mazowieckiego, zachodniopomorskiego i dolnośląskiego. W ciągu całego roku w każdym z tych województw z noclegów skorzystało po ponad 2 mln osób, w tym najwięcej – 2,4 mln turystów przebywało w obiektach województwa małopolskiego. Spośród pozostałych województw duża liczba turystów (2,0 mln) nocowała w województwie pomorskim, a w województwach śląskim i wielkopolskim – odpowiednio 1,4 mln i 1,0 mln osób. Najmniej turystów przebywało w województwie opolskim – 213 tys.

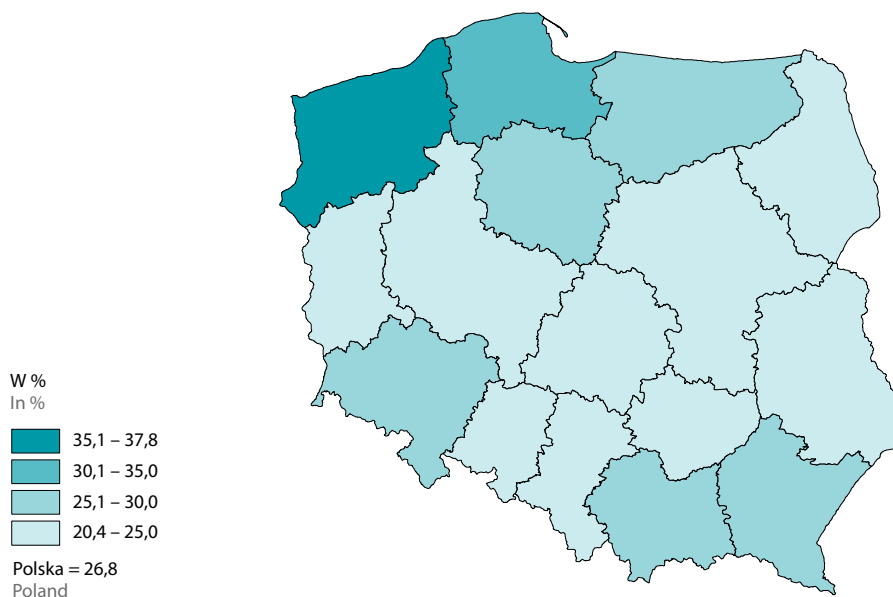
Turyści zagraniczni wybierali najczęściej pobyt w województwach: zachodniopomorskim, mazowieckim oraz małopolskim – w 2020 r. przebywało tam odpowiednio 436 tys., 391 tys. oraz 367 tys. gości z zagranicy. Blisko 300 tys. turystów zagranicznych skorzystało także z noclegów w województwie dolnośląskim, a prawie 180 tys. nocowało w województwie pomorskim. Najmniej turystów zagranicznych (14,3 tys.) skorzystało z noclegów w województwie świętokrzyskim.

Turyści najdłużej przebywali w obiektach noclegowych województw zachodniopomorskiego (średnio 4,7 noclegu) oraz pomorskiego i kujawsko-pomorskiego (odpowiednio 3,4 i 3,3 noclegu), a najkrócej w województwie mazowieckim, gdzie korzystali średnio z 1,9 noclegu.

W 2020 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych w poszczególnych województwach wahał się od 20,4% w województwie wielkopolskim do 37,8% w zachodniopomorskim. Lepiej niż średnio w kraju (gdzie stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 26,8%) miejsca noclegowe były wykorzystane w województwach: zachodniopomorskim (37,8%), pomorskim (31,7%), kujawsko-pomorskim (29,9%) oraz warmińsko-mazurskim (27,5%). We wszystkich województwach stopień wykorzystania miejsc noc-

legowych był niższy niż rok wcześniej i w większości z nich spadki przekraczały 10 p.proc., a największe odnotowano w województwach: mazowieckim (o 22,7 p.proc.), małopolskim (o 17,3 p.proc.), kujawsko-pomorskim (o 15,8 p.proc.) oraz śląskim (o 14,7 p.proc.). W najmniejszym stopniu, bo tylko o 4,3 p.proc. w porównaniu z 2019 r., spadło wykorzystanie miejsc noclegowych w województwie warmińsko-mazurskim.

Mapa 6. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r.
Map 6. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments in 2020

We wszystkich województwach liczba turystów ogółem korzystających z turystycznej bazy noclegowej w 2020 r. była niższa w porównaniu z rokiem poprzednim. Spadki powyżej 50% odnotowano w 6 województwach, w tym największy dotyczył województwa mazowieckiego, w którym nocowało o ponad 60% mniej turystów niż w 2019 r. Ograniczenia ruchu turystycznego ze względu na pandemię COVID-19 spowodowały, że spadki liczby turystów krajowych były nieco mniejsze (od 28,9% w województwie zachodniopomorskim do 56,5% w województwie mazowieckim), natomiast w przypadku turystów zagranicznych do każdego z 15 województw, poza zachodniopomorskim, przyjechało ich o ponad 60% mniej. Największy spadek turystów zagranicznych miał miejsce w województwie małopolskim, tj. o ok. 80%. Liczba turystów zagranicznych nocujących w województwie zachodniopomorskim była o 49,5% niższa niż w 2019 r. Biorąc pod uwagę, że turyści w 2020 r. przebywali w obiektach noclegowych przeciętnie trochę dłużej niż rok wcześniej korzystając, w przypadku turystów krajowych z 0,2, a w przypadku turystów zagranicznych z 0,4 noclegu więcej, spadki liczby udzielonych noclegów były nieco mniejsze niż w przypadku liczby korzystających.

Oprócz charakterystyk liczbowych, do statystycznego opisu zjawisk związanych z bazą noclegową i jej wykorzystaniem stosuje się najczęściej wskaźniki natężenia. W literaturze⁵ przedmiotu wykorzystywane są miary odnoszące się do liczby mieszkańców lub powierzchni.

⁵J. Warszyńska, A. Jackowski Podstawy geografii turystyki, PWN Warszawa, 1979. W. Kurek (red. nauk.) Turystyka, PWN Warszawa, 2007.

Wybrane wskaźniki funkcji turystycznej

Wskaźnikami odnoszącymi się do liczby mieszkańców są m.in.:

- wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Schneidera (iloraz liczby korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców),
- wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Charvata (iloraz liczby udzielonych noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców),
- wskaźnik funkcji turystycznej Baretje'a (iloraz liczby miejsc noclegowych do liczby mieszkańców).

Odniesienie wielkości zjawiska do powierzchni badanej jednostki terytorialnej przedstawiają następujące wskaźniki:

- gęstości bazy noclegowej (iloraz liczby miejsc noclegowych do powierzchni w km²),
- gęstości ruchu (iloraz liczby korzystających z noclegów w ciągu roku do powierzchni w km²).

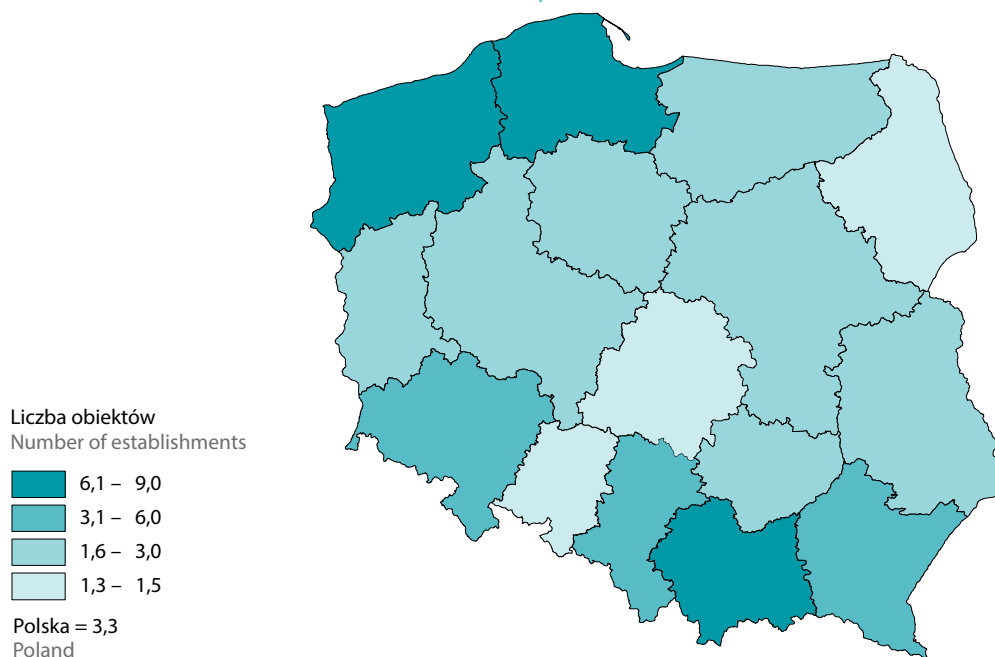
Do wskaźników charakteryzujących bazę turystyczną należą również m.in.:

- wskaźnik rozwoju bazy noclegowej (iloraz liczby korzystających z noclegów do liczby miejsc noclegowych),
- wskaźnik rozwoju bazy gastronomicznej (iloraz sumy liczby korzystających z noclegów i ludności do liczby miejsc konsumpcyjnych).

Jako miara natężenia ruchu turystycznego jest również używany wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej (iloraz liczby udzielonych noclegów do liczby miejsc noclegowych).

Występujące w 2020 r. ograniczenia w działalności obiektów noclegowych oraz znacznie zmniejszony ruch turystyczny wpłynęły na obniżenie się prawie wszystkich wspomnianych wyżej wskaźników funkcji turystycznej w poszczególnych województwach w porównaniu do ich wartości odnotowywanych w latach poprzednich, nie wpłynęły natomiast znacząco na zmianę pozycji województw pod względem zajmowanych miejsc w kraju.

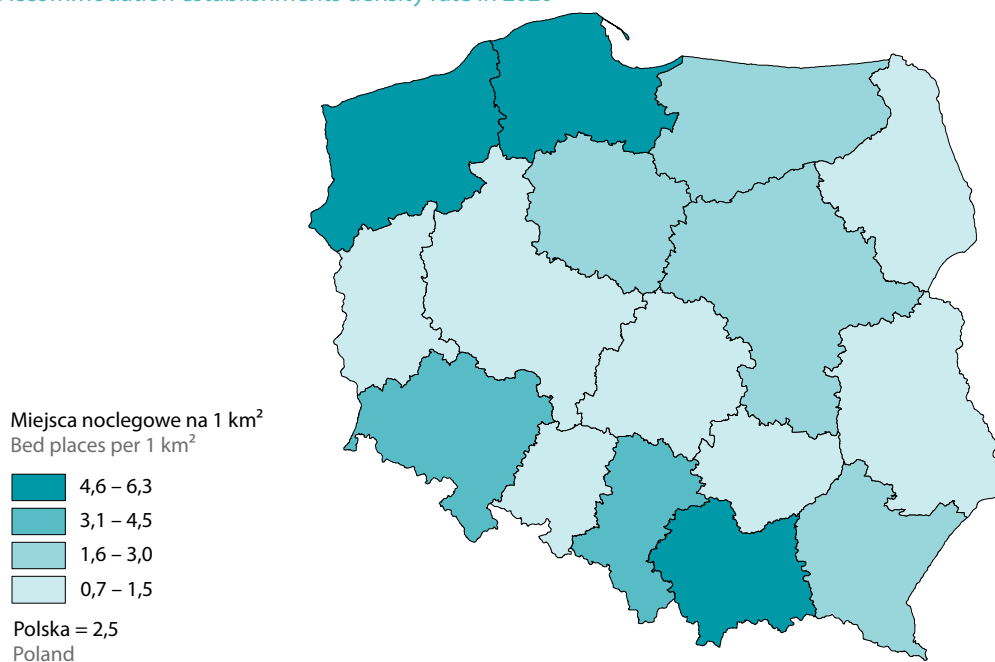
Mapa 7. Liczba turystycznych obiektów noclegów na 100 km² w 2020 r.
Map 7. Number of tourist accommodation establishments per 100 km² in 2020

W 2020 r. średnio w Polsce na 100 km² przypadało 3,3 turystycznych obiektów noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych. Wskaźniki przekraczające średnią krajową odnotowano w sześciu województwach, w tym najwyższe wartości przyjęły, podobnie jak rok wcześniej, w województwach: małopolskim i pomorskim – odpowiednio 9,0 i 8,5 obiektu na 100 km² powierzchni. Najniższym wskaźnikiem cechowało się województwo podlaskie, w którym na 100 km² powierzchni przypadało 1,3 obiektu noclegowego.

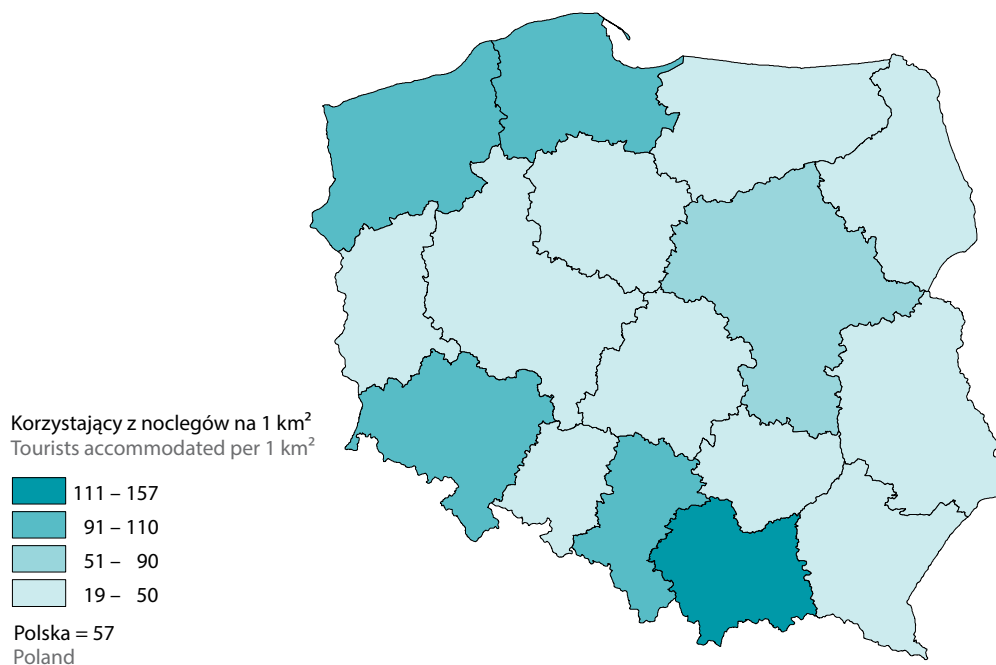
Średnia gęstość bazy noclegowej w Polsce w 2020 r. wyniosła 2,5 miejsca noclegowego na 1 km² powierzchni. Wartości wyższe niż średnia krajowa odnotowano w 5 województwach, wśród których zdecydowanie wyróżniały się województwa małopolskie i pomorskie oferujące po 6,3 miejsca noclegowego na 1 km² powierzchni oraz zachodniopomorskie ze wskaźnikiem 6,2. Najmniej miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1 km² (0,7) powierzchni posiadało, podobnie jak w 2019 r., województwo podlaskie.

Mapa 8. Wskaźnik gęstości bazy noclegowej w 2020 r.
Map 8. Accommodation establishments density rate in 2020

Średnia liczba turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r. w odniesieniu do powierzchni (miara gęstości ruchu) była o połowę niższa niż w 2019 r. i wyniosła dla kraju 57 osób na 1 km². Wyższe wartości wskaźnik gęstości ruchu przyjęły w 6 województwach: małopolskim (157 turystów/km²), śląskim (109), pomorskim (108), dolnośląskim (104), zachodniopomorskim (92) i mazowieckim (60). W pozostałych województwach wartość wskaźnika wahała się od 19 w województwie podlaskim do 40 turystów na 1 km² w kujawsko-pomorskim i podkarpackim.

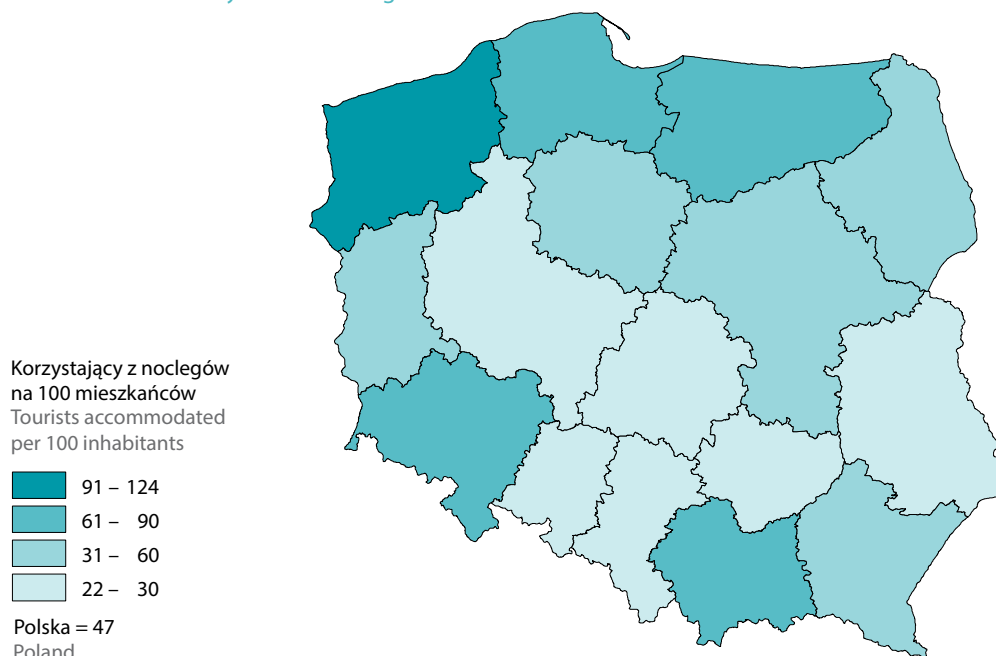
Mapa 9. Wskaźnik gęstości ruchu w 2020 r.
 Map 9. Tourist traffic density rate in 2020

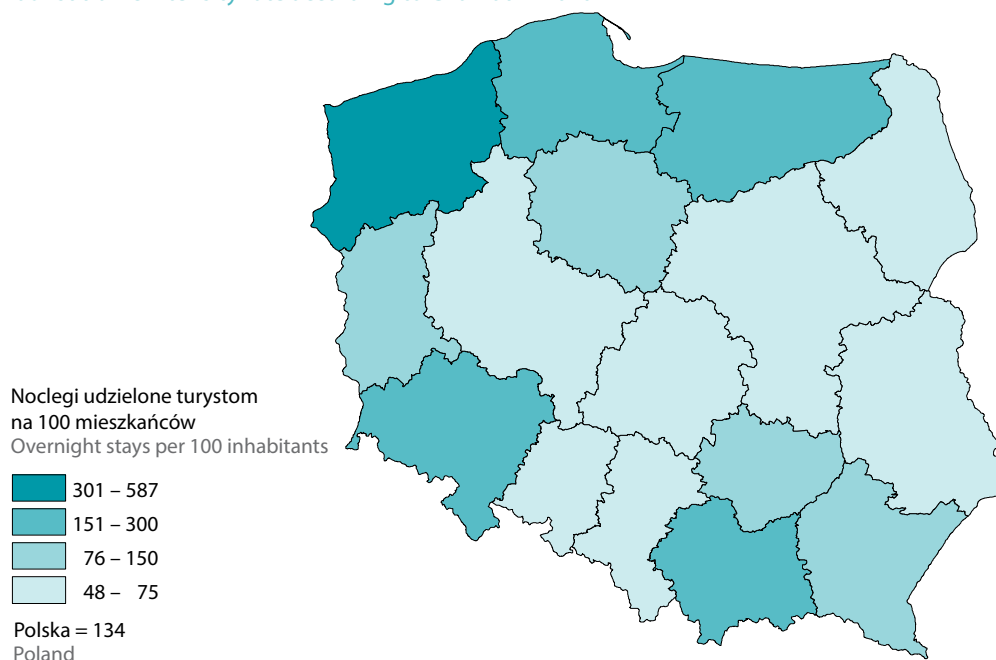
Wskaźniki intensywności ruchu turystycznego odnoszą się do liczby mieszkańców i przedstawiają liczbę turystów oraz liczbę udzielonych noclegów w przeliczeniu na 100 osób zamieszkujących dany obszar (odpowiednio wskaźnik według Schneidera i według Charvata). W 2020 r. wskaźniki te były znacznie niższe niż rok wcześniej. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Schneidera wyniósł 47 (w 2019 r. – 93) zaś według Charvata – 134 (wobec 243 w poprzednim roku). Wartości powyżej średniej dla kraju wymienione wskaźniki osiągnęły w województwach: zachodniopomorskim, gdzie na każdego 100 mieszkańców przypadało 124 turystów i 587 udzielonych noclegów, pomorskim – odpowiednio 84 i 286, dolnośląskim – 71 i 190, małopolskim – 70 i 200 oraz warmińsko-mazurskim – 61 i 167. W pozostałych województwach na każde 100 mieszkańców wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Schneidera przyjmował wartości od 22 do 40 turystów, a wskaźnik według Charvata od 48 do 115 noclegów. Najmniej turystów oraz udzielonych noclegów w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowano w województwie opolskim – 22 turystów i 48 udzielonych noclegów.

Mapa 10. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Schneidera w 2020 r.

Map 10. Tourist traffic intensity rate according to Schneider in 2020

Mapa 11. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego według Charvata w 2020 r.

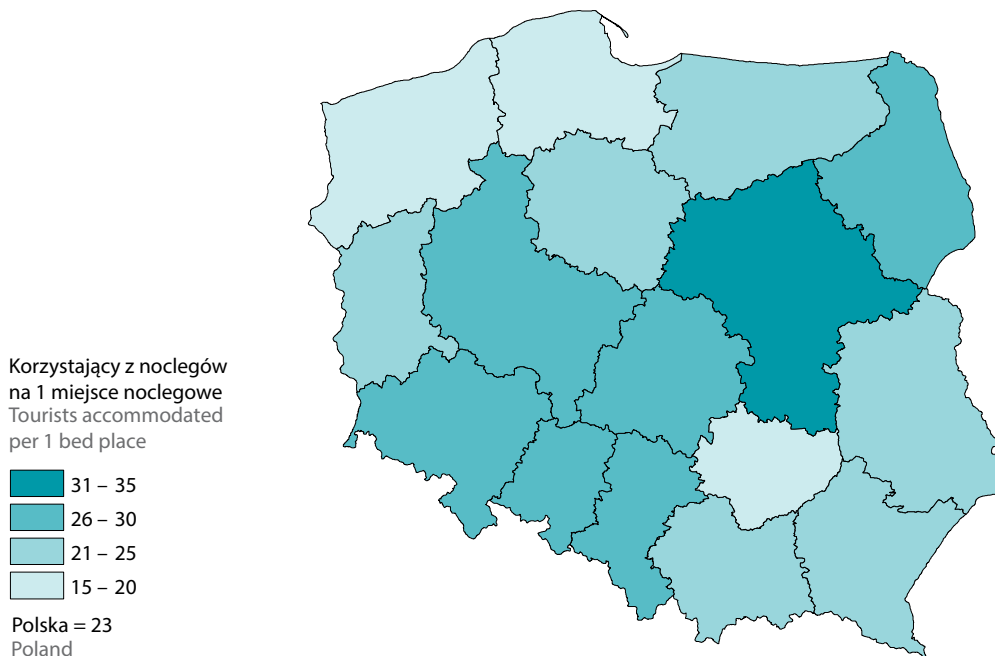
Map 11. Tourist traffic intensity rate according to Charvat in 2020

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej (liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych w przeliczeniu na 1 miejsce noclegowe) zależy w dużym stopniu od charakteru obiektów na danym obszarze. W województwach, w których przeważają obiekty całoroczne, z jednego miejsca noclegowego korzysta przeciętnie więcej turystów niż w województwach, w których dominują obiekty sezonowe. W 2020 r. z jednego miejsca oferowanego przez obiekty noclegowe w kraju skorzystało o 20 mniej turystów niż rok

wcześniej – wskaźnik rozwoju bazy noclegowej wyniósł 23 wobec 43 w 2019 r. Najwyższą wartość wskaźnik tradycyjnie osiągnął w województwie mazowieckim, w którym z jednego miejsca noclegowego skorzystało 35 turystów. Ponadto więcej turystów niż średnio dla kraju (od 24 do 29) skorzystało z 1 miejsca w obiekcie noclegowym w 9 województwach. W województwach oferujących dużą liczbę miejsc sezonowych: zachodniopomorskim i pomorskim, z jednego miejsca noclegowego skorzystało średnio w ciągu roku odpowiednio 15 i 17 turystów.

Mapa 12. Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej w 2020 r.
Map 12. Tourist accommodation development rate in 2020

Biorąc pod uwagę wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych w poszczególnych powiatach, stwierdzono, że 50% turystów (9,0 mln) korzystających z noclegów przebywało w obiektach zlokalizowanych na terenie 23 powiatów. Udzielono im 27,6 mln noclegów (tj. 54%). Do dyspozycji turystów pozostawało w tych powiatach 374 tys. miejsc noclegowych, tj. 48% ogółu.

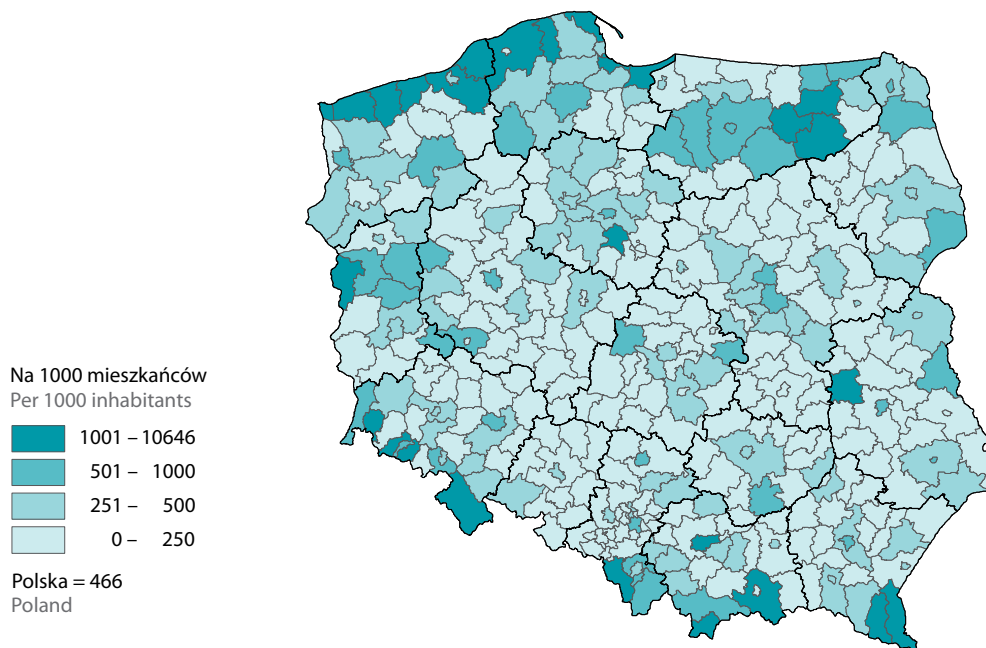
W 2020 r. największa liczba turystów przebywała w Warszawie – 1 322,9 tys. osób, jednak w porównaniu z poprzednim rokiem było ich o 65% mniej. Kolejnymi powiatami, w których najliczniej nocowali turyści w obiektach noclegowych były: Kraków – 818,2 tys. (spadek o 70% w porównaniu z 2019 r.), powiat tatrzański – 725,2 tys. (spadek o 37%), Gdańsk – 639,9 tys. (spadek o 47%), Wrocław – 595,1 tys. (spadek o 58%), powiat kołobrzeski – 559,0 tys. (spadek o 34%) oraz karkonoski – 551,5 tys. (spadek o 29%). Na terenie wyżej wymienionych powiatów i miast na prawach powiatu przebywało łącznie 5 211,9 tys. turystów (tj. 29% ogółu korzystających z bazy noclegowej). W pozostałych powiatach liczba osób korzystających z noclegów nie przekraczała 500,0 tys.

Pod względem liczby udzielonych noclegów na pierwszym miejscu znalazł się powiat kołobrzeski – 3 137,2 tys., w którym również odnotowano jeden z wyższych w Polsce stopni wykorzystania miejsc noclegowych (43,8%). Powyżej 2 mln noclegów udzielono w Warszawie i powiecie tatrzańskim; odpowiednio 2 336,9 tys. oraz 2 316,6 tys. W porównaniu z 2019 r. liczba noclegów udzielonych w powiecie kołobrzeskim była mniejsza o 41%, w Warszawie o 64%, a w powiecie tatrzańskim o 34%.

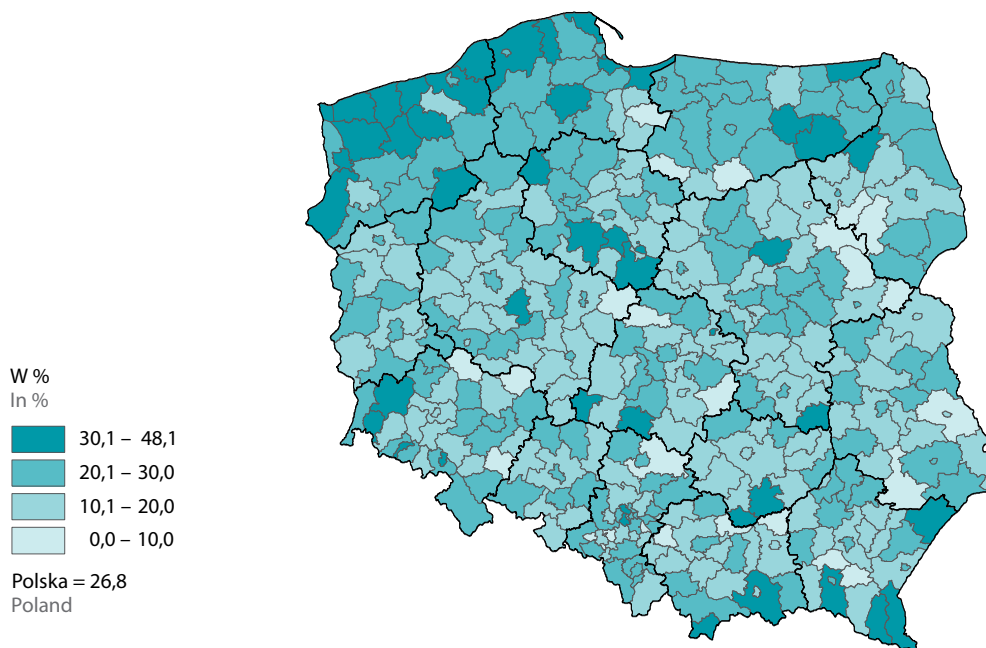
Poza wymienionymi powiatami do grupy 23 powiatów koncentrujących połowę ruchu turystycznego zaliczonych zostało 6 miast na prawach powiatu: Lublin, Łódź, Poznań, Sopot, Szczecin, Świnoujście oraz 10 powiatów: cieszyński, gryficki, kamieński, kłodzki, koszaliński, mrawowski, nowosądecki, nowotarski, pucki i słupski. W tej grupie powiatów liczba osób przebywających w obiektach noclegowych wahała się od 170,9 tys. w powiecie słupskim do 402,6 tys. w Poznaniu, natomiast liczba udzielonych noclegów od 319,9 tys. w Lublinie do 1 260,1 tys. w powiecie puckim.

W odniesieniu do liczby mieszkańców największą liczbę turystów przebywających w obiektach noclegowych odnotowano w powiecie tatrzańskim – 10 646, karkonoskim – 8 700 oraz kołobrzeskim 7 040. W przypadku liczby udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1000 ludności, najwyższa wartość wystąpiła w powiecie kołobrzeskim – 39 512, tatrzańskim – 34 008 oraz w Świnoujściu – 30 114.

Mapa 13. Turystycy korzystający z turystycznych obiektów noclegowych na 1000 mieszkańców w 2020 r.
Map 13. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments per 1000 inhabitants in 2020

Mapa 14. Stopień wykorzystania miejsc w turystycznych obiektach noclegowych w 2020 r. (w %)
Map 14. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments in 2020 (in %)

Rozdział 3

Chapter 3

Turystyczne obiekty noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich oraz ich wykorzystanie

Tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas and their occupancy

Według metodologii Eurostatu, w Polsce do obszarów nadmorskich zaliczonych zostało 55 gmin. Są one usytuowane nad Morzem Bałtyckim lub pozostają w bezpośredniej bliskości morza: 23 gminy położone są w województwie zachodniopomorskim, 26 – w pomorskim oraz 6 – w warmińsko-mazurskim. Obejmują one obszar 7,9 tys. km² (2,5% powierzchni Polski) i według stanu w końcu czerwca 2020 r. zamieszkiwało je 1,6 mln osób (tj. 4,1% ogółu ludności kraju).

Zgodnie z metodologią Eurostatu przyjętą na potrzeby statystyki w dziedzinie turystyki za obszar nadmorski uznaje się obszary przybrzeżne składające się z gmin (w innych krajach z odpowiednich jednostek administracyjnych) graniczących z morzem lub usytuowanych w jego pobliżu. Obszary nadmorskie w odróżnieniu od pozostałych są klasyfikowane na podstawie odległości danej gminy od morza: jeżeli gmina graniczy z morzem, jest ona z zasady nadmorska; jeżeli gmina nie graniczy z morzem, ale 50% jej powierzchni znajduje się w odległości 10 km od morza, również uznaje się ją za gminę nadmorską. W uzgodnieniu z Eurostatem dodatkowo gminy: Słupsk (gm. wiejska), Główny, Gniewino, Pruszcz Gdański (gm. wiejska), Cedry Wielkie, Koszalin (gm. miejska) i Sianów (gm. miejsko-wiejska) zostały uznane za nadmorskie po rozważeniu ich lokalizacji w odniesieniu do brzegu morza.

Na podstawie metodologii opracowanej na potrzeby badania turystycznej bazy noclegowej, do obszarów górskich zostały zaliczone 203 gminy (58 z województwa dolnośląskiego, 3 – z opolskiego, 28 – ze śląskiego, 82 – z małopolskiego, 27 – z podkarpackiego oraz 5 gmin – z województwa świętokrzyskiego). Obejmują one obszar 20,3 tys. km² (6,5% powierzchni Polski). Według stanu w końcu czerwca 2020 r. liczba ludności na obszarach górskich wynosiła 2,7 mln osób (czyli 7,0% ogółu ludności w Polsce).

Metodologia wyznaczenia obszarów górskich

Gminy górskie wyodrębniono na podstawie następujących kryteriów:

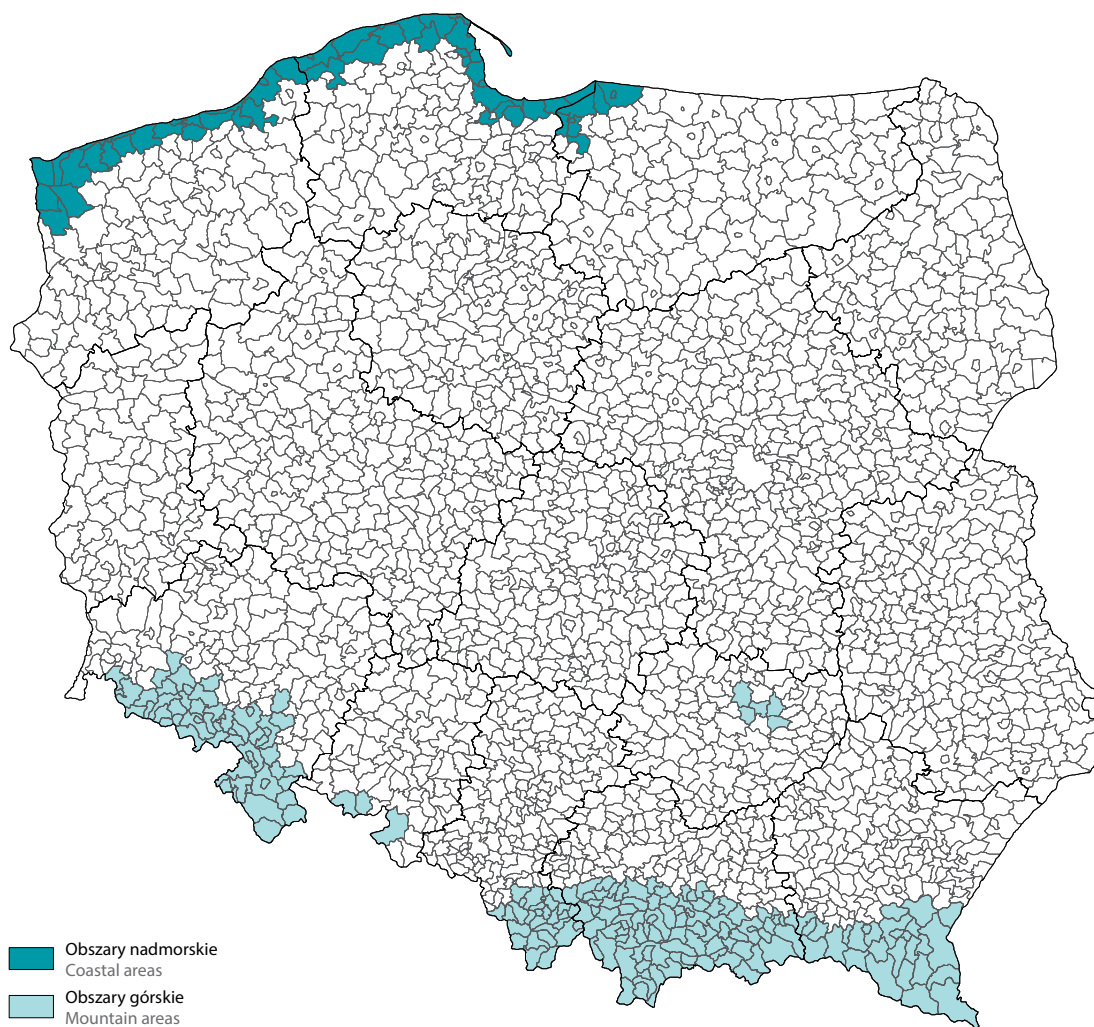
1. Gminy, które w całości leżą w obrębie następujących makroregionów: Sudety Wschodnie, Sudety Zachodnie, Sudety Środkowe, Beskidy Zachodnie, Obniżenie Orawsko-Podhalańskie, Łączęc Tatrzański, Beskidy Środkowe, Beskidy Lesiste.
2. Gminy, które przecinają się z granicą makroregionów wymienionych w punkcie pierwszym i jednocześnie w ich obrębie znajdują się obszary o wysokości co najmniej 500 m n.p.m.
3. Gminy z mezoregionów: Masyw Ślęży i Góry Świętokrzyskie, w obrębie których znajdują się obszary o wysokości co najmniej 500 m n.p.m.
4. Gminy, które przecinają się z granicą makroregionów wymienionych w punkcie pierwszym, ale w ich obrębie nie znajdują się obszary o wysokości co najmniej 500 m n.p.m.
5. Gminy, których przynajmniej część znajduje się w odległości do 10 km od granicy wybranych makroregionów i jednocześnie w ich obrębie znajdują się obszary o wysokości co najmniej 500 m n.p.m.
6. Gminy, które nie znajdują się w obrębie makroregionów wymienionych wyżej (pkt 1), ale w całości lub prawie w całości są otoczone przez gminy górskie, wyodrębnione na podstawie powyższych kryteriów, czyli gminy miejskie: Świdnica i Dzierżoniów oraz gmina wiejska Besko.

Wśród 203 gmin uznanych za górskie

- 111 wyodrębniono na podstawie kryterium 1,
- 68 – kryterium 2,
- 7 – kryterium 3,
- 6 – kryterium 4,
- 8 – kryterium 5,
- 3 – kryterium 6.

Mapa 15. Obszary nadmorskie i obszary górskie

Map 15. Coastal areas and mountain areas

3.1. Turystyczne obiekty noclegowe i miejsca noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich według stanu w dniu 31 lipca

3.1. Tourist accommodation establishments and bed places in coastal and mountain areas as of 31 July

Prezentowane dane dotyczą turystycznych obiektów noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc.

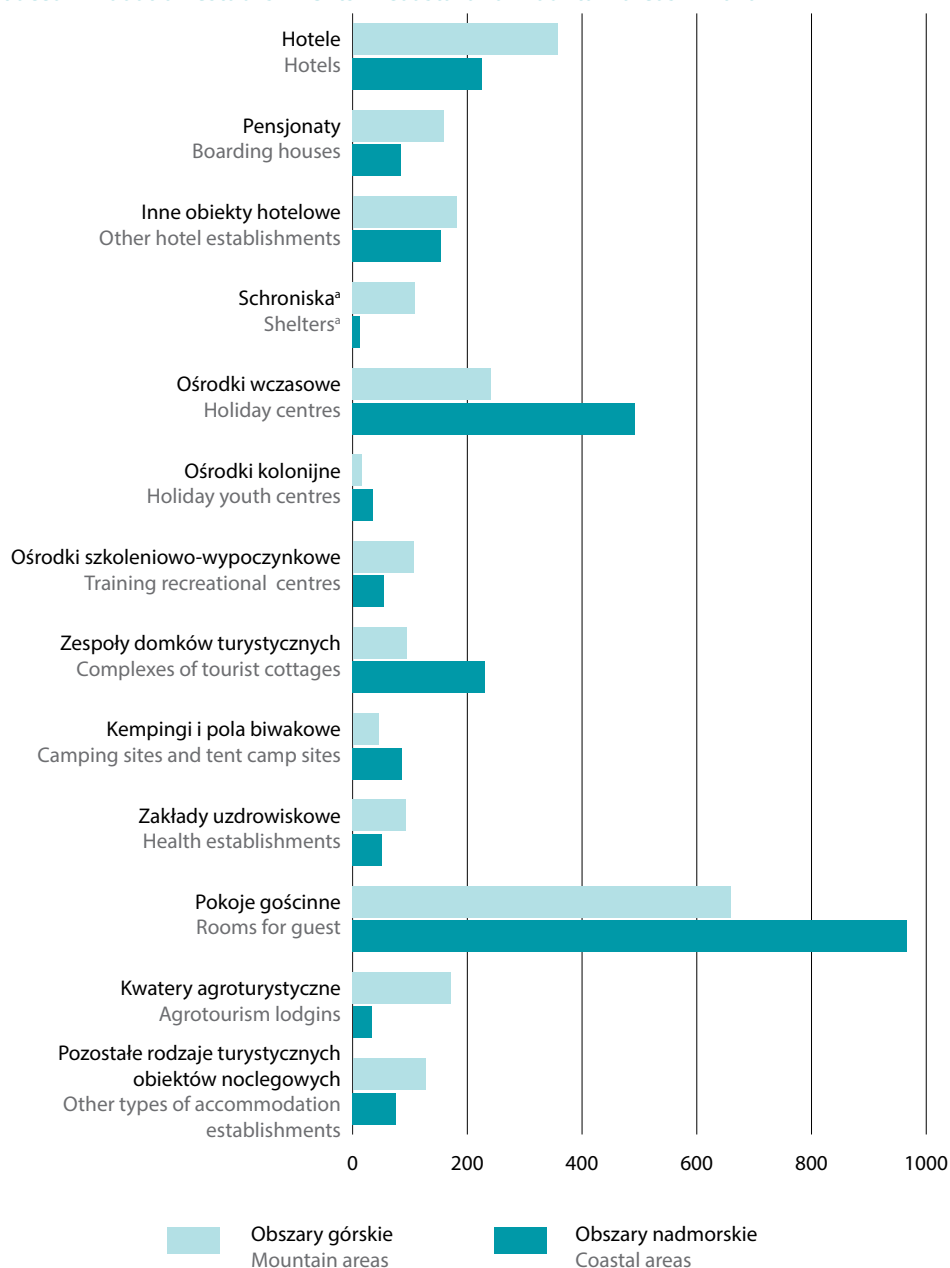
Obszary nadmorskie i górskie zajmują w Polsce niecałe 10% powierzchni, jednak na ich terenie skoncentrowana jest niemal połowa (47%) krajowej turystycznej bazy noclegowej; dotyczy to zarówno obiektów, jak i miejsc noclegowych.

W 2020 r. na obszarach nadmorskich funkcjonowały 2 502 turystyczne obiekty noclegowe, które stanowiły 24,3% ogółu obiektów w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba obiektów noclegowych na obszarach nadmorskich była mniejsza o 198, tj. o 7,3%. Baza noclegowa na obszarach nadmorskich ma charakter typowo sezonowy, znajduje się tu ponad połowa (56%) wszystkich obiektów sezonowych działających w Polsce. Najliczniejszą grupę obiektów tworzyły pokoje gościnne – 967, które stanowiły niemal 40% wszystkich obiektów działających na obszarach nadmorskich. Drugim rodzajem obiektów pod względem liczebności były ośrodki wczasowe – 492 (20%), a poza wymienionymi baza noclegowa obejmowała jeszcze m.in. 231 zespołów domków turystycznych, 225 hoteli, 154 inne obiekty hotelowe, 86 kempingów i pól biwakowych, 85 pensjonatów oraz 54 ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe.

Liczba turystycznych obiektów noclegowych położonych na obszarach górskich wyniosła w 2020 r. 2 361 i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 188. Stanowiły one 22,9% wszystkich turystycznych obiektów noclegowych w kraju. Baza noclegowa na obszarach górskich jest bardziej zróżnicowana pod względem rodzajowym. W 2020 r. tworzyło ją m.in. 660 pokoi gościnnych (28% ogółu obiektów na tym terenie), 357 hoteli (15%), 241 ośrodków wczasowych (10%), 181 innych obiektów hotelowych (8%), 172 kwatery agroturystyczne, 159 pensjonatów, 109 schronisk (łącznie z młodzieżowymi i szkolnymi schroniskami młodzieżowymi) oraz 106 ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych. 85% obiektów na obszarach górskich było dostępnych dla turystów przez cały rok.

Istotna różnica pomiędzy tymi dwoma obszarami dotyczy również liczebności obiektów przypadających na każde 100 km² analizowanego obszaru: na terenach nadmorskich były to 32 obiekty, na terenach górskich przeciętnie odnotowano 12 obiektów, a średnio dla Polski – 3.

Wykres 16. Turystyczne obiekty noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.
Chart 16. Tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas in 2020

^a łącznie ze schroniskami młodzieżowymi i szkolnymi schroniskami młodzieżowymi.
^a including youth shelters and school youth shelters

W końcu lipca 2020 r. turystyczne obiekty noclegowe położone w gminach nadmorskich dysponowały 218,5 tys. miejsc noclegowych, które stanowiły 28,2% wszystkich miejsc w obiektach noclegowych w Polsce, a na obszarach górskich 146,9 tys. miejsc noclegowych – tj. 18,9% udziału.

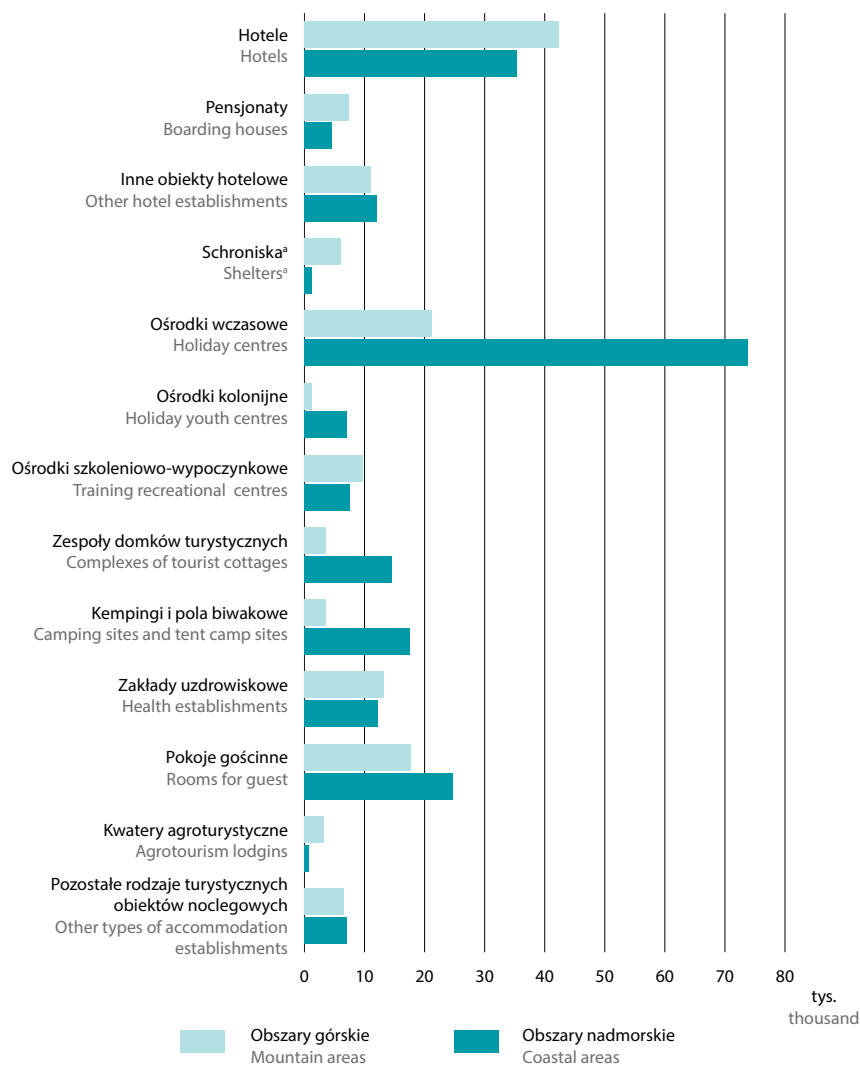
W odniesieniu do roku poprzedniego liczba miejsc noclegowych na wymienionych obszarach była mniejsza odpowiednio o 3,2% (7,3 tys.) i 2,5% (3,7 tys.).

Na obszarach nadmorskich największą liczbę miejsc noclegowych oferowały ośrodki wczasowe – 73,8 tys. (tj. 33,8% ogółu miejsc na tym terenie), hotele – 35,3 tys. (16,2%) oraz pokoje gościnne – 24,8 tys. (11,4%). Wśród pozostałych rodzajów obiektów, po ok. 12-15 tys. miejsc było przygotowanych dla turystów w zespołach domków turystycznych, na kempingach, w innych obiektach hotelowych oraz zakładach uzdrowiskowych.

Na obszarach górskich największą liczbą miejsc noclegowych dysponowały hotele – 42,3 tys. (28,8%). Kolejne grupy obiektów pod względem liczby miejsc stanowiły ośrodki wczasowe, posiadające 21,3 tys. miejsc (14,5%) oraz pokoje gościnne/kwatery prywatne oferujące łącznie 17,7 tys. miejsc (12,1%). Po ponad 10 tys. miejsc znajdowało się także w zakładach uzdrowiskowych (13,3 tys.) oraz innych obiektach hotelowych (11,0 tys.).

Wskaźnik gęstości bazy noclegowej w 2020 r. na obszarach nadmorskich wyniósł 28 miejsc na 1 km², zaś na obszarach górskich – 7.

Wykres 17. Miejsca w turystycznych obiektach noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.
Chart 17. Bed places in tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas in 2020

^a Łącznie ze schroniskami młodzieżowymi i szkolnymi schroniskami młodzieżowymi.
^a Including youth shelters and school youth shelters

3.2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich

3.2. Occupancy of tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas

W 2020 r. spośród ogółu turystów korzystających w Polsce z obiektów noclegowych (posiadających 10 lub więcej miejsc) pobyt na obszarach nadmorskich lub górskich wybrało 38% turystów krajowych i 31% turystów zagranicznych.

W obiektach zlokalizowanych na obszarach nadmorskich przebywało w 2020 r. 3,4 mln turystów, czyli 18,8% nocujących w obiektach turystycznych na terenie całego kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba turystów była mniejsza o 1,9 mln, tj. o 36,6%. Na każde 1000 osób mieszkających na tych terenach przypadało średnio 2 114 turystów.

Zdecydowana większość turystów, bo 1,4 mln (42,5%) korzystała z noclegów w hotelach. Duża liczba turystów wybrała pobyt w ośrodkach wczasowych – 648,3 tys. i innych obiektach hotelowych – 317,8 tys. W zakładach uzdrowiskowych przebywało 194,7 tys. osób, a z pobytu w pokojach gościnnych/kwaterach prywatnych skorzystało 223,0 tys. turystów. W porównaniu z 2019 r. w najmniejszym stopniu spadła liczba turystów nocujących w zespołach domków turystycznych (o niecałe 5%) oraz pensjonatach i kwaterach prywatnych (po 27%), a najbardziej w schroniskach (o ok. 70%).

Tablica 5. Turystyczne obiekty noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich i ich wykorzystanie w 2020 r.
Table 5. Tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas and their occupancy in 2020

Wyszczególnienie Specification	Obszary nadmorskie Coastal areas		Obszary górskie Mountain areas	
	2020	2019=100	2020	2019=100
Turystyczne obiekty noclegowe Tourist accommodation establishments	2 502	92,7	2 361	92,6
w tym całoroczne of which all-year-round	795	95,7	2 016	94,0
Miejsca noclegowe Bed places	218 470	96,8	146 903	97,5
w tym całoroczne of which all-year-round	91 743	97,2	133 193	98,7
Turyści korzystający z noclegów (w tys.) Tourist accommodated (in thousand)	3 358,5	63,4	3 283,4	58,6
krajowi domestic tourists	2 834,9	70,5	3 111,9	60,5
zagraniczni foreign tourists	523,6	41,1	171,5	36,9
Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych (w tys.) Overnight stays (in thousand)	14 361,4	62,0	11 350,2	59,9
turydom krajowym domestic tourists	12 186,5	67,3	10 822,8	61,2
turydom zagranicznym foreign tourists	2 174,9	43,3	527,4	41,3
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych (w %) Occupancy rate of bed places (in %)	36,5	x	28,6	x

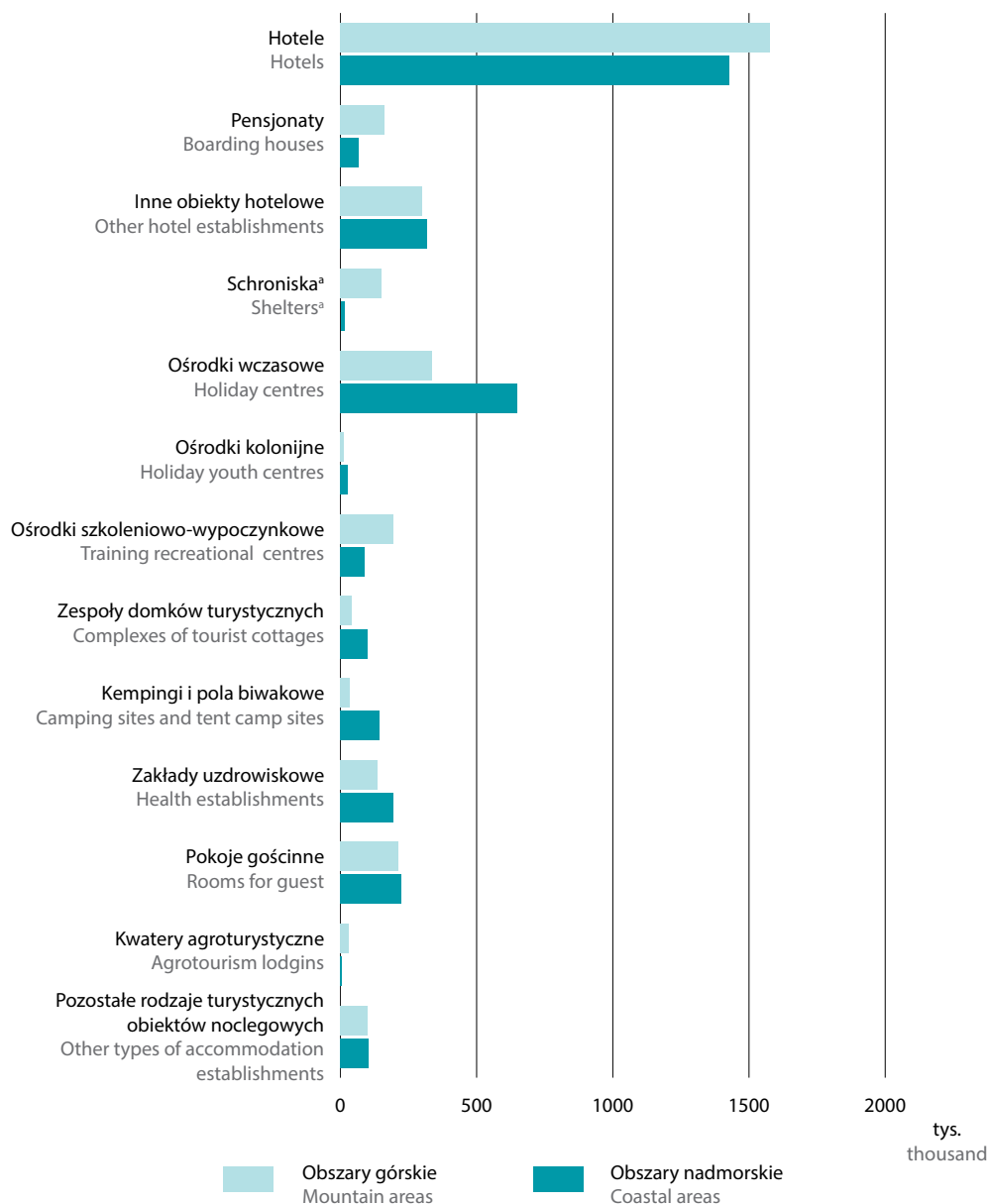
Wśród ogółu korzystających w 2020 r. z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych 84,4% (2,8 mln) stanowili turyści krajowi, a 15,6% (523,6 tys.) – turyści zagraniczni. W odniesieniu do 2019 r. liczba turystów krajowych była mniejsza o 29,5% , a turystów zagranicznych – o 58,9%.

Liczba udzielonych noclegów wyniosła 14,4 mln i stanowiła 28,0% wszystkich noclegów udzielonych w obiektach w Polsce. Były to pobyty obejmujące przeciętnie 4,3 noclegu (średnia dla kraju wynosiła 2,9 noclegu). Turyści krajowi skorzystali w 2020 r. z 12,2 mln noclegów, a turyści zagraniczni – z 2,2 mln.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w obiektach położonych na obszarach nadmorskich w 2020 r. wyniósł 36,5% i był o 9,7 p.proc. wyższy od średniej dla kraju, lecz o 13,9 p.proc. niższy w porównaniu z 2019 rokiem.

Wykres 18. Turyści korzystający z noclegów na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.

Chart 18. Tourists accommodated in coastal and mountain areas in 2020

a Łącznie ze schroniskami młodzieżowymi i szkolnymi schroniskami młodzieżowymi.
a Including youth shelters and school youth shelters

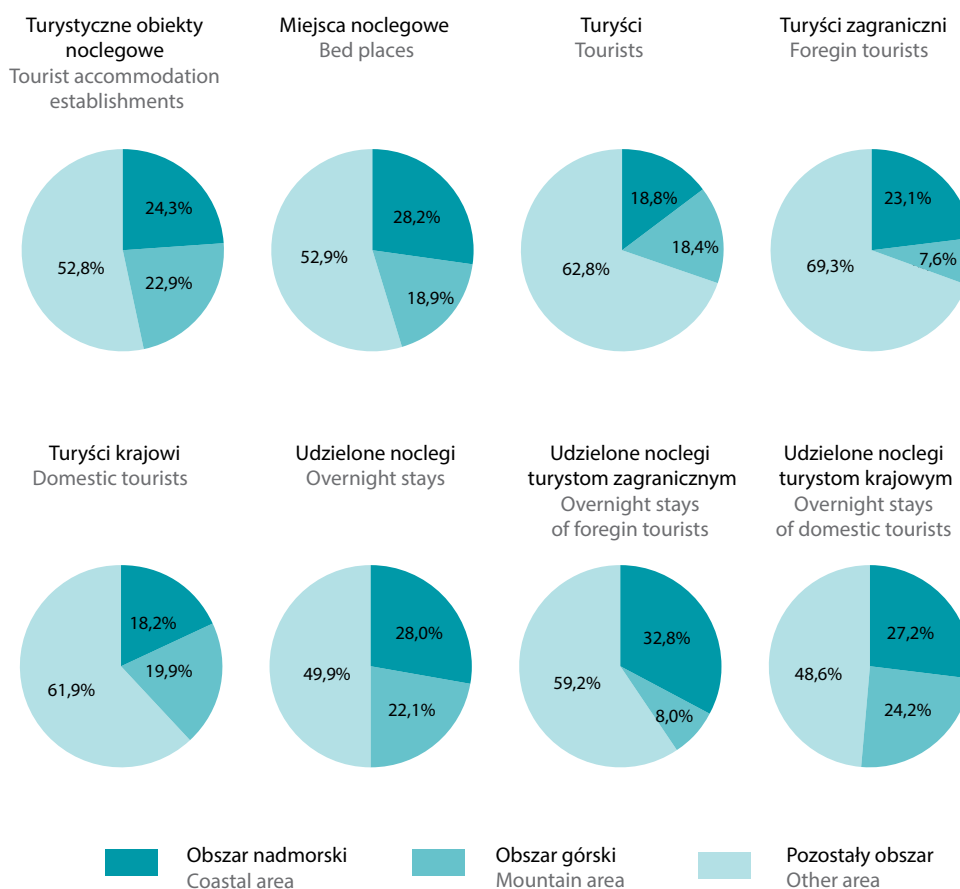
Z noclegów w obiektach znajdujących się na obszarach górskich w 2020 r. skorzystało 3,3 mln turystów, którzy stanowili 18,4% nocujących w tym okresie w obiektach turystycznych na terenie całego kraju. W odniesieniu do roku poprzedniego liczba turystów nocujących w obiektach na obszarach górskich była mniejsza o 2,3 mln, tj. o 41,4%. Na każde 1000 osób mieszkających na tych terenach do turystycznych obiektów noclegowych przyjechało średnio 1 215 turystów (w 2019 r. – 2 069).

Podobnie jak w przypadku obszarów nadmorskich, turyści na miejsce zakwaterowania najczęściej wybierali hotele. W 2020 r. z noclegów w tym rodzaju obiektu skorzystało 1,6 mln osób (48,0%). Wśród pozostałych rodzajów turystycznych obiektów noclegowych zainteresowaniem cieszyły się ośrodki wczasowe, w których nocowało 336,9 tys. turystów, inne obiekty hotelowe – 299,3 tys., pokoje gościnne – 211,8 tys. osób oraz ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe – 195,4 tys. Z noclegów w pensjonatach skorzystało 160,7 tys. turystów, a noclegi w schroniskach (łącznie z młodzieżowymi i szkolnymi schroniskami młodzieżowymi) wybrało 150,1 tys. osób. W porównaniu z rokiem poprzednim najmniejszy spadek liczby turystów odnotowano w przypadku kempingów i pól biwakowych (o 21%) oraz w zespołach domków turystycznych (o 23%), a najbardziej spadła liczba turystów nocujących w ośrodkach kolonijnych (prawie o 70%).

W ogólnej liczbie turystów korzystających z bazy noclegowej na terenach górskich było 171,5 tys. turystów zagranicznych, co stanowiło 5,2% i w porównaniu z 2019 r. było ich niemal 3-krotnie mniej.

W 2020 r. na obszarach górskich udzielono 11,4 mln noclegów (w 2019 r. – 19,0 mln) i było to 22,1% wszystkich noclegów udzielonych w Polsce. Były to pobyty obejmujące przeciętnie 3,5 noclegu, czyli o jedną noc krótsze niż w przypadku obszarów nadmorskich.

Wykres 19. Turystyczne obiekty noclegowe na obszarach nadmorskich i górskich oraz ich wykorzystanie w 2020 r.
Chart 19. Tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas and their occupancy in 2020

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych dla obszarów górskich wyniósł w 2020 r. 28,6% i był o 9,8 p.proc. niższy niż w roku poprzednim.

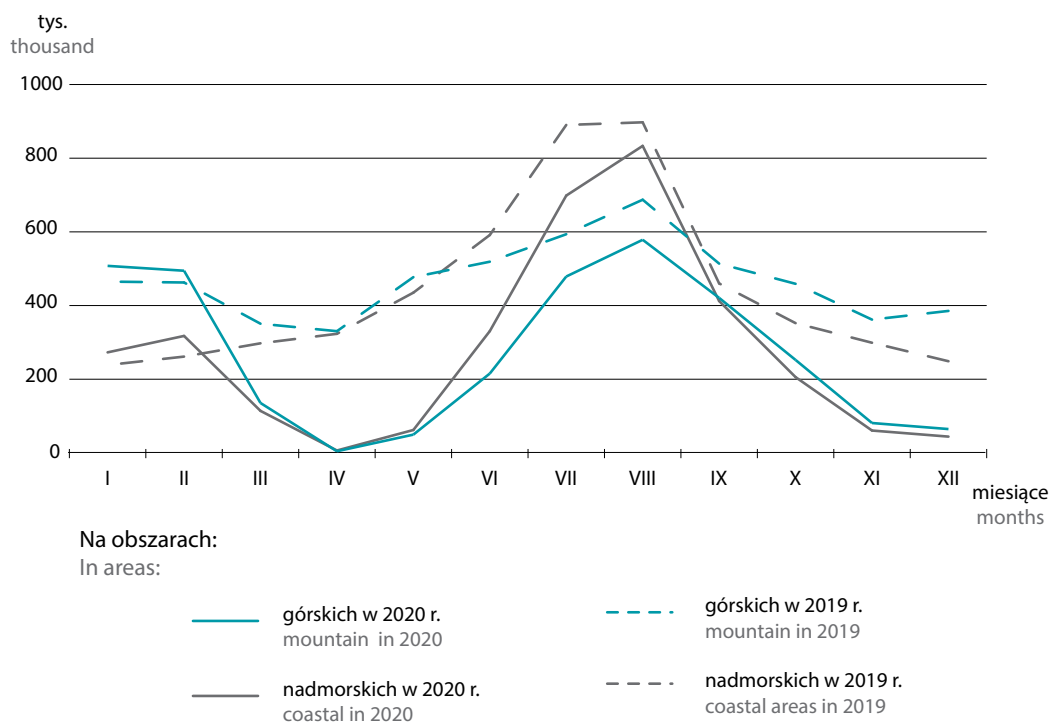
Wprowadzane w 2020 r. ograniczenia spowodowane epidemią COVID-19 miały znaczący wpływ na poziom wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w poszczególnych miesiącach. Wpływ tych ograniczeń był najbardziej widoczny w kwietniu oraz listopadzie i grudniu, kiedy większość obiektów nie prowadziła działalności noclegowej lub z noclegów mogły korzystać tylko niektóre kategorie turystów.

Liczba turystów przebywających w kwietniu w obiektach noclegowych zarówno na obszarach nadmorskich jak i górskich nie przekraczała 10 tys., podczas gdy w analogicznym okresie 2019 r. przewyższała 300 tys. osób. W listopadzie i grudniu 2020 r. liczba turystów wahała się od 44 tys. (na obszarach nadmorskich w grudniu) do 81 tys. (na obszarach górskich w listopadzie) i w odniesieniu do analogicznych okresów roku poprzedniego była niższa o ok. 80%.

Podobnie jak w latach poprzednich, szczyt sezonu turystycznego przypadł na miesiące letnie. W 2020 r. w lipcu i sierpniu w turystycznych obiektach noclegowych położonych na obszarach nadmorskich przebywało łącznie 1,5 mln turystów (698,5 tys. w lipcu oraz 833,4 tys. w sierpniu). Stanowili oni łącznie 45,6% ogółu turystów przebywających w ciągu roku na tym obszarze; w 2019 r. odsetek korzystających z obiektów noclegowych w wymienionych miesiącach wyniósł 33,8%. Liczba udzielonych noclegów wyniosła 7,3 mln, co oznacza, że średnia długość pobytu turysty na obszarach nadmorskich w czasie wakacji wyniosła ok. 6 dni.

Wykres 20. Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.

Chart 20. Tourist accommodated in coastal and mountain areas in 2020

Na obszarach górskich największą liczbę turystów korzystających z obiektów noclegowych odnotowano również w miesiącach wakacyjnych – łącznie w lipcu i sierpniu było to 1,1 mln osób, czyli 32,2% ogółu turystów w bazie noclegowej na tym obszarze w ciągu roku (w 2019 r. analogiczny odsetek wyniósł 22,9%). Turyści przebywający na obszarach górskich skorzystali w okresie lipiec-sierpień 2020 r. z 3,9 mln noclegów, a średni czas ich pobytu w obiekcie był o 1 dzień krótszy niż w przypadku obszarów nadmorskich.

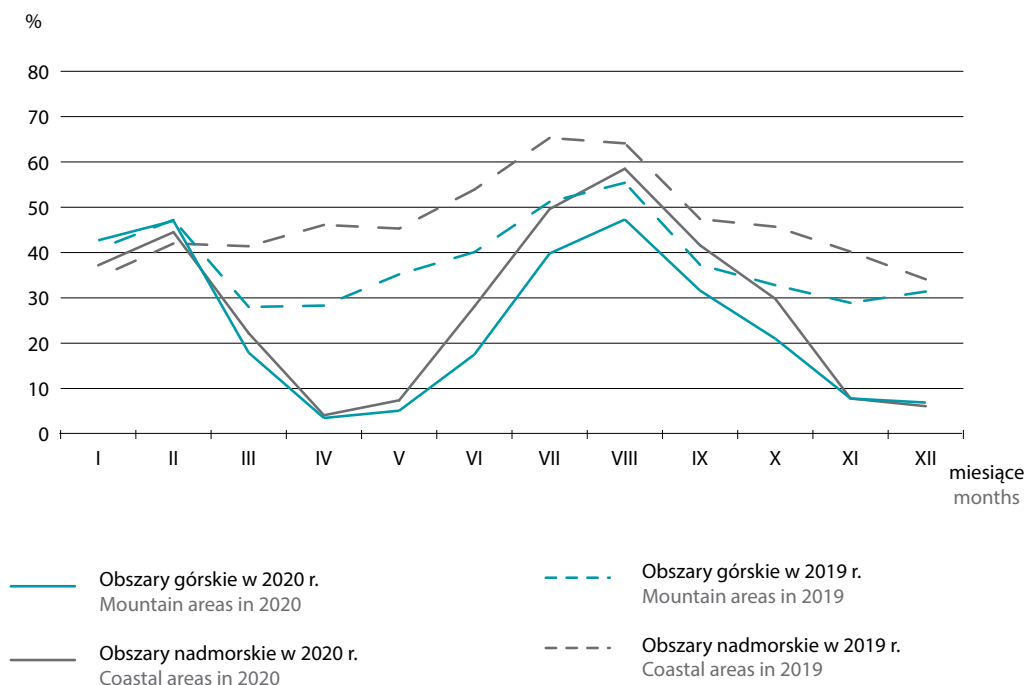
Tablica 6. Noclegi udzielone w turystycznych obiektach noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.

Table 6. Overnight stays in tourist accommodation establishments in coastal and mountain areas in 2020

Wyszczególnienie Specification	Obszary nadmorskie Coastal areas		Obszary górskie Mountain areas	
	ogółem total	w tym turystom zagranicznym of which of foreign tourists	ogółem total	w tym turystom zagranicznym of which of foreign tourists
w tys. in thousand				
Ogółem Total	14 361,4	2 174,9	11 350,2	527,4
Styczeń January	987,8	235,9	1 790,2	95,9
Luty February	1 123,5	282,6	1 846,4	107,5
Marzec March	450,9	113,7	508,9	38,8
Kwiecień April	23,2	3,7	15,2	2,7
Maj May	166,4	5,7	116,2	3,0
Czerwiec June	1 334,3	96,2	618,9	13,8
Lipiec July	3 339,4	384,4	1 799,1	59,5
Sierpień August	3 953,3	447,2	2 132,8	73,6
Wrzesień September	1 853,4	355,2	1 309,3	66,0
Październik October	870,9	224,0	823,3	45,2
Listopad November	156,9	15,2	223,5	12,6
Grudzień December	101,3	11,2	166,4	8,9

Wykres 21. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych na obszarach nadmorskich i górskich w 2020 r.

Chart 21. Occupancy rate of bed places in coastal and mountain areas in 2020

Rozdział 4

Chapter 4

Uczestnictwo mieszkańców Polski w podróżach

Participation of Polish residents in trips

W badaniu „Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach” w 2020 r. uczestniczyło 128,7 tys. osób z prawie 51 tys. gospodarstw domowych. Wśród zbadanej zbiorowości 57,7% stanowili mieszkańcy miast.

Tablica 7. Charakterystyka członków gospodarstw domowych uczestniczących w badaniu w 2020 r.
Table 7. Characteristics of household members participating in the survey in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasto Urban area	Wieś Rural area
	w tys. in thousand		
Ogółem liczba osób uczestniczących w badaniu The total number of persons participating in the survey	128,7	74,3	54,4
w tym – w wieku 15 lat lub więcej of which - aged 15 years or over	109,9	64,0	45,8
wiek age			
15–19	6,2	3,2	3,0
20–24	5,7	2,8	2,9
25–44	36,4	21,0	15,4
45–64	37,3	21,3	16,0
65 lat lub więcej 65 years or over	24,3	15,9	8,4
pleć sex			
mężczyźni men	53,0	30,2	22,8
kobiety women	56,9	33,8	23,1
wykształcenie education			
wyższe higher	27,8	20,1	7,7
średnie i policealne secondary and post-secondary	41,3	25,2	16,1
zasadnicze zawodowe basic vocational	26,2	12,5	13,7
gimnazjalne lower secondary	3,4	1,6	1,8
podstawowe i bez wykształcenia primary and no education	11,2	4,7	6,5
status na rynku pracy labour market status			
pracujący employed	62,4	36,4	26,1
bezrobotny unemployed	3,6	1,8	1,8
student lub uczeń student or pupil	8,6	4,4	4,2
pozostali nie stanowiący siły roboczej other not in the labour force	35,2	21,4	13,7

Uogólnione wyniki badania wykazały, że liczba mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej, uczestniczących w 2020 r. w przynajmniej jednym prywatnym wyjeździe turystycznym, z co najmniej jednym noclegiem, wyniosła 14,1 mln (o 32,1% mniej niż w 2019 r.), co stanowiło 43,6% mieszkańców Polski w tej grupie wiekowej. Najliczniejszą grupą wśród wyjeżdżających były osoby w wieku 25-44 lata – z tej grupy wiekowej wyjechało 6,0 mln mieszkańców Polski.

Najwięcej osób uczestniczących w wyjazdach, stanowiły osoby z wykształceniem średnim i policealnym (37,4% ogółu uczestniczących w wyjazdach), osoby z wykształceniem wyższym i zasadniczym zawodowym stanowiły odpowiednio 33,5% i 16,9%. Najmniejszy odsetek stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i bez wykształcenia (12,2%). Biorąc pod uwagę status na rynku pracy najczęściej, bo aż 66,4% wyjeżdżających, stanowiły osoby pracujące.

W 2020 r., 56,4% mieszkańców Polski w wieku 15 lat i więcej nie uczestniczyło w wyjazdach turystycznych (20,6 p. proc. więcej niż 2019 r.). Wzrost nieuczestnictwa w podróżach spowodowany był między innymi obostrzeniami wprowadzonymi w związku z ogłoszeniem stanu epidemii wywołanej koronawirusem SARS-CoV-2. Wśród głównych przyczyn wpływających na rezygnację z co najmniej dwudniowego wyjazdu w celach osobistych, rezydenci w wieku 15 lat i więcej podawali: koronawirus SARS-CoV-2 (36,9%), powody finansowe (21,7%) oraz brak motywacji do podróży (11,3%).

4.1. Podróże mieszkańców Polski

4.1. Tourist of Polish residents

W 2020 r. liczba wyjazdów turystycznych (z co najmniej jednym noclegiem) zrealizowanych przez gospodarstwa domowe naszego kraju wyniosła 29,0 mln (o 29,8% mniej niż w 2019 r.). Jedno gospodarstwo domowe w Polsce uczestniczyło średnio w 2 wyjazdach. Przeciętnie w jednym wyjeździe uczestniczyły 2 osoby. Spośród wszystkich wyjazdów zdecydowaną większość (96,2%) stanowiły wyjazdy w celach prywatnych.

Tablica 8. Podróże^a turystyczne w 2020 r.

Table 8. Tourist trips^a in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Krajowe Domestic		Zagraniczne Outbound	
		krótkookresowe (2–4 dni) short-term (2–4 days)	długookresowe (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)	krótkookresowe (2–4 dni) short-term (2–4 days)	długookresowe (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)
		w tys. in thousand			
Ogółem Total	53 009,6	26 121,9	20 048,1	1 316,3	5 523,3
w tym: of which:					
osób w wieku 15 lat lub więcej persons aged 15 years or over	44 757,5	22 597,6	15 972,9	1 248,6	4 938,5
w tym: of which:					
w celach prywatnych for private purposes	42 761,6	21 599,8	15 673,6	993,1	4 495,0

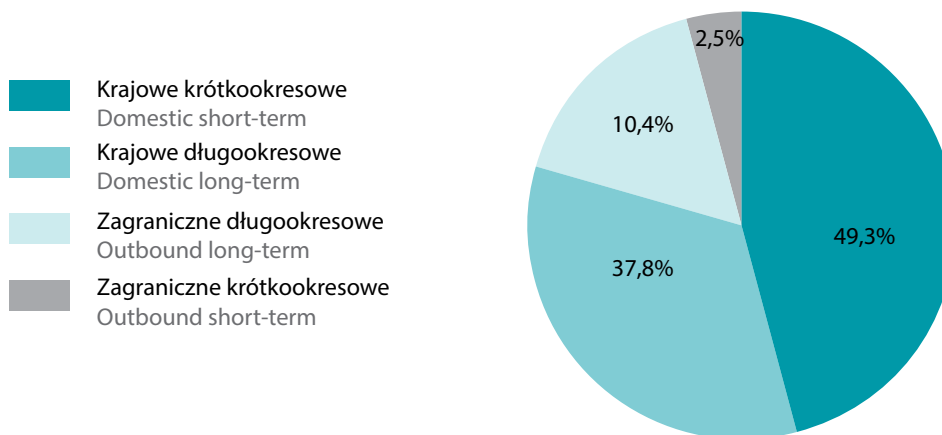
^a Podróże turystyczne to wyjazdy członków gospodarstwa domowego (np. jeden wyjazd 4-osobowej rodziny oznacza 4 podróże).
a Tourist trips are trips of household members (e.g. one trip of 4-person family means four trips).

W 2020 r. mieszkańcy Polski odbyli łącznie 53,0 mln podróży z co najmniej jednym noclegiem (jedna osoba mogła odbyć kilka podróży) – o 29,4% mniej niż w 2019 r. Zdecydowanie przeważały podróże

krajowe – było ich 46,2 mln (o 22,8% mniej niż w 2019 r.), z tego 26,1 mln (o 24,4% mniej niż w 2019 r.) podróży krótkookresowych (2–4 dni) i 20,0 mln (o 20,7% mniej niż w 2019 r.) podróży długookresowych, tj. trwających 5 dni lub dłużej. Liczba podróży zagranicznych mieszkańców Polski wyniosła 6,8 mln (o 55,3% mniej niż w 2019 r.) i przeważnie były to podróże na 5 dni lub dłużej – 5,5 mln (o 55,4% mniej niż w 2019 r.). Podróże zagranicznych trwających od 2 do 4 dni było 1,3 mln (o 54,9% mniej niż w 2019 r.).

Wykres 22. Podróże turystyczne mieszkańców Polski w 2020 r.

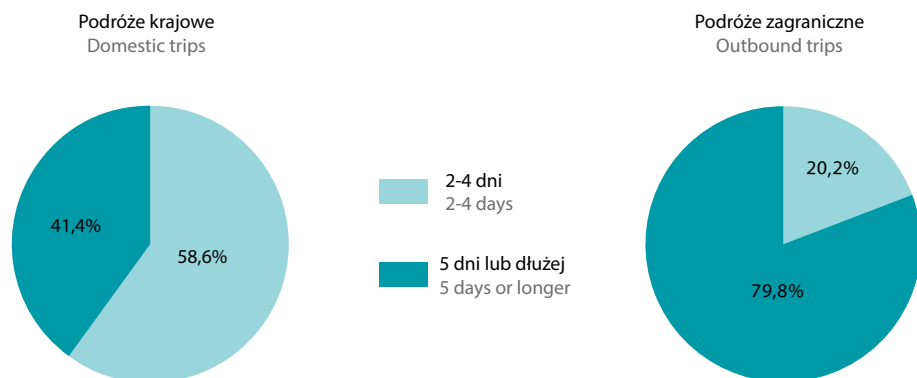
Chart 22. Tourist trips of Polish residents in 2020

Z kolei w grupie wiekowej 15 lat lub więcej, mieszkańcy Polski odbyli 44,8 mln podróży – o 29,6% mniej niż w 2019 r. Liczba podróży krajowych wyniosła 38,6 mln, a podróży zagranicznych 6,2 mln. Wśród krajowych podróży dominowały krótkookresowe (58,6%), natomiast wśród zagranicznych przeważały podróże długookresowe (79,8%).

Wykres 23. Podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.

Chart 23. Tourist trips of Polish residents aged 15 years or over in 2020

Tablica 9. Podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.
Table 9. Tourist trips of Polish residents aged 15 years or over in 2020

Wyszczególnienie Specification	Krajowe Domestic			Zagraniczne Outbound		
	razem total	krótkookreso- we (2–4 dni) short-term (2–4 days)	długookreso- we (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)	razem total	krótkookreso- we (2–4 dni) short-term (2–4 days)	długookreso- we (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)

w tys. in thousand

Ogółem Total	38 570,4	22 597,5	15 972,9	6 187,1	1 248,6	4 938,5
Styczeń January	2 796,9	2 020,9	776,0	693,9	151,2	542,7
Luty February	3 769,7	2 506,5	1 263,2	879,0	179,3	699,7
Marzec March	2 937,7	2 401,4	536,4	570,9	152,6	418,2
Kwiecień April	339,1	256,1	83,0	40,1	8,8	31,3
Maj May	982,8	773,9	208,8	52,0	15,8	36,3
Czerwiec June	2 710,7	1 647,3	1 063,5	336,1	107,2	228,9
Lipiec July	6 944,5	3 065,5	3 879,0	644,7	90,9	553,8
Sierpień August	9 066,8	3 752,4	5 314,3	1 141,4	154,5	986,9
Wrzesień September	3 530,6	2 257,5	1 273,1	806,1	153,4	652,7
Październik October	2 229,3	1 624,2	605,1	447,6	94,2	353,5
Listopad November	981,4	755,1	226,3	214,3	61,6	152,7
Grudzień December	2 280,8	1 536,8	744,0	361,0	79,0	282,0

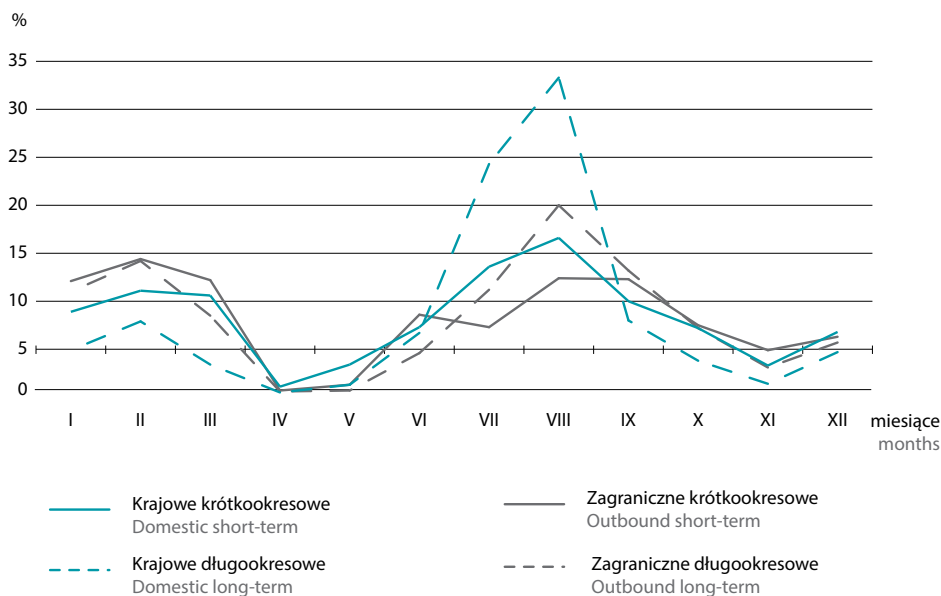
w odsetkach in percentage

Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Styczeń January	7,3	8,9	4,9	11,2	12,1	11,0
Luty February	9,8	11,1	7,9	14,2	14,4	14,2
Marzec March	7,6	10,6	3,4	9,2	12,2	8,5
Kwiecień April	0,9	1,1	0,5	0,6	0,7	0,6
Maj May	2,5	3,4	1,3	0,8	1,3	0,7
Czerwiec June	7,0	7,3	6,7	5,4	8,6	4,6
Lipiec July	18,0	13,6	24,3	10,4	7,3	11,2
Sierpień August	23,5	16,6	33,3	18,4	12,4	20,0
Wrzesień September	9,2	10,0	8,0	13,0	12,3	13,2
Październik October	5,8	7,2	3,8	7,2	7,5	7,2
Listopad November	2,5	3,3	1,4	3,5	4,9	3,1
Grudzień December	5,9	6,8	4,7	5,8	6,3	5,7

W 2020 r. na miesiące typowo wakacyjne (lipiec-sierpień) przypadło łącznie 41,5% wszystkich podróży, które mieszkańcy Polski (w wieku 15 lat lub więcej) odbyli na terenie kraju oraz 28,9% z ogólnej liczby podróży zagranicznych. W przypadku podróży krajowych, stosunkowo duża ich liczba przypadła także na sierpień (23,5%). Z kolei popularnymi miesiącami na podróże zagraniczne wśród mieszkańców Polski były sierpień (18,4%), luty (14,2%) oraz wrzesień (13,0%).

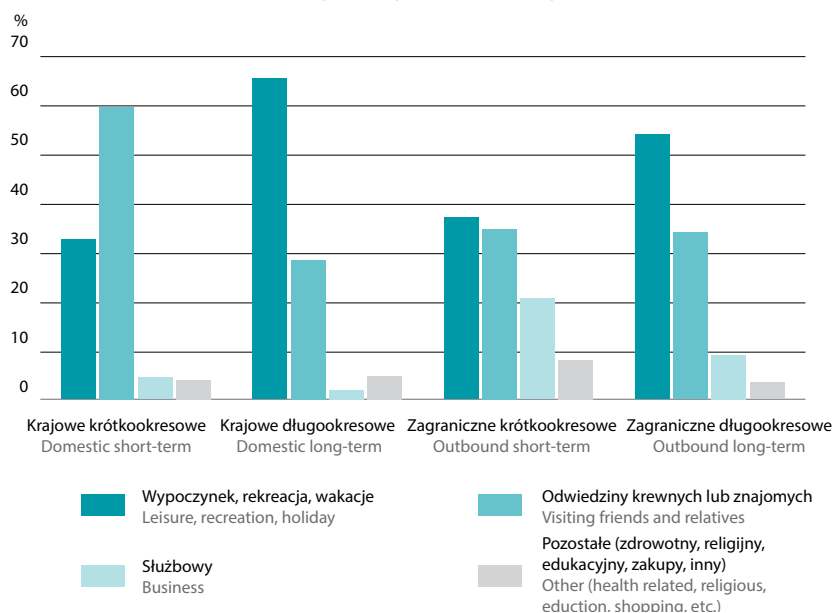
Największą sezonowością charakteryzowały się podróże długookresowe. W przypadku długookresowych podróży krajowych na lipiec i sierpień przypadało 57,6% ogółu tego typu podróży, w tym na sierpień 33,3%. Zagraniczne podróże na 5 dni lub dłużej podejmowano przede wszystkim w sierpniu, lutym i we wrześniu (odpowiednio: 20,0%, 14,2% i 13,2%). Najwięcej podróży krótkookresowych odbyło się w lutym, sierpniu i we wrześniu (odpowiednio: 14,4%, 12,4% i 12,3%).

Wykres 24. Sezonowość podróży turystycznych mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.
Chart 24. Seasonality of tourist trips of Polish residents aged 15 years or over in 2020

Celem podróży krajowych było głównie odwiedzenie krewnych lub znajomych 17,9 mln (46,5% ogółu podróży krajowych). W przypadku podróży krótkookresowych przeważały podróże w celu odwiedzenia krewnych lub znajomych – 13,4 mln (59,3% – krajowych podróży krótkookresowych). Z kolei wśród podróży krajowych długookresowych przeważały podróże w celu wypoczynku, rekreacji i wakacji – 10,4 mln, co stanowiło 65,1% krajowych podróży długookresowych. Natomiast za granicę mieszkańcy Polski wyjeżdżali głównie w celu wypoczynku i rekreacji – 3,1 mln podróży (50,4% ogółu podróży zagranicznych) oraz odwiedzin – 2,1 mln podróży (34,0% ogółu podróży zagranicznych). Zarówno podczas zagranicznych podróży krótkookresowych, jak i długookresowych Polacy wyjeżdżali głównie w celu wypoczynku, rekreacji i wakacji (odpowiednio 36,9% zagranicznych podróży krótkookresowych i 53,8% zagranicznych podróży długookresowych).

Wykres 25. Podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według głównego celu w 2020 r.
Chart 25. Tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by main purpose in 2020

Tablica 10. Struktura podróży turystycznych mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według głównego celu w 2020 r.

Table 10. Structure of tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by the main purpose in 2020

Wyszczególnienie Specification	Krajowe Domestic			Zagraniczne Outbound		
	razem total	krótkookresowe (2-4 dni) short-term (2-4 days)	długookresowe (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)	razem total	krótkookresowe (2-4 dni) short-term (2-4 days)	długookresowe (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)
	w odsetkach in percentage					
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wypoczynek, rekreacja, wakacje Leisure, recreation, holiday	45,9	32,4	65,1	50,4	36,9	53,8
Odwiedziny u krewnych lub znajomych Visiting family or friends	46,5	59,3	28,3	34,0	34,6	33,9
Zdrowotny Health-related	1,9	0,9	3,4	0,4	1,0	0,3
Religijny, pielgrzymka Religious, pilgrimage	0,6	0,9	0,2	0,4	0,4	0,4
Edukacyjny Education	0,5	0,6	0,4	0,5	0,7	0,5
Zakupy Shopping	0,1	0,2	0,0	0,2	0,8	0,1
Służbowy/Zawodowy Professional/Business	3,4	4,4	1,9	11,3	20,5	9,0
Inny Other	1,0	1,3	0,7	2,7	5,1	2,2

Tablica 11. Struktura podróży turystycznych mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według wykorzystywanej bazy noclegowej w 2020 r.

Table 11. Structure of tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by accommodation used in 2020

Wyszczególnienie Specification	Krajowe Domestic			Zagraniczne Outbound
	razem total	krótkookresowe (2–4 dni) short-term (2–4 days)	długookresowe (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)	
		w odsetkach in percentage		
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Wynajmowane Rented	42,9	31,0	59,8	62,0
obiekty hotelowe hotels and similar establishments	20,3	17,0	24,9	46,1
obiekty wypoczynku wakacyj- nego ^a holiday vacation facilities ^a	3,4	2,5	4,7	1,7
wynajęte kwatery prywatne lub kwatery agroturystyczne rented rooms for guest or agrotou- rism lodgings	13,3	8,4	20,3	10,0
pozostałe wynajmowane other rented	5,9	3,1	9,9	4,2
Niewynajmowane Non-rented	57,1	69,0	40,2	38,0
mieszkanie u krewnych lub zna- jomych staying with family or friends	52,0	64,4	34,5	36,8
pozostałe niewynajmowane other non-rented	5,1	4,6	5,7	1,3

a Na przykład: domy wycieczkowe, ośrodki wczasowe, szkoleniowo-wypoczynkowe, kolonijne, schroniska.
a For example: excursion hostels, holiday centres, training-recreational centres, holiday youth centres, shelters.

W 2020 r. podczas 57,1% podróży krajowych mieszkańcy Polski w wieku 15 lat lub więcej korzystali z niewynajmowanych miejsc zakwaterowania, przede wszystkim z mieszkania u krewnych lub znajomych (52,0%). Ten rodzaj zakwaterowania wybrano w przypadku prawie 2/3 podróży krótkookresowych. Zupełnie inaczej przedstawiała się sytuacja w przypadku podróży zagranicznych, gdzie niezależnie od czasu trwania podróży, korzystano przede wszystkim z wynajmowanych miejsc zakwaterowania (w przypadku 62,0% podróży), w tym głównie z obiektów hotelowych (46,1%).

Tablica 12. Struktura podróży turystycznych mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według wykorzystywanego podczas podróży środka transportu w 2020 r.

Table 12. Structure of tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by means of transport used in 2020

Wyszczególnienie Specification	Krajowe Domestic			Zagraniczne Outbound
	razem total	krótkookresowe (2–4 dni) short-term (2–4 days)	długookresowe (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)	
	w odsetkach in percentage			
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Lotniczy Air transport	0,1	0,1	0,1	48,2
Autobusowy, autokarowy (regularny, turystyczny) Bus, coach transport (regular, tourist)	7,6	9,2	5,4	8,0
Pojazdy silnikowe (prywatne i wynajęte) Motor vehicle (private or rented)	85,0	83,6	86,8	41,1
Inny ^a Other ^a	7,4	7,0	7,8	2,7

a Rowerowy, kolejowy, wodny.
a Bicycle, railway, water transport.

W 2020 r., podczas podróży krajowych, mieszkańcy Polski korzystali najczęściej (85,0%) z transportu samochodowego, zarówno podczas podróży krótkookresowych jak i długookresowych. Z kolei podczas podróży zagranicznych turyści korzystali najczęściej z transportu lotniczego (48,2%).

Tablica 13. Średnia liczba noclegów podczas podróży mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.

Table 13. Average number of overnight stays during trips of Polish residents aged 15 years or over in 2020

Wyszczególnienie Specification	Według kwartałów By quarters			
	I	II	III	IV
Podróże krajowe Domestic trips				
Ogółem Total	3,6	4,1	5,7	3,7
Długookresowe Long-term	8,0	8,1	8,9	8,3
Krótkookresowe Short-term	1,9	2,1	2,1	1,8
Podróże zagraniczne Outbound trips				
Ogółem Total	9,7	15,6	9,7	9,7
Długookresowe Long-term	11,9	21,8	11,0	11,9
Krótkookresowe Short-term	2,3	1,7	2,2	2,2

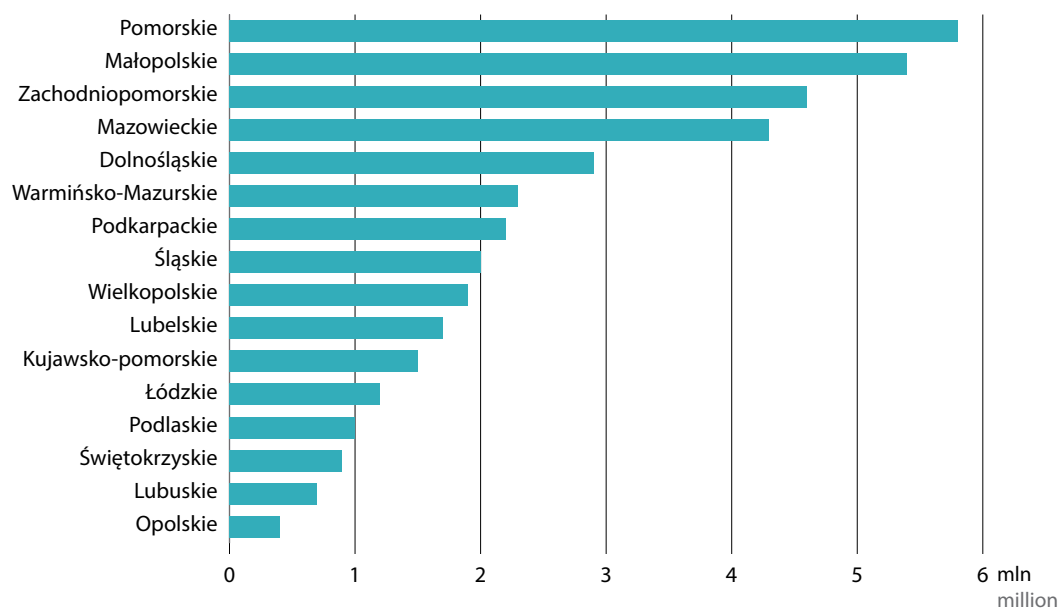
W 2020 r. podczas podróży krajowych z co najmniej jednym noclegiem, najwięcej turystów w wieku 15 lat lub więcej odwiedziło województwo pomorskie i małopolskie – odpowiednio 5,8 mln i 5,4 mln osób, następnie zachodniopomorskie i mazowieckie – 4,6 mln i 4,3 mln osób. Liczba turystów przyjęta przez wymienione cztery województwa stanowiła 51,8% ogółu krajowego ruchu turystycznego.

Do województwa dolnośląskiego przybyło 2,9 mln osób, do warmińsko-mazurskiego – 2,3 mln osób, do podkarpackiego – 2,2 mln osób i śląskiego – 2,0 mln. Powyższe 4 województwa przyjęły łącznie 24,3% ogółu turystów.

W czasie podróży krótkookresowych mieszkańcy Polski najczęściej odwiedzali województwo mazowieckie i małopolskie, zaś podczas podróży trwających 5 dni lub dłużej – województwa nadmorskie, tj. pomorskie i zachodniopomorskie.

Wykres 26. Natężenie krajowego ruchu turystycznego według województw i liczby wizyt^a – dotyczy osób w wieku 15 lat lub więcej w 2020 r.

Chart 26. Domestic tourist traffic volume by Voivodship and number of trips^a – concerns persons aged 15 years or over in 2020

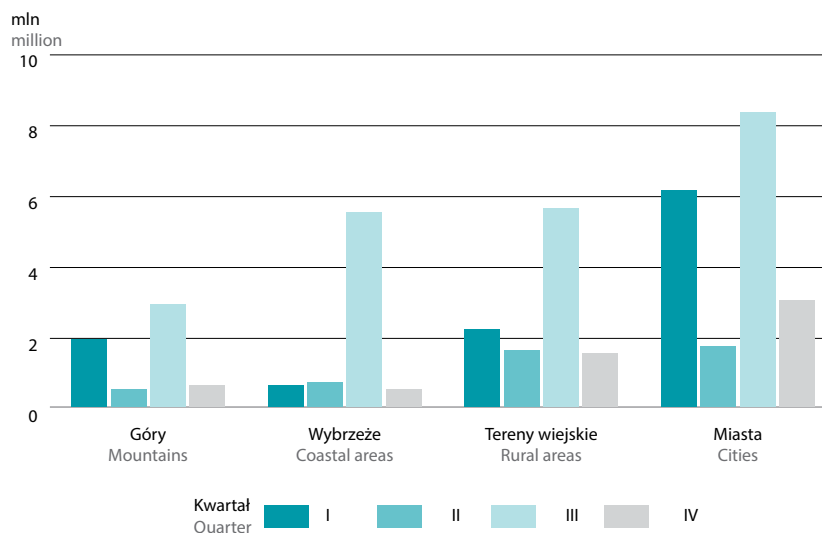
^a Łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest większa niż liczba podróży, ponieważ część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

^a The total number of visits in individual voivodships is larger than the number of trips, as some people during a single trip visited more than one voivodship.

Głównymi kierunkami wyjazdów polskich turystów, podczas krajowych podróży krótkookresowych, były miasta (56,3%), tereny wiejskie (29,5%) i rejony górskie (11,3%). W przypadku wyjazdów długookresowych również miasta były najpopularniejszym kierunkiem podróży (39,7%), kolejnymi miejscami odwiedzanymi przez mieszkańców Polski były: morze (32,6%) i tereny wiejskie (26,3%).

Wykres 27. Wybrane kierunki krajowych podróży mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w celu prywatnym w 2020 r.

Chart 27. Selected destinations of domestic trips of Polish residents aged 15 years or over for private purpose in 2020

U w a g a: Respondent podczas jednej podróży może odwiedzić więcej niż jedno miejsce.
N o t e. During one trip, the respondent can visit more than one place.

Mieszkańcy Polski za granicę podróżowali głównie do krajów europejskich (95,4% podróży). Najwięcej podróży odbyli do Niemiec (1603 tys.), następnie do Wielkiej Brytanii (437 tys.), Chorwacji (432 tys.), Czech (410 tys.), Włoch (393 tys.) i Grecji (300 tys.). 268 tys. podróży mieszkańcy Polski odbyli do Hiszpanii, 241 tys. do Austrii i 225 tys. na Słowację. Do popularnych krajów podróży mieszkańców Polski zaliczamy także: Szwecję - 171 tys., Francję - 170 tys., Holandię - 162 tys., Norwegię - 130 tys., Węgry - 125 tys., Bułgarię - 124 tys. oraz Litwę - 101 tys. Krajami spoza Europy, do których najczęściej podróżowali mieszkańcy Polski były: Stany Zjednoczone - 42 tys. oraz Izrael - 40 tys. podróży.

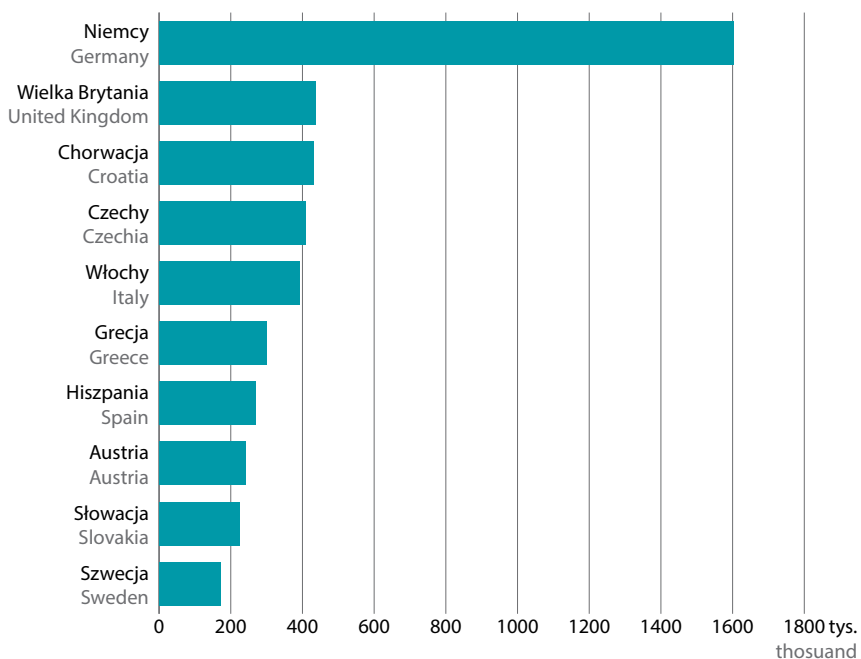
W 2020 r. mieszkańcy Polski odbyli 20,7 mln zagranicznych podróży jednodniowych (bez noclegu) - o 44,1% mniej niż w 2019 r. Celem tych wyjazdów było przede wszystkim dokonanie zakupów (38,0%) oraz wypoczynek i rekreacja (31,8%), w dalszej kolejności odwiedziny u krewnych lub znajomych (13,4%) oraz w celach służbowym i zdrowotnym, odpowiednio 3,6% i 2,6%. Podróże w pozostałych celach stanowiły 10,6%.

Wyjeżdżający za granicę na 1 dzień przekraczali granicę przeważnie samochodem osobowym - 83,6% (wobec 78,7% w 2019 r.) oraz pieszo lub rowerem - 8,4% (7,8% w 2019 r.).

W 2020 r. głównymi krajami docelowymi podczas podróży zagranicznych jednodniowych były kraje sąsiadujące z Polską. Dominowały podróże do Niemiec, które stanowiły 45,3%, następnie do Czech - 32,5% oraz na Słowację - 17,0%. Podróże na Litwę stanowiły 2,6%, na Ukrainę, Białoruś i do Rosji - odpowiednio 1,0%, 0,6% i 0,5% ogólnej liczby zagranicznych podróży jednodniowych.

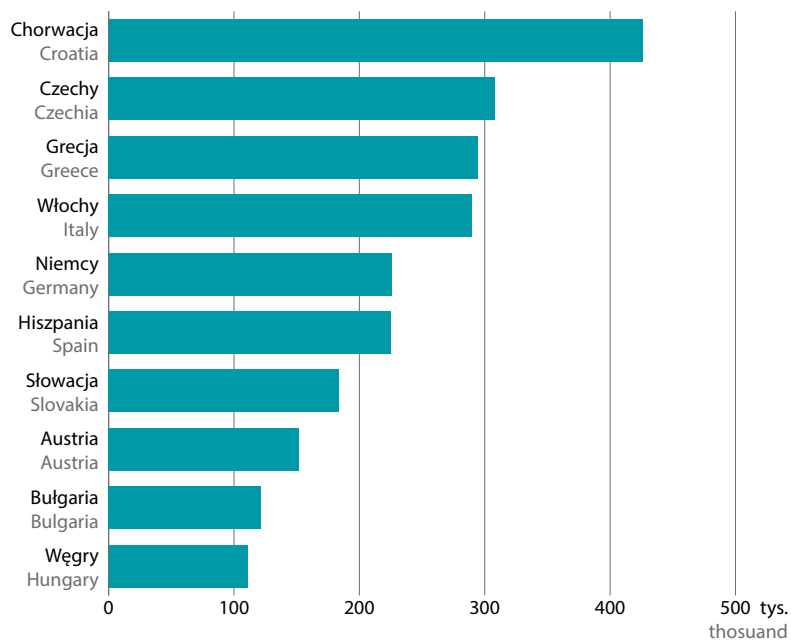
Wykres 28. Zagraniczne podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej według wybranych krajów docelowych w 2020 r.

Chart 28. Outbound tourist trips of Polish residents aged 15 years or over by selected destination countries in 2020

Wykres 29. Zagraniczne podróże turystyczne mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej w celu wypoczynku, rekreacji lub wakacji według wybranych krajów docelowych w 2020 r.

Chart 29. Outbound tourist trips of Polish residents aged 15 years or over for leisure, recreation or holidays by selected destination countries in 2020

4.2. Wydatki mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej związane z podróżami

4.2. Expenditures of Polish residents aged 15 years or over related to travel

Wydatki mieszkańców Polski związane z podróżami w 2020 r. wyniosły 48,3 mld zł (spadek o 39,3% w porównaniu z poprzednim rokiem), z tego na krajowe wyjazdy z noclegami przypadało 24,8 mld zł (spadek o 19,6%), na zagraniczne wyjazdy z noclegami – 14,9 mld zł (spadek o 56,5%), a na zagraniczne podróże jednodniowe – 8,5 mld zł (spadek o 40,6%). Wydatki na krajowe wyjazdy z noclegami stanowiły 51,4% w wydatkach ogółem (więcej o 12,6 p.proc.), a na zagraniczne wyjazdy z noclegami – 30,9% (mniej o 12,2 p.proc.). Wydatki na zagraniczne podróże jednodniowe stanowiły 17,7% (mniej o 0,4 p.proc.).

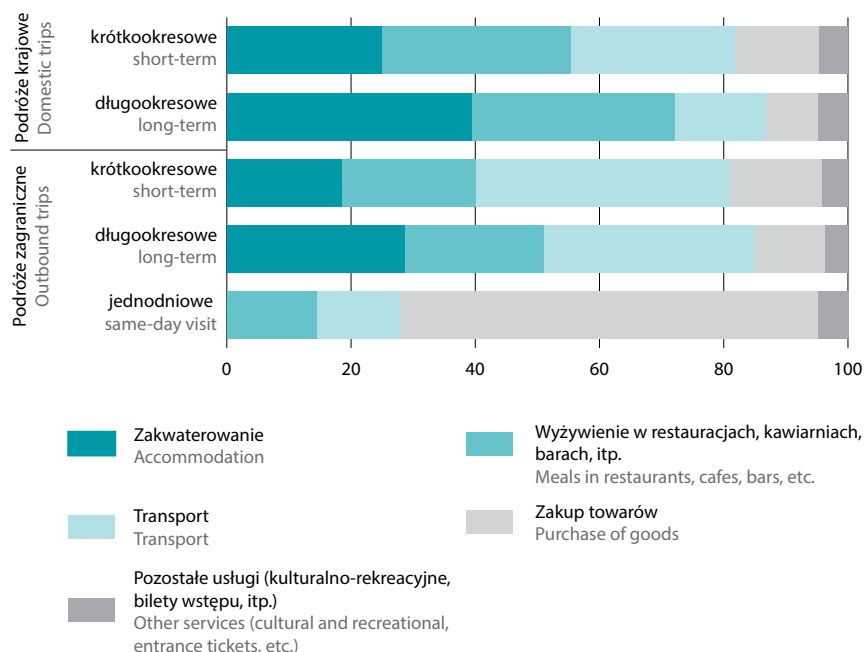
W 2020 r. przeciętne wydatki jednej osoby na krajową podróż trwającą od 2 do 4 dni wyniosły 359 zł (wzrost o 2,0%), na podróż trwającą 5 dni lub dłużej – 1044 zł (wzrost o 3,2%), a na zagraniczną odpowiednio 1575 zł (spadek o 7,8%) i 2626 zł (spadek o 4,1%). Na jedną zagraniczną podróż bez noclegu jedna osoba przeznaczyła średnio 412 zł (wzrost o 6,2%).

Struktura poniesionych wydatków w 2020 r. była zróżnicowana w zależności od rodzaju podróży i długości jej trwania. W przypadku krótkookresowych wyjazdów krajowych, obok relatywnie dużego udziału wydatków na wyżywienie (30,5%) i na transport (26,3%), znaczny udział miały wydatki na zakwaterowanie (24,9%) oraz na zakup towarów (13,6%). W porównaniu z 2019 r. w strukturze wydatków poniesionych podczas krajowych podróży krótkookresowych zaobserwowano niewielkie zmiany. Podczas krajowych podróży, trwających 5 dni lub dłużej, mieszkańcy Polski największe wydatki ponieśli na zakwaterowanie (39,4% z ogólnej kwoty wydatków), a następnie na wyżywienie (32,8%) i na transport (14,5%). W porównaniu do 2019 r., w strukturze wydatków największy wzrost zaobserwowano na zakwaterowanie (o 1,8 p. proc.) i zakup towarów (o 0,9 p. proc.), a największy spadek na pozostałe usługi (o 1,4 p. proc.).

W czasie podróży zagranicznych największe kwoty wydano na transport, zarówno podczas podróży krótkookresowych (41,0%), jak i długookresowych (33,8%). Udział wydatków na zakwaterowanie wyniósł odpowiednio 18,5% i 28,6%. Wydatki na wyżywienie stanowiły 21,5% w ogólnej wartości wydatków poniesionych podczas zagranicznych podróży krótkookresowych oraz 22,5% w przypadku zagranicznych podróży długookresowych. Kwoty przeznaczone na zakup towarów stanowiły odpowiednio 14,8% i 11,3%. W porównaniu z 2019 r. w strukturze wydatków poniesionych podczas zagranicznych podróży krótkookresowych zaobserwowano wzrost udziału wydatków na transport (o 9,4 p. proc.) oraz znaczny spadek udziału wydatków na zakwaterowanie (o 6,0 p. proc.) oraz zakup towarów (o 3,4 p. proc.). W przypadku zagranicznych podróży długookresowych zauważono wzrost udziału wydatków na wyżywienie (o 1,1 p. proc.), a spadek udziału wydatków na transport (o 1,3 p. proc.).

W przypadku jednodniowych wyjazdów zagranicznych mieszkańcy Polski w 2020 r. relatywnie największe wydatki ponieśli na zakup towarów (67,4% wartości wydatków) oraz na wyżywienie w restauracjach, kawiarniach i barach oraz na transport (odpowiednio 14,4% i 13,4%). W przypadku zagranicznych podróży jednodniowych zauważono wzrost udziału wydatków na zakup towarów (o 4,4 p. proc.), a spadek udziału wydatków na transport (o 5,5 p. proc.).

Wykres 30. Wydatki mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej związane z podróżami w 2020 r.
 Chart 30. Tourism expenditure of Polish residents aged 15 years or over in 2020

Tablica 14. Struktura wydatków mieszkańców Polski w wieku 15 lat lub więcej związanych z podróżami w 2020 r.

Table 14. Structure of tourism expenditure of Polish residents aged 15 years or over in 2020

Wyszczególnienie Specification	Podróże krajowe Domestic trips		Podróże zagraniczne Foreign trips		
	krótkookresowe (2–4 dni) short-term (2–4 days)	długookresowe (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)	krótkookresowe (2–4 dni) short-term (2–4 days)	długookresowe (5 dni lub dłużej) long-term (5 days or longer)	jednodniowe same-day
	w odsetkach in percentage				
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zakwaterowanie Accommodation	24,9	39,4	18,5	28,6	-
Wyżywienie w restauracjach, kawiarniach, barach, itp. Meals in restaurants, cafes, bars, etc.	30,5	32,8	21,5	22,5	14,4
Transport Transport	26,3	14,5	41,0	33,8	13,4
Zakup towarów Purchase of goods	13,6	8,5	14,8	11,3	67,4
Pozostałe usługi ^a Other services ^a	4,7	4,8	4,2	3,8	4,9

a Usługi kulturalno-rekreacyjne, bilety wstępu, itp.
 a Cultural and recreational services, entrance tickets, etc.

Finansowanie podróży odbywało się głównie ze środków własnych osób podróżujących. W przypadku podróży krajowych krótkookresowych i długookresowych stanowiło ono odpowiednio 75,7% i 86,5%, natomiast w przypadku podróży zagranicznych wielodniowych oraz jednodniowych stanowiło odpowiednio 66,3% i 92,5%.

Rozdział 5

Chapter 5

Podróże nierezydentów do Polski

Trips of non-residents to Poland

W 2020 r. do Polski przyjechało 51,1 mln nierezydentów⁶ i było to o 42,3% mniej niż w roku poprzednim, z tego 8,4 mln turystów (o 60,2 % mniej niż w 2019 r.) i 42,7 mln odwiedzających jednodniowych (o 36,7% mniej niż w 2019 r.).

Tablica 15. Podróże nierezydentów do Polski według głównego celu przyjazdu w 2020 r.
Table 15. Trips of non-residents to Poland by the main purpose in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Turyści Tourists	Odwiedzający jednodniowi Same-day visitors
	w tys. in thousand		
Ogółem Total	51 075,9	8 418,0	42 657,9
w tym: of which:			
wypoczynek, rekreacja, wakacje leisure, recreation, holiday	4 492,7	1 971,5	2 521,1
odwiedziny u krewnych lub znajomych visiting relatives and friends	4 777,6	3 504,7	1 272,9
zdrowotny health-related	378,0	117,5	260,6
zakupy shopping	33 335,5	334,0	33 001,5
służbowy professional/business	4 124,6	1 975,6	2 149,0

W przypadku turystów zagranicznych, głównym celem przyjazdu były odwiedziny u krewnych lub znajomych (41,6%), następnie sprawy służbowe (23,5%) oraz wypoczynek, rekreacja, wakacje (23,4%). Odwiedzający jednodniowi przyjeżdżali do Polski głównie w celu dokonania zakupów (77,4%), następnie na wypoczynek, rekreację, wakacje (5,9%) oraz w celu służbowym (5,0%).

W 2020 r. wśród przyjeżdżających cudzoziemców blisko połowa turystów i odwiedzających jednodniowych była w wieku od 35 do 54 lat, a po około 1/6 stanowiły osoby w wieku 55–64 lat oraz 25–34 lat. Najmniejszy odsetek wśród podróżujących do Polski stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej oraz w wieku 15–24 lat.

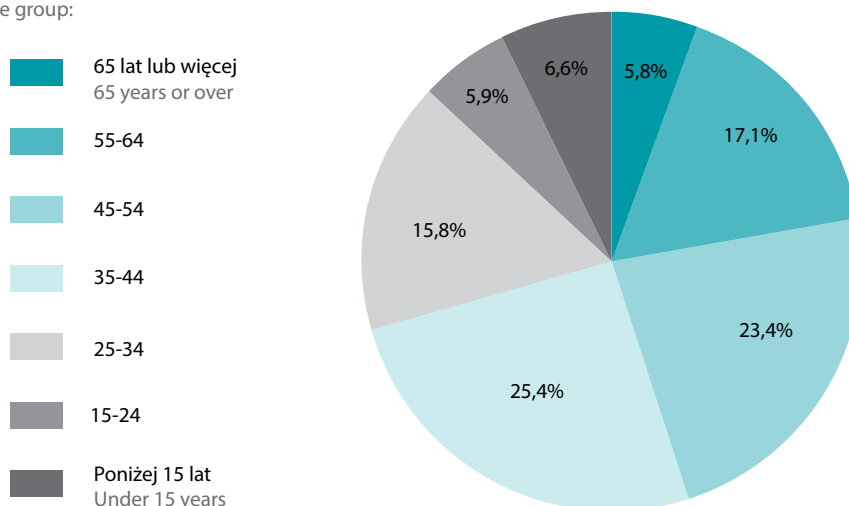
⁶Na potrzeby niniejszej publikacji pojęcia „nierezydent” i „cudzoziemiec” używane są zamiennie.

Wykres 31. Podróże niezydentów (turystów i odwiedzających jednodniowych) do Polski według grup wieku w 2020 r.

Chart 31. Trips of non-residents (tourists and same-day visitors) to Poland by age group in 2020

Grupy wieku:

Age group:

W 2020 r. częściej do Polski podróżowali mężczyźni niż kobiety (51,5% ogółu podróży niezydentów do Polski). Jedynie wśród osób poniżej 15 roku życia i w wieku 15–24 lata przeważały przyjazdy kobiet.

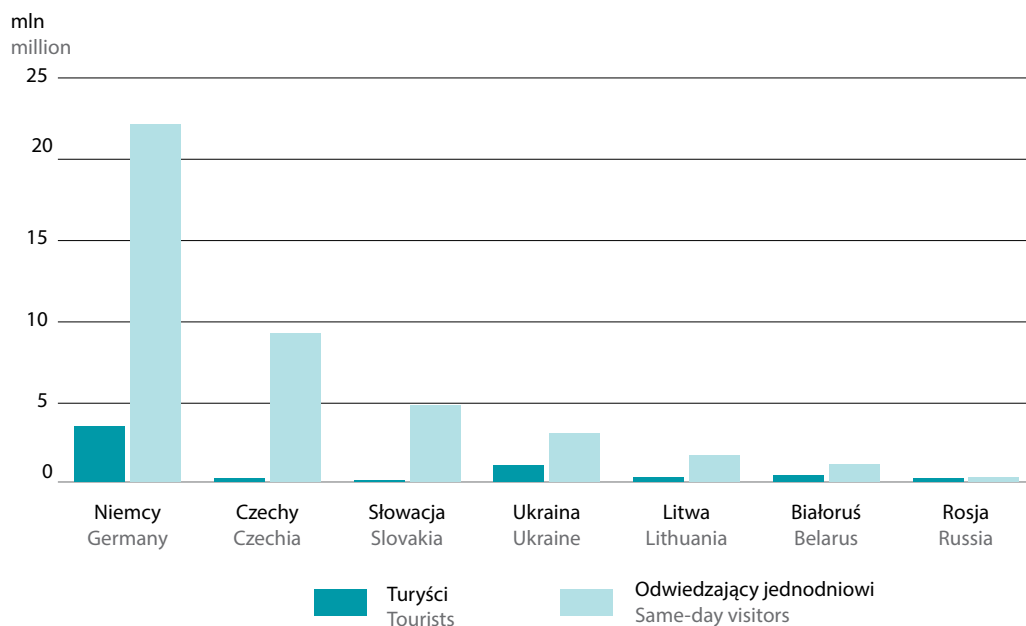
Tablica 16. Struktura niezydentów (turystów i odwiedzających jednodniowych) przyjeżdżających do Polski według płci w 2020 r.

Table 16. Structure of non-residents (tourists and same-day visitors) arriving to Poland by sex in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
	w odsetkach in percentage		
Ogółem Total	100,0	51,5	48,5
Według grup wieku: By age groups:			
poniżej 15 lat under 15	100,0	40,6	59,4
15–24	100,0	44,8	55,2
25–34	100,0	50,8	49,2
35–44	100,0	52,8	47,2
45–54	100,0	54,2	45,8
55–64	100,0	52,3	47,7
65 lat lub więcej 65 or over	100,0	54,4	45,6

Do Polski przyjeżdżali głównie mieszkańcy krajów sąsiednich, którzy w 2020 r. wśród turystów stanowili 67,3%, natomiast wśród odwiedzających jednodniowych 98,0%. Wśród cudzoziemców odwiedzających nasz kraj przeważali mieszkańcy Niemiec, którzy stanowili największy odsetek wśród ogółu zarówno turystów jak i odwiedzających jednodniowych – odpowiednio 40,7% i 51,8%.

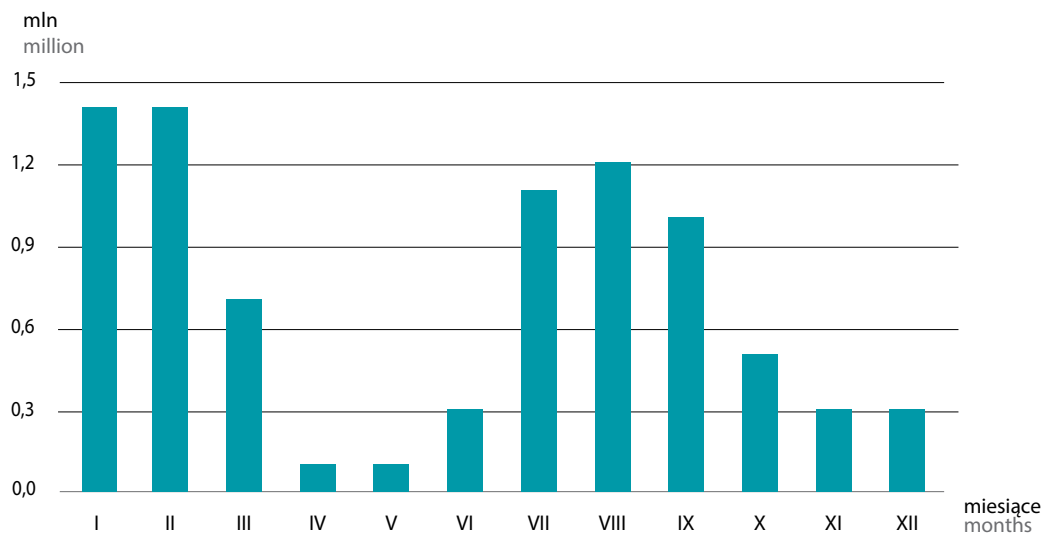
Wykres 32. Nierezydenci z krajów sąsiednich odwiedzający Polskę w 2020 r.
Chart 32. Non-residents from neighbouring countries visiting Poland in 2020

Wśród turystów z krajów nie graniczących bezpośrednio z Polską, największy odsetek stanowili nierezydenci z Wielkiej Brytanii (4,3% wszystkich turystów), następnie z Holandii (2,8%), Włoch (2,6%), Francji (2,5%), Austrii (1,8%), Norwegii i Stanów Zjednoczonych (po 1,6%). W przypadku odwiedzających jednodniowych, przybywających z krajów nie sąsiadujących z Polską, najwyższy udział w strukturze stanowili nierezydenci z Łotwy (0,5%) i Rumunii (0,2%).

Najwięcej przyjazdów turystów zagranicznych do Polski w 2020 r. odnotowano przed wybuchem epidemii COVID-19 w styczniu i lutym (odpowiednio 16,7% i 16,5% ogólnej liczby przyjazdów turystów zagranicznych w 2020 r.). Natomiast najmniej odnotowano w kwietniu i w maju (odpowiednio 1,1% i 1,6%), kiedy to obowiązywały najbardziej restrykcyjne ograniczenia przekraczania granic i przemieszczania się osób.

Wykres 33. Podróże turystów zagranicznych do Polski w 2020 r.
Chart 33. Trips of foreign tourists to Poland in 2020

W 2020 r. ponad połowa turystów spędzała w Polsce 5 lub więcej dni – takie przyjazdy stanowiły 60,2% ogółu ich przyjazdów. Wśród mieszkańców krajów sąsiadujących z Polską dominowały jednak wizyty 2–4 dniowe (wyjątek stanowiły przyjazdy mieszkańców Niemiec).

Tablica 17. Struktura podróży turystów zagranicznych do Polski według długości pobytu i kraju zamieszkania w 2020 r.

Table 17. Structure of trips of foreign tourists to Poland by length of stay and country of residence in 2020

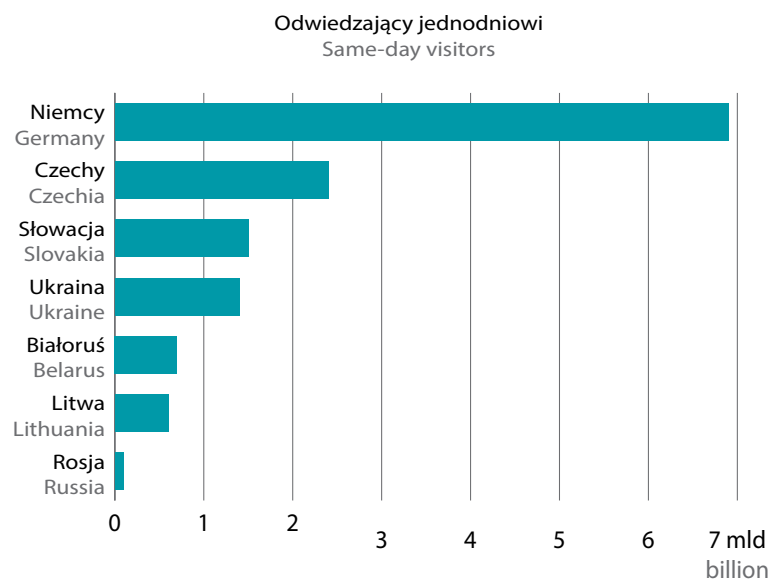
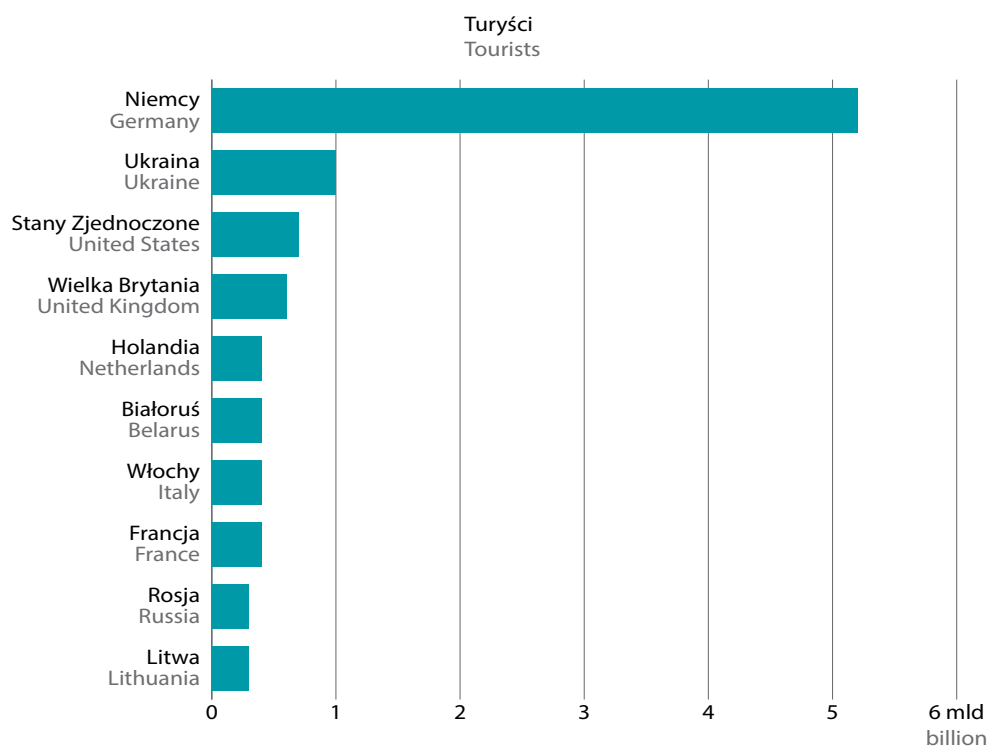
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	2–4 dni 2–4 days	5 dni lub więcej 5 days or more
	w odsetkach in percentage		
Ogółem Total	100,0	39,8	60,2
w tym z krajów sąsiednich: of which from neighboring countries:			
Białoruś Belarus	100,0	79,1	20,9
Czechy Czechia	100,0	62,6	37,4
Litwa Lithuania	100,0	82,1	17,9
Niemcy Germany	100,0	29,6	70,4
Rosja Russia	100,0	79,1	20,9
Słowacja Slovakia	100,0	65,1	34,9
Ukraina Ukraine	100,0	65,1	34,9

Cudzoziemcy odwiedzający Polskę w 2020 r. ponieśli (przed podróżą u siebie w kraju i na terenie Polski) wydatki w wysokości 27,4 mld zł i było to o 55,0% mniej niż w roku 2019, z tego turyści – 13,4 mld zł (o 64,0% mniej niż w roku 2019), a odwiedzający jednodniowi – 14,1 mld zł (o 41,1% mniej niż w roku 2019).

Łączne wydatki turystów i odwiedzających jednodniowych z krajów sąsiadujących z Polską wyniosły w 2020 r. 21,2 mld zł, co stanowiło 77,4% ogółu wydatków nierezydentów. W roku poprzednim było to 39,8 mld zł (65,3%). W 2020 r. największe wydatki – biorąc pod uwagę kraje sąsiadujące z Polską – ponieśli turyści i odwiedzający jednodniowi z Niemiec – łącznie 12,1 mld zł (57,1% ogółu wydatków przyjeżdżających z krajów sąsiednich), następnie Czech i Ukrainy – po 2,5 mld zł (odpowiednio 11,8% i 11,7%), Słowacji – 1,6 mld zł (7,7%), Białorusi – 1,1 mld zł (5,3%), Litwy – 0,9 mld zł (4,2%) i Rosji – 0,5 mld zł (2,1% ogółu wydatków przyjeżdżających z krajów sąsiednich). Należy przy tym dodać, że w przypadku ww. państw, z wyjątkiem Rosji, przeważający udział w wydatkach cudzoziemców miały wydatki odwiedzających jednodniowych. Dla całej grupy 7 krajów wydatki odwiedzających jednodniowych stanowiły 64,7% (w 2019 r. – 58,0%). Łączne wydatki turystów i odwiedzających jednodniowych poniesione w 2020 r. w związku z podróżą do Polski dla każdego kraju sąsiedniego były niższe niż przed rokiem. Największy spadek wydatków w stosunku do roku poprzedniego zaobserwowano u przyjeżdżających z Rosji (o 74,7%), z Ukrainy (o 64,6%) oraz z Białorusi (o 62,3%). Najmniejszy spadek wydatków w stosunku do roku poprzedniego odnotowano u nierezydentów z Czech (o 34,1%) i ze Słowacji (o 34,7%).

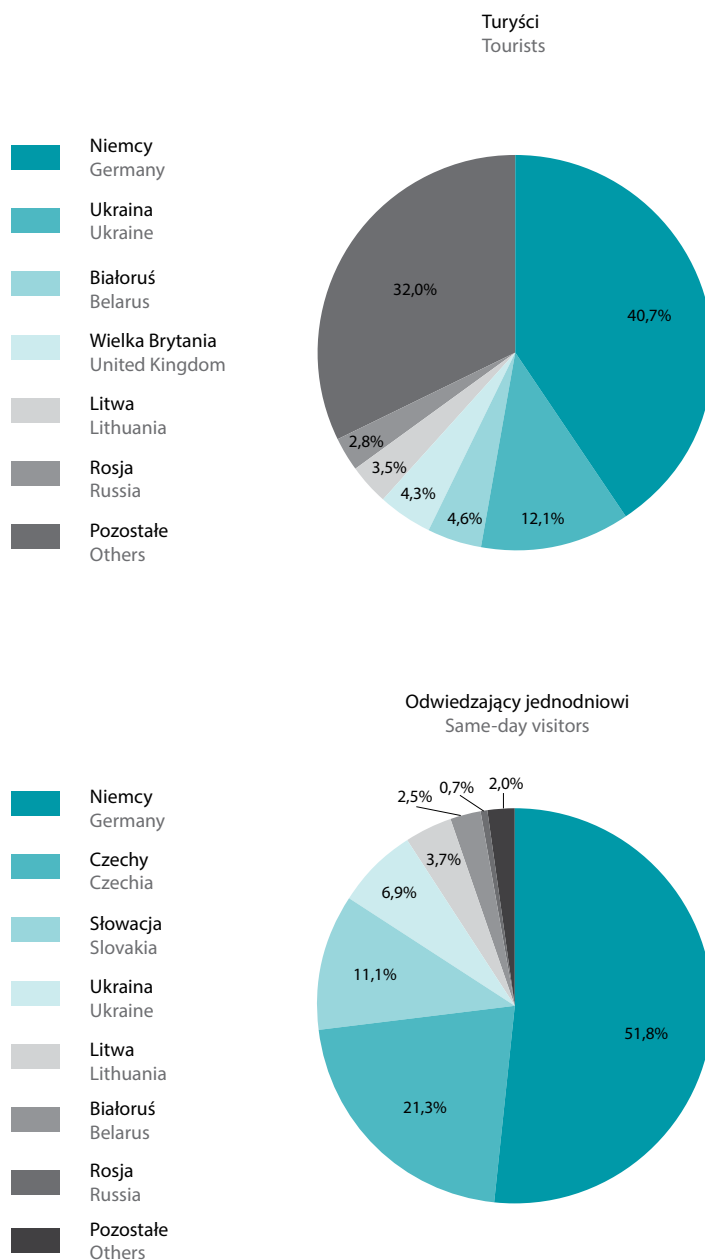
Wykres 34. Wydatki niezydentów (turystów i odwiedzających jednodniowych) w związku z podróżami do Polski w 2020 r.

Chart 34. Tourism expenditure of non-residents (tourists and same-day visitors) visiting Poland in 2020

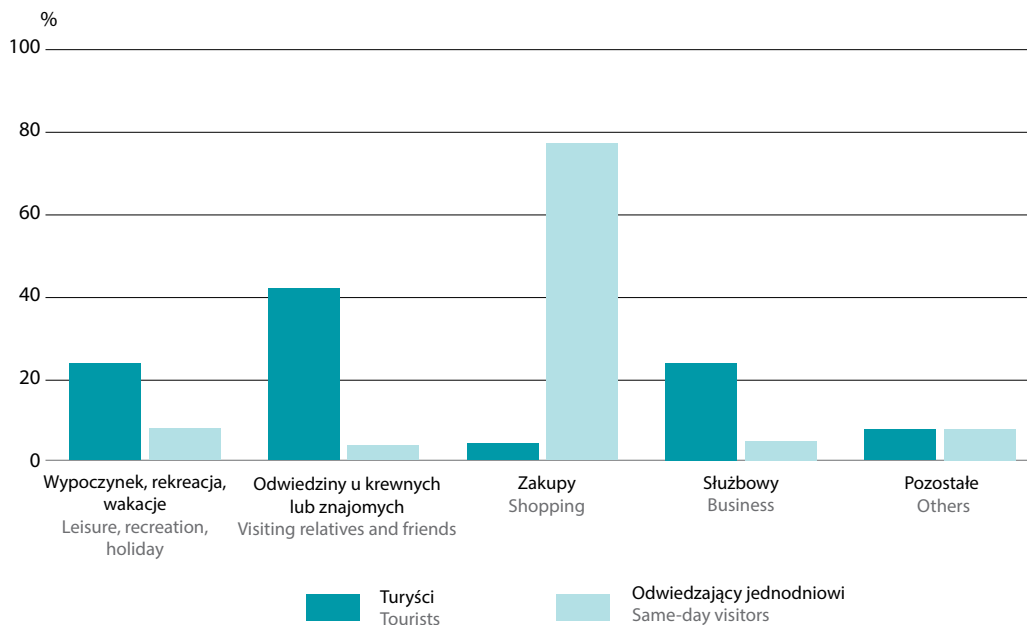

W grupie turystów najwyższe wydatki w związku z podróżą do Polski ponieśli cudzoziemcy z Niemiec – 5,2 mld zł (38,9% ogółu wydatków turystów w 2020 r.), następnie z Ukrainy – 1,0 mld zł (7,8%), Stanów Zjednoczonych – 0,7 mld zł (4,9%), Wielkiej Brytanii – 0,6 mld zł (4,8%). Wśród odwiedzających jednodniowych najwyższe wydatki w związku z podróżą do Polski również ponieśli cudzoziemcy z Niemiec – 6,9 mld zł (49,3% ogółu wydatków odwiedzających jednodniowych w 2020 r.), następnie z Czech – 2,4 mld zł (16,7%), Słowacji – 1,5 mld zł (11,0%), Ukrainy – 1,4 mld zł (10,2%), Białorusi – 0,7 mld zł (5,2%).

Wykres 35. Podróże nierezydentów (turystów i odwiedzających jednodniowych) do Polski w 2020 r.
Chart 35. Trips of non-residents (tourists and same-day visitors) to Poland in 2020

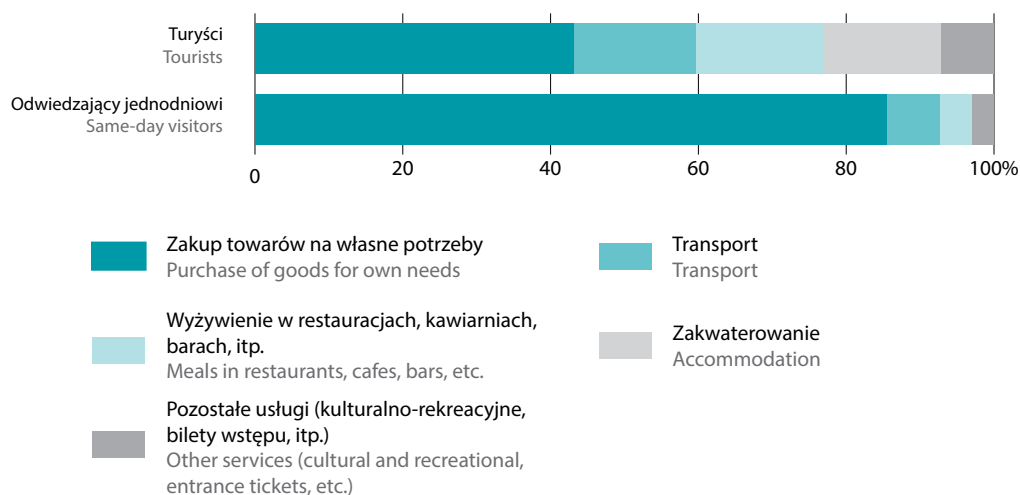
Wykres 36. Podróże niezydentów do Polski według głównego celu w 2020 r.
Chart 36. Trips of non-residents to Poland by main purpose in 2020

Średnie wydatki poniesione przez turystę, w związku z podróżą do Polski, wyniosły 1 586 zł (przed rokiem 1 751 zł), a odwiedzającego jednodniowego wyniosły 330 zł (w 2019 r. 355 zł).

Wśród krajów sąsiadujących z Polską najwyższe przeciętne wydatki na osobę ponieśli turyści z Niemiec – 1 515 zł, natomiast najniższe turyści z Czech – 850 zł na osobę. W przypadku odwiedzających jednodniowych najwyższe przeciętne wydatki na osobę wystąpiły dla Białorusi – 693 zł, natomiast najniższe, podobnie jak w przypadku turystów, dla Czech – 259 zł na osobę.

Wykres 37. Wydatki niezydentów związane z podróżami poniesione w czasie pobytu w Polsce w 2020 r.
Chart 37. Tourism expenditures of non-residents incurred during their stay in Poland in 2020

Rozdział 6

Chapter 6

Ruch turystyczny w województwach – syntetyczne ujęcie z wykorzystaniem metod grupowania hierarchicznego

Tourist traffic in voivodships – synthetic approach using hierarchical clustering methods

W celu scharakteryzowania ruchu turystycznego na terenie województw wykorzystano algorytm AGNES (Agglomerative Nesting) służący hierarchicznemu grupowaniu obiektów podobnych (Kaufman i Rousseeuw, 1990⁷). Algorytm opiera się na wyborze metryki odległości między obiektami oraz na wyborze metody obliczania odległości między klastrami. Początkowo każdy obiekt stanowi osobny klaster. Następnie obiekty leżące najbliżej siebie są łączone w nowy klaster. Proces ten jest kontynuowany aż do scalenia dwóch ostatnich klastrów. W niniejszym opracowaniu wykorzystano metrykę Euklidesową oraz metodę pełnego wiązania do obliczenia odległości między klastrami.

Do charakterystyki ruchu turystycznego wybrano pięć wskaźników dotyczących 2020 roku:

- turyści korzystający z obiektów noclegowych na 1000 ludności⁸,
- średnia długość pobytu turysty w obiekcie noclegowym⁸,
- stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych⁸,
- liczba wizyt⁹ wielodniowych mieszkańców Polski uwzględniających tylko nieodpłatne formy zakwaterowania na 1000 ludności,
- szacunkowa liczba wizyt jednodniowych mieszkańców Polski na 1000 ludności.

Ze względu na różne zakresy zmienności cech, w celu zapewnienia porównywalności pomiędzy wskaźnikami, dokonano ich standaryzacji. Województwa zostały podzielone na pięć klastrów według poziomu natężenia ruchu turystycznego. Wyniki grupowania przedstawia dendrogram (wykres 38).

Do pierwszego klastra, podobnie jak w 2019 r., zaliczono województwo zachodniopomorskie, które plasowało się na pierwszym miejscu w kraju pod względem liczby wizyt wielodniowych uwzględniających tylko nieodpłatne formy zakwaterowania (1 216 wizyt w przeliczeniu na 1000 ludności), liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych (1 244 turystów w przeliczeniu na 1000 ludności), średniej długości pobytu w obiektach noclegowych (4,7 noclegu) oraz stopnia wykorzystania miejsc noclegowych (37,8%).

Drugi klaster tworzy województwo pomorskie, które zajęło drugie miejsce pod względem wszystkich analizowanych wskaźników. Z obiektów noclegowych położonych na terenie tego województwa skorzystało 841 turystów w przeliczeniu na 1000 ludności, średni czas pobytu turystów w obiekcie noclegowym wyniósł 3,4 noclegu, a stopień wykorzystania miejsc noclegowych – 31,7%. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba wizyt wielodniowych wyniosła 1 203, a jednodniowych – 635.

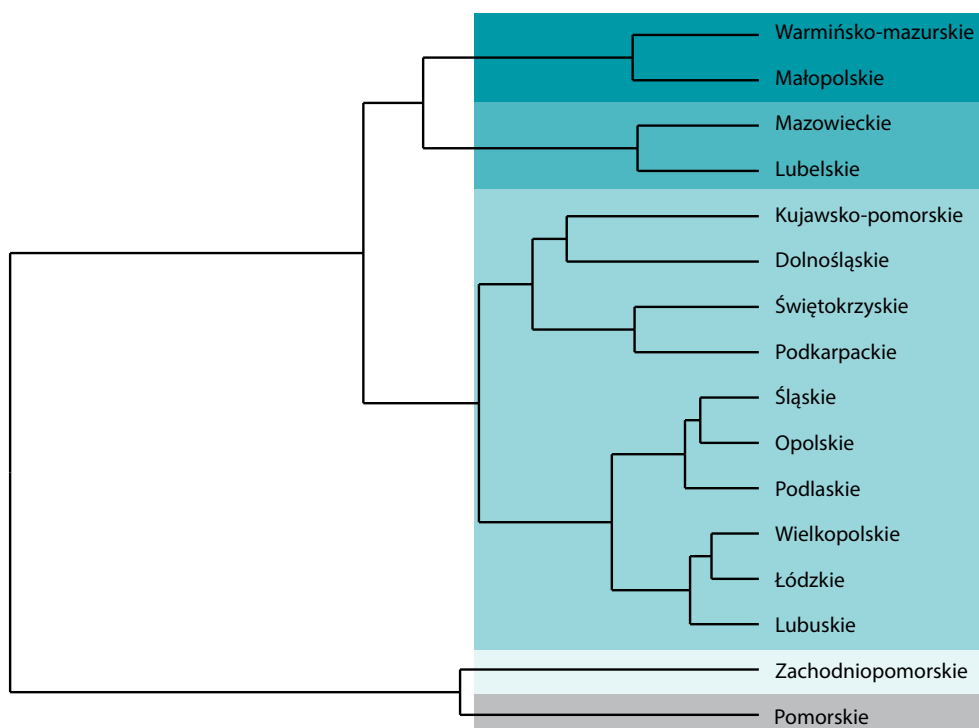
Województwo małopolskie i warmińsko-mazurskie uformowały trzeci klaster. W klastrze tym średnia liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych, wizyt jednodniowych oraz wizyt wielodniowych w nieodpłatnych miejscach zakwaterowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła odpowiednio 657, 451 i 1014. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł średnio 26,6%, a pobyt jednego turysty w obiekcie noclegowym trwał przeciętnie 2,8 noclegu.

⁷Kaufman, L., Rousseeuw, P. J., (1990). Agglomerative nesting (program AGNES). Finding groups in data.

⁸Dane dotyczą turystycznych obiektów noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych.

⁹Pojęcie „wizyta” oznacza, że podczas jednej podróży odwiedzone więcej niż jedno województwo.

Wykres 38. Klasyfikacja ruchu turystycznego w 2020 r.
 Chart 38. Clusters of tourist traffic in 2020

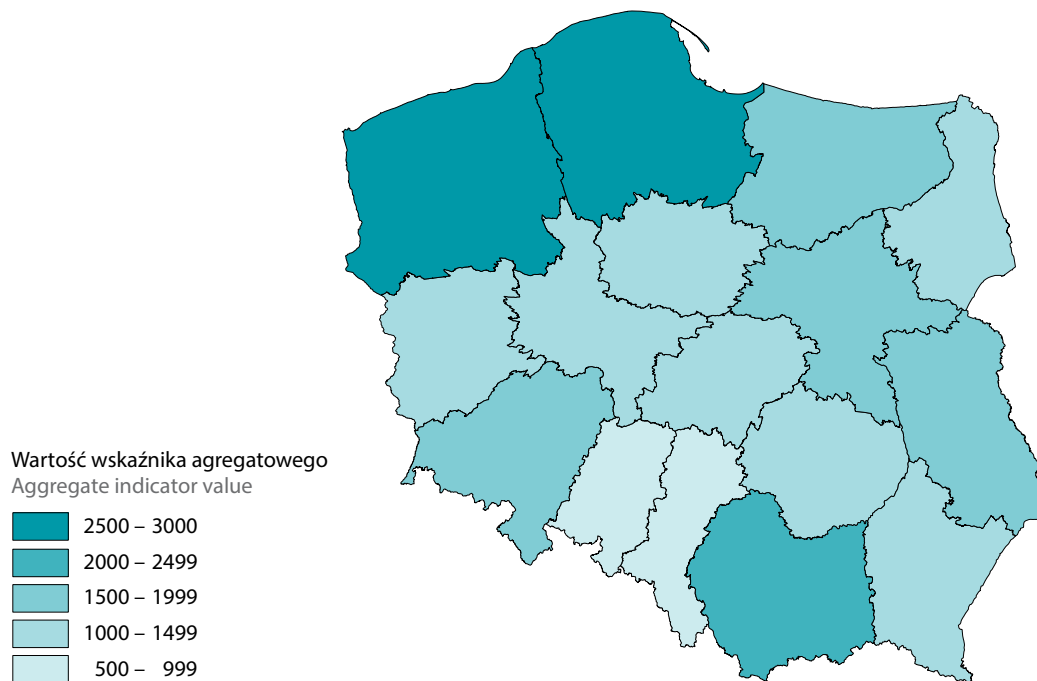

W skład czwartego klastra weszły: województwo mazowieckie i województwo lubelskie. Klaster ten charakteryzował się najniższym stopniem wykorzystania miejsc w turystycznych obiektach noclegowych – 21,2% oraz najkrótszą średnią długością pobytu turysty w tych obiektach – 2,1 noclegu. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba turystów w obiektach noclegowych wyniosła 344, liczba podróży wielodniowych 749, natomiast liczba podróży jednodniowych 607.

W skład ostatniego, najbardziej licznego klastra, zaliczonych zostało dziesięć województw: dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubuskie, łódzkie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie, świętokrzyskie i wielkopolskie. Klaster ten charakteryzował się najniższymi średnimi dotyczącymi liczby podróży wielo- i jednodniowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Liczba wizyt wielodniowych w nieodpłatnych miejscach zakwaterowania w przeliczeniu na 1000 ludności wahała się od 335 do 690 ze średnią 501, a jednodniowych mieściła się w przedziale od 333 do 539 ze średnią 416. Średnia liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych na 1000 mieszkańców wyniosła podobnie jak w klastrze czwartym 344. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 23,5%, a średnia długość pobytu w obiektach noclegowych – 2,6 noclegu.

W celu syntetycznego ujęcia natężenia ruchu turystycznego zbudowano wskaźnik agregatowy będący sumą liczby wizyt jednodniowych i wizyt wielodniowych w nieodpłatnych miejscach zakwaterowania oraz liczby turystów korzystających z bazy noclegowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wyniki zostały zwizualizowane w postaci kartogramu anamorficznego, w którym powierzchnia jednostek terytorialnych zależy od nadanej im wagi. Im większa waga, tym większa powierzchniowo staje się jednostka terytorialna. Algorytm zachowuje układ jednostek terytorialnych, jak i ich przybliżony kształt. Kartogram wykonano stosując algorytm opisany w pracy Dougenik, Chrisman, Niemeyer (1985)¹⁰ zaimplementowany w pakiecie „cartogram” w języku R.

Mapa 16. Natężenie ruchu turystycznego w 2020 r.
Map 16. Tourist traffic volume in 2020

Podobnie jak w 2019 r., największe natężenie ruchu turystycznego odnotowano w województwach: zachodniopomorskim i pomorskim. Duże natężenie ruchu turystycznego odnotowano również w województwie małopolskim. Najmniejszym natężeniem ruchu turystycznego charakteryzowało się województwo opolskie oraz śląskie.

¹⁰Dougenik, J. A., Chrisman, N. R., & Niemeyer, D. R., (1985). An Algorithm To Construct Continuous Area Cartograms. *The Professional Geographer*, 37(1), pp. 75–81.

Rozdział 7

Chapter 7

Ruch graniczny

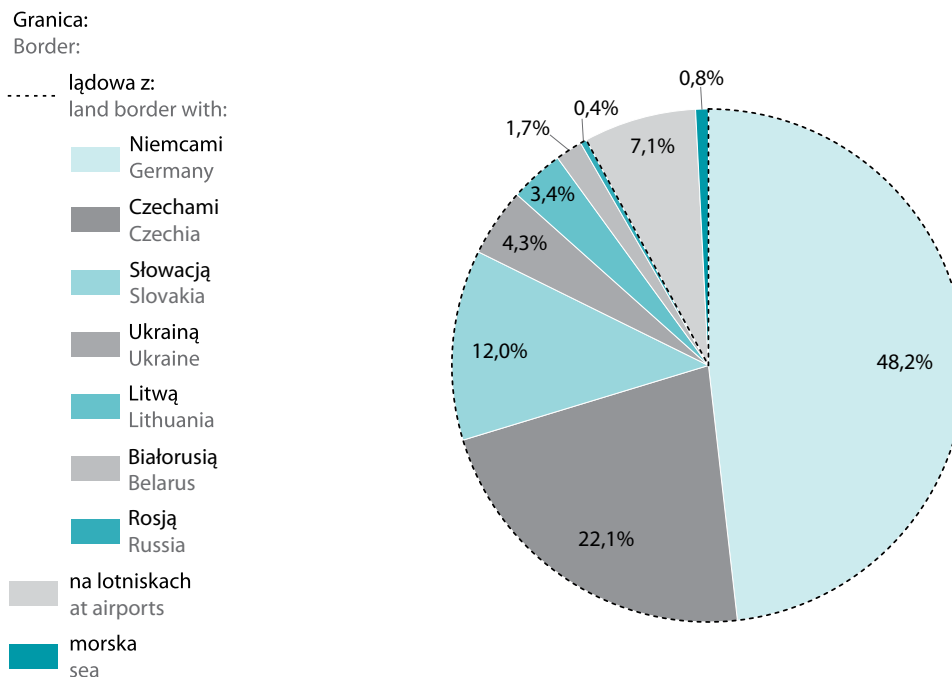
Border traffic

Dane dotyczące ruchu granicznego zostały oszacowane na podstawie wyników badania statystyki publicznej: „Podróże nierezydentów do Polski. Ruch pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej”. Do opracowania wyników zostały także wykorzystane dane portów morskich i lotniczych oraz Urzędu Lotnictwa Cywilnego dotyczące międzynarodowego ruchu pasażerskiego, jak również dane Komendy Głównej Straży Granicznej w zakresie ruchu na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej oraz strefy Schengen na terenie Polski. W przypadku granicy lądowej wewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski stanowią odcinki granicy Polski z: Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą, natomiast zewnętrzną – granica z Rosją, Białorusią i Ukrainą.

W 2020 roku szacunkowa liczba przekroczeń granicy Polski wyniosła 183,7 mln i spadła w porównaniu do 2019 roku o 40,0%. Liczba przekroczeń cudzoziemców („do” i „z” Polski) wyniosła 104,4 mln (spadek o 42,1%), co stanowiło 56,8% ogółu liczby przekroczeń, natomiast liczba przekroczeń mieszkańców Polski wyniosła 79,3 mln (spadek o 36,9 %).

Wykres 39. Ruch graniczny osób (z Polski i do Polski) według odcinków granicy w 2020 r.

Chart 39. Border traffic of persons (from Poland and to Poland) by borders in 2020

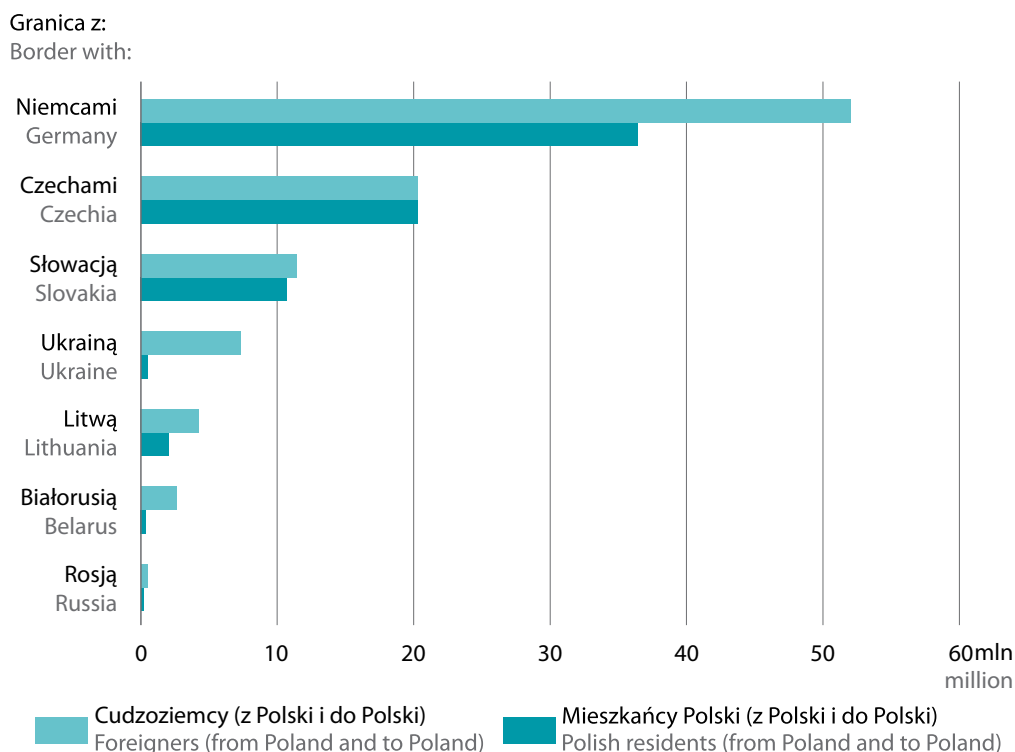
Ruch graniczny na granicy lądowej (łącznie cudzoziemców i Polaków) wyniósł 169,0 mln i stanowił 92,0% ogółu przekroczeń granicy, z tego na wewnętrznej granicy Unii Europejskiej – 85,7% (157,4 mln), a na zewnętrznej – 6,3% (11,6 mln). Na lotniskach odnotowano 13,1 mln przekroczeń (7,1% ruchu ogółem), natomiast na granicy morskiej – 1,6 mln (mniej niż 1% ogółu przekroczeń).

Tablica 18. Ruch graniczny osób (z Polski i do Polski) w 2020 r.
Table 18. Border traffic of persons (from Poland and to Poland) in 2020

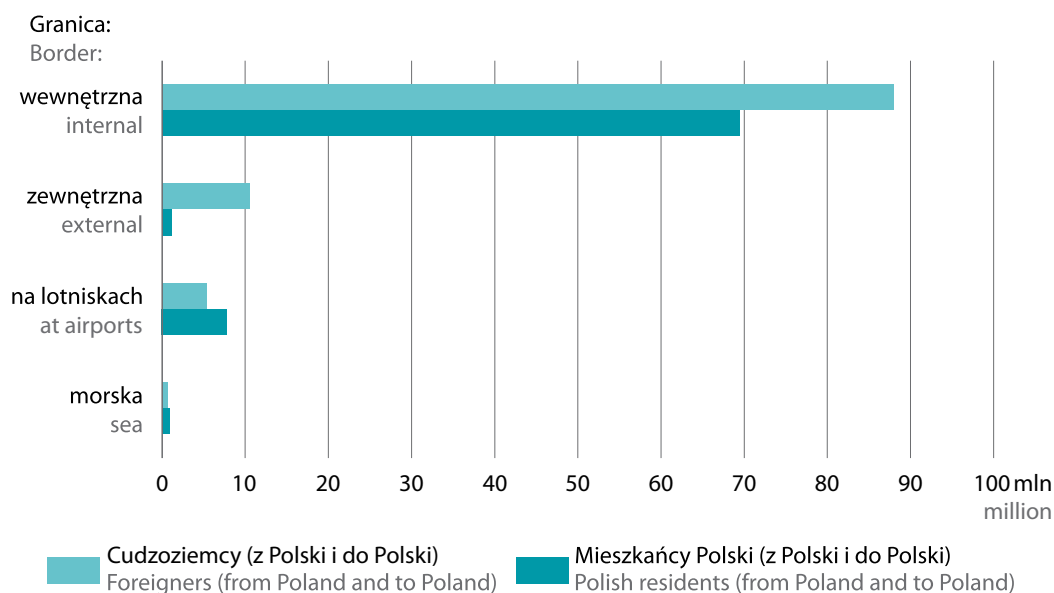
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Granica Border		
		lądowa land	na lotniskach at airports	morska sea
w tys. in thousand				
Ogółem Total	183 656,7	168 978,8	13 124,2	1 553,6
Poza strefą Schengen non-Schengen	18 000,5	11 587,0	6 298,7	114,9
Schengen Schengen	165 656,1	157 391,8	6 825,6	1 438,7
w odsetkach in percentage				
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Poza strefą Schengen non-Schengen	9,8	6,9	48,0	7,4
Schengen Schengen	90,2	93,1	52,0	92,6

Na większości odcinków granicy lądowej dominowały przekroczenia cudzoziemców – na zewnętrznej granicy UE na terenie Polski udział ten wyniósł 90,6%, a na wewnętrznej – 55,9%. Jedynie na granicy polsko-czeskiej zaobserwowano zbliżony udział przekroczeń granicy przez mieszkańców Polski i cudzoziemców (odpowiednio 50,1% i 49,9%). W przypadku granic na lotniskach oraz w portach morskich większy był udział przekroczeń mieszkańców Polski (odpowiednio 59,5% i 57,3%).

Wykres 40. Ruch graniczny cudzoziemców i mieszkańców Polski na granicy lądowej w 2020 r.
Chart 40. Border traffic of foreigners and Polish residents on the land border in 2020

Wykres 41. Ruch graniczny cudzoziemców i mieszkańców Polski według odcinków granicy w 2020 r.
 Chart 41. Border traffic of foreigners and Polish residents by border sections in 2020

W porównaniu do roku 2019 największy spadek ruchu granicznego wystąpił na lotniskach – o 70,9% (łącznie cudzoziemców i Polaków), następnie na lądowej zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski (o 65,9%). Na lądowej wewnętrznej granicy UE na terenie Polski liczba przekroczeń była mniejsza niż przed rokiem o 30,0%, a w portach morskich o 25,4%.

Największe natężenie ruchu odnotowano w I kwartale – 58,1 mln (łącznie cudzoziemców i Polaków), co stanowiło 31,6% ruchu w 2020 r., najmniejsze zaś w II kwartale – 28,9 mln (15,7% ruchu ogółem).

7.1. Ruch graniczny osób na lądowej granicy Polski z krajami Unii Europejskiej, na lotniskach i granicy morskiej

7.1. Border traffic of persons on the Polish border with the European Union countries, at airports and the sea border

W 2020 r. szacunkowa liczba przekroczeń lądowej granicy Polski z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą – wyniosła 157,4 mln osób i było to o 30,0% mniej niż w roku 2019. W kierunku „do Polski” granicę przekroczyło 79,4 mln osób (o 29,5% mniej niż przed rokiem), natomiast w kierunku „z Polski” – 78,0 mln osób (o 30,4% mniej niż przed rokiem). Udział mieszkańców Polski w ruchu granicznym wyniósł 44,1% („do” i „z” Polski), natomiast cudzoziemców – 55,9% („do” i „z” Polski). Najwięcej przekroczeń odnotowano w III kwartale – 49,2 mln (31,2% ruchu granicznego na lądowej granicy Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej), a najmniej – w II kwartale – 27,4 mln (17,4%).

Tablica 19. Ruch graniczny mieszkańców Polski i cudzoziemców na lądowej granicy Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej w 2020 r.

Table 19. Border traffic of Polish residents and foreigners on the Polish land border with neighbouring countries of the European Union in 2020

Kwartały Quarters	Ogółem Total	Przekroczenia granicy Polski przez: Crossings of the Polish border by:			
		mieszkańców Polski (rezydentów) Polish citizens (residents)		cudzoziemców (nierezydentów) foreigners (non-residents)	
		z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
		w tys. in thousand			
I	44 325,1	9 043,5	9 717,8	12 725,0	12 838,8
II	27 432,9	5 843,3	6 021,7	7 707,5	7 860,4
III	49 166,2	10 581,9	10 941,1	14 165,2	13 477,9
IV	36 467,6	8 699,0	8 617,3	9 476,8	9 674,6
I-IV	157 391,8	34 167,7	35 297,9	44 074,5	43 851,7

W 2020 r. najwięcej osób przekraczało granicę lądową Polski z Niemcami (56,2% ogółu przekroczeń lądowej granicy Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej), następnie granicę z Czechami (25,8%), Słowacją (14,0%), a najmniej z Litwą (4,0%). Struktura przekroczeń według poszczególnych odcinków granic w 2020 r. była podobna do poprzedniego roku.

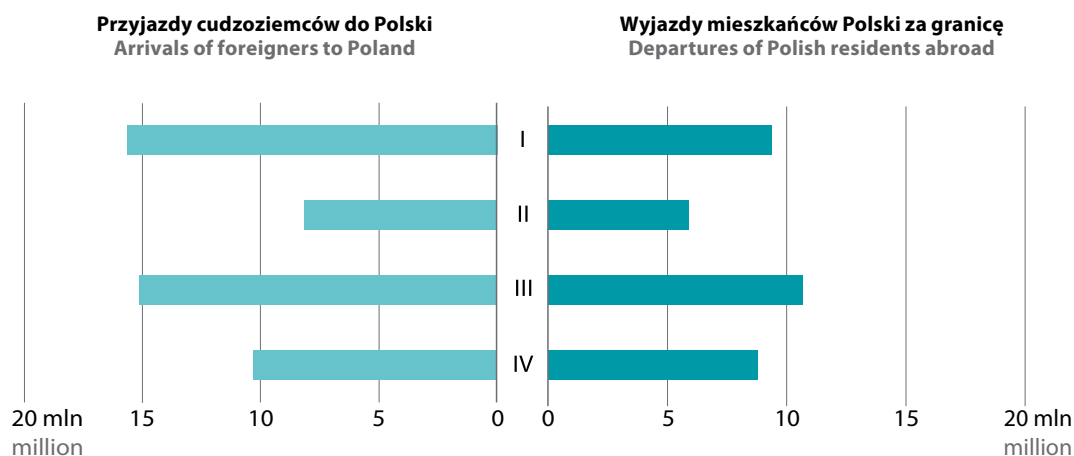
Tablica 20. Przekroczenia lądowej granicy Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej przez mieszkańców Polski i cudzoziemców według kwartałów w 2020 r.

Table 20. Crossings of the land border of Poland with neighbouring countries of the European Union by Polish residents and foreigners by quarters in 2020

Granica z: Border with:	Kwartały Quarters				
	I	II	III	IV	I-IV
	w tys. in thousand				
Krajami Unii Europejskiej European Union countries	44 325,1	27 432,9	49 166,2	36 467,6	157 391,8
Niemcami Germany	23 496,9	16 048,5	28 931,7	19 980,7	88 457,9
Czechami Czechia	13 162,4	6 132,8	11 984,5	9 289,3	40 569,0
Słowacją Slovakia	5 943,7	3 992,9	6 600,7	5 568,3	22 105,7
Litwą Lithuania	1 722,1	1 258,6	1 649,2	1 629,4	6 259,2

Wykres 42. Ruch graniczny osób na lądowej granicy Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej według kwartałów w 2020 r.

Chart 42. Border traffic of persons at the land border of Poland with neighbouring countries of the European Union by quarters in 2020

Przez granicę lądową Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej do Polski przyjechało w 2020 r. 44,1 mln cudzoziemców i było to o 32,8% mniej niż w 2019 r. Liczba ta obejmuje osoby, które spędziły w Polsce kilka godzin (odwiedzający jednodniowi), jak i osoby, które pozostały w naszym kraju przynajmniej przez jedną noc (turyści). Najwięcej cudzoziemców w 2020 r. przyjechało do Polski w III kwartale – 14,2 mln osób, co stanowiło 32,1% ogółu przyjazdów w ciągu roku (w 2019 r. 18,4 mln – 28,0%). Najmniej cudzoziemców przyjechało w II kwartale – 7,7 mln osób, co stanowiło 17,5% ogółu przyjazdów (w 2019 r. 17,9 mln – 27,3%).

Tablica 21. Przyjazdy cudzoziemców do Polski przez lądową granicę Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej według kwartałów w 2020 r.

Table 21. Arrivals of foreigners to Poland across the land border of Poland with neighbouring European Union countries by quarters in 2020

Granica z: Border with:	Kwartały Quarters				
	I	II	III	IV	I-IV
	w tys. in thousand				
Krajami Unii Europejskiej European Union countries	12 725,0	7 707,5	14 165,2	9 476,8	44 074,5
Niemcami Germany	6 967,5	4 857,7	8 923,0	5 125,3	25 873,5
Czechami Czechia	3 516,0	1 418,8	2 925,9	2 411,8	10 272,5
Słowacją Slovakia	1 619,3	969,5	1 750,7	1 381,0	5 720,5
Litwą Lithuania	622,3	461,5	565,5	558,7	2 208,0

W 2020 r. przez lądową granicę Polski z sąsiednimi krajami Unii Europejskiej wyjechało 34,2 mln mieszkańców Polski i było to o 28,0% mniej niż w 2019 r. Najwięcej wyjazdów odnotowano w III kwartale – 10,6 mln, co stanowiło 31,0% wyjazdów mieszkańców Polski w ciągu 2020 r., a najmniej w II kwartale – 5,8 mln, co stanowiło 17,1% ogółu wyjazdów (w 2019 r. 12,0 mln – 25,2%).

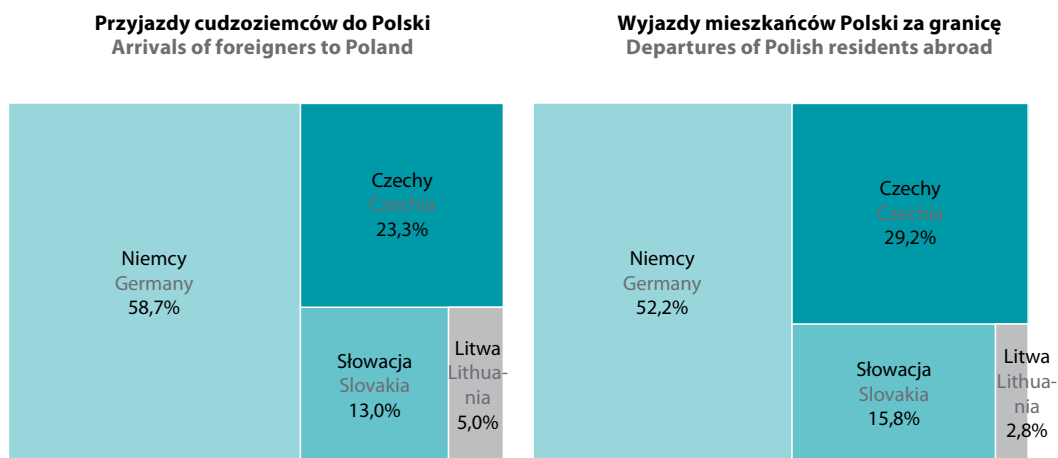
Tablica 22. Wyjazdy mieszkańców Polski przez lądową granicę Polski z krajami Unii Europejskiej według kwartałów w 2020 r.

Table 22. Departures of Polish residents across the land border of Poland with neighbouring European Union countries by quarters in 2020

Granica z: Border with:	Kwartały Quarters				
	I	II	III	IV	I-IV
	w tys. in thousand				
Krajami Unii Europejskiej European Union countries	9 043,5	5 843,3	10 581,9	8 699,0	34 167,7
Niemcami Germany	4 416,2	3 100,1	5 609,7	4 706,8	17 832,7
Czechami Czechia	2 956,3	1 551,6	3 126,7	2 340,2	9 974,8
Słowacją Slovakia	1 410,3	1 014,6	1 599,8	1 382,0	5 406,8
Litwą Lithuania	260,7	177,1	245,7	269,9	953,4

Wykres 43. Przyjazdy cudzoziemców do Polski oraz wyjazdy mieszkańców Polski za granicę według odcinków granicy z krajami Unii Europejskiej w 2020 r.

Chart 43. Arrivals of foreigners to Poland and departures of Polish residents abroad by border sections with the European Union countries in 2020

Ruch graniczny na lotniskach ukształtował się w 2020 r. na poziomie 13,1 mln przekroczeń i było to o 70,9% mniej niż w roku poprzednim (w kierunku „z” i „do” Polski). Liczba przekroczeń granicy na lotniskach przez mieszkańców Polski wyniosła 7,8 mln, co stanowiło 59,5% ogółu przekroczeń na tym odcinku granicy (o 70,0% mniej niż w 2019 r.). W 2020 r. granicę na lotniskach przekroczyło również 5,3 mln cudzoziemców (o 72,1% mniej niż w poprzednim roku). Najwięcej mieszkańców Polski (3,8 mln), jak również cudzoziemców (3,2 mln) przekroczyło granicę na lotniskach w I kwartale, co stanowiło odpowiednio 48,4% przekroczeń granicy przez rezydentów i 60,5% przekroczeń granicy przez cudzoziemców w 2020 r. Najmniej przekroczeń granicy na lotniskach wystąpiło w II kwartale – 105,5 tys. mieszkańców Polski i 26,8 tys. cudzoziemców (odpowiednio 1,4% i 0,5%).

Tablica 23. Ruch graniczny mieszkańców Polski i cudzoziemców na lotniskach w 2020 r.^a
 Table 23. Border traffic of Polish residents and foreigners at airports in 2020

Kwartaly Quarters	Ogółem Total	Przekroczenia granicy Polski przez: Crossings of the Polish border by:			
		mieszkańców Polski (rezydentów) Polish citizens (residents)		cudzoziemców (nierezydentów) foreigners (non-residents)	
		z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
w tys. in thousand					
I	6 999,6	1 876,8	1 905,0	1 527,6	1 690,1
II	132,3	14,2	91,2	10,8	16,0
III	4 380,9	1 563,3	1 377,5	772,9	667,1
IV	1 611,4	490,4	488,2	333,3	299,5
I-IV	13 124,8	3 944,8	3 862,0	2 644,7	2 672,7

a Łącznie z przekroczeniami rejestrowanymi przez Straż Graniczną
 a Including crossings registered by the Border Guard.

W 2020 r. na granicy morskiej (w kierunku „z” i „do” Polski) odnotowano 1,6 mln przekroczeń i było to o 25,4% mniej niż w 2019 r. Liczba przekroczeń tego odcinka granicy przez mieszkańców Polski wyniosła 0,9 mln (o 25,4% mniej niż w 2019 r.), co stanowiło 57,3% ogółu przekroczeń na granicy morskiej. Granicę morską w 2020 r. przekroczyło 0,7 mln cudzoziemców, również o 25,4% mniej niż w poprzednim roku. Wśród mieszkańców Polski jak i cudzoziemców największy ruch zaobserwowano w III kwartale. Wyniósł on odpowiednio 0,3 mln (35,9% przekroczeń rezydentów) i 0,2 mln (37,1% przekroczeń cudzoziemców).

Tablica 24. Ruch graniczny mieszkańców Polski i cudzoziemców na granicy morskiej w 2020 r.^a
 Table 24. Border traffic of Polish residents and foreigners at the sea border in 2020

Kwartaly Quarters	Ogółem Total	Przekroczenia granicy Polski przez: Crossings of the Polish border by:			
		mieszkańców Polski (rezydentów) Polish citizens (residents)		cudzoziemców (nierezydentów) foreigners (non-residents)	
		z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
w tys. in thousand					
I	327,4	114,6	94,5	53,8	64,4
II	310,3	67,2	71,0	83,0	89,1
III	565,6	158,6	161,0	119,9	126,1
IV	350,4	103,8	119,1	78,2	49,3
I-IV	1553,6	444,2	445,6	334,9	328,8

a Łącznie z przekroczeniami rejestrowanymi przez Straż Graniczną
 a Including crossings registered by the Border Guard.

7.2. Ruch graniczny osób na granicy Polski z krajami nienależącymi do strefy Schengen

7.2. Border traffic of persons on the Polish border with countries not belonging to the Schengen area

W związku z przystąpieniem Polski w dniu 21 grudnia 2007 roku do strefy Schengen – obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych oraz zniesieniem z dniem 30 marca 2008 roku kontroli na lotniczych przejściach granicznych, Straż Graniczna obecnie rejestruje ruch osób i środków transportu tylko na tych granicach Polski, które są jednocześnie zewnętrznymi granicami Unii Europejskiej, a na granicach pomiędzy państwami członkowskimi tylko w okresie czasowego przywrócenia kontroli granicznej. Dane za 2020 rok prezentowane na wykresach obejmują ruch graniczny na zewnętrznej granicy UE oraz strefy Schengen, tj. na odcinkach granicy z Rosją, Białorusią, Ukrainą oraz częściowo na przejściach lotniczych i morskich. Dane o ruchu na granicy morskiej i lotniczej zgodnie z ustaleniami układu z Schengen, nie obejmują tzw. „lotów wewnętrznych¹¹” i „regularnych wewnętrznych połączeń promowych¹²”.

W dniach od 15 marca do 12 czerwca 2020 r., w związku z wystąpieniem poważnego zagrożenia dla zdrowia publicznego wywołanego koronawirusem SARS-CoV-2 powodującym chorobę COVID-19, przywrócono tymczasowo kontrolę graniczną osób przekraczających lądową granicę państwową oraz w portach morskich i lotniczych stanowiącą granicę wewnętrzną Unii Europejskiej na terenie Polski. Dane Straży Granicznej o przyjazdach i wyjazdach z Polski w tym okresie obejmują ruch graniczny na granicy Polski z krajami zarówno spoza strefy Schengen jak i ze strefy Schengen.

Liczba dokonanych odpraw (przekroczeń granicy) cudzoziemców jak i Polaków oznacza, że każda osoba jest liczona tyle razy ile razy przekracza granicę.

Według danych Straży Granicznej¹³, w 2020 roku na przejściach granicznych zlokalizowanych na granicy wschodniej z Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz na lotniskach (loty poza strefę Schengen) i w portach morskich (rejsy poza strefę Schengen) dokonano 18,0 mln odpraw osób wjeżdżających i wyjeżdżających z Polski, w tym 12,6 mln odpraw cudzoziemców, które stanowiły 70,0% ogółu przekroczeń. Ruch na granicy Polski z krajami spoza strefy Schengen odbywał się na 67 przejściach granicznych, spośród których najwięcej było przejść lotniczych – 22 (w tym 8 przejść z udziałem poniżej 1 000 przekroczeń granicy w ciągu roku), następnie drogowych – 19, morskich – 17 (w tym 8 przejścia z udziałem poniżej 1 000 przekroczeń granicy w ciągu roku) oraz kolejowych – 9. W 2020 r. Straż Graniczna nie odnotowała odpraw na rzecznych przejściach granicznych. W stosunku do 2019 r. spadła o 14 liczba przejść drogowych i o 1 liczba przejść kolejowych, wzrosła o 1 liczba przejść w portach morskich, natomiast nie zmieniła się liczba przejść na lotniskach. Największą liczbę odpraw (11,3 mln) zanotowano na przejściach drogowych, które stanowiły 62,7% ogółu odpraw na granicy Polski z krajami spoza strefy Schengen. Następne w kolejności były przejścia na lotniskach – 35,0% (6,3 mln) oraz graniczne przejścia kolejowe – 1,7% (0,3 mln). Pozostały odsetek stanowiły przejścia w portach morskich.

¹¹„Lot wewnętrzny” oznacza każdy lot wyłącznie z terytorium państwa członkowskiego lub na jego terytorium, bez lądowania na terytorium państwa trzeciego. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen).

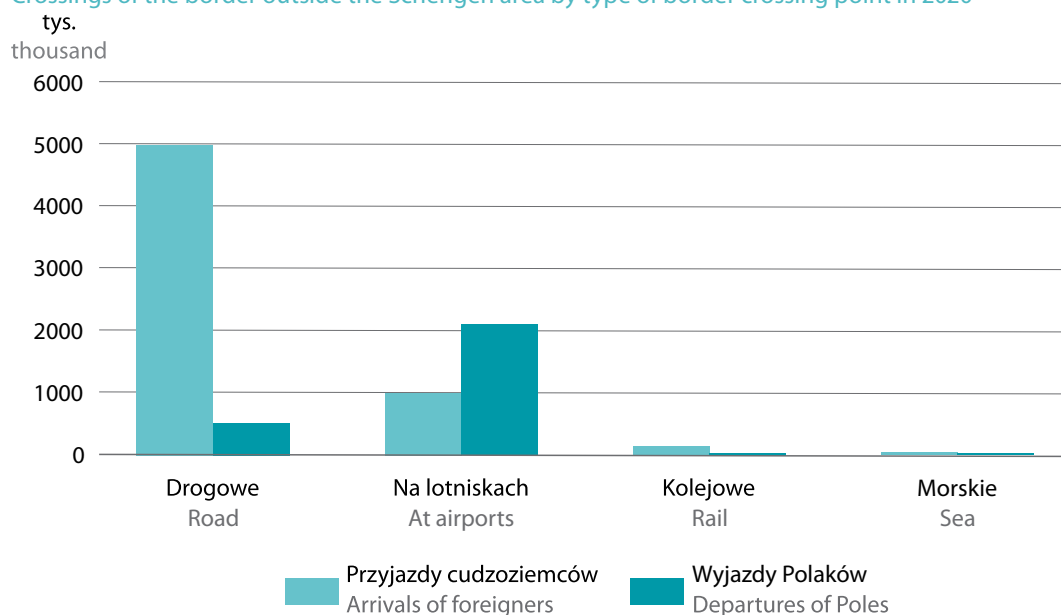
¹²„Regularne wewnętrzne połączenie promowe” oznacza każde połączenie promowe między dwoma tymi samymi portami, lub większą ich liczbą, usytuowanymi na terytorium państw członkowskich, bez zawijania do jakichkolwiek portów poza terytorium państw członkowskich i obejmujące transport pasażerów i pojazdów zgodnie z opublikowanym rozkładem rejsów. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen).

¹³Od 2011 roku dane odnoszące się do liczby przyjazdów i wyjazdów dotyczą pasażerów jak również załóg środków transportu; poprzednio obejmowały jedynie pasażerów.

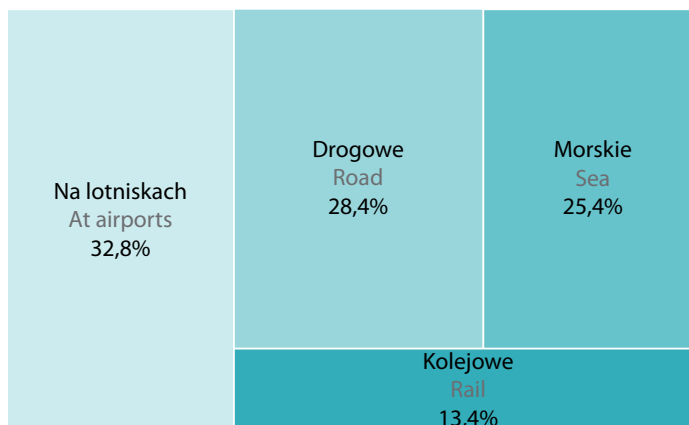
Tablica 25. Ruch graniczny według rodzaju przejść w 2020 r.
Table 25. Border traffic by type of crossing in 2020

Przejścia graniczne z krajami spoza strefy Schengen Border crossing points with countries outside the Schengen area	Przekroczenia granicy Crossings of the border					
	ogółem w tys. total in thousand	2019 = 100	obywatele polscy Poles		cudzoziemcy foreigners	
			z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
			w tys. in thousand			
Ogółem Total	18 000,5	33,1	2 663,2	2 735,4	6 189,0	6 413,0
Drogowe Road	11 278,4	34,4	517,4	521,6	4 989,1	5 250,2
Kolejowe Rail	308,6	25,7	23,6	26,5	144,9	113,6
Morskie Sea	114,9	68,1	22,4	19,9	34,0	38,6
Na lotniskach At airports	6 298,7	31,2	2 099,8	2 167,4	1 021,0	1 010,6

Wykres 44. Przekroczenia granicy poza strefę Schengen według rodzajów przejść granicznych w 2020 r.
Chart 44. Crossings of the border outside the Schengen area by type of border crossing point in 2020

Wykres 45. Przejścia graniczne według rodzajów w 2020 r.
Chart 45. Border crossings by type in 2020

Największy odsetek przejść granicznych na granicy zewnętrznej UE oraz strefy Schengen stanowiły przejścia na lotniskach – 32,8%, natomiast największy odsetek przekroczeń granicy zarejestrowano na przejściach drogowych – 62,7% ogółu przekroczeń rejestrowanych przez Straż Graniczną.

Na wschodniej granicy Polski (bez Litwy), będącej równocześnie zewnętrzną lądową granicą Unii Europejskiej, w 2020 roku odnotowano 11,6 mln odpraw – spadek o 65,9% w porównaniu do poprzedniego roku.

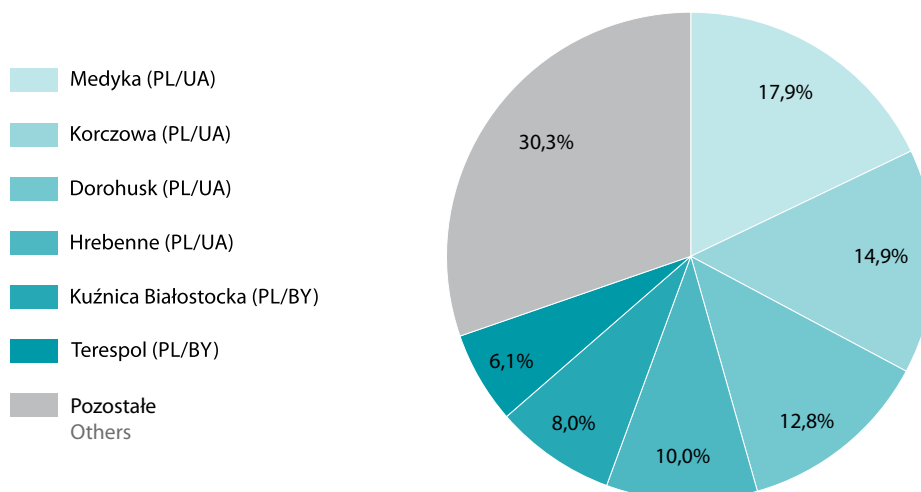
W 2020 roku ruch na granicy wschodniej, tj. przejścia drogowe i kolejowe (z wyłączeniem granicy z Litwą) stanowił 64,4% rejestrowanych przyjazdów i wyjazdów na granicy Polski z krajami spoza strefy Schengen (pozostałe odprawy notowano na lotniskach i w portach morskich). Zanotowano spadek liczby odpraw na każdym odcinku zewnętrznej lądowej granicy UE – na granicy z Rosją (o 78,6%), na granicy z Białorusią (o 65,7%) i z Ukrainą (o 64,0%). Najwięcej odpraw na granicy wschodniej dokonano na przejściach granicznych z Ukrainą – 67,5% ogółu odpraw.

Tablica 26. Ruch graniczny na granicy wschodniej
Table 26. Border traffic on the eastern border

Granica z: Border with:	Liczba odpraw Number of checks	
	2019	2020
	w tys. in thousand	
Rosją Russia	3 466,8	743,5
Białorusią Belarus	8 814,8	3 024,1
Ukrainą Ukraine	21 737,6	7 819,3

Wykres 46. Struktura odpraw granicznych na przejściach granicznych granicy wschodniej poza strefę Schengen (przejścia drogowe, kolejowe) w 2020 r.

Chart 46. The structure of border checks at the eastern border crossing points outside the Schengen area (road, rail border crossings) in 2020

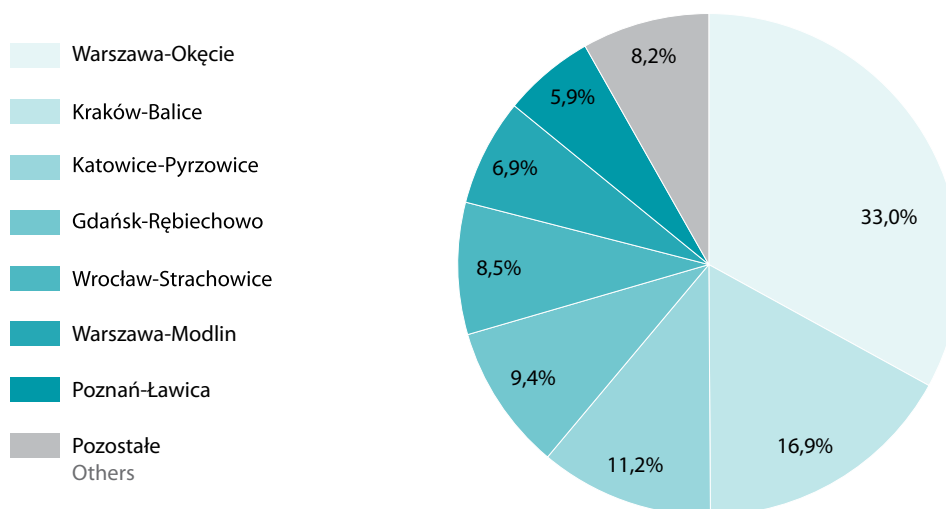

Pośród przejść lotniczych najwięcej przekroczeń granicy zewnętrznej, odnotowano w następujących portach:

- Warszawa-Okęcie – 2,1 mln (spadek o 71,5% w porównaniu do 2019 r.),
- Kraków-Balice – 1,1 mln (spadek o 64,6%),
- Katowice-Pyrzowice – 0,7 mln (spadek o 71,1%),
- Gdańsk-Rębiechowo – 0,6 mln (spadek o 65,9%),
- Wrocław-Strachowice – 0,5 mln (spadek o 67,7%),
- Warszawa-Modlin – 0,4 mln (spadek o 66,3%),
- Poznań-Ławica – 0,4 mln (spadek o 69,2%).

Wykres 47. Struktura odpraw granicznych poza strefę Schengen na lotniskach w 2020 r.

Chart 47. The structure of border checks outside the Schengen area at airports in 2020

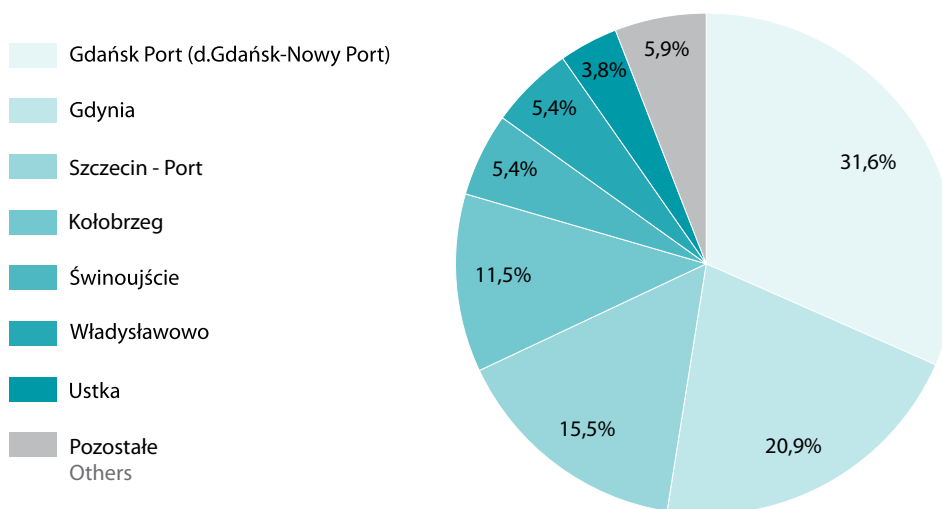

Największą liczbę przekroczeń granicy w podróżach poza strefę Schengen odnotowano kolejno dla następujących portów morskich:

- Gdańsk (Nowy) Port – 36,3 tys. (spadek o 23,9% w porównaniu do 2019 r.),
- Gdynia – 24,1 tys. (spadek o 52,9%),
- Szczecin Port – 17,8 tys. (spadek o 11,8%),
- Kołobrzeg – 13,2 tys. (spadek o 3,9%),
- Świnoujście – 6,2 tys. (spadek o 30,8%),
- Władysławowo – 6,2 tys. (spadek o 34,2%),
- Ustka – 4,4 tys. (spadek o 34,1%).

Wykres 48. Struktura odpraw granicznych poza strefę Schengen w portach morskich w 2020 r.

Chart 48. The structure of border checks outside the Schengen area in seaports in 2020

Przyjazdy cudzoziemców do Polski poza strefy Schengen

Arrivals of foreigners to Poland from outside the Schengen area

Według danych pochodzących z rejestracji prowadzonej przez Straż Graniczną na przejściach granicznych zewnętrznej granicy Unii Europejskiej oraz strefy Schengen, w 2020 roku do Polski wjechało 6,2 mln cudzoziemców – spadek o 66,8% w porównaniu z 2019 r.

Liczba ta obejmuje zarówno osoby, które spędziły w Polsce zaledwie kilka godzin i zgodnie z definicją Światowej Organizacji Turystyki¹⁴ są określane mianem odwiedzających jednodniowych, jak również turystów, którzy pozostali w naszym kraju przynajmniej na jedną noc.

¹⁴Terminologia turystyczna. Zalecenia, ONZ – WTO, Warszawa 1995.

Tablica 27. Przyjazdy cudzoziemców do Polski według granic spoza strefy Schengen w 2020 r.
 Table 27. Arrivals of foreigners to Poland, by borders from outside the Schengen area in 2020

Wyszczególnienie Specification	Przyjazdy cudzoziemców do Polski Arrivals of foreigners to Poland		
	w tys. in thousand	w odsetkach in percentage	
Przyjazdy ogółem Total arrivals	6 189,0	100,0	x
Granica wschodnia ^a Eastern border ^a	5 134,1	83,0	100,0
Rosja Russia	259,2	x	5,0
Białoruś Belarus	1 229,6	x	24,0
Ukraina Ukraine	3 645,3	x	71,0
Granica morska Sea border	34,0	0,5	x
Lotniska Airports	1 021,0	16,5	x

a Dotyczy przejść drogowych i kolejowych.
 a It applies to road, rail crossings.

Wśród odnotowanych przez Straż Graniczną przyjeżdżających, na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej oraz strefy Schengen (lądowej, morskiej i na lotniskach) najliczniejszą grupę stanowili kolejno obywatele:

- Ukrainy – 3,8 mln (60,8% ogółu przyjazdów cudzoziemców, spadek o 63,8% w stosunku do 2019 roku),
- Białorusi – 1,1 mln (18,0% ogółu, spadek o 66,9%),
- Rosji – 0,3 mln (5,6% ogółu, spadek o 76,6%),
- Wielkiej Brytanii – 0,3 mln (5,2% ogółu, spadek o 68,6%),
- Niemiec – 63,0 tys. (1,0% ogółu, spadek o 73,1%),
- Rumunii – 56,9 tys. (0,9% ogółu, spadek o 56,8%),
- Irlandii – 53,0 tys. (0,9% ogółu, spadek o 69,2%).

Największą liczbę przyjazdów cudzoziemców zanotowano na granicy z Ukrainą – 3,6 mln, co stanowiło 58,9% w stosunku do ogółu przyjazdów cudzoziemców, następnie na granicy z Białorusią – 1,2 mln przyjazdów (19,9% ogółu). Na lotniskach zarejestrowano 1,0 mln (16,5% ogółu), na granicy z Rosją – 0,3 mln przyjazdów cudzoziemców (4,2% ogółu), a na granicy morskiej 34,0 tys. (0,5% ogółu) przyjazdów cudzoziemców przez granicę zewnętrzną Unii Europejskiej oraz strefy Schengen.

Przekraczający granicę z Ukrainą, cudzoziemcy najczęściej korzystali z przejść w:

- Medyce – 1,0 mln przyjazdów, co stanowi 26,7% udziału na ukraińskim odcinku granicy,
- Korczowej – 0,8 mln (22,5%),
- Dorohusku – 0,6 mln (17,0%),
- Hrebennem – 0,5 mln (13,9%).

Na granicy z Białorusią najchętniej wybierano przejścia drogowe w:

- Kuźnicy Białostockiej – 382,7 tys. (31,1% udziału na odcinku białoruskim),
- Terespolu – 300,7 tys. (24,5%),
- Kukurykach – 221,5 tys. (18,0%),
- Bobrownikach – 193,9 tys. (15,8%).

Na granicy z Rosją cudzoziemcy najczęściej korzystali z przejść granicznych:

- Grzechotki-Mamonowo II – 128,5 tys. osób (49,6 % udział tego przejścia w tym odcinku granicy),
- Gronowo-Mamonowo – 57,3 tys. (22,1%),
- Bezledy-Bagrationski – 45,8 tys. (17,7%),
- Gołdap-Gusiew – 23,7 tys. (9,1%).

Cudzoziemcy przybywający do Polski samolotem najczęściej przekraczali granicę na lotnisku:

- Warszawa-Okęcie – 393,1 tys. (38,5% odpraw cudzoziemców dokonanych na lotniskach),
- Kraków-Balice – 265,1 tys. (26,0%),
- Gdańsk-Rębiechowo – 79,7 tys. (7,8%),
- Wrocław-Strachowice – 75,4 tys. (7,4%),
- Katowice-Pyrzowice – 72,8 tys. (7,1%),
- Warszawa-Modlin – 45,7 tys. (4,5%),
- Poznań-Ławica – 44,9 tys. (4,4%).

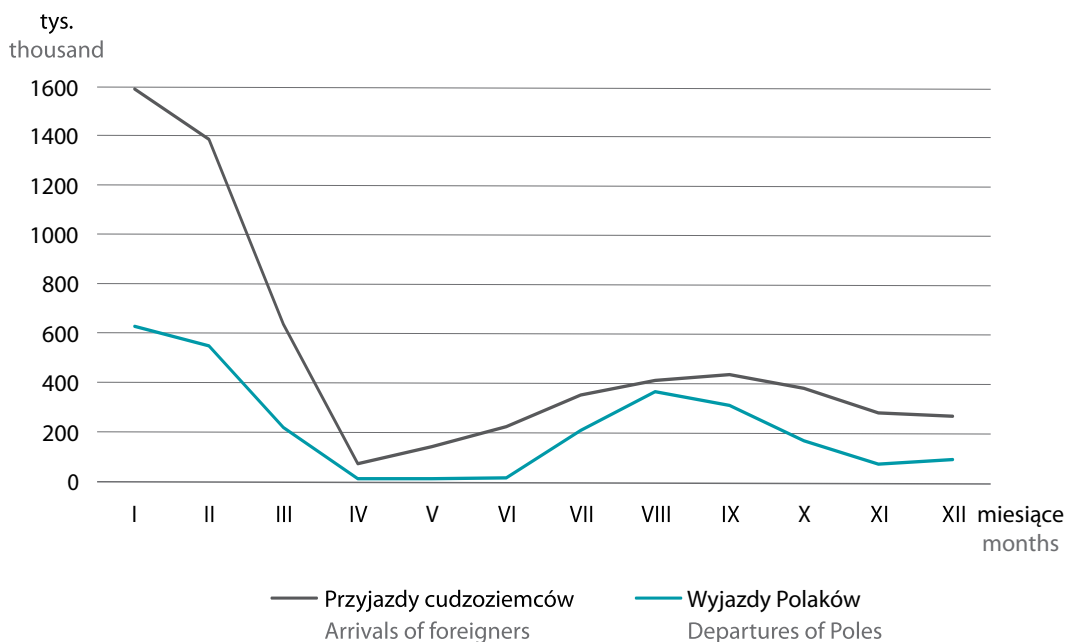
Z przejść morskich najpopularniejsze wśród cudzoziemców były przejścia graniczne w:

- Gdańsku Porcie – 15,5 tys. (45,5% udziału odpraw cudzoziemców przybywających do Polski drogą morską),
- Gdyni – 8,8 tys. (26,0%),
- Szczecinie Porcie – 6,8 tys. (20,1%).

Najwięcej cudzoziemców przyjechało do Polski w 2020 r. w styczniu – 1,6 mln i lutym – 1,4 mln (odpowiednio 25,7% i 22,4% ruchu w ciągu roku). W kwietniu przyjechało tylko 74,6 tys., co stanowiło 1,2% przyjazdów cudzoziemców w ciągu roku.

Wykres 49. Ruch graniczny poza strefę Schengen w 2020 r.

Chart 49. Border traffic outside the Schengen area in 2020

Wyjazdy Polaków poza strefę Schengen

Departures of Poles outside the Schengen area

W 2020 roku przez granicę zewnętrzną wyjechało 2,7 mln Polaków – spadek o 68,8% w porównaniu z 2019 r.

Porównując udział poszczególnych przejść granicznych w wyjazdach Polaków w latach 2019/2020, można zauważyć spadek udziału przejść drogowych o 3,3 p.proc. (2019 – 22,7%, 2020 – 19,4%) oraz przejść kolejowych o 0,2 p.proc. (2019 – 1,1%, 2020 – 0,9%). Wzrósł natomiast udział przejść lotniczych o 2,9 p.proc. (2019 – 75,9%, 2020 – 78,8%) oraz przejść morskich o 0,5 p.proc. (2019 – 0,3%, 2020 – 0,8%).

Tablica 28. Zagraniczne wyjazdy mieszkańców Polski poza strefę Schengen według granic w 2020 r.
Table 28. Foreign trips of Polish residents outside the Schengen area by borders in 2020

Wyszczególnienie Specification	Wyjazdy Polaków za granicę Trips of Polish residents abroad		
	w tys. in thousand	w odsetkach in percentage	
Wyjazdy ogółem Total trips	2 663,2	100,0	x
Granica wschodnia ^a Eastern border ^a	541,0	20,3	100,0
Rosja Russia	112,6	x	20,8
Białoruś Belarus	191,9	x	35,5
Ukraina Ukraine	236,5	x	43,7
Granica morska Sea border	22,4	0,8	x
Lotniska Airports	2 099,8	78,8	x

^a Dotyczy przejść drogowych i kolejowych.
^a It applies to road, rail crossings.

Rejestrowane wyjazdy Polaków poza granicę zewnętrzną najczęściej były realizowane przez lotnicze przejścia graniczne, z których skorzystało 2,1 mln osób (w 2019 r. – 6,5 mln) – 78,8% wszystkich wyjazdów Polaków. Najczęściej korzystali oni z lotnisk:

- Warszawa-Okęcie – 610,4 tys. wylotów (29,1% odpraw rodaków podróżujących za granicę samolotem),
- Katowice-Pyrzowice – 280,2 tys. (13,3%),
- Kraków-Balice – 268,2 tys. (12,8%),
- Gdańsk-Rębiechowo – 216,3 tys. (10,3%),
- Wrocław-Strachowice – 193,1 tys. (9,2%),
- Warszawa-Modlin – 170,9 tys. (8,1%),
- Poznań-Ławica – 141,5 tys. (6,7%).

Na wschodnim odcinku granicy, a więc na przejściach drogowych i kolejowych zarejestrowano 0,5 mln wyjazdów obywateli polskich z kraju (20,3% ogółu wyjazdów Polaków). Pozostały odsetek wyjazdów obywateli naszego kraju stanowiły wyjazdy przez porty morskie 22,4 tys. (0,8% ogółu wszystkich wyjazdów).

Analizując bardziej szczegółowo wschodni odcinek granicy polskiej, należy stwierdzić, iż najczęściej Polacy wyjeżdżali przez przejścia graniczne zlokalizowane na granicy z Ukrainą – 236,5 tys. wyjazdów,

tj. 8,9% udziału tego odcinka granicy we wszystkich wyjazdach. Przejścia, które zanotowały największą liczbę wyjazdów to:

- Medyka – 71,7 tys. (30,3% udziału w wyjazdach przez granicę lądową z Ukrainą),
- Hrebenne – 42,5 tys. (18,0%),
- Korczowa – 39,3 tys. (16,6%),
- Dorohusk – 34,8 tys. (14,7%).

Następnym w kolejności był odcinek granicy z Białorusią, gdzie zarejestrowano 191,9 tys. wyjazdów, co stanowiło 7,2% udziału tego odcinka granicy we wszystkich wyjazdach obywateli naszego kraju, a największy ruch wyjazdowy zarejestrowano na przejściach drogowych w:

- Kuźnicy Białostockiej – 62,0 tys. wyjazdów (32,3% udziału na białoruskim odcinku granicy),
- Terespolu – 41,2 tys. (21,5%),
- Kukurykach – 33,4 tys. (17,4%).

Przejścia graniczne z Rosją przekroczyło 112,6 tys. wyjeżdżających Polaków, co stanowiło 4,2% udziału odcinka rosyjskiego w całości wyjazdów Polaków. Największy strumień wyjazdów odnotowano na przejściu granicznym:

- Bezledy-Bagratiowski – 42,0 tys. (37,3% udziału tego przejścia na rosyjskim odcinku granicy),
- Gołdap-Gusiew – 27,3 tys. (24,2%),
- Grzechotki-Mamonowo – 24,3 tys. (21,6%),
- Gronowo-Mamonowo – 17,3 tys. (15,3%).

Najmniej naszych rodaków udających się do krajów spoza strefy Schengen wybrało drogę morską – 22,4 tys. (0,8% udziału tego odcinka granicy w całości wyjazdów Polaków). Z przejść morskich najpopularniejsze wśród Polaków były porty w:

- Kołobrzegu – 7,4 tys. (32,9% odpraw Polaków podróżujących za granicę drogą morską),
- Władysławowie – 3,2 tys. (14,2%),
- Gdańsku Porcie – 2,4 tys. (10,5%).

Największa liczba Polaków wyjechała do krajów spoza strefy Schengen w styczniu – 630,9 tys. i lutym – 551,4 tys. (odpowiednio 23,7% i 20,7% wyjazdów w ciągu roku). W kwietniu odnotowano tylko 12,9 tys. wyjazdów, w maju – 13,7 tys., a w czerwcu – 17,4 tys., co razem stanowiło 1,6% wszystkich wyjazdów Polaków w ciągu 2020 r.

Ruch graniczny środków transportu poza strefę Schengen

Border traffic of means of transport outside the Schengen area

Odprawy pojazdów kołowych dotyczą zewnętrznego odcinka granicy lądowej UE (granicy Polski z Rosją, Białorusią i Ukrainą), który nadal objęty jest kontrolą i rejestracją prowadzoną przez Straż Graniczną.

W 2020 roku dokonano 4,6 mln odpraw pojazdów kołowych wyjeżdżających lub wjeżdżających do Polski spoza strefy Schengen, z czego 2,6 mln tj. 55,1% dotyczyło samochodów osobowych, 2,0 mln – 42,2% samochodów ciężarowych, a 0,1 mln – 2,7% stanowiły odprawy autokarów i autobusów.

Na wschodnim odcinku granicy (bez Litwy) w roku 2020 liczba odpraw pojazdów w porównaniu do 2019 roku spadła o 57,6%. Na odcinku granicy z Rosją spadek wyniósł 78,3%, z Białorusią – 55,9%, a na granicy z Ukrainą – 51,1%.

Najwięcej przekroczeń pojazdów kołowych zanotowano na odcinku granicy z Ukrainą 2,4 mln – 52,7%, następnie z Białorusią 1,8 mln – 38,4% i Rosją 0,4 mln – 8,8%.

Tablica 29. Ruch graniczny pojazdów kołowych (autobusy, samochody osobowe i ciężarowe) według granic spoza strefy Schengen w 2020 r.

Table 29. Border traffic of wheeled vehicles (buses, cars and trucks) by borders outside the Schengen area in 2020

Granica Border	Przekroczenia granicy Crossings of the border				
	ogółem total	obywatele polscy Poles		cudzoziemcy foreigners	
		z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
		w tys. in thousand			
Granica wschodnia Eastern border	4 643,0	612,4	559,9	1 591,1	1 879,5
Rosja Russia	410,1	91,6	90,3	115,6	112,0
Białoruś Belarus	1 785,1	278,6	252,4	547,1	707,1
Ukraina Ukraine	2 447,8	242,3	216,6	928,4	1 060,5

Na poszczególnych odcinkach zewnętrznej lądowej granicy UE udziały odpraw pojazdów kołowych obywateli Polski i cudzoziemców wynosiły odpowiednio:

- na granicy z Rosją: 44,5% i 55,5%,
- na granicy z Białorusią: 29,7% i 70,3%,
- na granicy z Ukrainą: 18,7% i 81,3%.

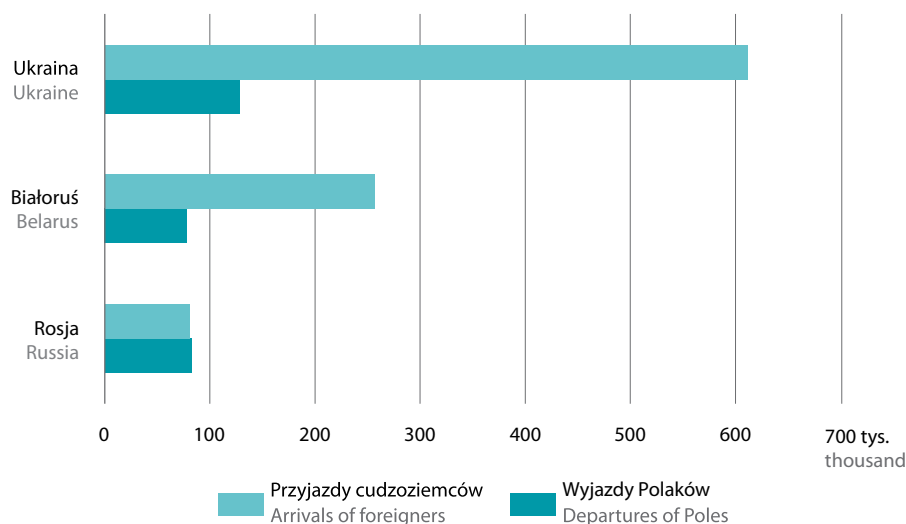
W roku 2020 liczba odpraw pojazdów osobowych wyniosła 2,6 mln i w porównaniu z 2019 rokiem spadła o 70,5%; na odcinku granicy z Rosją spadek wyniósł 81,6%, z Białorusią – 76,0%, a na granicy z Ukrainą – 62,0%.

Tablica 30. Odprawy pojazdów osobowych obywateli polskich i cudzoziemców na kontrolowanych odcinkach granicy wschodniej w 2020 r.

Table 30. Checks of passenger vehicles of Polish residents and foreigners on controlled sections of the eastern border in 2020

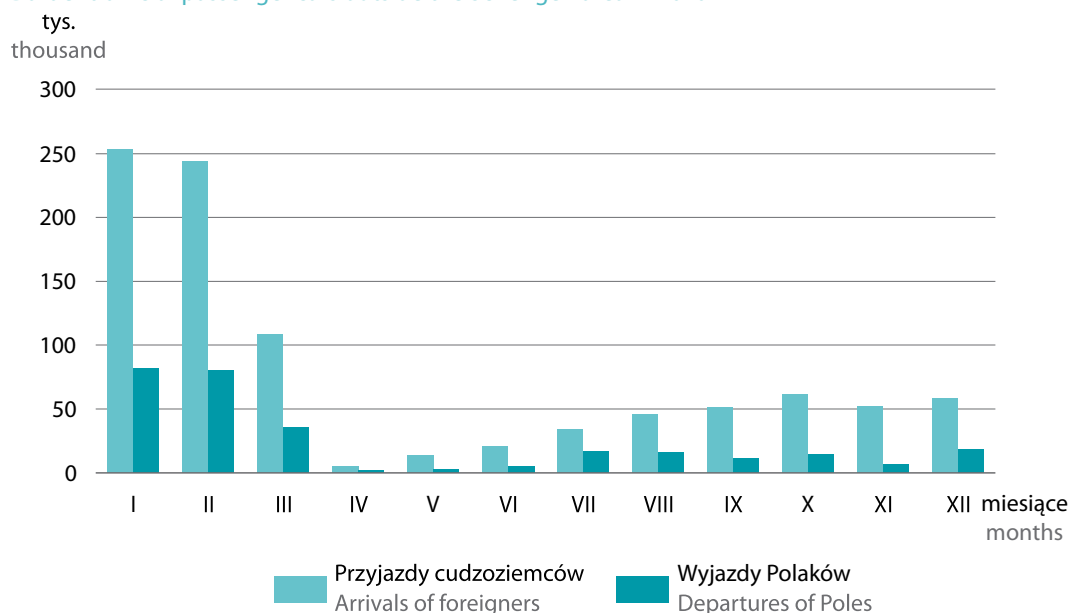
Granica Border	Odprawy pojazdów osobowych Checks of passenger vehicles		
	ogółem w tys. total in thousand	obywatele polscy Poles	cudzoziemcy foreigners
		w odsetkach in percentage	
Granica wschodnia Eastern border	2 556,3	21,9	78,1
Rosja Russia	324,1	50,6	49,4
Białoruś Belarus	678,9	23,0	77,0
Ukraina Ukraine	1 553,2	15,4	84,6

Wykres 50. Ruch graniczny samochodów osobowych poza strefę Schengen według odcinków granicy w 2020 r.
Chart 50. Border traffic of passenger cars outside the Schengen area by border sections in 2020

Pojazdy osobowe najczęściej odprawiano na granicy z Ukrainą – 1,6 mln odpraw, co stanowiło 60,8% całości ruchu samochodów osobowych na granicy wschodniej. Przejścia graniczne w miejscowości Korczowa i Medyka zanotowały największy strumień pojazdów na ukraińskim odcinku granicy – odpowiednio 361,4 tys. i 360,8 tys. przekroczeń, tj. 23,3% i 23,2% odpraw na ukraińskim odcinku granicy. Na granicy z Białorusią odprawiono 0,7 mln samochodów osobowych (26,5% odpraw na granicy wschodniej), a dominowały tu przejścia graniczne w Terespolu – 251,8 tys. przejazdów (37,1% odpraw na białoruskiej granicy) i Kuźnicy Białostockiej – 225,2 tys. (33,2%). Na granicy z Rosją odprawiono 0,3 mln samochodów osobowych (12,7% całości ruchu samochodów osobowych na granicy wschodniej). Największy ruch pojazdów osobowych zanotowano na przejściu Grzechotki–Mamonowo II – 107,7 tys., co stanowiło 33,2% udziału tego przejścia z całości ruchu na granicy polsko-rosyjskiej i Bezledy-Bagratiunowsk – 84,4 tys. (26,0%).

Wykres 51. Ruch graniczny samochodów osobowych poza strefę Schengen w 2020 r.
Chart 51. Border traffic of passenger cars outside the Schengen area in 2020

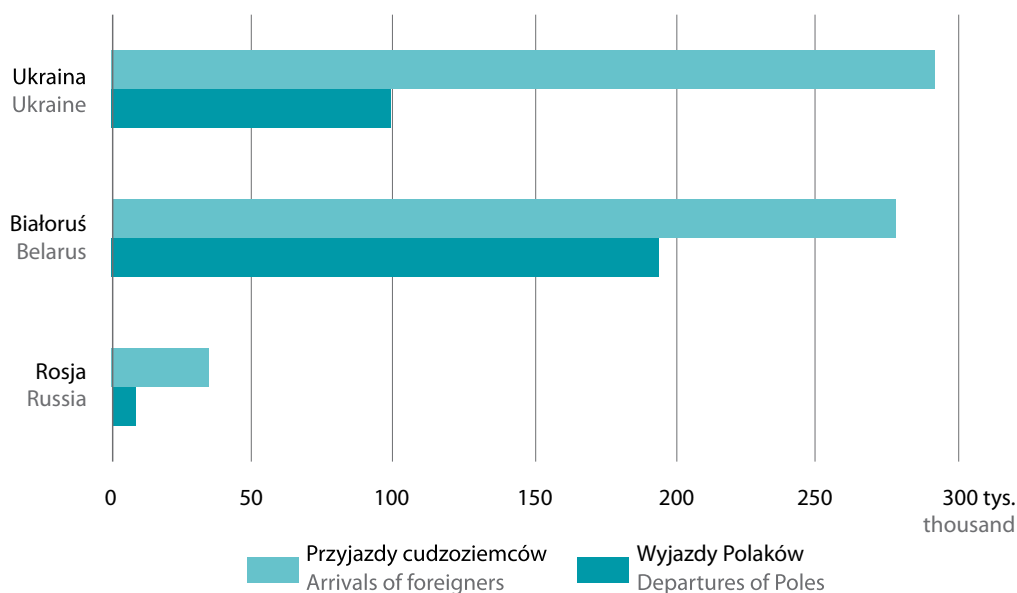
W roku 2020 liczba odpraw pojazdów ciężarowych wyniosła 2,0 mln i w porównaniu do 2019 roku spadła o 1,3% (na odcinku granicy z Rosją spadła o 28,6%, z Białorusią spadła o 4,8%, a na granicy z Ukrainą wzrosła o 7,9%).

Tablica 31. Odprawy pojazdów ciężarowych na kontrolowanych odcinkach granicy wschodniej w 2020 r.
Table 31. Checks of vehicles lorries on controlled sections of the eastern border in 2020

Granica Border	Odprawy pojazdów ciężarowych Checks of vehicles lorries	
	w tys. in thousand	w odsetkach in percentage
Granica wschodnia Eastern border	1 961,3	100,0
Rosja Russia	81,6	4,2
Białoruś Belarus	1 067,0	54,4
Ukraina Ukraine	812,7	41,4

Wykres 52. Ruch graniczny samochodów ciężarowych poza strefę Schengen według odcinków granicy w 2020 r.

Chart 52. Border traffic of vehicles lorries outside the Schengen area by border sections in 2020

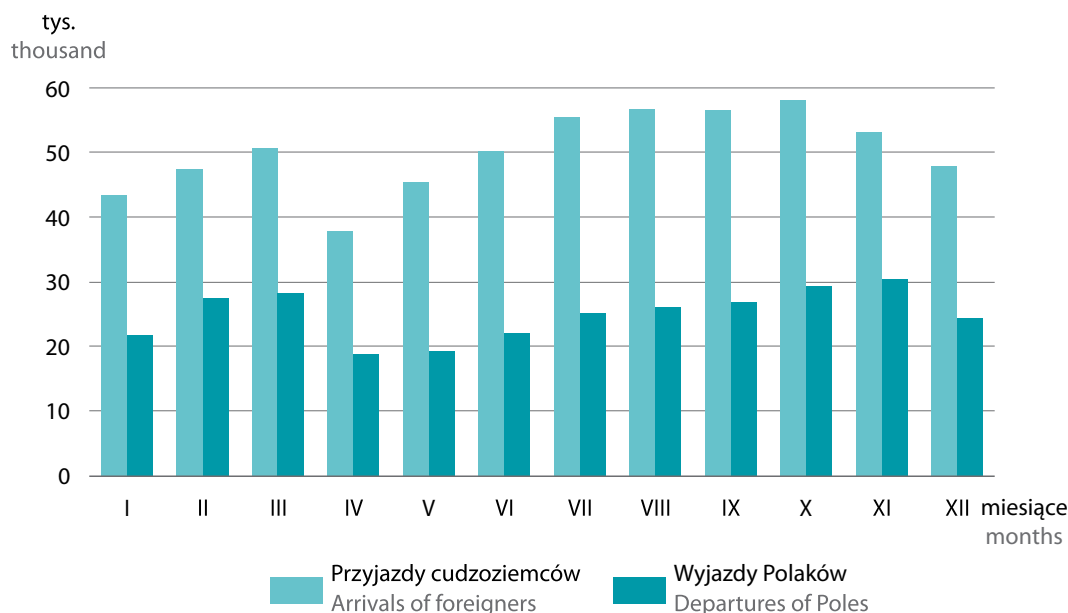

Pojazdy ciężarowe najczęściej przekraczały granicę przez polsko-białoruskie przejścia graniczne – 1,1 mln przejazdów (54,4% ogółu przekroczeń ciężarówek na wschodnim odcinku granicy) oraz polsko-ukraińskie – 812,7 tys. przejazdów (41,4%). Następujące przejścia obsługiwały największy ruch pojazdów ciężarowych: Kukuryki na granicy białoruskiej – 531,5 tys. przejazdów (49,8% udziału tego przejścia na białoruskim odcinku granicy), następnie Dorohusk na granicy z Ukrainą – 337,6 tys. (41,5% udziału tego

przejścia na ukraińskim odcinku granicy) oraz Kuźnica Białostocka na granicy białoruskiej – 303,4 tys. przejazdów (28,4% udziału tego przejścia na białoruskim odcinku granicy). Na granicy z Rosją największy ruch pojazdów ciężarowych odnotowano na przejściu Grzechotki-Mamonowo II – 49,0 tys. (60,1% udziału na granicy z Rosją)

Wykres 53. Ruch graniczny samochodów ciężarowych poza strefę Schengen w 2020 r.

Chart 53. Border traffic of lorries outside the Schengen area in 2020

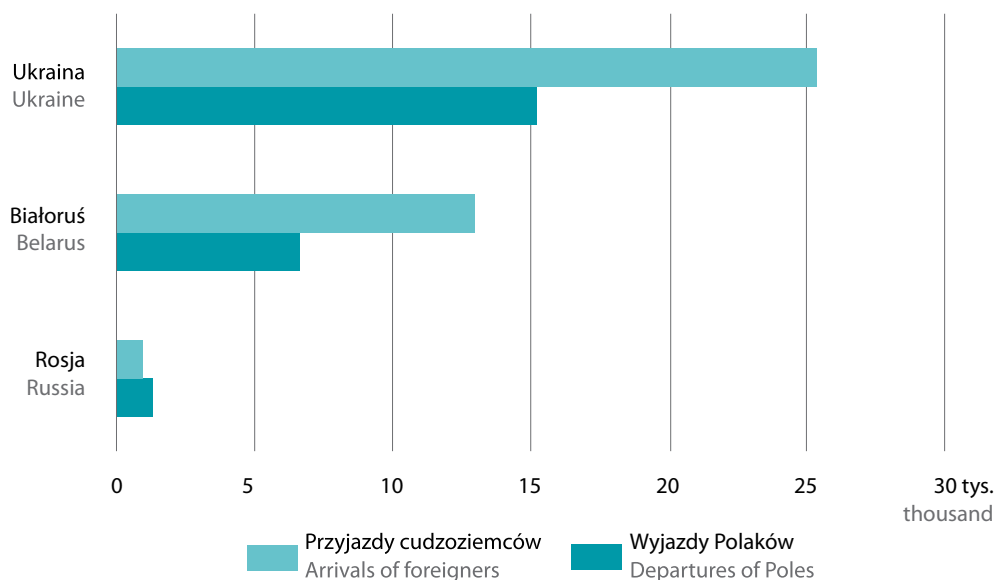
Najmniejszy ruch pojazdów kołowych zarejestrowano w kategorii autobusów i autokarów (125,4 tys.). W porównaniu do 2019 r. odnotowano spadek ruchu autobusów i autokarów o 54,6% (największy na granicy polsko-rosyjskiej o 79,5%).

Tablica 32. Odprawy autobusów na kontrolowanych odcinkach granicy wschodniej w 2020 r.

Table 32. Checks in of buses on controlled sections of the eastern border in 2020

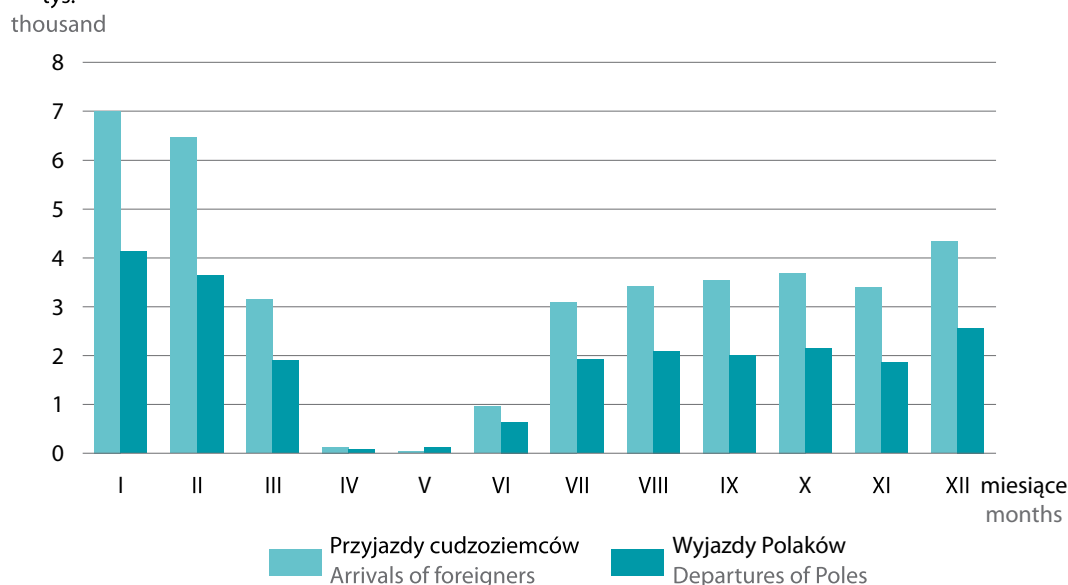
Granica Border	Odprawy autobusów Checks of buses	
	w tys. in thousand	w odsetkach in percentage
Granica wschodnia Eastern border	125,4	100,0
Rosja Russia	4,4	3,5
Białoruś Belarus	39,1	31,2
Ukraina Ukraine	81,8	65,3

Wykres 54. Ruch graniczny autobusów poza strefę Schengen według odcinków granicy w 2020 r.
Chart 54. Border traffic of buses outside the Schengen area by border sections in 2020

Największy ruch autobusów i autokarów odnotowano na granicy z Ukrainą – 81,8 tys., tj. 65,3% udziału tego odcinka na zewnętrznej granicy lądowej UE. Spośród wszystkich przejść granicznych najczęściej autobusów i autokarów odprawiono w Dorohusku na granicy polsko-ukraińskiej – 20,7 tys., co stanowiło 25,3% udziału tego przejścia na tym odcinku granicy i 16,5% całości odpraw tej kategorii pojazdów na granicy wschodniej. Znaczny ruch autobusów i autokarów występował też na przejściu granicznym w Terespolu – 19,8 tys. odpraw, Korczowej – 19,3 tys., Kuźnicy Białostockiej – 17,8 tys., Hrebennem – 16,5 tys. i Medyce – 16,4 tys.

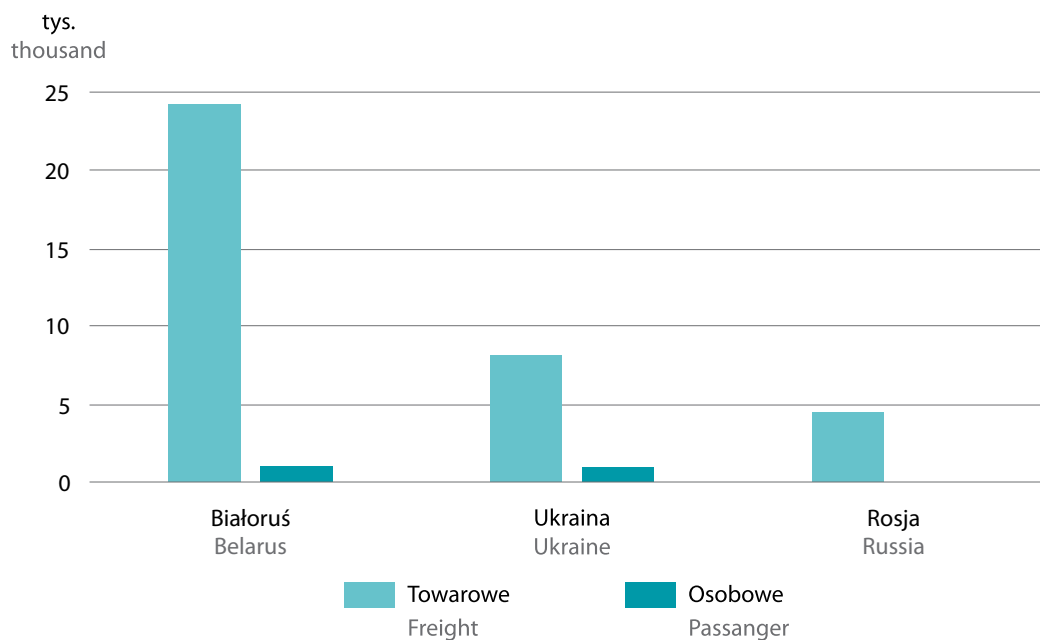
Wykres 55. Ruch graniczny autobusów poza strefę Schengen w 2020 r.
Chart 55. Border traffic of buses outside the Schengen area in 2020

W ciągu całego 2020 roku odprawiono na przejściach kolejowych zlokalizowanych na zewnętrznej granicy UE 38,8 tys. pociągów, z czego 36,8 tys. (95,0% ogółu odprawionych pociągów) stanowiły składy towarowe, a 1,9 tys. (5,0%) składy osobowe.

Wykres 56. Ruch graniczny pociągów na poszczególnych odcinkach granicy z krajami spoza strefy Schengen w 2020 r.

Chart 56. Border traffic of trains on individual sections of the border with countries outside the Schengen area in 2020

W 2020 r. liczba odpraw pociągów w porównaniu do 2019 r. zmalała o 14,3%. Na odcinku granicy z Ukrainą spadek wyniósł 37,0%, z Białorusią – 3,8%, a z Rosją – 3,5%.

Najwięcej odpraw zanotowano na granicy z Białorusią (stanowiły one 65,1% wszystkich odpraw), następnie z Ukrainą – 23,3% oraz z Rosją – 11,6%. Operatorzy krajowi obsługiwali 35,0% wszystkich pociągów przekraczających zewnętrzną granicę UE na terenie Polski.

Tablica 33. Ruch graniczny pociągów poza strefę Schengen według odcinków granicy w 2020 r.
 Table 33. Border traffic of trains outside the Schengen area by border sections in 2020

Granica Border	Pociągi Trains				
	ogółem total	operatorów krajowych domestic operators		operatorów zagranicznych foreign operators	
		z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
		w tys. in thousand			
Ogółem Total	38,8	6,8	6,8	12,6	12,6
Rosja Russia	4,5	0,6	0,6	1,6	1,6
Białoruś Belarus	25,2	5,8	5,8	6,8	6,9
Ukraina Ukraine	9,1	0,4	0,4	4,1	4,1

Osobowy ruch graniczny w latach 2007–2020 na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej oraz na lotniskach i w portach morskich

Passenger border traffic in 2007–2020 on the external European Union land border and at airports and seaports

W 2020 roku, w związku z wystąpieniem zagrożenia wywołanego koronawirusem SARS-CoV-2, wprowadzono szereg obostrzeń w życiu codziennym i przepisów regulujących ruch graniczny pomiędzy Polską, a poszczególnymi krajami. Zgodnie z obowiązującymi przepisami od 15 marca 2020 r. został czasowo zawieszony lub ograniczony ruch graniczny na określonych przejściach granicznych¹⁵.

Bezpośrednio po wejściu Polski do strefy Schengen 21 grudnia 2007 na zewnętrznej lądowej granicy z Ukrainą, Białorusią i Rosją odnotowano wyraźny spadek liczby przyjazdów cudzoziemców z 9,7 mln w 2007 r. do 5,1 mln w 2008 r. Jednakże w kolejnych latach zaobserwowano systematyczny wzrost liczby przyjazdów cudzoziemców do Polski notowany na granicy wschodniej. W 2019 r. do Polski tą drogą przyjechało 14,9 mln cudzoziemców, a w 2020 r. ponownie tylko 5,1 mln.

Po dołączeniu Polski do strefy Schengen, spadła również liczba wyjazdów naszych rodaków przez zewnętrzną granicę UE. Prawdopodobnie wpływ na to miało otwarcie granic wewnętrznych strefy Schengen i związane z tym ułatwienia. Wyraźny spadek liczby wyjazdów Polaków przez granicę z Rosją, Białorusią i Ukrainą miał miejsce w 2009 r., kiedy to wyjechało 3,3 mln mieszkańców Polski, podczas gdy w 2008 r. Straż Graniczna odprawiła 6,5 mln Polaków w kierunku „z Polski”. W kolejnych latach występowały wahania liczby wyjeżdżających Polaków ze spadkiem do minimalnej wartości 0,5 mln w 2020 r.

¹⁵Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r., poz. 435 z późn. zm.).

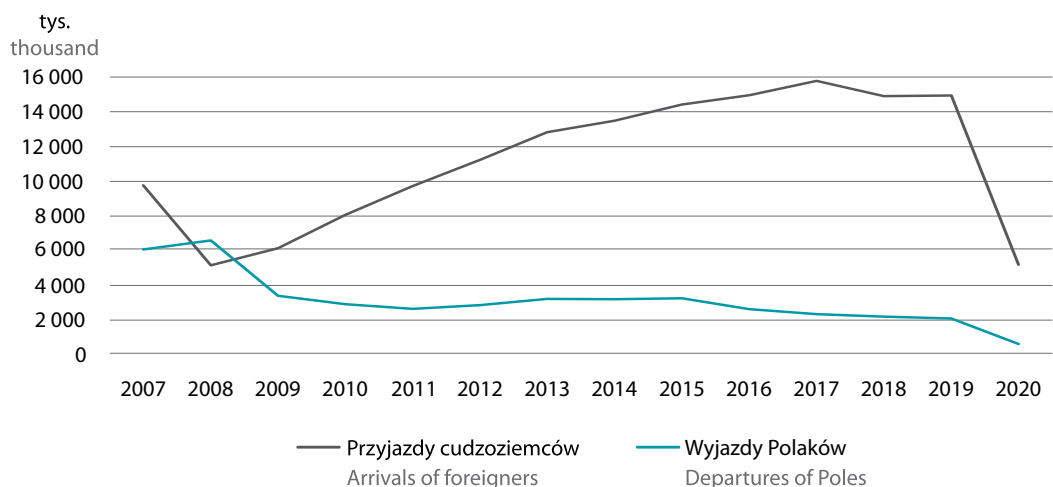
Tablica 34. Osobowy ruch graniczny na granicy wschodniej – Ukraina, Białoruś, Rosja – przejścia graniczne drogowe, kolejowe i rzeczne

Table 34. Passenger border traffic on the eastern border – Ukraine, Belarus, Russia – road, rail and river border crossings

Lata Years	Przekroczenia granicy ogółem Total crossings of the border	Wyjazdy Polaków Departures of Poles	Przyjazdy cudzoziemców Arrivals of foreigners
	w tys. in thousand		
2007	31 372,2	6 016,0	9 720,7
2008	23 360,3	6 547,6	5 107,5
2009	18 802,7	3 347,4	6 090,2
2010	21 711,3	2 858,3	8 008,4
2011	24 490,0	2 585,7	9 688,9
2012	27 913,4	2 800,7	11 207,6
2013	31 763,1	3 152,7	12 799,1
2014	33 087,8	3 144,1	13 470,2
2015	35 031,9	3 203,1	14 399,2
2016	34 824,7	2 570,3	14 940,7
2017	36 021,9	2 272,2	15 770,8
2018	34 077,1	2 140,2	14 896,2
2019	34 019,2	2 033,6	14 923,8
2020	11 587,0	541,0	5 134,1

Wykres 57. Osobowy ruch graniczny na granicy wschodniej – Ukraina, Białoruś, Rosja

Chart 57. Passenger border traffic on the eastern border – Ukraine, Belarus, Russia

W portach lotniczych w roku 2009 odnotowano spadek przyjazdów cudzoziemców (z poziomu 2,9 mln i 1,5 mln odpowiednio w latach 2007 i 2008) do 858,4 tys. Od 2010 r. przyloty cudzoziemców do Polski stale wzrastały i osiągnęły one w 2019 r. wartość 3,6 mln. W 2020 r. odnotowano 1,0 mln przylotów.

Wyloty Polaków spadały od roku 2007 (5,4 mln) do roku 2011 (3,3 mln). Po tym okresie nastąpił systematyczny wzrost wyjazdów Polaków notowany w portach lotniczych i w 2019 r. osiągnęły one wartość 6,5 mln. Wprowadzone obostrzenia, w związku z zagrożeniem epidemicznym, spowodowały gwałtowny spadek wylotów Polaków. W 2020 r. odnotowano 2,1 mln wyjazdów w portach lotniczych.

Tablica 35. Osobowy ruch graniczny na lotniskach poza strefę Schengen
 Table 35. Passenger border traffic at the airports outside the Schengen area

Lata Years	Przekroczenia granicy ogółem Total crossings of the border	Wyjazdy Polaków Departures of Poles	Przyjazdy cudzoziemców Arrivals of foreigners
	w tys. in thousand		
2007	16 803,9	5 364,8	2 884,3
2008	12 051,5	4 559,3	1 452,4
2009	8 505,5	3 410,4	858,4
2010	8 563,8	3 375,3	880,7
2011	8 537,3	3 294,6	985,1
2012	9 342,1	3 499,9	1 147,8
2013	9 942,6	3 737,1	1 259,7
2014	10 288,1	3 848,8	1 357,3
2015	11 079,0	4 128,4	1 455,0
2016	12 573,4	4 368,5	1 967,2
2017	14 817,4	5 053,3	2 391,5
2018	18 004,4	5 958,8	3 086,4
2019	20 204,0	6 487,5	3 646,8
2020	6 298,7	2 099,8	1 021,0

Przyjazdy cudzoziemców do Polski rejestrowane przez Straż Graniczną w portach morskich w okresie 2007-2019 charakteryzują się znacznymi wahaniami – od 359,6 tys. w 2007 r., osiągając minimalną wartość 13,3 tys. w 2009 r., poprzez 89,8 tys. w 2011 r. do 34,0 tys. w 2020 r.

Wyjazdy Polaków realizowane z portów morskich po spadku w 2008 r. do 41,0 tys. z 580,2 tys. w 2007 r. wahały się w przedziale od 27,0 tys. (w 2010 r.) do 54,5 tys. (w 2012 r.), a w 2020 r. osiągając 22,4 tys.

Tablica 36. Osobowy ruch graniczny na granicy morskiej poza strefę Schengen
 Table 36. Passenger border traffic at the sea border outside the Schengen area

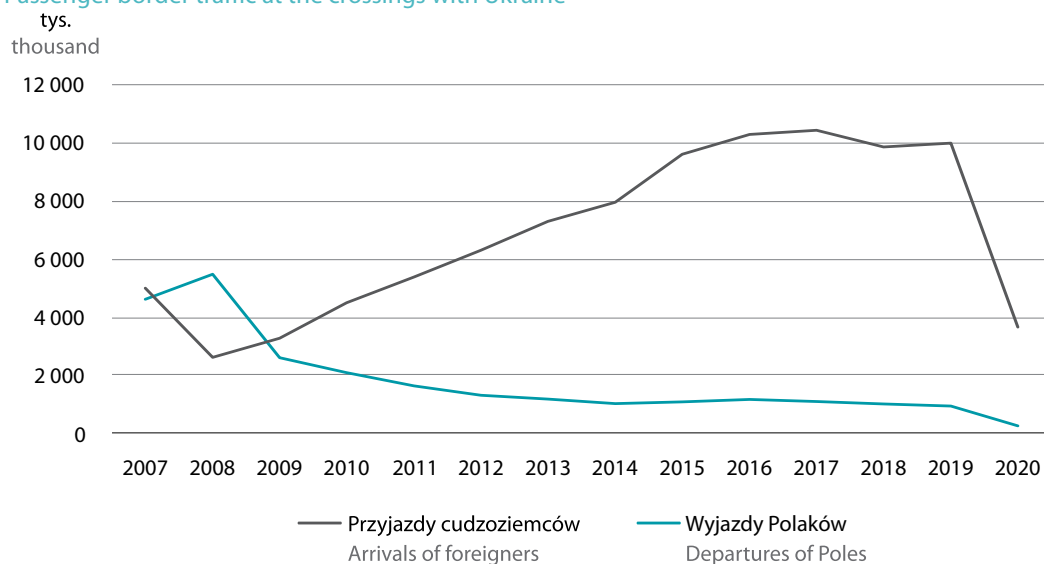
Lata Years	Przekroczenia granicy ogółem Total crossings of the border	Wyjazdy Polaków Departures of Poles	Przyjazdy cudzoziemców Arrivals of foreigners
	w tys. in thousand		
2007	1 815,2	580,2	359,6
2008	121,9	41,0	21,7
2009	84,8	31,3	13,3
2010	102,2	27,0	23,5
2011	272,9	46,7	89,8
2012	284,7	54,5	87,2
2013	227,6	45,9	64,6
2014	171,8	36,7	35,4
2015	157,2	38,2	36,3
2016	153,1	38,3	34,2
2017	169,5	34,7	40,1
2018	209,6	31,7	66,5
2019	168,7	26,7	48,8
2020	114,9	22,4	34,0

Ruch osobowy na przejściach granicznych z Ukrainą jest odwzorowaniem trendów w przyjazdach cudzoziemców i wyjazdach Polaków, jakie zaobserwowano na całym wschodnim odcinku granicy. Przyjazdy cudzoziemców przez granicę z Ukrainą po spadku w 2008 roku (2,6 mln) wykazują ciągłą tendencję wzrostową do 10,4 mln w 2017 r. Po czym w roku 2018 zanotowano spadek przyjazdów do 9,9 mln. W 2019 r. przez polsko-ukraińskie przejścia graniczne przyjechało do Polski 10,0 mln cudzoziemców, a w 2020 r. tylko 3,6 mln. Wyjazdy Polaków, po początkowym wzroście w 2008 r. (do 5,5 mln z 4,6 mln w 2007 r.), spadały systematycznie (poza niewielkimi wzrostami w latach 2015 i 2016) i osiągnęły w 2019 roku wartość 0,9 mln, a w 2020 r. jedynie 236,5 tys.

Tablica 37. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Ukrainą
Table 37. Passenger border traffic at crossings with Ukraine

Lata Years	Przekroczenia granicy ogółem Total crossings of the border	Wyjazdy Polaków Departures of Poles	Przyjazdy cudzoziemców Arrivals of foreigners
	w tys. in thousand		
2007	19 126,8	4 598,2	4 979,8
2008	16 180,4	5 464,8	2 601,3
2009	11 637,5	2 586,9	3 260,8
2010	13 035,4	2 067,3	4 478,3
2011	13 870,5	1 618,4	5 372,8
2012	15 039,7	1 289,1	6 290,3
2013	16 765,8	1 161,9	7 288,7
2014	17 704,8	998,7	7 952,1
2015	21 115,7	1 056,3	9 603,2
2016	22 634,4	1 150,7	10 287,8
2017	22 853,7	1 071,5	10 431,4
2018	21 586,8	993,3	9 860,2
2019	21 737,6	913,5	9 983,5
2020	7 819,3	236,5	3 645,3

Wykres 58. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Ukrainą
Chart 58. Passenger border traffic at the crossings with Ukraine

Przyjazdy cudzoziemców przez granicę z Białorusią, po gwałtownym spadku w 2008 r. do 2,1 mln (o niemal 50% w porównaniu z 2007 r.), stopniowo rosły do 2012 r., i po chwilowym spadku, wzrosły do poziomu 4,1 mln w 2017 r. tj. osiągając wartość zbliżoną do liczby przyjazdów w 2007 r. W latach 2018 i 2019 odnotowano ponowny spadek przyjazdów cudzoziemców. W 2020 r. przez przejścia na granicy z Białorusią przyjechało do Polski 1,2 mln cudzoziemców. Najwięcej wyjazdów Polaków przez polsko-białoruskie przejścia graniczne odnotowano w 2007 r. (693,9 tys.). W kolejnych latach liczba ta wahała się i w 2019 r. osiągnęła poziom 528,4 tys., a w 2020 r. tylko 191,9 tys.

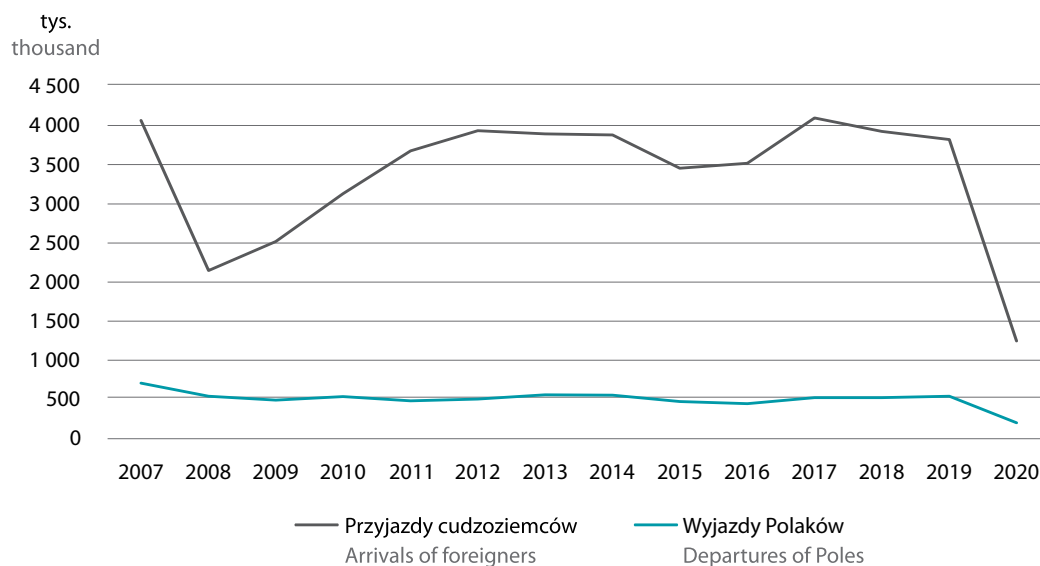
Tablica 38. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Białorusią

Table 38. Passenger border traffic at crossings with Belarus

Lata Years	Przekroczenia granicy ogółem Total crossings of the border	Wyjazdy Polaków Departures of Poles	Przyjazdy cudzoziemców Arrivals of foreigners
	w tys. in thousand		
2007	9 349,3	693,9	4 032,4
2008	5 278,6	530,4	2 123,6
2009	5 901,8	480,2	2 493,4
2010	7 236,3	525,8	3 101,7
2011	8 246,0	471,5	3 647,6
2012	8 800,6	494,0	3 901,9
2013	8 808,7	546,3	3 861,9
2014	8 817,7	544,0	3 847,2
2015	7 817,4	462,8	3 424,7
2016	7 925,2	433,9	3 490,0
2017	9 262,9	509,2	4 065,1
2018	8 955,4	511,2	3 892,6
2019	8 814,8	528,4	3 790,5
2020	3 024,1	191,9	1 229,6

Wykres 59. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Białorusią

Chart 59. Passenger border traffic at crossings with Belarus

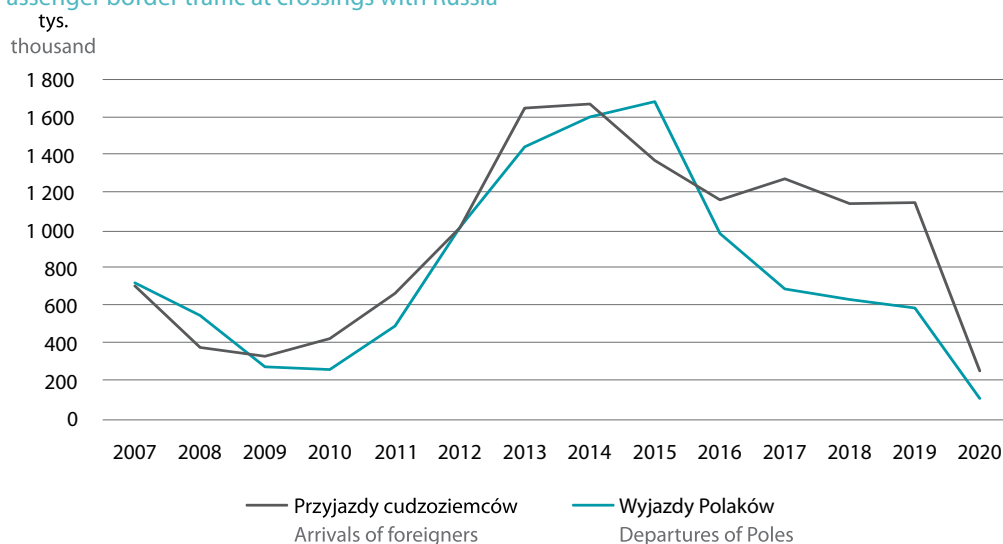

Trendy w przyjazdach cudzoziemców i wyjazdach Polaków na odcinku granicy z Rosją w analizowanym okresie są bardzo zbliżone. Najniższą liczbę przyjazdów cudzoziemców zaobserwowano w 2009 r. (336,0 tys.), a wyjazdów obywateli naszego kraju w roku 2010 (265,1 tys.). Przyjazdy cudzoziemców przez polsko-rosyjskie przejścia graniczne były najliczniejsze w 2014 r. (1,7 mln), po czym w kolejnych 2 latach, nastąpił spadek do poziomu 1,2 mln w 2016 r. W 2019 r. liczba przyjazdów cudzoziemców, po chwilowym wzroście w roku 2017, spadła do wartości 1,1 mln. W 2020 r. wprowadzone ograniczenia w ruchu granicznym spowodowały gwałtowny spadek przyjazdów cudzoziemców (259,2 tys.). Szczyt wyjazdów Polaków przez granicę z Rosją przypadł na rok 2015 (1,7 mln), po czym odnotowano systematyczny spadek liczby wyjazdów do 591,7 tys. w 2019 r. i tylko 112,6 tys. w 2020 r.

Tablica 39. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Rosją
Table 39. Passenger border traffic at crossings with Russia

Lata Years	Przekroczenia granicy ogółem Total crossings of the border	Wyjazdy Polaków Departures of Poles	Przyjazdy cudzoziemców Arrivals of foreigners
	w tys. in thousand		
2007	2 896,1	723,9	708,5
2008	1 901,4	552,4	382,6
2009	1 263,5	280,2	336,0
2010	1 439,6	265,1	428,5
2011	2 373,5	495,8	668,5
2012	4 073,1	1 017,6	1 015,4
2013	6 188,6	1 444,5	1 648,5
2014	6 565,3	1 601,5	1 671,0
2015	6 098,9	1 684,0	1 371,4
2016	4 265,1	985,7	1 163,0
2017	3 905,3	691,5	1 274,3
2018	3 534,9	635,6	1 143,4
2019	3 466,8	591,7	1 149,7
2020	743,5	112,6	259,2

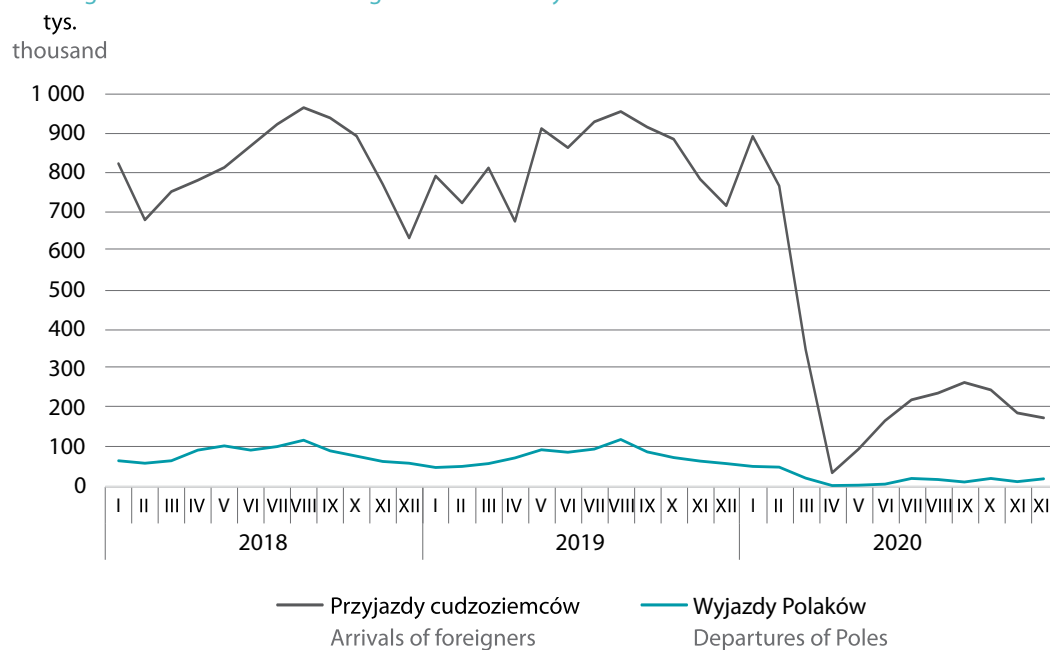
Wykres 60. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Rosją
Chart 60. Passenger border traffic at crossings with Russia

Jak wynika z poniższych miesięcznych wykresów, w przypadku przejść granicznych zlokalizowanych na granicach z Ukrainą, Białorusią i Rosją, przyjazdy cudzoziemców okresowo wahały się (z tendencją wzrostową w okresie wakacji), natomiast wyjazdy Polaków w analizowanym okresie zmieniały się w niewielkim stopniu. Wystąpienie w 2020 r. zagrożenia dla zdrowia wywołanego koronawirusem SARS-CoV-2 i wprowadzenie przepisów regulujących ruch graniczny pomiędzy Polską a poszczególnymi krajami, spowodowało wyraźny spadek zarówno przyjazdów cudzoziemców jak i wyjazdów Polaków przez zewnętrzną granicę UE.

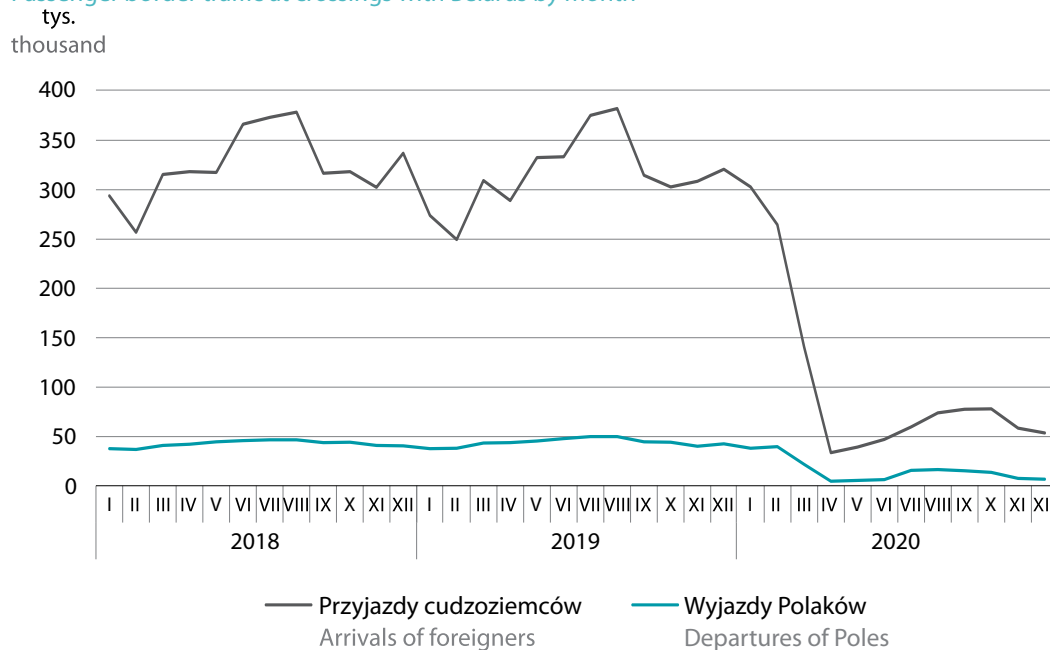
Wykres 61. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Ukrainą według miesięcy

Chart 61. Passenger border traffic at crossings with Ukraine by month

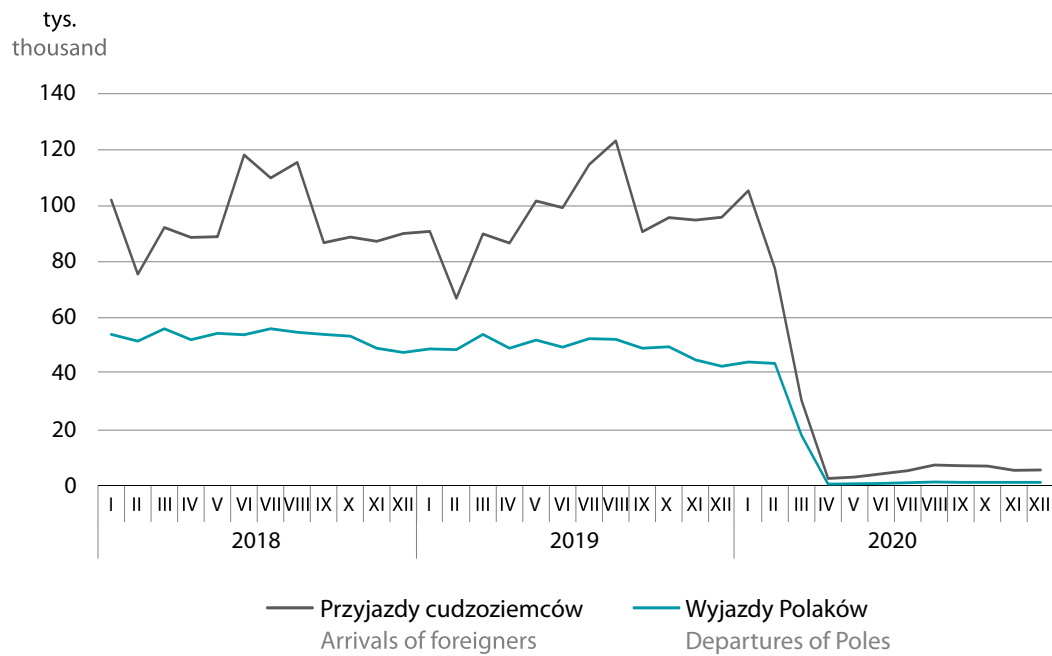

Wykres 62. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Białorusią według miesięcy

Chart 62. Passenger border traffic at crossings with Belarus by month

Wykres 63. Osobowy ruch graniczny na przejściach z Rosją według miesięcy
 Chart 63. Passenger border traffic at crossings with Russia by month

Rozdział 8

Chapter 8

Działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego

Activity of Polish Tourist and Sightseeing Society

W 2020 r. w kołach i klubach Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego zrzeszonych było 56,7 tys. członków, tj. o 16,5% (11,2 tys.) mniej niż w 2019 r. Największa liczba członków wywodziła się z klubów i kół terenowych – 23,7 tys. oraz ze szkół – 7,9 tys. Najliczniejsze pod względem liczby członków były kluby turystyczno-krajoznawcze górskie – 3,3 tys. członków (86 klubów), kolarskie – 2,6 tys. (86 klubów), piesze oraz młodzieżowe – po 2,5 tys. członków (odpowiednio 74 i 66 klubów).

W końcu 2020 r. kadra programowa PTTK liczyła 11,3 tys. osób, wśród których było 6,1 tys. przewodników oraz 1,7 tys. pilotów wycieczek. W odniesieniu do roku poprzedniego liczba osób stanowiących kadę programową zmniejszyła się o 1,4%, przy czym przewodników było mniej o 4,5%, a pilotów wycieczek o 13,6%.

Tablica 40. Szlaki turystyczne^a w 2020 r.
Table 40. Tourist trails^a in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym Of which				
		piesze hiking			rowerowe cycling	konne horse riding
		górskie mountain	nizinne lowland	spacerowe walking		
w kilometrach in kilometre						
POLSKA POLAND	68 721,7	11 295,4	37 671,7	541,7	14 184,0	3 243,0
Dolnośląskie	6 831,6	4 706,7	1 832,4	53,0	168,0	-
Kujawsko-pomorskie	5 281,8	-	3 393,7	23,8	1 502,3	-
Lubelskie	3 439,0	-	3 060,4	21,6	345,0	-
Lubuskie	5 620,9	-	2 908,5	19,9	2 054,2	565,0
Łódzkie	2 308,5	-	1 368,5	23,5	852,5	64,0
Małopolskie	7 966,5	3 357,6	1 161,9	217,3	533,2	2 479,0
Mazowieckie	4 877,0	-	3 600,5	61,7	1 125,8	-
Opolskie	1 260,4	157,6	969,5	5,0	-	-
Podkarpackie	2 291,5	1 624,5	563,0	-	104,0	-
Podlaskie	4 353,3	-	3 284,4	3,0	1 065,9	-
Pomorskie	3 169,3	-	2 840,8	-	311,5	-
Śląskie	6 097,0	1 144,0	3 316,8	47,0	1 280,7	118,0
Świętokrzyskie	2 204,0	305,0	936,9	50,0	912,1	-
Warmińsko-mazurskie	2 459,2	-	1 740,5	-	145,7	17,0
Wielkopolskie	4 723,8	-	3 078,9	-	1 576,1	-
Zachodniopomorskie	5 837,9	-	3 615,0	15,9	2 207,0	-

^a Dane dotyczą szlaków turystycznych wytyczonych i znajdujących się pod opieką oddziałów PTTK, łącznie z będącymi poza ewidencją Komisji ZG PTTK.

^a Data concern tourist trails marked out and placed under the care of the Polish Tourist and Sightseeing Society branches, including those outside the register of the Polish Tourist and Sightseeing Society.

W 2020 r. PTTK w ramach turystyki kwalifikowanej zorganizowało 9,8 tys. wycieczek i imprez, w których uczestniczyło 193,3 tys. osób. Najwięcej osób wzięło udział w wycieczkach pieszych nizinnych – 60,2 tys. (2,6 tys. wycieczek) oraz w wycieczkach pieszych górskich – 48,3 tys. uczestników (2,1 tys. wycieczek). Po ok. 25 tys. osób liczyli uczestnicy wycieczek kolarskich oraz na orientację; na wycieczki kajakowe wy-

brało się 8,4 tys. osób, żeglarskie – 4,6 tys., a na narciarskie – 3,4 tys. Najwięcej osób uczestniczyło w wycieczkach i imprezach zorganizowanych przez koła i kluby w województwach pomorskim i śląskim (po ponad 30 tys.) oraz mazowieckim (niemal 25 tys. osób).

W zakresie turystyki powszechnej przewodnicy PTTK obsłużyli 4,9 tys. wycieczek i imprez, w których wzięło udział ponad 140 tys. osób. Towarzystwo zorganizowało również 3,6 tys. wycieczek i imprez dla swoich członków, w których uczestniczyło 69,4 tys. osób.

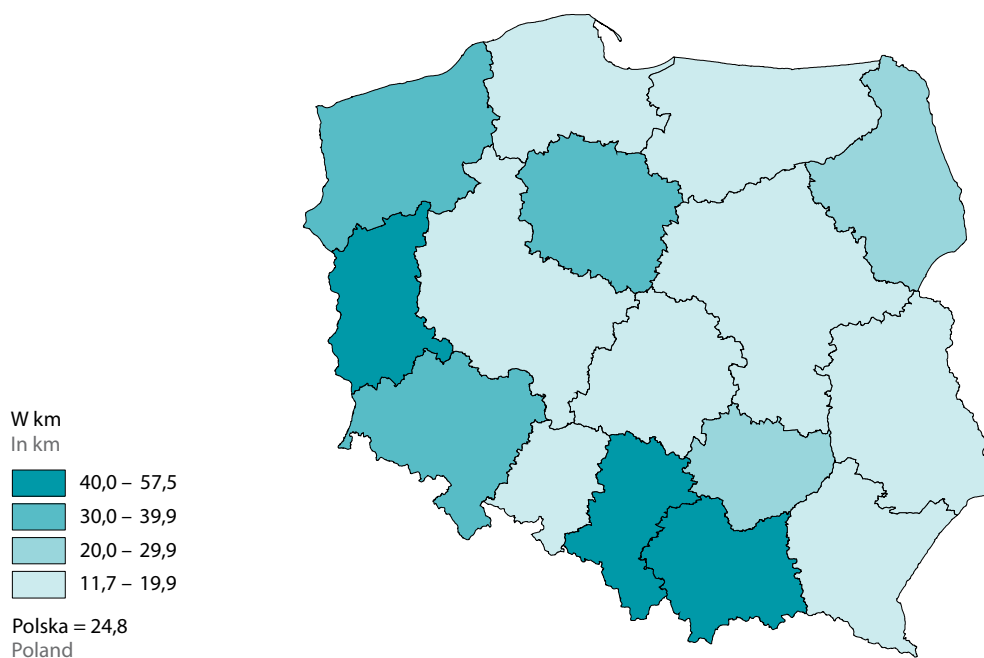
Epidemia COVID i związane z nią ograniczenia spowodowały znaczny spadek zarówno zorganizowanych imprez i wycieczek, jak i liczby uczestników. W porównaniu z rokiem poprzednim w 2020 r. odbyło się niemal o połowę mniej wycieczek i imprez, a liczba osób w nich uczestniczących spadła o 2/3. Znacznie, bo o ok. 80% zmniejszył się udział młodzieży szkolnej i osób niepełnosprawnych w wycieczkach i imprezach organizowanych przez PTTK. W najmniejszym stopniu – o ok. 30-40% – obniżyła się liczba uczestników wycieczek i imprez jeździeckich, kajakowych, narciarskich oraz na orientację.

W 2020 r. łączna długość szlaków turystycznych oznaczonych przez PTTK wyniosła 68,7 tys. km. Do najdłuższych należały szlaki piesze nizinne – 37,7 tys. km, rowerowe – 14,2 tys. km oraz piesze górskie – 11,3 tys. km. Oznakowane szlaki konne liczyły 3,2 tys. km długości, a kajakowe – niemal 1 tys. km. Najkrótsze były szlaki piesze dydaktyczne wytyczone na długości 97 km.

Najdłuższą sieć szlaków turystycznych wytyczono w województwie małopolskim – 8,0 tys. km, wśród których było 3,4 tys. km szlaków pieszych górskich, 2,5 tys. km szlaków konnych, 1,2 tys. km szlaków pieszych nizinnych oraz 204 km szlaków narciarskich. Drugim w kolejności województwem pod względem ogólnej długości szlaków było województwo dolnośląskie (6,8 tys. km), gdzie turyści mogli skorzystać głównie ze szlaków pieszych górskich – 4,7 tys. km oraz pieszych nizinnych – 1,8 tys. km. Ponadto po ok. 6 tys. km znajdowało się w granicach województw: śląskiego (6,1 tys. km) oraz zachodniopomorskiego (5,8 tys. km).

Mapa 17. Szlaki turystyczne na 100 km² w 2020 r.

Map 17. Tourist trails per 100 km² in 2020

W przeliczeniu na 100 km² powierzchni najgęstsza sieć szlaków turystycznych oznakowanych przez PTTK w 2020 r. posiadały województwa: małopolskie – 52,5 km, śląskie – 49,4 km oraz lubuskie – 40,2 km, a najrzadszą województwo warmińsko-mazurskie – 10,2 km.

Uwagi metodologiczne

Podstawowe pojęcia z dziedziny turystyki¹⁶

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 692/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki (uchylające Dyrektywę Rady 95/57/WE) ukazało się w wydaniu Dziennika Urzędowego UE nr 192 z 22 lipca 2011 r. – dostępne na stronie internetowej: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0017:0032:PL:PDF>.

Rozporządzenie definiuje między innymi podstawowe pojęcia dotyczące statystyki w dziedzinie turystyki.

Turystyka oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Istnieją **trzy podstawowe formy turystyki** zależne od rozpatrywanego obszaru.

Turystyka krajowa oznacza podróże w granicach państwa członkowskiego (Polski) odbywane przez odwiedzających będących rezydentami tego państwa członkowskiego.

Turystyka przyjazdowa oznacza podróże do państwa członkowskiego (Polski) odbywane przez odwiedzających niebędących rezydentami tego państwa członkowskiego.

Turystyka wyjazdowa oznacza podróże rezydentów państwa członkowskiego (Polski) do miejsc poza granicami tego państwa członkowskiego.

Uczestnikami turystyki są **odwiedzający**. Określenie to dotyczy każdej osoby podróżującej do miejsca znajdującego się poza jej zwykłym otoczeniem, na czas nie dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy, jeśli podstawowym celem podróży nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej ze środków pochodzących z odwiedzanego miejsca.

Kategoria „odwiedzający” (krajowi i międzynarodowi) dotyczy:

- **turystów** (tzn. odwiedzających, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystali z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu),
- **odwiedzających jednodniowych** (beznoclegowych).

Turystyczne obiekty noclegowe

W badaniu turystycznych obiektów noclegowych realizowanym przez Główny Urząd Statystyczny wyodrębnia się następujące rodzaje obiektów:

- **Hotel** – obiekt zlokalizowany głównie w zabudowie miejskiej dysponujący co najmniej 10 pokojami, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczący szeroki zakres usług związanych z pobytem gości. Każdy hotel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii hoteli: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka.
- **Motel** – obiekt zlokalizowany przy trasach komunikacji drogowej, który poza usługami hotelarskimi przystosowany jest również do świadczenia usług motoryzacyjnych i dysponuje parkingiem. Motel musi posiadać co najmniej 10 pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych. Każdy motel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii moteli: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka.

¹⁶Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 692/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki i uchylające dyrektywę Rady 95/57/WE.

- **Pensjonat** – obiekt, który świadczy usługi hotelarskie łącznie z całodziennym wyżywieniem i dysponuje co najmniej 7 pokojami. Musi świadczyć usługi gastronomiczne w formie podawania co najmniej dwóch posiłków dziennie. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii pensjonatów: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka.
- **Inny obiekt hotelowy** – obiekt noclegowy, podzielony na pokoje, podlegający jednemu zarządowi, świadczący pewne usługi, w tym przynajmniej codzienne sprząatanie pokoi, ślanie łóżek i mycie urządzeń sanitarnych (np. obiekt spełniający zadania hotelu, motelu lub pensjonatu, któremu nie została nadana kategoria).
- **Dom wycieczkowy** – obiekt położony na obszarze zabudowanym lub w pobliżu zabudowy, posiadający co najmniej 30 miejsc noclegowych, dostosowany do samoobsługi klientów oraz świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Każdy dom wycieczkowy musi posiadać przynajmniej jedną placówkę gastronomiczną. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się trzy kategorie domów wycieczkowych: najwyższa – kat. I, najniższa – kat. III.
- **Schronisko** – obiekt położony poza obszarem zabudowanym, przy szlakach turystycznych, świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Schronisko powinno stworzyć możliwość skorzystania z usług gastronomicznych lub sporządzenia posiłku. Pojęcie „schronisko” nie obejmuje schronisk młodzieżowych.
- **Schronisko młodzieżowe** – obiekt przeznaczony do indywidualnej i grupowej turystyki młodzieżowej, dostosowany do samoobsługi klientów. Schronisko młodzieżowe jest placówką zlokalizowaną w samodzielnym budynku lub w wydzielonej części budynku. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się trzy kategorie schronisk młodzieżowych: najwyższa – kat. I, najniższa – kat. III.
- **Szkolne schronisko młodzieżowe** – placówka oświatowo-wychowawcza umożliwiająca rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego.
- **Ośrodek wczasowy** – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z wczasami.
- **Ośrodek kolonijny** – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z koloniami.
- **Ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy** – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do przeprowadzania kursów, konferencji, szkoleń, zjazdów itp. Może być także przystosowany do świadczenia usług wczasowych.
- **Dom pracy twórczej** – obiekt, w którym są zapewnione właściwe warunki do wykonywania pracy twórczej i wypoczynku twórców, wykorzystywany również (głównie przez ich rodziny) jako ośrodek wczasowy.
- **Zespoły domków turystycznych** – domek turystyczny – budynek niepodpiwniczony, posiadający nie więcej niż cztery pokoje, dostosowany do świadczenia usług typu hotelarskiego. Domki turystyczne mogą tworzyć zespoły domków turystycznych, a także organizacyjnie wchodzić w skład innych obiektów noclegowych. W grupie zespoły domków turystycznych mogą znajdować się również miejsca kempingowe.
- **Kemping (camping)** – teren zwykle zadrzewiony, strzeżony, oświetlony, mający stałą obsługę recepcyjną i wyposażony w urządzenia (sanitarne, gastronomiczne, rekreacyjne) umożliwiające turystom nocleg w namiotach, mieszkalnych przyczepach samochodowych, a także przyrządzanie posiłków oraz parkowanie pojazdów samochodowych. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się cztery kategorie kempingów: najwyższa – 4 gwiazdki, najniższa – 1 gwiazdka.
- **Pole biwakowe** – wydzielone miejsce niestrzeżone, umożliwiające turystom nocleg w namiotach. Na polu biwakowym znajdują się punkty poboru wody pitnej, podstawowe urządzenia sanitarne i tereny rekreacyjne.
- **Hostel** – obiekt noclegowy o standardzie różniącym się od obiektów hotelowych głównie liczbą miejsc w pokojach, łózkami piętrowymi i współdzieleniem części wyposażenia oraz pomieszczeń przeznaczonych dla gości (np. wspólna kuchnia/łazienka). Charakterystyczne dla hostelu jest wynajmowanie łóżka, a nie pokoju. Pokoje w hostelach to najczęściej dormy, czyli pokoje wieloosobowe, a także pokoje indywidualne: 1-, 2- i 3-osobowe.
- **Zakład uzdrowiskowy** – zakład świadczący usługi w zakresie opieki zdrowotnej położony na terenie uzdrowiska i wykorzystujący przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych naturalne zasoby lecznicze

uzdrowiska. Zakłady uzdrowiskowe wykazują wszystkie miejsca noclegowe przeznaczone do dyspozycji turystów, w tym kuracjuszy.

- **Pokoje gościnne (kwatery prywatne)** – rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią umeblowane pomieszczenia i lokale (z wyjątkiem kwater agroturystycznych) w mieszkaniach, domach i innych budynkach mieszkalnych należących do osób fizycznych lub prawnych (z wyjątkiem rolników) wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.
- **Kwaterna agroturystyczna** – rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią pokoje i domy mieszkalne oraz przystosowane budynki gospodarcze (po adaptacji) w gospodarstwach wiejskich (rolnych, hodowlanych, ogrodniczych czy rybackich), będące własnością rolników, wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.
- **Pozostałe obiekty niesklasyfikowane**¹⁷ – obiekty, które w czasie niepełnego wykorzystania zgodnie z ich przeznaczeniem lub w części, pełnią funkcję obiektu noclegowego dla turystów. Są to m.in. internaty, domy studenckie, ośrodki rekreacyjno-sportowe itp.

Metodologia badania bazy noclegowej turystyki

Źródłem danych o stanie i wykorzystaniu turystycznych obiektów noclegowych w Polsce, posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych, jest stałe badanie statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, realizowane zgodnie ze specjalizacją przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Informacje pozyskiwane są za pośrednictwem sprawozdań o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego KT-1 w poszczególnych miesiącach.

Jednostki sprawozdawcze podają: dokładną lokalizację, rodzaj i kategorię obiektu, liczbę pokoi, miejsc noclegowych, placówek gastronomicznych. Ponadto informują one o wykorzystaniu obiektu w poszczególnych miesiącach, tj. o liczbie dni działalności obiektu, nominalnej liczbie miejsc noclegowych lub pokoi, a także o liczbie osób korzystających z zakwaterowania oraz liczbie udzielonych noclegów i wynajętych pokoi (z wyodrębnieniem turystów zagranicznych).

Aby sprostać wymogom prawodawstwa Unii Europejskiej, Główny Urząd Statystyczny zrealizował prace mające na celu dostosowanie podstawowych pojęć i definicji oraz zakresu podmiotowego i przedmiotowego badania turystycznej bazy noclegowej w Polsce. W 1997 r. wprowadzono do badania zmienną – **liczba noclegów udzielonych** w hotelach, motelach i pensjonatach, która obok zmiennej – **liczba wynajętych pokoi** należy do podstawowych informacji gromadzonych w badaniu. Umożliwiło to podawanie danych o udzielonych noclegach we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych w Polsce (ogółem) oraz analizę wykorzystania bazy noclegowej.

Od 1998 r. z kategorii „inne” wyodrębniono **zakłady uzdrowiskowe**. W 2000 r. wprowadzono zmienną – **miejsce stałego zamieszkania** (kraj) turysty zagranicznego korzystającego z bazy noclegowej, co wiązało się z koniecznością spełnienia wymagania UE dotyczącego podziału zbiorowości osób korzystających z bazy noclegowej na **rezydentów i nierezydentów** (szczególnie ważne w odniesieniu do obcokrajowców).

W latach 2000-2002 GUS prowadził badanie bazy noclegowej turystyki co kwartał, zbierając dane miesięczne. Wcześniej, raz do roku gromadzono dane za 9 miesięcy danego roku i 3 miesiące roku poprzedniego. W związku z koniecznością pełnego dostosowania polskiej statystyki turystyki do wymagań obowiązującej do końca 2011 r. Dyrektywy UE¹⁸, od roku 2003 badanie turystycznych **obektów noclegowych** jest badaniem **miesięcznym**.

Od roku 2004 do grupy obiekty hotelowe wprowadzono podgrupę inne obiekty hotelowe. Zaliczają się do niej hotele, motele i pensjonaty, którym nie została nadana żadna kategoria oraz obiekty, które świadczą usługi hotelowe (np. codzienne sprzątanie). Z tego powodu wprowadzono do sprawozdania pytanie

¹⁷ Do 2004 r. do grupy tej zaliczano również obiekty, które nie spełniają wymogów kategoryzacyjnych dla poszczególnych rodzajów obiektów, a do 2008 r. również hostele. Od 2009 r. ta grupa obejmuje też ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego.

¹⁸ Dyrektywa 95/57/EC z dn. 23 listopada 1995 r. dotycząca zbierania danych statystycznych z zakresu turystyki oraz Decyzja Komisji z dnia 9 grudnia 1998 r. w sprawie wdrażania Dyrektywy 95/57/EC.

skierowane do osób zarządzających turystycznymi obiektami noclegowymi „czy obiekt świadczy usługi hotelowe?” Wyniki badania pokazały, że jest to bardzo liczna grupa obiektów, głównie hotele i podobne obiekty bez kategorii, ale także takie obiekty jak zajazdy, gościńce i inne, do tej pory zaklasyfikowane w podgrupie pozostałe niesklasyfikowane.

Ze względu na rosnącą liczbę i zainteresowanie nowym rodzajem obiektu noclegowego, od 2009 roku w badaniu zostały wyodrębnione **hostele**.

Wykazy jednostek do badania KT-1 powstają w oparciu o Bazę Jednostek Statystycznych (BJS), która jest utworzona jako operat do wszystkich badań prowadzonych przez GUS. BJS zawiera informacje z rejestrów urzędowych (REGON) oraz innych źródeł danych. Kartoteka turystycznych obiektów noclegowych jest aktualizowana w oparciu o rejestry administracyjne, ewidencję obiektów skategoryzowanych prowadzoną przez marszałków województw oraz inne źródła.

Konieczność podjęcia działań dostosowujących badanie do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 692/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki – skutkowało rozszerzeniem zakresu podmiotowego badania bazy noclegowej. W 2010 roku po raz pierwszy sprawozdawczością miesięczną na formularzu KT-1 objęto pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne posiadające 10 lub więcej miejsc noclegowych oraz przeprowadzono pilotażowe, roczne badanie reprezentacyjne pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych – posiadających mniej niż 10 miejsc noclegowych (formularz KT-2).

Począwszy od zapisów w Programie Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na rok 2009 stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz. U. Nr 221 z 2008 r., poz. 1436 z późn. zmianami), wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) zobowiązani zostali do przekazywania w formie elektronicznej informacji o obiektach świadczących usługi noclegowe.

W celu ułatwienia realizacji tego zadania opracowano aplikację pozwalającą na rejestrację i bieżącą aktualizację danych o obiektach świadczących usługi noclegowe, która została udostępniona urzędom gmin w 2009 r. Aplikacja ta umożliwia zapisanie wprowadzonych informacji na lokalnym dysku urzędu i wykorzystanie ich do własnych potrzeb. Dzięki temu narzędziu powstała baza informacyjna o obiektach noclegowych działających na terenie gmin dostępna również do celów statystycznych.

Obowiązek prowadzenia ewidencji turystycznych obiektów noclegowych, nie podlegających kategoryzacji, nakłada na urzędy miast i gmin ustawa o usługach turystycznych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (z późniejszymi zmianami).

W związku z objęciem badaniem pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych (prezentacja danych począwszy od 2012 r.), zmieniono nazwę „turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania” na „**turystyczne obiekty noclegowe**”.

Począwszy od 2016 r. wdrożono system imputacji danych dla podmiotów badania, które odmówiły udziału w badaniu. Imputacja brakujących rekordów polega na uzupełnieniu informacji o jednostkach statystycznych, które w ogóle nie wzięły udziału w badaniu (unit nonresponse) poprzez zastąpienie braków danych wartością wynikającą z uzyskanej wiedzy o wszystkich wartościach danej zmiennej w zbiorze danych, zgodnie z przyjętą procedurą.

W statystyce bazy noclegowej przyjęto następujące rozwiązania:

- dane dotyczące liczby obiektów i miejsc noclegowych obejmują wszystkie obiekty czynne w dniu 31 lipca oraz obiekty nieczynne w tym dniu, ale czynne w innych dniach badanego miesiąca; przyjęto dla nich maksymalną liczbę miejsc;
- do liczby dni działalności obiektu nie wlicza się przerw międzyturnusowych, z powodu remontu, dezynfekcji itp.;
- przez obiekt czynny rozumie się obiekt, którego co najmniej część była dostępna dla turystów (niezależnie od tego czy był on faktycznie wykorzystywany) w badanym okresie;
- stopień wykorzystania obiektu – wyrażony w procentach – wynika z porównania faktycznie udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych (suma miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu), a dodatkowo dla hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych z porównania faktycznie wynajętych pokoi do nominalnej liczby pokoi;

- korzystający z noclegów to liczba osób (turystów), które rozpoczęły pobyt w obiekcie w danym miesiącu i powinny być liczone jeden raz, tj. w miesiącu przybycia do obiektu;
- liczba udzielonych noclegów to iloczyn osób (turystów) i liczby nocy ich pobytu;
- liczba wynajętych pokoi w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych, oznacza sumę pokoi wynajętych w każdym dniu działalności obiektu, bez względu na liczbę osób (turystów) nocujących w tych pokojach;
- restauracja to zakład gastronomiczny dostępny dla ogółu konsumentów, z pełną obsługą kelnerską, oferujący całodienne wyżywienie o szerokim asortymencie potraw i napojów podawanym konsumpcją według karty jadłospisowej;
- do barów i kawiarni zaliczono także herbaciarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie, itp.;
- do punktów gastronomicznych zaliczono również smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety.

Metodologia badania uczestnictwa mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach oraz przyjazdów nierezydentów do Polski

Podstawowym źródłem informacji o uczestnictwie mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach oraz przyjazdach nierezydentów do Polski są badania, realizowane od 2014 r. przez Główny Urząd Statystyczny we współpracy z Narodowym Bankiem Polskim oraz Ministerstwem Rozwoju, prowadzone w gospodarstwach domowych: „Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach” oraz realizowane w pobliżu granic Polski: „Podróże nierezydentów do Polski. Ruch pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej”.

Obok statystyk na potrzeby turystyki, badania dostarczają jednorodnych, pod względem metodologicznym, informacji o podróżach na potrzeby bilansu płatniczego, rachunków narodowych oraz obszarów transgranicznych.

W 2020 roku w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2 i ogłoszeniem w Polsce stanu epidemii, z uwagi na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa respondentom i ankieterom statystycznym i obowiązku zabezpieczenia potrzeb informacyjnych użytkowników krajowych i zagranicznych, statystyka publiczna zobligowana została do czasowej zmiany metod realizacji badań podróży.

Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach

Celem badania jest określenie skali uczestnictwa mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach, charakterystyka wyjazdów krajowych z co najmniej jednym noclegiem oraz wyjazdów zagranicznych zarówno z noclegiem jak i bez noclegu. Badane są również wydatki związane z wyjazdami.

Badanie uczestnictwa Polaków (rezydentów) w podróżach jest badaniem reprezentacyjnym prowadzonym w gospodarstwach domowych, w cyklu kwartalnym (w miesiącu następnym po kwartale). Jednostką obserwacji w badaniu są członkowie gospodarstw domowych jedno- lub wieloosobowych w wylosowanych mieszkaniach. Spośród ponad 73 tys. wylosowanych w 2020 r. do badania gospodarstw domowych, badanie zrealizowano w 50,7 tys. gospodarstwach. Najczęstszą przyczyną niezrealizowania badania był brak możliwości kontaktu z gospodarstwem domowym oraz odmowa respondenta udziału w badaniu.

Informacje pozyskiwane w badaniu dotyczyły podróży mieszkańców Polski – krajowych z noclegiem oraz zagranicznych z noclegiem i bez noclegu i obejmowały:

- charakterystykę wyjazdu (np. data rozpoczęcia i zakończenia podróży, główny cel wyjazdu, odwiedzane miejsca, liczba noclegów, rodzaj zakwaterowania, forma organizacyjna wyjazdu, sposób rezerwacji usług),
- wydatki związane z wyjazdami (na noclegi, wyżywienie, transport, zakupy, usługi kulturalno-rekreacyjne itp.).

Realizacja badania

W związku ze stanem epidemii w kraju, w 2020 r. została podjęta decyzja o rezygnacji z realizacji przez ankieterów statystycznych wywiadów bezpośrednich w terenie i zastąpieniu ich wywiadami telefonicznymi. Wymagało to podjęcia szeregu dodatkowych działań, głównie zmiany metody badania poprzez rezygnację z dotychczas stosowanej techniki zbierania kwestionariuszy wywiadu PKZ random route. Do wylosowanych mieszkań w kartotece zasadniczej i zastępczej przypisane zostały numery telefonów (po 7 mieszkań dla każdego adresu z kartoteki zasadniczej).

Dane pozyskane w badaniu były rejestrowane za pomocą elektronicznego kwestionariusza wywiadu „PKZ – Uczestnictwo w podróżach krajowych/zagranicznych” – metoda CAPI (Computer Assisted Personal Interview).

Wskaźnik kompletności

Wskaźnikiem kompletności lub wskaźnikiem realizacji badania nazywamy wyrażony w procentach stosunek liczby gospodarstw, które zostały zbadane, do liczby wszystkich wylosowanych gospodarstw, które należą do badanej zbiorowości.

W 2020 r. wskaźnik kompletności badania uczestnictwa mieszkańców Polski w podróżach wyniósł 64,2% (o 2,6 p.proc. mniej niż w 2019 roku). Na spadek wskaźnika kompletności mogła mieć wpływ zarówno sytuacja wynikająca ze stanu epidemii w kraju np. obostrzenia dotyczące przemieszczania się Polaków jak i brak numerów telefonów czy brak aktualnych numerów telefonów do respondentów z wylosowanych mieszkań.

Podstawowe definicje wykorzystywane na potrzeby badania

Gospodarstwo domowe jest to zespół osób spokrewnionych ze sobą lub niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się (gospodarstwo domowe wieloosobowe) lub osoba utrzymująca się samodzielnie, bez względu na to, czy mieszka sama, czy też z innymi osobami (gospodarstwo domowe jednoosobowe). Członkowie rodziny mieszkający wspólnie, ale utrzymujący się oddzielnie, tworzą odrębne gospodarstwa domowe.

Zwykłe otoczenie – oznacza obszar geograficzny, niekoniecznie sąsiadujący, w którym dana osoba odbywa zwykłe życiowe zajęcia, określane na podstawie następujących kryteriów: przekraczanie granic administracyjnych lub odległość od miejsca zamieszkania, długość trwania pobytu, częstotliwość podróży, cel pobytu.

Wyjazd turystyczny gospodarstwa domowego – wyjazd, przez co najmniej jednego domownika, do głównego miejsca docelowego położonego poza zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym osobistym, z wyjątkiem zatrudnienia przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca. W przypadku wyjazdów więcej niż jednego z członków gospodarstwa (wyjazdów wieloosobowych) ich cechą jest realizacja wspólnego programu turystycznego poza domem.

Podróże turystyczne – wyjazdy poszczególnych członków gospodarstwa domowego przynajmniej z 1 noclegiem (np. jeden wyjazd 4-osobowej rodziny oznacza 4 podróże).

Podróż krajowa z noclegiem – podróż, w czasie, której wszystkie noce zostały spędzone w kraju.

Podróż zagraniczna z noclegiem – podróż na 2 dni lub dłużej (min. 1 nocleg), w czasie której przynajmniej 1 noc została spędzona za granicą. Do podróży zagranicznych zalicza się również tzw. podróże mieszane, tzn. takie, podczas których nocowano zarówno w kraju jak i za granicą. Nie ujmuje się podróży na kontrakty zagraniczne, czyli takich, które są wynagradzane przez instytucje niemające siedziby w kraju zamieszkania respondenta (w Polsce).

Zagraniczna podróż jednodniowa – podróż za granicę bez noclegu.

Podróż krótkookresowa – podróż na 2–4 dni (1–3 noclegi).

Podróż długookresowa – podróż na 5 dni lub dłużej (4 lub więcej noclegów).

Rezydenci – osoby zamieszkujące (przebywające) na danym terenie przez okres co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów danej jednostki administracyjnej zalicza się:

- stałych mieszkańców (osoby zameldowane na pobyt stały), z wyłączeniem osób przebywających poza miejscem zamieszkania (zameldowania) w kraju lub za granicą, przez okres, co najmniej 12 miesięcy,
- osoby przybyłe z innego miejsca zamieszkania w kraju lub z zagranicy na okres co najmniej 12 miesięcy.

Wydatki związane z podróżą obejmują kwoty na nabycie usług i dóbr konsumpcyjnych (w tym również trwałych dóbr konsumpcyjnych i przedmiotów o dużej wartości) poniesione przed i w czasie podróży w formie gotówkowej i bezgotówkowej (np. kartą płatniczą, przelewem) bezpośrednio przez osoby podróżujące (członków gospodarstw domowych), jak również finansowane lub refundowane przez zakład pracy, inne osoby, instytucje. Obejmują wszystkie wydatki związane z podróżą nawet, jeśli usługi zostały zarezerwowane i opłacone przed podróżą lub jeśli rzeczywista płatność nastąpiła po zakończeniu podróży. Natomiast nie obejmują wydatków na zakup towarów przeznaczonych do odsprzedaży.

Podróże nierezydentów do Polski

Celem badania jest oszacowanie, w ujęciu kwartalnym, liczby podróży nierezydentów do Polski, w tym turystów oraz odwiedzających jednodniowych z zagranicy, przekraczających granice Polski, a także wartości wydatków poniesionych w związku z podróżą do Polski.

Badanie podróży cudzoziemców (nierezydentów) jest kwartalnym badaniem reprezentacyjnym przeprowadzonym wśród wyjeżdżających z Polski turystów oraz odwiedzających jednodniowych.

W I kwartale 2020 roku badania ankietowe realizowane były metodą wywiadu bezpośredniego przez ankieterów statystycznych w otoczeniu wybranych przejść granicznych na wewnętrznej i zewnętrznej granicy UE na terenie Polski, w tym w portach morskich i lotniczych. Ze względu na brak operatu badania, badanie odbywało się na populacji „ulotnej”¹⁹, jednak dzięki wiedzy na temat miejsc prowadzenia badania została zapewniona odpowiednia reprezentatywność próby. W celu wytypowania do obserwacji przejść granicznych dokonano uprzednio ich typologizacji. Poprzez grupowanie przejść według przyjętych cech w ramach poszczególnych odcinków granicy uzyskano podzbiory, spośród których losowano przejścia do badania. Respondenci byli poddawani badaniu przy wykorzystaniu losowania systematycznego²⁰. Narzędziem badawczym w badaniu granicznym był kwestionariusz wywiadu „PDP – Podróż do Polski”.

Kwestionariusz wywiadu wykorzystywany w badaniu zawierał zestaw pytań dotyczących m.in.:

- charakterystyki pobytu przyjeżdżających do Polski (nierezydentów) według kraju stałego zamieszkania, płci i wieku, celu przyjazdu, długości pobytu, rodzaju bazy noclegowej wykorzystywanej w Polsce,
- wydatków osób przyjeżdżających z zagranicy poniesionych w Polsce według rodzaju (na zakwaterowanie, wyżywienie, zakupy itd.).

W związku ze stanem epidemii w kraju, począwszy od II kwartału 2020 roku badanie nie było realizowane przez ankieterów statystycznych w terenie, pozyskiwanie informacji do kwestionariuszy wywiadu PDP odbywało się bez bezpośredniego kontaktu z cudzoziemcami. W tym celu została opracowana nowa koncepcja prowadzenia badania. Ankiety realizowane były, w zależności od możliwości, w wersji pełnej lub skróconej przez ankieterów statystycznych głównie drogą wywiadu telefonicznego.

¹⁹L. Kish (1991), A taxonomy of elusive populations, *Journal of Official Statistics*, 7, pp. 339-347.

²⁰Dla poszczególnych przejść granicznych zostały ustalone interwały losowania z uwzględnieniem przewidywanej wielkości natężenia ruchu podróżnych na poszczególnych przejściach i możliwości ankietera statystycznego przeprowadzenia wywiadu w określonym czasie

Podstawowe definicje wykorzystywane na potrzeby badania

Nierezydent – osoba fizyczna mająca miejsce zamieszkania za granicą dłużej niż rok. Na potrzeby niniejszej publikacji pojęcia „nierezydent” i „cudzoziemiec” używane są zamiennie.

Odwiedzający – osoby podróżujące do głównego miejsca docelowego poza ich zwykłym otoczeniem na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu (służbowym, spędzenia wolnego czasu lub innym osobistym) innym niż w celu zatrudnienia przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca. Są oni klasyfikowani jako **turyści**, jeśli ich wyjazd obejmuje nocleg, a w przeciwnym razie jako **odwiedzający jednodniowi** (wycieczkowicze).

Wydatki nierezydentów związane z podróżą obejmują kwoty na nabycie usług i dóbr konsumpcyjnych (w tym również trwałych dóbr konsumpcyjnych i przedmiotów o dużej wartości) poniesione przed i w czasie podróży w formie gotówkowej i bezgotówkowej (np. kartą płatniczą, przelewem) bezpośrednio przez osoby podróżujące, jak również finansowane lub refundowane przez zakład pracy, inne osoby, instytucje. Obejmują wszystkie wydatki związane z podróżą nawet, jeśli usługi zostały zarezerwowane i opłacone przed podróżą lub jeśli rzeczywista płatność nastąpiła po zakończeniu podróży. Natomiast nie obejmują wydatków na zakup towarów przeznaczonych do odsprzedaży.

Metodologia badania ruchu granicznego

Zgodnie z decyzją Rady Unii Europejskiej Polska została włączona do obszaru strefy Schengen 21 grudnia 2007 roku. Jednocześnie z Polską, do strefy Schengen weszło osiem innych państw: Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Czechy, Słowacja, Słowenia i Węgry. Pełne zastosowanie zasad i przepisów wynikających ze wspólnotowego kodeksu regulującego przepływ osób przez granice oznacza w praktyce zniesienie kontroli granicznej pomiędzy krajami należącymi do tego obszaru oraz pełną kontrolę i rejestrację ruchu jedynie osób niebędących obywatelami Unii Europejskiej na zewnętrznej granicy UE. Bezpośrednim skutkiem ubocznym włączenia Polski do strefy Schengen jest brak informacji ze Straży Granicznej dotyczącej ruchu granicznego na granicy Polski z krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Ograniczenie to dotyczy odcinków granicy Polski z Niemcami, Czechami, Słowacją, Litwą oraz granicy morskiej w zakresie „regularnych wewnętrznych połączeń promowych²¹” i portów lotniczych²² w zakresie „lotów wewnętrznych²³”. W związku z tym zaistniała potrzeba opracowania metod pozwalających oszacować dane dotyczące ruchu granicznego na tych odcinkach granicy.

Ruch graniczny na lądowej granicy Polski z krajami Unii Europejskiej, granicy morskiej i lotniskach

W 2020 r., Główny Urząd Statystyczny we współpracy z Ministerstwem Rozwoju oraz Narodowym Bankiem Polskim, kontynuował badanie „Podróże nierezydentów do Polski. Ruch pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej”. Celem badania jest m.in. oszacowanie liczby przekroczeń granicy przez podróżujące osoby w kierunku „z” i „do” Polski. W I kwartale 2020 roku w ramach badania, na wybranych, byłych drogowych przejściach granicznych, prowadzone było zliczanie pojazdów oraz osób przekraczających granicę Polski z krajami Unii Europejskiej. Informacje uzyskane z ww. badania oraz dodatkowe źródła danych, w tym:

- informacje z portów lotniczych i morskich o wielkości ruchu pasażerów,
- dane z Urzędu Lotnictwa Cywilnego o ruchu pasażerów,

²¹„Regularne wewnętrzne połączenie promowe” oznacza każde połączenie promowe między dwoma tymi samymi portami, lub większą ich liczbą, usytuowanymi na terytorium państw członkowskich, bez zawijania do jakichkolwiek portów poza terytorium państw członkowskich i obejmujące transport pasażerów i pojazdów zgodnie z opublikowanym rozkładem rejsów. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen).

²²Z dniem 30 marca 2008 roku wprowadzone zostały do praktycznej realizacji zapisy Kodeksu Granicznego Schengen odnoszące się do zniesienia kontroli granicznej ruchu lotniczego wewnątrz obszaru Schengen.

²³„Lot wewnętrzny” oznacza każdy lot wyłącznie z terytorium państwa członkowskiego lub na jego terytorium, bez lądowania na terytorium państwa trzeciego. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen).

- informacje z Komendy Głównej Straży Granicznej o wielkości ruchu na przejściach granicznych na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski,
- służyły do oszacowania ruchu granicznego cudzoziemców oraz mieszkańców Polski na wewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski oraz całłościowego ruchu granicznego na granicy morskiej i na lotniskach.

Od II kwartału 2020 roku, w związku z sytuacją pandemiczną, badanie ruchu granicznego nie było realizowane przez ankietów statystycznych w terenie. Wyniki badania ruchu granicznego na terenie Polski opracowywane były w oparciu o dane z sensorów ruchu, z Komendy Głównej Straży Granicznej, dane o ruchu pasażerów z portów morskich (sprawozdawczość GUS) i ruchu pasażerów z portów lotniczych.

W badaniu ruchu granicznego rejestrowane są przekroczenia granicy, a nie osoby. Osoba przekraczająca granicę kilkakrotnie liczona jest tyle razy, ile razy przekracza tę granicę.

Ruch graniczny na granicy Polski z krajami nienależącymi do strefy Schengen (Rosją, Białorusią, Ukrainą)

Informacje o ruchu granicznym na zewnętrznych granicach UE opracowywane są na podstawie danych statystycznych Straży Granicznej. Rejestracja ruchu granicznego polega na ewidencji osób i środków transportu odprawionych na polskich przejściach granicznych z krajami nienależącymi do strefy Schengen (Rosją, Białorusią, Ukrainą) i prowadzona jest w sposób ciągły. Dane statystyczne opracowywane są w okresach miesięcznych, oddzielnie dla każdego przejścia granicznego. Zawierają one informacje o liczbie odpraw dokonanych na granicy w podziale na odprawy dotyczące Polaków i cudzoziemców – według kierunków („z” i „do” Polski) i rodzajów ruchu (paszportowy, obsługa środków transportu, uproszczony i inny). Dla cudzoziemców wjeżdżających do Polski określa się ich obywatelstwo (na podstawie kraju, który wydał dokument podróży).

Komenda Główna Straży Granicznej, poza rejestracją ruchu osób na polskich granicach, prowadzi również obserwację ruchu pojazdów kołowych na wszystkich przejściach granicznych. Rejestrowane są przekroczenia granicy samochodów osobowych i ciężarowych oraz autobusów jadących w kierunku „z” i „do” Polski zarówno obywateli polskich jak i cudzoziemców. Ewidencji podlegają również pociągi operatorów krajowych i zagranicznych przekraczających granicę w obu kierunkach.

W statystyce ruchu granicznego przyjęto następujące rozwiązania:

- dane dotyczące przyjazdów i wyjazdów zagranicznych ujmują odprawy osób przekraczających granicę na podstawie paszportów oraz – w przypadku obywateli UE – innych dowodów tożsamości,
- od 2011 roku dane dotyczące liczby przyjazdów i wyjazdów dotyczą pasażerów, jak również obsługi środków transportu; poprzednio obejmowały jedynie pasażerów,
- w liczbie odpraw Polaków wyjeżdżających za granicę uwzględnione są także odprawy osób posługujących się paszportami konsularnymi i dyplomatycznymi oraz osób wyjeżdżających na stałe za granicę,
- liczba odpraw cudzoziemców przybyłych do Polski obejmuje również odprawy osób przyjeżdżających na stałe.

Zwracamy uwagę, że w badaniu ruchu granicznego przez pracowników Straży Granicznej rejestrowane są przekroczenia granicy, inaczej mówiąc dokonane odprawy, a nie osoby. Tak więc, np. liczba odpraw Polaków wyjeżdżających za granicę nie oznacza liczby Polaków, ponieważ osoba przekraczająca granicę kilkakrotnie liczona jest tyle razy, ile razy granicę tę przekracza. Ta sama zasada dotyczy pojazdów mechanicznych.

Methodological notes

Basic terms in the field of tourism²⁴

Regulation of the European Parliament and the Council (EU) No 692/2011 of 6 July 2011 on the European statistics on tourism (repealing Council Directive 95/57/EC) was published in the Official Journal of the EU issue No 192 of 22 July 2011 – available on the website:

<http://eur-lex.europa.eu/?lexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0017:0032:PL:PDF>.

The regulation defines the basic terms in the field of tourism.

Tourism means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

There are three basic forms of tourism, which depend on the surveyed area.

Domestic tourism means visits within a Member State (Poland) by visitors who are residents of that Member State;

Inbound tourism means visits to a Member State (Poland) by visitors who are not residents of that Member State;

Outbound tourism means visits by residents of a Member State (Poland) outside that Member State;

Visitors are the participants of tourism. This definition refers to every person travelling to locations outside their usual environment for a period not exceeding 12 months, whose main purpose of trip is other than the exercise of an activity remunerated from within the place visited. The “visitors” (domestic and foreign) category refers to:

- **tourists** (i.e. visitors who occupied accommodation establishments within the given location for at least one night),
- **same-day visitors** (not accommodated).

Types of tourist accommodation establishments

The surveys on tourist accommodation establishments single out the following types of establishments surveyed by Statistics Poland:

- **Hotel** – an accommodation facility located mainly in the urban areas, with at least 10 rooms, most of which are one-person or two-person rooms, providing a wide range of services for clients staying at the establishment. Each hotel has to render catering services. Depending on the facility furnishing and the range of the services being rendered, five categories are attributed: the highest – five stars, the lowest – one star.
- **Motel** – a hotel type complex located by road communication routes, which, besides the provision of hotel services, is also adapted to the provision of car services and has a car park. A motel has to have at least 10 rooms, most of bed places in single-bed and double-bed rooms. Each motel has to provide catering services. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, five categories of motels are distinguished: top – five stars, lowest – one star.
- **Boarding house** – a hotel establishment that provides hotel services, offers full board and has at least seven rooms. It has to provide catering services. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, five categories of boarding houses are distinguished: top – 5 stars, lowest – one star.
- **Other hotel establishment** – a lodging place divided into rooms and managed by one board, rende-

²⁴Regulation (EU) No 692/2011 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2011 concerning European statistics on tourism and repealing Council Directive 95/57/EC.

ring specified services, including room service, bed-making and cleaning of sanitary facilities, at least on a daily basis (e.g., a building meeting the requirement for a hotel, motel or lodging house that has not obtained a category).

- **Excursion hostel** – an establishment located in the built-up area or in the vicinity of buildings, with at least 30 available accommodations, adapted to self-service of the clients, and offering a minimal scope of services associated with the client stay. Each excursion hostel must have at least one catering establishment. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of excursion hotels are distinguished: top – cat. I, lowest – cat. III.
- **Shelter** – an establishment located outside built-up areas, near tourist trails, offering a minimal scope of services associated with the client stay. A shelter should provide a food services or possibility of a meal self preparation. The notion “shelter” does not encompass youth hostels.
- **Youth shelter** – an establishment projected for individual and group youth tourism, adapted to self-service of the clients. A youth hostel is an establishment located in a freestanding building or a designated part of a building. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of youth hostels are distinguished: top – cat. I, lowest – cat. III.
- **School youth shelter** – an educational establishment where interests and talents can be developed as well as different kinds of rest and free time can be organized.
- **Holiday centre** – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holidays.
- **Holiday youth centre** – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holiday camps.
- **Training-recreational centre** – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and permanently adapted to hold courses, conferences, trainings and conventions etc. It can also be adapted to provide holiday services.
- **Creative arts centre** – an establishment, which assures adequate conditions for creative work and recreation of artists, also used as a holiday centre (mainly by their families).
- **Complexes of tourist cottages** – tourist cottage – a building without a cellar, with no more than four rooms, adapted to provide hotel services. Tourist cottages can form complexes of tourist cottages and be organizationally included in other accommodation establishments. The complexes of tourist cottages may also include camping places.
- **Camping site** – an area, usually wooded, guarded, lighted, with 24-hour reception service, equipped with facilities (sanitary, catering, recreational) which enable the tourists to spend the night in tents, caravans as well as to prepare meals and park motor vehicles. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, four categories of camping sites are distinguished: top – four stars, lowest – one star.
- **Tent camp site** – a place sectioned off in wooded area, non-guarded, marked and provisionally fenced, which enables the tourists to spend the night in tents. There is drinking water drawing points, necessary sanitary equipment and recreational area in the tent camp site.
- **Hostel** – an accommodation establishment, which varies in standard from hotel establishments mainly by the number of places in rooms, bunk beds and cooperative use of equipment and rooms for guests (e.g. common kitchen/bathroom). Hostels are characteristic of renting single beds, not whole rooms. Hostel rooms are usually dorms (multi-person rooms), as well as individual rooms: 1-, 2- and 3-person.
- **Health establishment** – an establishment providing health care services, located in the area of a health resort and using its natural resources when providing health care services and providing accommodation services.
- **Rooms for guests** – type of tourist accommodation, which are furnished rooms and flats (excluding agrotourism lodgings) in apartments, houses and other buildings belonging to the natural or legal persons (except farmers) and rented for a fee for tourists.
- **Agrotourism lodging** – type of tourist accommodation, which are rooms and other buildings prepared (by adaptation) in rural households (agricultural, farming, gardening and fishing) owned by farmers and rented for a fee for tourists.

- **Other not classified establishments**²⁵ – establishments, which function as tourist accommodation establishments, in the period of not being fully used according to their own purpose. These include among others dormitories, boarding schools, sport and recreational centres, etc.

Methodological notes on the tourist accommodation establishment survey

The source of data about the capacity and occupancy of tourist accommodation establishments in Poland is a complete statistical survey conducted by Statistics Poland in accordance with the specialization pursued by the Statistical Office in Rzeszów. Information is obtained through the KT-1 reports of the occupancy of tourism accommodation establishments in each month.

The reporting units provide the following: precise location, type and category of the establishment, number of rooms, beds and catering establishments. Furthermore, they provide information on the establishment occupation in individual months, i.e. on the number of days of the establishment activity, nominal number of bed places or rooms, as well as the number of persons accommodated, and the number of overnights stays and rented rooms (separately for foreign tourists).

Statistics Poland has been working on the improvement and adaptation of the accommodation base survey to the requirements of the European Union. The first stage included conclusion of the work on the compatibility of basic notions and definitions of the surveyed units and adopting the subjective and objective scope of the survey on the tourism accommodation base in Poland to the EU requirements. A variable – **the number of overnight stays** in hotels, motels and boarding houses – was implemented to the survey in 1997, serving as one of the basic information gathered in the survey, together with the variable – **number of rooms rented**. This enabled presentation of data on the accommodations provided in all collective accommodation establishments in Poland (in total), which led to the analysis on the occupancy in the accommodation base of tourism collective accommodation establishments.

Health establishments were separated from the category “other” in 1998. A variable – **place of permanent residence (country)** of the accommodated foreign tourist – was implemented in 2000, which was associated with the EU requirements concerning the division of the total accommodated persons into residents and non-residents (this is especially important in relation to foreigners).

In years 2000-2002, Statistics Poland conducted surveys on the tourism accommodation base on a quarterly basis, collecting monthly data. Before 2000, data was collected once a year for 9 months of the given year and for 3 months of the previous year. Due to the necessity to fully adjust the Polish tourism statistics to the requirements of the EU Directive²⁶, since 2003 the survey on tourism **collective accommodation establishments** has been conducted on a monthly basis.

The subgroup – **other hotel facilities** was established within the group – **hotels and similar establishments** in 2004. It covers the hotels, motels and boarding houses not assigned to any specific category, and establishments providing hotel services (e.g. everyday cleaning). For this reason, the question “does the establishment provide hotel services?” directed to managers of tourism establishments was included in the report. The survey results proved that this was a very numerous group of establishments, mainly including uncategorized hotels and the like, but also such establishments as road houses, inns and the like, previously classified to the subgroup – **other not classified establishments**.

Due to the growing number and interest in the new type of accommodation establishment, since 2009 a hostel category has been distinguished.

The lists of units for KT-1 surveys are developed on the basis of the Statistical Units Base (BJS), which is established to serve as the frame for all surveys conducted by Statistics Poland. The BJS includes information from official registers (REGON) and from other data sources. The index of collective accommodation

²⁵Until 2004, the establishments not meeting the category requirements for any particular kind of establishments were also included in this group and until 2008 also hostels. Since 2009, this group includes weekend and holiday accommodation establishments.

²⁶The Directive of the Council 95/57/EC of 23 November 1995 on the collection of statistical information in the field of tourism, and the Decision of the Commission of 9 December 1998 on the procedures for implementing the Directive of the Council 95/57/EC on the collection of statistical information in the field of tourism.

establishments is updated on the basis of administration registers, categorized establishment registers and other sources.

Necessity to adjust the survey to the new EU legislation – Regulation (EU) No 692/2011 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2011 concerning European statistics on tourism and regarding Council Directive 95/57/EC resulted in the extension of the subjective scope of the tourism accommodation base survey in 2010. For the first time the monthly report on the KT-1 form included guest rooms and agrotourism lodgings with 10 or more beds. Moreover an annual pilot sample survey of guest rooms and agrotourism lodgings with less than 10 beds were conducted (KT-2 form).

Starting since 2009 (in accordance with the Programme for Surveys in Public Statistics for 2009 which is an annex to the Regulation of the Council of Ministers of 27 November 2008 (Journal of Laws No. 221, 2008, item. 1436 with amendments), municipality administrators (mayors, presidents of cities) are being obliged to provide information about facilities providing accommodation services in electronic form.

In order to facilitate this task a special applet was developed that allows registering and updating current data on the premises providing accommodation services in municipal offices. This application allows collecting information on the local level, save them on the office disk and using them to the own need of the office. With this tool, the resulting database of information on accommodation establishments operating in the municipalities is also available for statistical purposes.

While adapting to meet the requirements of the new European Union legislation in the field of tourism, in scope of interest are entities of individual accommodation (agrotourism lodgings/guest rooms). Obligation to keep records of such entities is required from the offices of municipalities and towns and is included in the law on tourism services of 29 August 1997 (as amended).

Since 2012 the survey on tourist accommodation establishment has covered supplemented data on guest rooms and agrotourism lodgings. With this, the term "tourism collective accommodation establishments" was changed to "tourism accommodation establishments".

The following solutions were adopted in the statistics on the accommodation base:

- data concerning the number of accommodation places and establishments covers all establishments open on 31 July and establishments closed on 31 July, but open on other days of the surveyed month; the maximum number of places has been assumed for them;
- the number of days of establishment activity does not include breaks between periods, caused by repairs, disinfection, etc.;
- an active establishment is understood as an establishment which was accessible to tourists, at least in part (regardless of the actual occupancy), during the surveyed period;
- the establishment occupancy rate – presented in percentage – results from the comparison of actually provided accommodations with the nominal number of bed places (total bed places prepared for tourists on each activity day of the establishment), and for hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities additionally from the comparison of actually rented rooms and the nominal number of rooms;
- the number of tourists accommodated is the number of persons (tourists), who began their stay in an establishment in a given month (i.e. who checked in). This means that the persons staying in the establishment at the turn of months will only be included in the survey once, which means that they will only be listed for one month (i.e. at the time of registration);
- number of overnight stays (nights per capita) is the product of persons (tourists) and the number of days (nights) of their stay;
- number of rented rooms in hotels, motels, boarding houses and other hotel establishments is the total of rooms rented in each day of the establishment's activity, regardless of the number of persons (tourists) accommodated in these rooms;
- a restaurant is a catering establishment available to general consumers with full waiting services, offering all day dining with full board with a broad assortment of meals and beverages by menu;
- bars and cafes include also wine houses, beer halls, canteens, etc.;
- catering outlets include also grills, ice-cream parlours, refreshment rooms.

Methodology of surveys on the participation of residents of Poland in trips and arrivals of non-residents in Poland

The main source of information on the participation of residents of Poland in trips and arrivals of non-residents in Poland is surveys carried out since 2014 by the statistics in cooperation with the National Bank of Poland and the Ministry of Economic Development: "Participation of residents of Poland in trips" – carried out in households and "Trips made by non-residents to Poland. The movement of vehicles and persons at the Polish border with the countries of the European Union" – conducted near the Polish borders.

In addition to statistics on tourism, the surveys provide methodologically homogeneous information on trips also for the needs of balance of payments, national accounts and transborder areas.

In 2020, in connection with the spread of an infectious disease caused by the SARS-CoV-2 virus and the declaration of an epidemic state in Poland, due to the need to ensure the safety of respondents and statistical interviewers and the obligation to secure the information needs of domestic and foreign users, public statistics was obliged to temporarily change the methods of carrying out travel surveys.

Participation of residents of Poland in trips

The aim of the survey is to determine the scale of participation of residents of Poland in trips, characteristics of domestic trips with at least one overnight stay and outbound trips with and without overnight stays. Expenditure related to trips is also surveyed.

The survey of the participation of Poles (residents) in trips is a sample survey carried out in households in a quarterly cycle (in the month following the quarter). The observation unit in the survey are members of single or multi-person households in drawn dwellings. The observation unit in the survey are members of one-person or multi-person households in drawn dwellings. Of the 73 thousand household selected for the survey in 2020 the survey was conducted in 50,7 thousand households. The most common reason for not carrying out the survey was the inability to contact the household and the respondent's refusal to participate in the survey.

Information obtained in the survey related to trips of Polish residents- domestic trips with an overnight stay and outbound trips with and without overnight stay, including:

- characteristics of the trip (i.e. start and end dates, main purpose, places visited, number of overnight stays, type of accommodation, type of trip, how the trip was booked),
- expenditure related to trips (on accommodation, food, transport, shopping, cultural and recreational services, etc.).

Implementation of the survey

Due to the state of the epidemic in the country, in 2020 a decision was made to abandon direct statistical interviews by interviewers in the field and replace them with telephone interviews. It required a number of additional actions, mainly changing the research method by resigning from the previously used technique of collecting PKZ random route interview questionnaires. Telephone numbers were assigned to the randomly selected apartments in the basic and replacement files (7 apartments for each address from the basic file).

The data obtained in the study were recorded using the electronic interview questionnaire „PKZ - Participation in domestic / foreign travel" - CAPI (Computer Assisted Personal Interview) method.

Completion rate

The completion rate or the survey implementation rate is expressed as a percentage of the number of households that have been surveyed to the number of all selected households that belong to the surveyed population.

In 2020, the completeness rate of the study of participation of Polish residents in travel was 64.2% (by 2.6 percentage points less than in 2019). The decrease in the completeness index could have been influenced by both the situation resulting from the state of the epidemic in the country, e.g. restrictions on the movement of Poles, as well as the lack of telephone numbers or the lack of current telephone numbers for respondents from randomly selected apartments.

Basic definitions used for the survey

Household is a group of related or unrelated persons who live together and make a living together (multi-person household) or a person who makes a living on their own irrespective of whether she/he lives on their own or not (single-person household). Family members who live together but make a living separately constitute separate households.

Usual environment – means the geographical area, though not necessarily a contiguous one, within which an individual conducts his regular life routines and shall be determined on the basis of the following criteria: the crossing of administrative borders or the distance from the place of residence, the duration of the visit, the frequency of the visit, the purpose of the visit.

Tourist travel of a household – a trip of at least one household member to a main destination outside his usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited. If more than one household member is travelling (multi-person travel), the travel is characterized by the implementation of a joint tourism program outside the home.

Tourism trips – trips of individual household members with at least with 1 overnight stay (e.g. one travel of a 4-person family equals 4 trips).

Domestic trip with overnight stay – a trip with all the nights spent within a country.

Outbound trip with overnight stay – a trip of 2 days or more (min. 1 overnight stay) with at least 1 night spent abroad. Outbound trips also include the so-called mixed trips, i.e. trips with both domestic and out-bound overnight stays. Trips connected with foreign contracts, i.e. those which are paid by the institutions not established in the country of residence of the respondent (in Poland), are not covered.

Outbound same-day visit – a trip abroad without overnight stay.

Short trip – a trip of 2 to 4 days (with 1 to 3 overnight stays).

Long trip – a trip of 5 or more days (with 4 or more overnight stays).

Residents – persons who have lived in their place of usual residence for a continuous period of at least 12 months. Residents of the administrative unit comprise:

- permanent residents (people registered for permanent residence), without the people staying away from home (residence) in the country or abroad, for at least 12 months,
- people who came from another place of residence in the country or from abroad for a period of at least 12 months.

Expenditure related to trips covers amounts for the purchase of consumer services and goods (including durable consumer goods and high value objects) incurred before and during the trip in cash and non-cash form (e.g. by payment card, bank transfer) directly by travellers (household members) as well as financed or reimbursed by the employer, other persons, institutions. It includes all tourism expenditure even if services were booked and paid before the trip or if the actual payment occurred after the trip. It does not include expenditure on the purchase of goods for resale.

Trips of non-residents to Poland

The aim of the survey is to estimate, on a quarterly basis, the number of trips of non-residents to Poland, of which tourists and same-day visitors from abroad crossing the Polish borders, as well as the expenditure incurred in connection with a trip to Poland.

The survey of trips of foreigners (non-residents) is a quarterly sample survey conducted among tourists leaving Poland and same-day visitors.

In the first quarter of 2020 survey was carried out using the direct interview method by statistical interviewers in the vicinity of selected border crossings on the EU's internal and external border on the territory of Poland including seaports and airports. Due to the lack of a survey frame, the survey was conducted on an "elusive²⁷" population, but the appropriate representativeness of the sample was provided owing to the knowledge of the survey sites. In order to select the border crossings for the survey, typology of the crossings was carried out beforehand. The fact that the crossings were grouped according to the accepted characteristics within the individual sections of the border made it possible to obtain subsets, of which the crossings for the survey were drawn. Respondents were surveyed using systematic sampling²⁸. In the survey a questionnaire "PDP – Trip to Poland" was used.

The questionnaire used in the survey included a set of questions concerning i.e.:

- characteristics of persons visiting Poland (non-residents) by country of residence, sex and age, purpose of a trip, length of stay, type of accommodation facility used in Poland,
- expenditure of persons arriving from abroad incurred in Poland by its type (accommodation, food, shopping, etc.).

Due to the state of the epidemic in the country, starting from the second quarter of 2020, the survey was not conducted by statistical interviewers in the field, the obtaining of information for the PDP interview questionnaires was done without direct contact with foreigners. For this purpose, a new concept of conducting the survey was developed. The questionnaires were implemented, depending on the possibilities, in a full or shortened version by statistical interviewers mainly by telephone interview.

Basic definitions used for the survey

Non-resident – an individual residing abroad for more than one year. For the purposes of this publication the terms "non-resident" and "foreigner" are used interchangeably.

Visitors – people taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose (business, leisure or other personal purpose) other than to be employed by a resident entity in the place visited. Visitors are classified as tourists if their trip includes an overnight stay, and as same-day visitors (excursionists) otherwise.

Expenditure related to trips of non-residents covers amounts for the purchase of consumer services and goods (including durable consumer goods and high value objects) incurred before and during the trip in cash and non-cash form (e.g. by payment card, bank transfer) directly by travellers as well as financed or reimbursed by the employer, other persons or institutions. It includes all tourism expenditure even if the services were booked and paid before the trip or if the actual payment occurred after the trip. It does not include expenditure on the purchase of goods for resale.

Methodological notes of border traffic data

Pursuant to the decision of the Council of the European Union, Poland was included in the Schengen area on 21 December 2007. Eight other countries were included into Schengen along with Poland, namely:

²⁷L. Kish (1991), A taxonomy of elusive populations, *Journal of Official Statistics*, 7, 339-347.

²⁸For each border crossing, the sampling intervals were set taking into account the predicted volume of passenger traffic at individual crossings and the possibility of carrying out the interview at a specific time.

Estonia, Lithuania, Latvia, Malta, Czechia, Slovakia and Slovenia. A complete application of rules and regulations arising from the Community code governing the border flow of persons translates itself into a practical removal of border control between the countries within this area. Furthermore, the eastern border of Poland simultaneously became the external border of the European Union, where full inspection and traffic registration encompasses only citizens of non-European Union countries. The direct outcome of the Poland's accession to Schengen is the lack of statistical information on border traffic on the internal border of Poland and the European Union.

This shortage of data refers to the segments of the Polish border with the following countries: Germany, Czechia, Slovakia, and Lithuania, as well as the maritime border in the scope of "regular internal ferry connections²⁹" and airports³⁰ in the scope of "internal flights³¹".

Therefore, a need to develop methods allowing data estimation on cross-border traffic on those sections of the border emerged.

Border traffic at the Polish land border with other European Union countries, maritime borders and airports

In 2020 Statistics Poland in cooperation with the Ministry of Economic Development and the National Bank of Poland, carried out a survey „Trips made by non-residents to Poland. The movement of vehicles and people at the Polish border with the countries of the European Union”.

The survey aims to, among others, estimate the number of border crossings by persons traveling in the direction to and from Poland. In the first quarter of last year in the frames of the survey, on selected former land border crossings, counting of vehicles and persons crossing the Polish border with other countries of the European Union is carried out. Information obtained from the above mentioned survey and additional data sources, including:

- information from airports and seaports on passenger traffic volume,
 - data from the Civil Aviation Authority on passenger traffic,
 - information from the Border Guard Headquarters on the amount of traffic at border crossings at the external border of the European Union on Polish territory,
- for the estimation of cross-border traffic of foreigners and Polish residents on the inside border of the European Union on Polish territory and the overall border traffic on the sea border and at airports.

From the second quarter of 2020, due to the pandemic situation, the border traffic survey was not carried out by statistical interviewers in the field. The results of the border traffic survey in Poland were elaborated on the basis of data from traffic sensors, from the Border Guard Headquarters, data on passenger traffic from seaports (CSO reporting) and passenger traffic from airports.

In the survey of border traffic the crossings of the border are registered and not the number of persons who cross this border. A person crossing the border several times is counted as many times as he/she crosses this border.

Border traffic at the Polish land border with the countries not belonging to the Schengen area (Russia, Belarus, Ukraine)

Information on border traffic at the EU's external borders is compiled on the basis of statistical data from the Border Guard. Registration of border traffic consists in the registration of persons and means of transport cleared at Polish border crossings with countries not belonging to the Schengen area (Russia, Bela-

²⁹“Regular internal ferry connection” means any ferry connection between the same two or more ports situated on the territory of the Member States, not calling at any ports situated outside the territory of the Member States, and consisting of the transport of passengers and vehicles according to a published timetable; Regulation (EU) 2016/399 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on the EU code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code)..

³⁰On 30 March 2008, the records of the Schengen Borders Code concerning the dissolving of air traffic border control within the Schengen area were practically implemented.

³¹“Internal flight” is the definition of every flight exclusively from the territory of a Member State or within its territory, without landing in a third country; Regulation (EU) 2016/399 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on the EU code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code)..

rus, Ukraine) and is carried out continuously. Statistical data are compiled on a monthly basis, separately for each border crossing point. They contain information on the number of checks carried out at the border, broken down into checks on Poles and foreigners - according to directions („from” and „to” Poland) and types of traffic (passport, means of transport, simplified and other). For foreigners entering Poland, their citizenship is determined (based on the country that issued the travel document).

The Border Guard Headquarters, apart from registering the movement of people on Polish borders, also monitors the movement of wheeled vehicles at all border crossing points. The border crossing of passenger cars, trucks and buses going in the direction „from” and „to” Poland, both Polish citizens and foreigners, is registered. The trains of domestic and foreign operators crossing the border in both directions are also subject to registration.

The following solutions were adopted in the statistics on border traffic:

- data concerning the arrivals and departures of foreign citizens describing the checks of persons crossing the border on the basis of passports, as well as – in the case of the EU citizens – other personal documents,
- since 2011 data on the number of arrivals and departures has related to passengers and the operating personnel; previously data included only passengers,
- the number of Polish citizens travelling abroad also includes the checks of persons with consular and diplomatic passports, as well as persons leaving the country for permanent stay abroad,
- the number of foreigners arriving in Poland also includes the checks of persons arriving for permanent stay.

We would like to point out that **the survey on border traffic** conducted by the employees of **the Border Guard serves as the means for registering the border checks**, and not persons. Therefore, e.g. the number of checks of Polish citizens travelling abroad does not signify the number of Polish citizens, since one person crossing the border more than once is also counted more than once. The same rule applies to motor vehicles.